

REPUBLIKA SRBIJA
USTAVNI SUD

B I L T E N

Broj 2/2004

BEOGRAD, 2005. godine

S A D R Ź A J

strana

I IZBOR ODLUKA, REŠENJA I ZAKLJUČAKA DONETIH U PERIODU OD 01.09.2004. GODINE DO 31.12.2004. GODINE	1
1. Zakoni	3
2. Rešenja o pokretanju postupka.....	47
3. Uredbe i drugi akti saveznih, republičkih i pokrajinskih organa.....	61
4. Propisi drugih republičkih organa - Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje.....	89
5. Propisi gradova i opština	99
a) Opština i grad.....	101
b) Urbanizam i građevinsko zemljište	110
v) Komunalne delatnosti.....	121
g) Samodoprinos.....	125
6. Opšti akti preduzeća, javnih preduzeća, ustanova i organizacija.....	135
a) Radni odnosi.....	137
b) Stambeni odnosi	148
v) Preduzeća, javna preduzeća i ustanove.....	157
7. Izvršenje odluka Ustavnog suda	171
8. Ostali akti.....	177
a) Nenadležnost Ustavnog suda.....	179
b) Nije opšti akt.....	184
v) Ostalo.....	188
II PISMA NARODNOJ SKUPŠTINI.....	193
III PREDMETNI REGISTAR.....	197

I IZBOR ODLUKA, REŠENJA I ZAKLJUČAKA DONETIH U
PERIODU OD 01.09.2004. GODINE DO 31.12.2004. GODINE

1. ZAKONI

Zakon o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/2003)

- čl. 109., 120., 123. i 137.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog i ne prihvataju se inicijative za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 109, 120, 123. i 137. Zakona o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/2003).

2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti odredaba člana 117. Zakona iz tačke 1.

Predlogom Udruženja građevinskih inženjera Srbije "UGIS", sa sedištem u Bečeju, pokrenut je, pred Ustavnim sudom, postupak za ocenu ustavnosti čl. 109, 117, 120, 123. i 137. Zakona o planiranju i izgradnji. Predlagači navode da osporene odredbe Zakona nisu u saglasnosti sa članom 35. Ustava Republike Srbije, jer se uskraćuje pravo na rad i ravnopravan tretman prilikom utvrđivanja kriterijuma o tome ko može vršiti poslove projektovanja, izgradnje, nadzora investicionih poslova i vršenje tehničkog pregleda. Mišljenja su da se osporenim odredbama Zakona, oduzima pravo na rad građevinskim inženjerima i tehničarima, mašinskim i elektro inženjerima i tehničarima, budući da je tim odredbama pravo projektovanja, izgradnje, stručnog nadzora, tehničkog pregleda i inspekcijuskog nadzora, rezervisano samo za diplomirane inženjere. Na taj način je, po mišljenju predlagača, narušeno načelo jednakosti i ravnopravnosti građana, te da se osporenim odredbama Zakona vrši diskvalifikacija stručnjaka koji su se dokazali u dosadašnjoj praksi.

Dvema inicijativama osporena je ustavnost čl. 109. i 117. istog Zakona iz razloga što se, po mišljenju inicijatora, propisivanjem visoke stručne spreme za obavljanje poslova odgovornog projektanta i odgovornog izvođača radova oduzimaju prava stečena po osnovu ranije važećeg zakona licima sa srednjom i višom stručnom spremom. Na taj način je povređeno pravo na rad iz člana 35. Ustava, a takođe se, po mišljenju inicijatora, podstiče monopolistički položaj lica sa visokom stručnom spremom i ograničava tržište radne snage, što je zabranjeno članom 64. Ustava.

U sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Osporenim odredbama čl. 109. i 117. Zakona o planiranju i izgradnji utvrđeni su uslovi za obavljanje poslova odgovornog projektanta i odgovornog izvođača radova. Članom 120. Zakona određeno je da stručni nadzor u toku građenja objekta, odnosno izvođenja radova za koje je izdato odobrenje za izgradnju, može da vrši lice koje ispunjava uslove propisane ovim zakonom za odgovornog projektanta ili odgovornog izvođača radova, a članom 123. Zakona propisano je da u vršenju tehničkog pregleda može da učestvuje lice koje ispunjava uslove propisane ovim zakonom za odgovornog projektanta odnosno, odgovornog izvođača radova za tu vrstu objekata. Odredbom člana 137. Zakona propisani su uslovi za obavljanje poslova urbanističkog i građevinskog inspektora, u postupku vršenja inspekcijuskog nadzora.

Članom 12. stav 1. Ustava Republike Srbije propisano je da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kada je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, a

stavom 2. ovog člana utvrđeno je da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje. Član 13. Ustava utvrđuje da su građani jednaki u pravima i dužnostima i da imaju jednaku pravnu zaštitu pred državnim i drugim organima, bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko i drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo. Odredbama člana 35. st. 1. i 2. Ustava propisano je da svako ima pravo na rad, da se jamči sloboda rada, slobodan izbor zanimanja i zaposlenja i učešća u upravljanju, te da je svakome, pod jednakim uslovima, dostupno radno mesto i funkcija. Uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe, prema članu 65. Ustava, utvrđuju se zakonom. Prema članu 72. tačka 4. Ustava, Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti radnih odnosa, a prema tački 9. ovog člana Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, organizaciju i korišćenje prostora. Članom 73. tačka 2. Ustava određeno je da Narodna skupština donosi zakone.

Na osnovu izloženih odredaba Ustava, Sud je utvrdio da je propisivanje uslova za vršenje određenih poslova iz oblasti planiranja i izgradnje, kako je to učinjeno osporenim članovima Zakona o planiranju i izgradnji, u saglasnosti s ustavnim odredbama koje utvrđuju da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava, kao i uslovi za obavljanje pojedinih delatnosti, uređuju zakonom. Takvo propisivanje je, po oceni Suda, u saglasnosti i sa članom 35. Ustava, iz razloga što su ova radna mesta dostupna svakom licu, pod jednakim uslovima koji su zakonom utvrđeni. Navedenim odredbama istovremeno je ispunjen i princip jednakosti iz člana 13. Ustava, s obzirom na to da se uslovi propisani Zakonom podjednako odnose na sva lica koja se nađu u istoj pravnoj situaciji, bez obzira na lična svojstva. Stoga, po oceni Suda, zakonodavac nije povredio pravo na rad, već je u osporenim odredbama Zakona utvrdio uslove za ostvarivanje tog prava, saglasno ovlašćenju iz člana 65. Ustava.

Zakonodavac nije Ustavom ograničen da uređuje uslove u pogledu obavljanja određene delatnosti, što znači da te uslove može da uređuje i izmenom propisa, odnosno da novim propisom utvrđuje nove uslove. Postavljanjem ovih uslova, po oceni Suda, ne ograničava se sloboda i pravo na rad, već se utvrđuju uslovi za obavljanje konkretnih i prema proceni zakonodavca određenih značajnijih poslova u okviru delatnosti planiranja i izgradnje, pa je Sud utvrdio da, Zakonom određeni novi uslovi za obavljanje pojedinih poslova iz delatnosti planiranja i izgradnje, ne sadrže povredu Ustavom garantovanih prava.

Ustavni sud je u ranije sprovedenom postupku na sednici održanoj 6. maja 2004. godine, na osnovu člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, doneo Rešenje IY-471/03 kojim nije prihvatio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 117. Zakona o planiranju i izgradnji iz razloga što, po oceni Suda, propisivanjem uslova za obavljanje određene delatnosti, zakonodavac nije povredio ustavna načela pravne jednakosti i pravo na rad. Kako iz navoda i razloga iznetih u predlogu i inicijativama za ocenu ustavnosti člana 117. Zakona o planiranju i izgradnji, ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Sud je odbacio zahtev u delu koji se odnosi na čl. 117. Zakona, jer se radi o presuđenoj stvari.

Na osnovu izloženog, člana 46. tačka 9) i člana 47. tač. 3) i 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je doneo Odluku kao u izreci.

**Zakon o dopuni Zakona o donacijama i humanitarnoj pomoći
("Službeni list SRJ", broj 36/2002)**

- član 1.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 1. Zakona o dopuni Zakona o donacijama i humanitarnoj pomoći ("Službeni list SRJ", broj 36/2002).

Pred Ustavnim sudom Republike Srbije pokrenut je postupak za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 1. Zakona navedenog u izreci. Predlagač smatra da je osporena odredba Zakona suprotna Ustavu Republike Srbije, Ustavu Savezne Republike Jugoslavije i međunarodnim propisima koji se odnose na nesmetan promet roba, ideja i stvari.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je Zakon o dopuni Zakona o donacijama i humanitarnoj pomoći ("Službeni list SRJ", broj 36/2002) donet kao zakon Savezne Republike Jugoslavije koji se, na osnovu člana 64. stav 2. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora primenjuje kao zakon Republike Srbije od dana stupanja na snagu Ustavne povelje, pa je ocenu ustavnosti osporene odredbe člana 1. Zakona izvršena u odnosu na Ustav Republike Srbije

Predlog ovlašćenog predlagača Ustavni sud je dostavio Narodnoj skupštini Republike Srbije na odgovor. Narodna skupština u ostavljenom roku nije dostavila odgovor, pa je Ustavni sud, na osnovu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), nastavio postupak.

Osporenim odredbom člana 1. Zakona, propisano je da donacije i humanitarna pomoć, u smislu ovog zakona, mogu biti u robi, osim duvana i duvanskih prerađevina, alkoholnih pića i putničkih automobila.

Po oceni Ustavnog suda osporena odredba Zakona nije nesaglasna s odredbama čl. 64. i 72. Ustava, jer se Zakonom o donacijama i humanitarnoj pomoći ne uređuju uslovi i način poslovanja preduzeća i drugih pravnih lica niti promet roba na tržištu, već je zakonodavac utvrdio šta u smislu Zakona o donacijama i humanitarnoj pomoći može biti predmet donacije i humanitarne pomoći. Naime, Ustavni sud smatra da se odredbom člana 1. Zakona ne ugrožava slobodan protok roba i usluga, niti se tom odredbom ograničavaju prava registrovanih organizacija da vrše svoju funkciju. Propisivanje koja roba može, odnosno koja roba ne može biti predmet donacije i humanitarne pomoći, spada u domen vođenja zakonodavne politike u toj oblasti, što Ustavni sud, saglasno odredbi člana 125. Ustava, nije nadležan da ocenjuje.

Na osnovu izloženog i člana 46. stav 1. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka Ustavni Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-18/2003 od 28.10.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 135/2004)

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003)

- član 174. stav 3. i član 191. stav 1.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

1. Odbija se predlog i ne prihvataju se inicijative za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 174. stav 3. i člana 191. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003).

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje preduzete na osnovu odredbe člana 174. stav 3. Zakona iz tačke 1.

Više preduzetnika pokrenulo je postupak pred Ustavnim sudom Republike Srbije za ocenu ustavnosti odredbe člana 174. stav 3. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Ustavnom sudu podnete su i dve inicijative za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti navedene odredbe Zakona, s tim što se jednom od inicijativa osporava i odredba člana 191. stav 1. Zakona.

U predlogu se, pored ostalog, ističe da je Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju jasno utvrđeno da jedno lice može biti osigurano samo po jednom od zakonom utvrđenih osnova, kao i da prethodni osnov osiguranja isključuje onaj naredni. Međutim, i pored navedenog, osporena odredba Zakona utvrđuje da lice koje je obavezno osigurano po osnovu zaposlenja, a samostalno obavlja privrednu ili drugu delatnost, mora da plaća doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje i kao zaposleni i kao osiguranik samostalnih delatnosti, što je, po mišljenju predlagača, neustavno jer uvodi obavezu plaćanja doprinosa po dva ili više osnova.

U inicijativama se navodi da su osporenim odredbama Zakona povređena ustavna načela o pravdi, jednakosti, ravnopravnosti i srazmernosti jer je tim odredbama uvedena obaveza plaćanja doprinosa licima koja su već osigurana i koja istovremeno nisu osiguranici samostalnih delatnosti, zbog čega jedna kategorija građana (osiguranici zaposleni) plaća doprinos dva puta; da je visina doprinosa ista i za dopunsko i za osnovno zanimanje; da se doprinos plaća bez obzira na visinu dohotka i da je plaćanje doprinosa uvedeno retroaktivno jer se odnosi i na obaveznike koji su ranije započeli obavljanje delatnosti; kao i da se osiguranici - zaposleni ne mogu smatrati "drugim osiguranicima" iz člana 68. stav 2. Ustava Republike Srbije. Jedan od inicijatora predlaže i da Ustavni sud obustavi izvršenje pojedinačnog akta, odnosno radnje koja je preduzeta na osnovu osporene odredbe člana 174. stav 3. Zakona.

Ustavni sud je predlog ovlašćenih predlagača i inicijative dostavio Narodnoj skupštini Republike Srbije radi davanja odgovora, odnosno mišljenja. Narodna skupština u ostavljenom roku nije dostavila traženi odgovor, odnosno mišljenje pa je Sud, saglasno odredbi člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), nastavio postupak.

Ustavni sud je u sprovedenom postupku utvrdio da je osporenim odredbom člana 174. stav 3. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju utvrđeno da doprinos plaća i osiguranik - zaposleni koji obavlja poslove iz člana 12. stav 1. tač. 1)

do 3) ovog zakona i poslove po osnovu ugovora o dopunskom radu, predviđenim posebnim zakonom, a osporenom odredbom člana 191. stav 1. Zakona da je osiguranik zaposleni koji obavlja poslove iz člana 12. stav 1. tač. 1) do 3) ovog zakona, obveznik uplate doprinosa na osnovice koje se ovim zakonom utvrđuju za osiguranike samostalnih delatnosti iz člana 12. stav 1. tač. 1) do 3) ovog zakona.

Ustav Republike Srbije utvrđuje: da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, kao i da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 12. st. 1. i 2.); da su građani jednaki u pravima i obavezama i imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.); da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, između ostalog, i prava za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.); da sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci, preko organizacije kojom upravljaju osiguranici i korisnici, u skladu sa zakonom (član 68. stav 2.); da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje i sistem socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti (član 72. stav 1. tačka 4.); kao i da zakon, drugi propis ili opšti akt ne može imati povratno dejstvo i da se samo zakonom može odrediti da pojedine njegove odredbe, ako to zahteva opšti interes utvrđen u postupku donošenja zakona, imaju povratno dejstvo (član 121. stav 1. i 2.).

Osporenim odredbom člana 174. stav 3. Zakona utvrđeno je da osiguranik - zaposleni kao obveznik uplate doprinosa, plaća doprinose i kada obavlja poslove iz člana 12. stav 1. tač. 1) do 3) Zakona, a to su poslovi kod kojih osiguranik - zaposleni samostalno obavlja privrednu ili drugu delatnost; kada je osiguranik - zaposleni osnivač, odnosno član privrednog društva u skladu sa zakonom, koji u njima radi, bez obzira da li je u radnom odnosu u privrednom društvu čiji je osnivač, odnosno član; kao i kada osiguranik - zaposleni obavlja poslove po osnovu ugovora o delu odnosno poslove po osnovu autorskog ugovora, kao i poslove po osnovu drugih ugovora, kod kojih za izvršeni posao ostvaruje naknadu i kada obavlja poslove po osnovu ugovora o dopunskom radu, predviđenim posebnim zakonom.

Ustavni sud je ocenio da zakonodavac nije povredio princip jednakosti građana iz člana 13. Ustava jer se osporenim odredbom utvrđena obaveza plaćanja doprinosa za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje po osnovu obavljanja određenih poslova jednako odnosi na sve građane koji se nalaze u istoj pravnoj situaciji propisanoj tom odredbom. Navedeno utvrđivanje obaveze plaćanja doprinosa za osiguranika - zaposlenog saglasno je i sa ovlašćenjima zakonodavca utvrđenim odredbama člana 12. st. 1. i 2., člana 40. stav 1. i člana 68. stav 2. Ustava. Naime, osporenim odredbom Zakona ne uskraćuju se niti ograničavaju prava utvrđena odredbom člana 40. stav 1. Ustava, a obaveza osiguranika-zaposlenog, utvrđena osporenim odredbom, da plaća doprinose za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje i po osnovu obavljanja poslova navedenih u toj odredbi, saglasno je određenju iz odredbe člana 68. stav 2. Ustava da sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja, pa i penzijskog i invalidskog osiguranja, obezbeđuju, u skladu sa zakonom, pored ostalih, i zaposleni. Osporena odredba Zakona primenjuje se od dana stupanja na snagu Zakona o penzijskom i invalidskom

osiguranju, tj. ubuduće, pa tom odredbom nije povređeno načelo iz odredbe člana 121. Ustava o zabrani povratnog dejstva zakona, drugog propisa ili opšteg akta.

Osporenom odredbom člana 191. stav 1. Zakona utvrđena je osnovica na koju osiguranik-zaposleni koji obavlja poslove iz člana 12. stav 1. tač. 1) do 3) tog zakona, plaća doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje i to tako da navedeni osiguranik te doprinose plaća na osnovice koje su zakonom utvrđene za osiguranike samostalnih delatnosti iz člana 12. stav 1. tač. 1) do 3) Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Time su svi osiguranici, bilo da prihod ostvaruju samo po jednom ili po više osnova rada, izjednačeni u pogledu prava i obaveza, a visina prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja određuje im se na osnovu ukupno ostvarenog prihoda na koji je plaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje. Saglasno navedenom, određivanje osnovice za uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje na način utvrđen osporenom odredbom člana 191. stav 1. Zakona, po oceni Ustavnog suda, u skladu je s ovlašćenjima zakonodavca iz člana 40. stav 1., člana 68. stav 2. i člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava da uredi sistem u oblasti socijalnog osiguranja, a time i obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje, te da, pored ostalog, utvrdi i osnovice za plaćanje doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za svaku pojedinu kategoriju osiguranika, u zavisnosti od prirode osnova po kome se plaća taj doprinos.

Zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje preduzete na osnovu osporene odredbe člana 174. stav 3. Zakona, saglasno odredbi člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, odbacuje se jer je Sud doneo konačnu odluku.

Na osnovu izloženog, člana 42. stav 3., člana 46. tačka 9) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-39/2004 od 16.09.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 122/2004)

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003)

- član 78.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbijaju se predlozi i ne prihvata se inicijativa za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 78. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003).

"HUMAN RIGHTS" - Biro za zaštitu sloboda i prava iz Beograda i Udruženje penzionisanih letača SCG, pilota i inženjera leta iz Beograda, pokrenuli su postupak pred Ustavnim sudom Republike Srbije za ocenu ustavnosti odredbe člana 78. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Ustavnom sudu podneta je i inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti navedene odredbe Zakona.

U predlozima se, pored ostalog, ističe da je jedno od načela penzijskog i invalidskog osiguranja da se prava iz tog osiguranja ostvaruju zavisno od dužine izdvajanja i ulaganja u fond penzijskog i invalidskog osiguranja i osnovice na koju se doprinos obračunava. Stoga, pri jednakim izdvajanjima i ulaganjima za isto i u isto vreme, penzije moraju biti jednake. Suprotno tome, po mišljenju predlagača, osporena odredba Zakona dovodi osiguranike u nejednak položaj nezavisno od vremena i visine izdvajanja i ulaganja u namenski određeni fond. Time je materijalni položaj lica koja ostvaruju pravo na penziju po važećem Zakonu, povoljniji od materijalnog položaja lica koja su to pravo ostvarili do stupanja na snagu tog Zakona. Osnov i visina penzije mogu biti limitirani, ali limitacija kod jednih osiguranika ne može biti različita od limitacije drugih, ako i ukoliko jedni i drugi apsolutno jednako ispunjavaju propisane uslove, ali su pravo ostvarili po dva različita propisa. Osporenom odredbom Zakona se, po mišljenju predlagača, stvaraju dva pravna režima u okviru jedinstvenog penzijskog i invalidskog osiguranja i u velikoj meri povređuje osnovni ustavni princip jednakosti u pravu.

U inicijativi se navodi da je zakonodavac osporenom odredbom Zakona povredio načela pravičnosti i zakonitosti koja nalažu da se visina penzije određuje na osnovu dužine staža osiguranja i visine uplaćenih doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje.

U odgovoru Narodne skupštine Republike Srbije na navode predlagača izražava se stav da je osporena odredba Zakona u saglasnosti s Ustavom i u tom smislu se ističe: da je Zakonom čija se odredba osporava uveden drugačiji način obračuna penzija u odnosu na ranije propise i to tako što je uvedena formula obračuna penzije koja se zasniva na bodovima i kojom se produžava obračunski period na čitav radni vek, za razliku od prethodnog sistema koji se zasnivao na obračunskom periodu od deset najboljih uzastopnih godina; da novi sistem obračuna penzija omogućava čvršće povezivanje visine penzije i uplaćivanih doprinosa, kao i da povećava i preciznije utvrđuje razliku u visini penzije u zavisnosti od dužine penzijskog staža, a za staž preko 40 godina povećava iznos penzije i da, bez obzira na momenat penzionisanja, smanjuje razliku u penziji između penzionera sa istom radnom istorijom; da je u novoj formuli za obračun penzije bitan opšti bod definisan članom 30. Zakona, koji predstavlja korektivni faktor i kojim se obezbeđuje da novi penzioneri, u proseku, imaju isti iznos penzije po novom i po starom metodu obračuna penzija bez obzira na momenat penzionisanja; da se visina najviše penzije određuje na osnovu navedene formule, s tim da je, zbog primene načela solidarnosti, lični koeficijent limitiran na četiri, kao i da to limitiranje ima opravdanje i u tome što je i osnovica za plaćanje doprinosa takođe ograničena jer ne može biti veća od petostrukog iznosa prosečne mesečne zarade po zaposlenom u Republici; da se na navedeni način omogućava obezbeđenje sredstava za isplatu penzija onim korisnicima koji primenom zakonskih odredaba ne bi ostvarili pravo na najnižu penziju što je, iz razloga solidarnosti, obezbeđeno zakonom; kao i da limitiranje ličnog koeficijenta na četiri ne znači i limitiranje godišnjeg ličnog koeficijenta na četiri, jer godišnji lični koeficijent može iznositi i pet.

Ustavni sud je u sprovedenom postupku utvrdio da je osporenom odredbom člana 78. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju utvrđeno da se najviši iznos penzije određuje tako što lični koeficijent ne može iznositi više od četiri.

Ustav Republike Srbije utvrđuje: da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, kao i da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 12. st. 1. i 2.); da su građani jednaki u pravima i dužnostima i imaju

jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.); da obaveznim socijalnim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, pored ostalog, i prava za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja, a za članove svoje porodice - pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na porodičnu penziju, kao i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.); kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, i sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne zaštite (član 72. stav 1. tačka 4.).

Osporena odredba člana 78. Zakona, po oceni Ustavnog suda, nije u nesaglasnosti s Ustavom. Naime, prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja stižu se i ostvaruju zavisno od dužine i obima ulaganja sredstava za ovo osiguranje, ali uz mogućnost da se ovo načelo, na kome se, pored ostalih načela, zasniva sistem penzijskog i invalidskog osiguranja, u određenim slučajevima koriguje načelom uzajamnosti i solidarnosti. Utvrđivanje najvišeg iznosa penzije koje je sadržano u osporenoj odredbi zakona, kao i utvrđivanje najnižeg iznosa penzije iz odredbe člana 76. zakona, zasniva se na kombinaciji navedenih načela, sa težištem na načelu uzajamnosti i solidarnosti koje omogućuje ostvarivanje većeg obima prava jednih osiguranika uz ograničenje najvišeg iznosa prava drugih osiguranika, čime se izražavaju ciljevi socijalne politike države.

Osporena odredba Zakona odnosi se samo na osiguranike koji su pravo na penziju ostvarili po stupanju na snagu osporenog Zakona, odnosno ta odredba uređuje jedan segment određenog prava - najviši iznos penzije, koje se ostvaruje početkom primene zakona i ubuduće, a pravni režim već ostvarenih prava koja su utvrđena i uređena na drukčiji način važećim zakonom, uređen je odredbom člana 218. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Samo određivanje najvišeg iznosa penzije, kao metod postizanja utvrđenih ciljeva socijalne politike u ovoj oblasti, kao i način obračuna penzija po važećem Zakonu spada u domen zakonodavne politike donosioca osporenog Zakona, koju Ustavni sud, saglasno odredbi člana 125. Ustava, nije nadležan da ocenjuje.

Na osnovu izloženog, člana 46. tačka 9) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-478/2003 od 16.09.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 127/2004)

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003)

- član 12. stav 1. tačka 3.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 12. stav 1. tačka 3) Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003).

2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti odredaba člana 12. stav 1. tač. 1) i 2) Zakona iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 12. stav 1. tač. 1) do 3) Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Inicijator ne navodi razloge osporavanja navedenih odredaba Zakona, ali traži i da Ustavni sud ukine ili poništi rešenje Ministarstva finansija kojim mu je utvrđeno akontaciono zaduženje doprinosom za penzijsko i invalidsko osiguranje i doprinosom za slučaj nezaposlenosti.

Ustavni sud je u sprovedenom postupku utvrdio da je osporenim odredbama člana 12. stav 1. tač. 1) do 3) Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju utvrđeno da su osiguranici samostalnih delatnosti: lica koja, u skladu sa zakonom, samostalno obavljaju privrednu ili drugu delatnost, ako nisu obavezno osigurana po osnovu zaposlenja (tačka 1)); lica koja su osnivači, odnosno članovi privrednih društava u skladu sa zakonom, koji u njima rade, bez obzira da li su u radnom odnosu u privrednom društvu čiji su osnivač odnosno član (tačka 2)); i lica koja obavljaju poslove po osnovu ugovora o delu odnosno poslove po osnovu autorskog ugovora, kao i poslove po osnovu drugih ugovora, kod kojih za izvršen posao ostvaruju naknadu (u daljem tekstu: ugovorena naknada), a nisu osigurani po drugom osnovu (tačka 3)).

Ustav Republike Srbije utvrđuje: da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, pored ostalog, i prava za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja, a za članove svoje porodice-pravo, pored ostalog, i na porodičnu penziju, kao i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.); da sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i korisnici, u skladu sa zakonom (član 68. stav 2.); kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti.

Saglasno navedenim odredbama Ustava, zaposleni obaveznim osiguranjem, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, pored ostalog, i prava za slučaj starosti i gubitka radne sposobnosti, a za članove svoje porodice-pravo na porodičnu penziju i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja, s tim da sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci. Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju precizira ustavnu kategoriju "drugi osiguranici" utvrđujući da su obavezno osigurana lica, dakle lica koja obaveznim penzijskim i invalidskim osiguranjem obezbeđuju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, pored zaposlenih, i lica koja samostalno obavljaju delatnost kao i poljoprivrednici (član 10).

Odredbama člana 12. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju utvrđene su kategorije osiguranika samostalnih delatnosti, pri čemu je osporenim odredbom stava 1. tačke 3) utvrđena jedna od kategorija osiguranika samostalnih delatnosti tako da su osiguranici samostalnih delatnosti i lica koja obavljaju poslove po osnovu ugovora o delu, odnosno poslove po osnovu autorskog ugovora, kao i poslove po osnovu drugih ugovora, kod kojih za izvršen posao ostvaruju naknadu, a nisu osigurani po drugom osnovu. Takvo utvrđivanje kategorije osiguranika samostalnih delatnosti, po oceni Ustavnog suda, saglasno je s ovlašćenjima zakonodavca iz člana

40. stav 1., člana 68. stav 2. i člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava da uredi sistem u oblasti socijalnog osiguranja, kao i obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje, a u okviru toga i da utvrdi kategorije obavezno osiguranih lica, uslove i način ostvarivanja prava po osnovu penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i druga pitanja u oblasti socijalnog osiguranja.

Ustavni sud je utvrdio da je u ranije vođenom postupku ocenjivao ustavnost osporenih odredaba člana 12. stav 1. tač.1) i 2) Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju i na sednici održanoj 17. juna 2004. godine doneo Odluku broj IY-338/2003 ("Službeni glasnik RS", broj 83/2004) kojom se odbija predlog za utvrđivanje neustavnosti navedenih odredaba. Sud je ocenio da je utvrđivanje kategorija osiguranika samostalnih delatnosti na način utvrđen osporenim odredbama Zakona saglasno s ovlašćenjima zakonodavca iz člana 40. stav 1., člana 68. stav 2. i člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava da uredi sistem u oblasti socijalnog osiguranja, kao i obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje, a u okviru toga i da utvrdi kategorije obavezno osiguranih lica, uslove i način ostvarivanja prava po osnovu penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i druga pitanja u oblasti tog osiguranja. Pošto iz navoda iznetih u inicijativi ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Sud je inicijativu u ovom delu odbacio.

U vezi sa zahtevom da Sud ukine ili poništi rešenje Ministarstva finansija, Ustavni sud nije nadležan da ocenjuje ustavnost i zakonitost pojedinačnih pravnih akata, odnosno da iste ukida ili poništava, saglasno odredbi člana 125. Ustava.

Na osnovu izloženog i člana 47. tač. 3) i 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-276/2004 od 16.09.2004.

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", broj 70/2001)

- član 26.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 26. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", broj 70/2001), u delu koji glasi: "Penzija se od 1. januara, 1. aprila, 1. jula i 1. oktobra tekuće godine usklađuje, na osnovu statističkih podataka, sa kretanjem troškova života i prosečne zarade zaposlenih na teritoriji republike u prethodna tri meseca, i to u procentu koji predstavlja polovinu zbira procenta rasta, odnosno pada troškova života i procenta rasta, odnosno pada zarada, ako zakonom nije drukčije uređeno."

2. Odbacuje se inicijativa za ocenu saglasnosti odredbe člana 32. Zakona iz tačke 1., u delu koji glasi: "Korisniku penzije koji se na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije zaposli, odnosno počne da obavlja samostalnu delatnost po osnovu koje je

obavezno osiguran, obustavlja se isplata penzije za vreme trajanja zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne delatnosti."

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti dela odredbi čl. 26. i 32. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja, koje se odnose na usklađivanje penzija, kao i obustavu isplate penzije za vreme trajanja zaposlenja korisniku penzije koji se zaposli, odnosno počne da obavlja samostalnu delatnost. U inicijativi se navodi da su osporenim rešenjima člana 26. Zakona povređena "stečena prava starih penzionera", kojima su penzije usklađivane svakog meseca na osnovu rasta zarada, ukoliko je rast zarada za odnosni mesec bio veći od 5%. Da je osporena odredba neustavna i neprimenjiva na navedene penzionere jasno ukazuju, po mišljenju inicijatora, sledeće činjenice: penzionerima se posle 1990. godine nisu usklađivale penzije u skladu sa zakonom; licima penzionisanim posle 1. januara 2001. godine u penzijski osnov za utvrđivanje visine penzija uključene su i zarade i iznosi isplaćeni na ime naknade za topli obrok, kao i regres za godišnji odmor; između penzija utvrđenih do 1999. godine i penzija utvrđenih nakon te godine, postoje razlike koje se ogledaju u činjenici da su jednom broju novih penzionera utvrđene penzije koje su za 70% veće u odnosu na penzije onih penzionera koji su penzionisani do 1991. godine; veliki broj relativno mladih radnika penzionisan je do 5. oktobra 2002. godine kao tehnološki višak, a njihove su penzije i pored nepotpunog penzijskog staža utvrđene u znatno većem iznosu od plata i zarada. Inicijator smatra da je neustavan i osporeni deo odredbe člana 32. Zakona iz razloga što je broj onih korisnika penzije koji se zaposle ili počnu da obavljaju samostalnu delatnost sasvim minoran, a da mnogi korisnici penzije rade bez zasnivanja radnog odnosa i ne plaćaju bilo kakve zakonom propisane obaveze. Inicijator ne navodi ustavnopravne razloge osporavanja navedenih odredaba Zakona.

U drugoj predstavi se navodi da Uprava prihoda i Republički fond za penzijsko i invalidsko osiguranje zemljoradnika ne poštuju odredbu člana 15. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", br. 30/96, 70/2001, 3/2002 i 39/2002), jer je tumače na način da osiguraniku-zemljoradniku ne može prestati svojstvo osiguranika stečeno po osnovu bavljavanja poljoprivredom.

Ustavni sud je u sprovedenom postupku utvrdio da je Zakon čije su odredbe osporene prestao da važi 2. aprila 2003. godine stupanjem na snagu Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 34/2003 i 84/2004). Osporenim delom odredbe člana 26. Zakona bilo je utvrđeno da se penzija od 1. januara, 1. aprila, 1. jula i 1. oktobra tekuće godine usklađuje, na osnovu statističkih podataka, sa kretanjem troškova života i prosečne zarade zaposlenih na teritoriji republike u prethodna tri meseca, i to u procentu koji predstavlja polovinu zbira procenta rasta, odnosno pada troškova života i procenta rasta, odnosno pada zarada, ako zakonom nije drukčije uređeno, a osporenim delom odredbe člana 32. Zakona da se korisniku penzije koji se na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije zaposli, odnosno počne da obavlja samostalnu delatnost po osnovu koje je obavezno osiguran, obustavlja isplata penzije za vreme trajanja zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne delatnosti.

Ustav Republike Srbije utvrđuje: da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, kao i da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinačnih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 12. st. 1. i 2.); da obaveznim socijalnim osiguranjem zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, pored ostalog, pravo za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge

oblike socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.); da sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci, preko organizacije kojom upravljaju osiguranici i korisnici, u skladu sa zakonom (član 68. stav 2.); kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, i sistem socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne zaštite (član 72. stav 1. tačka 4.).

Utvrđujući osporenim delom odredbe člana 26. Zakona način usklađivanja penzija, zakonodavac nije, po oceni Ustavnog suda, povredio odredbe člana 12. st. 1. i 2., člana 40. stav 1. i člana 68. stav 2. Ustava. Ustav utvrđuje određena prava po osnovu obaveznog socijalnog, pa i penzijskog i invalidskog osiguranja, ali ne uređuje i način utvrđivanja visine penzije kao ni način njenog usklađivanja. Visina penzije i način njenog usklađivanja, saglasno Ustavu, uređuje se zakonom, pa je zakonodavac bio ovlašćen da osporenim delom odredbe člana 26. Zakona propiše usklađivanje penzija sa kretanjem troškova života i zarada zaposlenih na teritoriji republike. Ustavni sud je ocenio da tako utvrđeni način usklađivanja penzija ne uskraćuje niti ograničava tzv. stečena prava korisnicima prava na penziju.

Ustavni sud je utvrdio da je Savezni ustavni sud ocenjivao ustavnost odredaba člana 32. st. 2, 3. i 4. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list SRJ", broj 70/2001) i na sednici održanoj 27. juna 2002. godine doneo Odluku IY broj 40/2002, kojom se, u tački 1. izreke, utvrđuje da osporene odredbe člana 32. st. 2, 3. i 4. Zakona nisu saglasne s Ustavom Savezne Republike Jugoslavije. Saglasno odredbi člana 74. Zakona o Saveznom ustavnom sudu ("Službeni glasnik SRJ", broj 36/1992), koji je bio na snazi u vreme donošenja navedene Odluke, odredbe za koje Savezni ustavni sud utvrdi da su nesaglasne s Ustavom Savezne Republike Jugoslavije, prestaju da važe danom objavljivanja odluke Suda kojom je utvrđena nesaglasnost. Odluka Saveznog ustavnog suda kojom je utvrđena nesaglasnost odredaba člana 32. Zakona s Ustavom SRJ objavljena je u "Službenom listu SRJ", broj 39, od 12. jula 2002. godine, pa su tim danom navedene odredbe Zakona prestale da važe. S obzirom na to da odredbe člana 32. st. 2, 3. i 4. Zakona, pa tako i osporeni delovi tog člana, nisu u pravnom poretku od 12. jula 2002. godine, stekli su se uslovi, saglasno odredbi člana 19. stav 1. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), da se inicijativa u ovom delu odbaci.

Ustavni sud, saglasno odredbi člana 125. Ustava Republike Srbije, nije nadležan da odlučuje o primeni i tumačenju zakona i drugih propisa, niti da ocenjuje zahtev kojim se tvrdi da određene institucije ne poštuju odredbu člana 15. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja i da je pogrešno tumače.

Na osnovu izloženog, člana 19. stav 1. tačka 4), člana 23. stav 3. i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-63/2003 od 28.10.2004.

Zakon o zdravstvenom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 18/92... i 84/2004)

- član 8. tačka 14.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 8. tačka 14) Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 18/92, 26/93, 53/93, 67/93, 48/94, 25/96, 46/98, 54/99, 29/01, 18/02, 80/02 i 84/04).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 8. tačka 14) Zakona o zdravstvenom osiguranju. Osporena odredba Zakona, po mišljenju inicijatora, je neustavna, jer ima povratno dejstvo s obzirom da se primenjuje i na slučajeve koji su rešeni po ranije važećim zakonima, a time se uskraćuje i pravo na zdravstveno osiguranje državljanima Republike Srbije koji primaju penziju od inostranog nosioca osiguranja.

Ustavni sud je u sprovedenom postupku utvrdio da je osporenom odredbom člana 8. tačka 14) Zakona o zdravstvenom osiguranju utvrđeno da su obavezno osigurana lica prema ovom zakonu (u daljem tekstu: osiguranici) državljani Republike Srbije koji primaju penziju ili invalidninu isključivo od inostranog nosioca osiguranja dok borave na teritoriji Republike Srbije.

Ustav Republike Srbije utvrđuje: da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, pored ostalog, i pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava za slučaj bolesti, a za članove svoje porodice, pored ostalog, i pravo na zdravstvenu zaštitu (član 40. stav 1.); da sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci, preko organizacije kojom upravljaju osiguranici i korisnici, u skladu sa zakonom (član 68. stav 2.); da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti (član 72. stav 1. tačka 4.), da zakon, drugi propis ili opšti akt ne može imati povratno dejstvo, kao i da se samo zakonom može odrediti da pojedine njegove odredbe, ako to zahteva opšti interes utvrđen u postupku donošenja zakona, imaju povratno dejstvo (član 121. st. 1. i 2.).

Saglasno navedenim odredbama Ustava, zdravstvenim osiguranjem zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava za slučaj bolesti, a za članove svoje porodice-pravo na zdravstvenu zaštitu, s tim da sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog, pa i zdravstvenog osiguranja, obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci. Zakon o zdravstvenom osiguranju precizira ustavnu kategoriju «drugi osiguranici», utvrđujući osporenom odredbom Zakona da su, pored zaposlenih, obavezno osigurana lica i državljani Republike Srbije koji primaju penziju ili invalidninu isključivo od inostranog nosioca osiguranja dok borave na teritoriji Republike Srbije. Time je zakonodavac, saglasno ustavnom ovlašćenju, precizirao pojam "drugi osiguranici" određujući kategorije tih osiguranika, uključujući i kategoriju osiguranika utvrđenu osporenom odredbom Zakona. Ustavni sud je utvrdio da se osporena odredba Zakona primenjuje od dana stupanja na snagu Zakona o zdravstvenom osiguranju, tj. od 12. aprila 1992. godine i u buduće te, stoga, nema povratno dejstvo. Iz navedenih razloga osporena odredba člana 8. tačka 14) Zakona, po oceni Ustavnog suda, nije u nesaglasnosti s Ustavom.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-297/2004 od 14.10.2004.

Zakon o okupljanju građana ("Službeni glasnik RS", br. 51/92 ... i 29/2001)

- član 2. stav 4.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 2. stav 4. Zakona o okupljanju građana ("Službeni glasnik RS", broj 51/92, 53/93, 67/93, 48/94, 17/99, 33/99 i 29/2001).

Ustavnom sudu podneta je inicijativa za ocenu ustavnosti odredbe člana 2. stav 4. Zakona o okupljanju građana. Po mišljenju inicijatora, osporena odredba nije u saglasnosti sa "zakonom" Republike Srbije i Konvencijom Evropske Unije, pa je predloženo da se anticivilizacijski nazovi zakon stavi van snage i omogući njemu i sličnima da se okupljaju ispred Parlamenta i protestuju protiv rada parlamentaraca.

Zakonom o okupljanju građana ("Službeni glasnik RS", broj 51/92, 53/93, 67/93, 48/94, 17/99, 33/99 i 29/2001), je utvrđeno da su okupljanja građana slobodna i da se ostvaruju na način propisan ovim zakonom (član 1.). Saglasno odredbi člana 2. Zakona, okupljanjem građana, u smislu ovog zakona, smatra se sazivanje i održavanje zbora ili drugog skupa na za to primerenom prostoru, koji je pristupačan i pogodan za okupljanje lica čiji broj i identitet nisu unapred određeni i na kome okupljanje građana ne dovodi do ometanja javnog saobraćaja, ugrožavanja zdravlja, javnog morala ili bezbednosti ljudi i imovine (st. 1. i 2.). Osporenim odredbom člana 2. stav 4. Zakona, predviđeno je da se javni skup ne može održavati u blizini Savezne skupštine i Narodne skupštine Republike Srbije neposredno pre i u vreme njihovog zasedanja.

Ustav Republike Srbije, odredbom člana 12. utvrđuje da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom, kao i da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (st. 1. i 2.), te da je zloupotreba sloboda i prava čoveka i građanina protivustavna i kažnjiva, onako kako je to zakonom predviđeno, odnosno da se obezbeđuje sudska zaštita sloboda i prava zajemčenih i priznatih Ustavom (stav 3. i 4.).

Saglasno odredbama člana 43. Ustava, građanima se jamči sloboda zbora i drugog okupljanja i bez odobrenja, uz prethodnu prijavu nadležnom organu, s tim da se sloboda zbora i drugog okupljanja građana može ograničiti odlukom nadležnog organa, radi sprečavanja ometanja javnog saobraćaja, ugrožavanja zdravlja ljudi, javnog morala ili bezbednosti ljudi i imovine (st. 1. i 2.). Odredbom člana 72.

tačka 2. Ustava, utvrđeno je da Republika Srbija, između ostalog, uređuje i obezbeđuje ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava čoveka i građanina.

Pravo građana na mirna okupljanja i udruživanja proklamovano je i Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima i Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Povelja o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 6/2003), odredbama člana 31. utvrđuje pravo na slobodu mirnog okupljanja (stav 1.), s tim da se za zborove i demonstracije na otvorenom prostoru, zakonima država članica može propisati obaveza prijavljivanja nadležnom organu, a da se sloboda okupljanja može ograničiti zakonima država članica, ako je to neophodno radi zaštite javne bezbednosti, javnog zdravlja i morala, nacionalne bezbednosti ili zaštite prava drugih lica (st. 3. i 4.).

Po oceni Ustavnog suda, zakonodavac je Zakonom o okupljanju građana, saglasno odredbi člana 12. Ustava, uređio način ostvarivanja ustavne slobode zbora i drugog okupljanja građana. Prema odredbama Zakona, sazivanje i održavanje zbora ili drugog skupa, vrši se na za to primerenom prostoru (član 2. stav 1.), s tim što je zakonodavac odredio i šta se smatra prostorom primerenim za javni skup. Kada je u pitanju mesto održavanja zbora ili drugog okupljanja građana, zakonodavac je u osporenoj odredbi člana 2. stav 4. Zakona, utvrdio nemogućnost održavanja javnog skupa u blizini Savezne skupštine i Narodne skupštine Republike Srbije, neposredno pre i u vreme njihovog zasedanja. Osporenim odredbom Zakona, stvaraju se uslovi za nesmetan rad skupštine kao nosioca najvažnijih funkcija državne vlasti (ustavotvorni i zakonodavni) i institucije kroz čiji rad građani ostvaruju suverenost preko svojih slobodno izabranih predstavnika (član 2. stav 2. Ustava Republike Srbije). Pri tome, osporenim odredbom Zakona nije onemogućeno ostvarivanje ustavne slobode zbora i okupljanja građana, jer se građani neposredno pre i u vreme zasedanja Skupštine uvek mogu okupljati na svim drugim mestima primerenim za održavanja skupova, kao i ispred Narodne skupštine u vreme kada ta skupština ne zaseda, i tom prilikom slobodno izražavati svoje stavove i mišljenja.

O predlogu inicijatora da se osporeni Zakon o okupljanju građana stavi van snage, Sud se nije izjašnjavao, jer to pitanje, saglasno odredbi člana 125. Ustava, ne spada u nadležnost Ustavnog suda, već Narodne skupštine, kao nosioca zakonodavne vlasti.

Rešenje Ustavnog suda
IY-201/2004 od 07.10.2004.

Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS", br. 62/2003, 64/2003 i 58/2004)

- član 67. i član 162. stav 2. i 3.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 67. i 162. st. 2. i 3. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS", br. 62/03, 64/03 i 58/04).

2. Odbacuje se zahtev za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti odredbe člana 162. stav 1. Zakona iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti čl. 67. i 162. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS", br. 62/03, 64/03 i 58/04). Po mišljenju podnosioca inicijative uslovi u pogledu stručne spreme za obavljanje poslova sekretara škole ne mogu se propisivati Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, jer je, saglasno Ustavu, Zakonom o radu predviđeno da se prava, obaveze i odgovornosti po osnovu rada uređuju na način utvrđen tim zakonom.

Ustavni sud Republike Srbije je utvrdio da je osporenim članom 67. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja predviđeno da upravne, normativno-pravne i druge pravne poslove u ustanovi obavlja sekretar. Poslove sekretara, saglasno osporenoj odredbi, može da obavlja diplomirani pravnik sa položenim stručnim ispitom za sekretara, s tim što je to lice dužno da u roku od dve godine od dana zasnivanja radnog odnosa položi stručni ispit za sekretara. Licu koje ne položi stručni ispit u navedenom roku prestaje radni odnos, a lice koje ima položen pravosudni ili stručni ispit za zaposlene u organima državne uprave ne polaže stručni ispit za sekretara. Izuzetno za sekretara dečjeg vrtića i osnovne škole može da bude izabrano i drugo lice, ukoliko se i na ponovljeni konkurs ne prijavi diplomirani pravnik, a najduže za dve godine. Program, sadržinu, način i rokove za polaganje stručnog ispita, organ uprave pred kojim se polaže stručni ispit i obrazac uverenja koji se izdaje, troškove polaganja ispita, naknade za rad članova komisije i ostala pitanja u vezi sa polaganjem stručnog ispita za sekretara ustanove - propisuje ministar.

U osporenom članu 162. Zakona propisano je da zaposleni u ustanovi koji je do dana stupanja na snagu ovog zakona obavljao poslove sekretara ustanove, a nije diplomirani pravnik, može da obavlja ove poslove do kraja školske 2005/2006 godine, a po isteku tog perioda zaposleni se raspoređuje na druge odgovarajuće poslove, a ako takvih poslova nema raspoređuje se, uz njegovu saglasnost, za obavljanje administrativno-tehničkih poslova. Lice koje odbije raspoređivanje ostvaruje pravo zaposlenog za čijim radom je prestala potreba. Takođe, Zakonom se propisuje da je zaposleni u ustanovi, koji obavlja poslove sekretara i koji je diplomirani pravnik, a zasnovao je radni odnos do dana stupanja na snagu ovog zakona, dužan da položi stručni ispit u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Polazeći od odredbe člana 72. stav 1. tačka 6. Ustava Republike Srbije, prema kome Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja, kao i člana 65. Ustava, prema kome se zakonom uređuju uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslovi za koje se obrazuju javne službe, zakonodavac je Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja uredio uslove i način obavljanja delatnosti obrazovanja i vaspitanja kao javne službe. Imajući u vidu da Republika uređuje i obezbeđuje sistem obrazovanja i da se ova delatnost obavlja kao javna služba, zakonodavac je, po oceni Ustavnog suda, bio ovlašćen da u osporenim odredbama čl. 67. i 162. Zakona uredi i pitanje uslova za obavljanje poslova sekretara u pogledu vrste i stepena stručne spreme i obavezu polaganja stručnog ispita za sekretara ustanove koji obavlja upravne, normativno-pravne i druge pravne poslove u ustanovi, kao i rokove do kada zaposleni koji obavlja poslove sekretara, a ne ispunjava propisane uslove, može da obavlja poslove sekretara i ostvarivanje prava posle tog roka.

Osporenim odredbama čl. 67. i 162. Zakona, po oceni Ustavnog suda, nisu povređene odredbe člana 35. Ustava koje se odnose na pravo na rad, slobodu rada, slobodan izbor zanimanja i zaposlenja i prestanak radnog odnosa protiv volje

zaposlenog, kao ni odredba člana 72. stav 1. tačka 4. kojim je propisano da Republika uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti radnih odnosa, jer se osporene odredbe odnose na uređivanje određenih prava i obaveza zaposlenih u ustanovi koja obavlja delatnost obrazovanja i vaspitanja. Da li će zakonodavac prava i obaveze iz radnih odnosa urediti jednim ili sa više zakona, kao i koje će uslove predvideti u pogledu stručne spreme sekretara ustanove u zavisnosti od poslova koje obavlja i do kada će zaposleni koji ne ispunjavaju te uslove moći da obavljaju poslove sekretara ustanove pitanje je zakonodavne politike o čemu prema članu 125. Ustava nije nadležan da odlučuje Ustavni sud.

Ustavni sud je ocenjivao ustavnost člana 162. stav 1. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS", broj 62/2003) i 3. juna 2004. godine doneo Rešenje o ne prihvatanju inicijative za pokretanje postupka, u predmetu IY-220/2004. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud je odbacio zahtev za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredbe člana 162. stav 1. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, jer je o ustavnosti te odredbe Ustavni sud već odlučivao, a iz novih navoda, razloga i podnetih dokaza ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje Suda.

Na osnovu izloženog i člana 47. tač. 3) i 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-255/2004 od 21.10.2004.

Zakon o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", br. 21/02)

- čl. 32., 86. i 133.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 32., 86. i 133. Zakona o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", broj 21/2002).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti čl. 32., 86., 133. Zakona o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", broj 21/2002). Savezni Ustavni sud ustupio je Ustavnom sudu Srbije identičnu predstavku istog podnosioca, na osnovu člana 12. stav 2. Zakona o sprovođenju Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora. Po mišljenju inicijatora osporene odredbe Zakona o univerzitetu nisu u skladu sa čl. 13. i 32. Ustava Republike Srbije. U inicijativi se navodi da školovanje nije dostupno svima pod jednakim uslovima, jer je za jedan broj studenata predviđeno plaćanje školarine, iako se delatnost fakulteta čiji je osnivač Republika finansira iz budžeta. Po mišljenju podnosioca inicijative, sastav organa i način donošenja odluke o izboru nastavnika i saradnika ne može se određivati na osnovu njihovih zvanja, jer su prema Ustavu, građani jednaki pred zakonom bez obzira na lična svojstva. Takođe smatra da ne postoji pravni osnov za formiranje izbornog veća pored redovnih organa fakulteta (nastavno-naučnog veća i saveta fakulteta).

Ustavni sud Republike Srbije utvrdio je da je osporenim članom 32. Zakona o univerzitetu predviđeno da odluku o broju studenata koji se upisuju u prvu godinu osnovnih, magistarskih i doktorskih studija, čije se obrazovanje finansira iz budžeta i broju studenata koji plaćaju školarinu, za fakultete i univerzitete čiji je osnivač Republika, donosi Vlada do 31. marta tekuće školske godine za narednu školsku godinu, po pribavljenom mišljenju univerziteta. Ovo mišljenje, saglasno Zakonu, univerzitet dostavlja polazeći od kadrovskih, prostornih, tehničkih i drugih mogućnosti fakulteta i društvenih potreba.

Osporenim članom 86. Zakona o univerzitetu propisano je da izbor kandidata u zvanje nastavnika i saradnika obavlja izorno veće, utvrđen je sastav izbornog veća, propisan je postupak i način donošenja odluke o izboru u zvanje, kao i podnošenje prigovora savetu fakulteta u slučaju da predloženi kandidat ne bude izabran i objavljivanje novog konkursa ukoliko se ne izabere ni jedan kandidat.

Članom 133. Zakona o univerzitetu predviđeno je da univerzitet, odnosno fakultet čiji je osnivač Republika utvrđuje visinu školarine za studente koji plaćaju školarinu i visinu naknade za pojedine usluge i radnje koje vrši univerzitet, odnosno fakultet, kao i da sastav i strukturu školarine za studije koje organizuje univerzitet odnosno fakultet utvrđuje univerzitet, odnosno fakultet opštim aktom.

Ustavom Republike Srbije propisano je: da su građani jednaki u pravima i dužnostima i da imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.); da je školovanje svakom dostupno pod jednakim uslovima, da je osnovno školovanje obavezno, a da za redovno školovanje koje se finansira iz javnih prihoda

građani ne plaćaju školarinu (član 32) i da se sredstva za ostvarivanje Ustavom zajamčenih prava građana i zakonom utvrđenog opšteg interesa u oblasti obrazovanja obezbeđuju u budžetu Republike Srbije (član 68).

Na osnovu člana 72. stav 1. tačka 6) Ustava kojim je predviđeno da Republika uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja i člana 65 Ustava prema kome se zakonom utvrđuju uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe, donet je Zakona o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", broj 31/2002) kojim su utvrđeni uslovi i način obavljanja delatnosti univerziteta i fakulteta kao javne službe. Zakonom je, pored ostalog, uređen upis studenata, zvanja, uslovi i postupak za izbor nastavnika, saradnika i istraživača u zvanje, kao i način finansiranja univerziteta i fakulteta.

Po oceni Ustavnog suda, osporeni čl. 32., 86. i 133. Zakona o univerzitetu ne sadrže odredbe koje su nesaglasne s Ustavom jer, Ustav ne predviđa obavezu školovanja na univerzitetu i fakultetu, pa samim tim ne postoji ni obaveza da se sredstva za ostvarivanje ovog prava obezbeđuju u budžetu Republike Srbije. Zakonom o univerzitetu propisani su za sve kandidate jednaki uslovi za upis na univerzitet, odnosno fakultet (opšti uspeh postignut u srednjem obrazovanju i rezultati postignuti na prijemnom ispitu, odnosno ispitu za proveru sklonosti i sposobnosti), a redosled kandidata koji se utvrđuje na osnovu navedenih uslova, u okviru broja studenata koji na osnovu ovlašćenja iz člana 32. Zakona utvrdi Vlada, opredeljuje da li će student plaćati školarinu ili će se njegovo obrazovanje finansirati iz budžeta. To znači da je navedeno školovanje, saglasno Zakonu, svakom dostupno pod jednakim uslovima te, po oceni Ustavnog suda, nema povrede člana 32. stav 1. Ustava. Predviđeni način finansiranja fakulteta, odnosno univerziteta u Zakonu i propisivanje u osporenom članu 133. Zakona da visinu školarine za studente koji plaćaju školarinu utvrđuje fakultet, odnosno univerzitet, po oceni Ustavnog suda, nije nesaglasan sa odredbom člana 32. stav 3. Ustava. Po oceni Ustavnog suda osporeni član 86. Zakona kojim je predviđeno da izbor kandidata u zvanje nastavnika i saradnika obavlja izborno veće fakulteta, sastav izbornog veća, način odlučivanja, kao i postupak u slučaju da se ne izabere nijedan kandidat nije u nesaglasnosti s Ustavom, jer je zakonodavac u okviru ovlašćenja da uredi uslove i način obavljanja delatnosti fakulteta, odnosno univerziteta bio ovlašćen i da predvidi postupak i organe za izbor nastavnika i saradnika.

Osporenim odredbama čl. 32., 86., 133. Zakona o univerzitetu nisu povređena načela o jednakim pravima i dužnostima građana utvrđena u članu 13. Ustava Republike Srbije, jer se, po oceni Ustavnog suda, ne pravi razlika u pravima i dužnostima, kao ni u zaštiti građana pred državnim organima, a ustavni princip jednakosti iz ovog člana Ustava ne podrazumeva jednakost u apsolutnom smislu te reči, već garantuje jednakost građana koji se nalaze u identičnim pravnim situacijama.

Pitanja koja se odnose na donošenje odluke o broju studenata koji se upisuju u prvu godinu studija čije se obrazovanje finansira iz budžeta i koji plaćaju školarinu, na visinu školarine, kao i organe koji odlučuju u postupku izbora u zvanje nastavnika i saradnika fakulteta, spadaju u domen zakonodavne politike i o tome, prema članu 125. Ustava, nije nadležan da odlučuje Ustavni sud.

Na osnovu izloženog iz člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda

IY-37/2003 od 18.11.2004.

Zakon o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01)

- član 123.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 123. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 123. Zakona o radu, kojim je propisano da se sva novčana potraživanja iz radnog odnosa smatraju obročnim davanjima i zastarevaju u roku od tri godine od dana nastanka obaveze. Prema mišljenju podnosioca predstavke član 123. Zakona o radu nesaglasan je sa čl. 371. i 372. Zakona o obligacionim odnosima iz razloga što se novčana potraživanja iz radnog odnosa ne mogu upodobiti obročnim davanjima, u smislu Zakona o obligacionim odnosima, posebno kada su u pitanju jubilarne nagrade, koje se daju za neprekidan rad kod poslodavca.

Članom 123. Zakona o radu propisano je da se sva novčana potraživanja iz radnog odnosa smatraju obročnim davanjima i zastarevaju u roku od tri godine od dana nastanka obaveze.

Članom 3. stav 2. Ustava Republike Srbije zajemčena su lična, politička, nacionalna, ekonomska, socijalna, kulturna i druga prava čoveka i građanina. Slobode i prava čoveka i građanina ograničena su samo jednakim slobodama i pravima drugih i kad je to Ustavom utvrđeno (član 11.). Slobode i prava ostvaruju se, a dužnosti se ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom (član 12. stav 1.). Zakonom se može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 12. stav 2.). Prema članu 36. stav 1. Ustava zaposleni ima pravo na odgovarajuću zaradu, dok je članom 72. stav 1. tačka 4. Ustava utvrđeno da Republike Srbija uređuje i obezbeđuje sistem u oblastima ekonomskih odnosa sa inostranstvom, tržišta, planiranja, radnih odnosa, zaštite na radu, zapošljavanja, socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti, kao i druge ekonomske i socijalne odnose od opšteg interesa.

Na osnovu izloženog, Ustavni sud je ocenio da je zakonodavac bio Ustavom ovlašćen da utvrdi da se sva novčana potraživanja iz radnog odnosa smatraju obročnim davanjima i da zastarevaju u roku od tri godine od dana nastanka obaveze.

Ocena saglasnosti osporene odredbe Zakona s odredbama čl. 371. i 372. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 99/85, 45/89, 59/89 i "Službeni list SRJ", broj 31/93) nije u nadležnosti Ustavnog suda, jer Ustavni sud, saglasno članu 125. Ustava, ne ocenjuje međusobnu saglasnost republičkog zakona i saveznog zakona koji se na osnovu člana 64. stav 2. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora primenjuju kao republički zakoni.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-301/2004 od 25.11.2004.

Zakon o privremenom obavljanju određenih poslova platnog prometa na teritoriji Savezne republike Jugoslavije ("Službeni list SRJ", broj 9/2001)

Uputstvo o načinu privremenog obavljanja određenih poslova platnog prometa na teritoriji Savezne republike Jugoslavije ("Službeni list SRJ", broj 11/2001)

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti Zakona o privremenom obavljanju određenih poslova platnog prometa na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije ("Službeni list SRJ", broj 9/2001).

2. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Uputstva o načinu privremenog obavljanja određenih poslova platnog prometa na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije ("Službeni list SRJ", broj 11/2001).

Ustavnom sudu Republike Srbije je, saglasno odredbi člana 12. stav 2. Zakona za sprovođenje Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 1/2003), dopisom Saveznog ustavnog suda broj 111/2-2003 od 30. maja 2003. godine, ustupljena inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti akata navedenih u izreci.

Inicijator tvrdi da ima mesta pokretanju postupka za utvrđivanje neustavnosti osporenih akata, ali ne navodi razloge osporavanja, niti ustavne odredbe za koje smatra da su povređene. Što se tiče utvrđivanja zakonitosti osporenog Uputstva, iznosi mišljenje da je nesaglasno Zakonu o platnom prometu ("Službeni list SRJ", broj 3/2002), Zakonu o deviznom poslovanju ("Službeni list SRJ", br. 12/95, 28/96, 29/97, 35/97, 44/99, 74/99 i 73/2000), kao i svim podzakonskim aktima donetim na osnovu ovih zakona. Takođe, inicijator smatra da ocenu zakonitosti osporenog Uputstva treba izvršiti i sa stanovišta upotrebljenog termina "teritorija SRJ" i nedefinisanog kraja termina "privremeno".

Članom 64. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 1/2003), predviđeno je da će se zakoni Savezne Republike Jugoslavije u poslovima Srbije i Crne Gore primenjivati kao zakoni Srbije i Crne Gore i da će se zakoni Savezne Republike Jugoslavije izvan poslova Srbije i Crne Gore primenjivati kao zakoni država članica, do donošenja novih propisa od strane država članica, osim zakona za koje skupština države članice odluči da se ne primenjuju. Zakonom za sprovođenje Ustavne povelje utvrđeno je da se savezni zakoni

i drugi savezni propisi koji nisu iz oblasti u kojima je Ustavnom poveljom utvrđena nadležnost državne zajednice Srbija i Crna Gora, primenjuju posle stupanja na snagu Ustavne povelje kao opšti akti država članica, dok ih njihovi nadležni organi ne stave van snage, osim u delovima koji su u suprotnosti s odredbama Ustavne povelje, izuzev u oblastima koje su već regulisane propisima države članice (član 20. stav 5.). Ustavni sud ocenjuje ustavnost saveznih zakona i drugih saveznih propisa i opštih pravnih akata koji se, saglasno članu 64. stav 2. Ustavne povelje, primenjuju kao zakoni i propisi Republike Srbije, a ocena ustavnosti ovih akata vrši se u odnosu na Ustav Republike Srbije.

Po sprovedenom postupku pred Ustavnim sudom, utvrđeno je da osporeni Zakon i Uputstvo ni jednim propisom nisu izričito stavljeni van snage, te da se mogu smatrati sastavnim delom pozitivnog pravnog sistema Republike Srbije. S obzirom na to da poslovi platnog prometa nisu u nadležnosti državne zajednice Srbija i Crna Gora, Sud je izvršio ocenu ustavnosti osporenih akata u odnosu na Ustav Republike Srbije.

Cenjeno sa aspekta Ustava Republike Srbije, Sud je utvrdio da osporeni Zakon ne sadrži povredu ustavnih odredaba. Naime, Ustav Republike Srbije propisuje da su samostalnost i jednak položaj preduzeća i drugih organizacija osnova i mera ovlašćenja i odgovornosti republičkih organa (član 70.); da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, pravni položaj preduzeća i drugih organizacija, finansijski sistem, sistem u oblasti tržišta, kao i druge ekonomske odnose od opšteg interesa (član 72. stav 1. tačka 4. Ustava RS). Članom 107. Ustava utvrđeno je da Republika Srbija ima Narodnu banku, a status, organizacija, upravljanje i poslovanje Narodne banke uređuju se zakonom.

Osporeno Uputstvo doneo je guverner Narodne banke Jugoslavije, kao sprovedbeni akt, pozivom na odredbu člana 12. Zakona o privremenom obavljanju određenih poslova platnog prometa na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije. Navedenom odredbom Zakona utvrđeno je ovlašćenje za Narodnu banku Jugoslavije da bliže uredi način privremenog obavljanja određenih poslova platnog prometa, u smislu ovog zakona. Članom 71. Ustava predviđeno je da republički organi, u okviru Ustavom utvrđenih prava i dužnosti Republike Srbije, utvrđuju politiku, donose i izvršavaju zakone, druge propise i opšte akte, a da se drugim organima i organizacijama u Republici Srbiji može poveriti izvršavanje zakona i ostalih propisa i opštih akata iz okvira prava i dužnosti Republike Srbije, s tim što su republički organi odgovorni za poslove izvršavanja. Članom 94. stav 6. Ustava predviđena je mogućnost da se određena upravna ovlašćena povere i drugim organizacijama, što, prema oceni Suda, znači da mogu da donose opšte pravne akte na osnovu izričitog ovlašćenja utvrđenog zakonom radi čijeg se izvršavanja donose. Saglasno iznetom, Ustavni sud smatra da osporeno uputstvo nije nesaglasno Ustavu Republike Srbije i navedenim zakonima koji se nakon stupanja na snagu Ustavne povelje primenjuju kao zakoni Republike Srbije.

U vezi navoda inicijatora da zakonitost osporenih akata treba utvrđivati u odnosu na Zakon o platnom prometu i Zakon o deviznom poslovanju, kao i u odnosu na podzakonska akta doneta na osnovu ovih zakona, Ustavni sud nije nadležan za ocenu međusobne saglasnosti zakona, odnosno podzakonskih akata. Takođe, Ustavni sud, u smislu člana 125. Ustava, nije nadležan ni za davanje tumačenja termina upotrebljenih u tekstu osporenog Zakona.

Na osnovu iznetog, kao i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-208/2003 od 14.10.2004.

Zakon o porezima na imovinu ("Službeni glasnik RS", br. 26/01)

- čl. 2. i 3.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 2. i 6. Zakona o porezima na imovinu ("Službeni glasnik RS", broj 26/01).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredaba čl. 2. i 6. Zakona o porezima na imovinu. U inicijativi se navodi da je osporenim odredbama Zakona predviđeno da se tržišna vrednost stambenih objekata utvrđuje na osnovu prosečne tržišne cene kvadratnog metra odgovarajuće nepokretnosti krajem prethodne godine na teritoriji opštine gde se nalazi objekat. Prema navodima inicijatora, osporene odredbe omogućavaju da se tržišna vrednost stambenih objekata utvrđuje po istom kriterijumu za sve stambene objekte na teritoriji iste opštine, bez obzira na njihovu starost ("da li su stari ili novi"), odnosno lokaciju ("da li su u centru ili na periferiji"). Po mišljenju inicijatora, korektivni elementi predviđeni osporenim članom 6. Zakona imaju mali uticaj na utvrđivanje visine poreske obaveze u odnosu na osnovne elemente predviđene istim članom Zakona. Inicijator smatra da su osporenim odredbama Zakona povređene odredbe člana 55. stav 2, člana 64. stav 3. i člana 69. stav 3. Ustava Republike Srbije, kojima se garantuju "jednaki uslovi koje propisuje država radi povećanja blagostanja građana, a zabranjuje se monopolski položaj".

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je Zakonom o porezima na imovinu ustanovljen porez na prava na nepokretnostima koja su taksativno nabrojana u odredbama tač. 1) do 6) člana 2. ovog zakona. Ta prava su: 1) pravo svojine; 2) pravo plodouživanja; 3) pravo upotrebe i stanovanja; 4) pravo vremenskog korišćenja (tajm-šering); 5) pravo dugoročnog zakupa stana ili stambene zgrade u skladu sa zakonom kojim je uređeno stanovanje; 6) pravo korišćenja gradskog građevinskog zemljišta površine preko 10 ari. Prema stavu 2. osporenog člana 2. Zakona, nepokretnostima se smatraju: zemljište, stambene i poslovne zgrade, stanovi, poslovne prostorije, garaže, zgrade i prostorije za odmor i rekreaciju i drugi građevinski objekti. Stavom 3. istog člana propisano je da u slučaju kada na nepokretnosti postoji neko od prava nabrojanih u stavu 1. tač. 2) do 6) ovog člana, porez na imovinu se plaća na to pravo, a ne na pravo svojine. Osporenim članom 6. Zakona određeno je da se tržišna vrednost nepokretnosti, koja čini osnovicu poreza na imovinu, utvrđuje primenom osnovnih i korektivnih elemenata. Osnovni elementi su: korisna površina i prosečna tržišna cena kvadratnog metra odgovarajućih nepokretnosti na teritoriji opštine. Korektivni elementi su: lokacija nepokretnosti, kvalitet nepokretnosti i drugi elementi koji utiču na tržišnu vrednost nepokretnosti.

Članom 52. Ustava Republike Srbije propisano je da je svako dužan da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom, članom 69. stav 3. određeno je da se

obaveza plaćanja poreza utvrđuje srazmerno ekonomskoj snazi obveznika, a članom 72. stav 1. tačka 4. Ustava Republika je ovlašćena da uređuje i obezbeđuje finansijski sistem. Iz navedenih ustavnih odredaba, prema oceni Suda, proističe da se porezi i svi bitni elementi poreskog sistema kao što su: predmet oporezivanja, poreska osnovica, obveznici, nastanak poreske obaveze, stope i oslobođenja uređuju zakonom. U tom smislu, osporenim odredbama čl. 2. i 6. Zakona o porezima na imovinu definisani su predmet oporezivanja, taksativnim nabrojanjem prava na nepokretnostima na koja se plaća porez na imovinu i poreska osnovica kao tržišna vrednost nepokretnosti na dan 31. decembra godine koja prethodi godini na koju se utvrđuje i plaća porez na imovinu. U cilju individualizacije poreske obaveze i realizacije ustavnog principa iz člana 69. stav 3. Ustava o srazmernosti poreske obaveze ekonomskoj snazi obveznika, osporenim odredbama člana 6. Zakona su određeni elementi (osnovni i korektivni) čijom se primenom utvrđuje visina tržišne vrednosti određene nepokretnosti. Članom 9. Zakona predviđeno je da način utvrđivanja poreske osnovice iz čl. 5. do 8. ovog zakona bliže uređuje ministar finansija i ekonomije. Na osnovu ovog ovlašćenja, Ministar finansija je doneo Pravilnik o načinu utvrđivanja osnovice poreza na imovinu na prava na nepokretnostima ("Službeni glasnik RS", br. 38/01 i 45/04). Prema članu 5. stav 2. Zakona o porezima na imovinu tržišna vrednost nepokretnosti svake godine se umanjuje za amortizaciju propisanu nomenklaturom sredstava za amortizaciju, a najviše do 70%. Na taj način se poreska osnovica, u suštini, umanjuje primenom kriterijuma starosti stambenog objekta, pa vlasnici novih stambenih objekata nisu dovedeni u povoljniji položaj u odnosu na vlasnike starih stambenih objekata. Takođe, jedan od korektivnih elemenata predviđenih osporenim članom 6. Zakona je lokacija nepokretnosti, tako da ni vlasnici stambenih objekata u perifernim naseljima nisu dovedeni u nepovoljniji položaj u odnosu na vlasnike stambenih objekata u centralnim gradskim zonama. Izbor elemenata (osnovnih i korektivnih) za utvrđivanje tržišne vrednosti nepokretnosti i mera njihovog uticaja na određivanje visine poreske obaveze su pitanja za koja Ustavni sud nije nadležan, u smislu člana 125. Ustava.

Sud je ocenio da osporene zakonske odredbe nisu u nesaglasnosti sa ustavnim principima iz člana 55. stav 2. i člana 64. stav 3. Ustava, jer u ovim ustavnim odredbama ne postoje ograničenja za zakonodavca u pogledu uređivanja pomenutih pitanja.

Na osnovu iznetog, kao i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-174/2004 od 02.12.2004.

Zakon o izmenama i dopunama Krivičnog zakona Savezne republike Jugoslavije ("Službeni glasnik RS", br. 39/2003)

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredbe člana 19. Zakona o izmenama i dopunama Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije ("Službeni glasnik RS", broj 39/03).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredbe člana 19. Zakona navedenog u izreci. Inicijator smatra da se osporenim odredbom Zakona suprotno Ustavu Republike Srbije, propisuje stupanje na snagu zakona narednog dana od dana objavljivanja i da je time negiran smisao dužeg roka "vacatio legis" za stupanje na snagu krivičnog zakona i zabrane retroaktivnog dejstva zakona.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je osporenim Zakonom o izmenama i dopunama Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije ("Službeni glasnik RS", broj 39/03), između ostalog, izmenjen naziv Zakona u "Osnovni krivični zakon", a osporenim odredbom člana 19. propisano da Zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije". Zakon je u "Službenom glasniku" objavljen 11. aprila 2003. godine, a stupio je na snagu 12. aprila 2003. godine.

Odredbom člana 120. Ustava utvrđeno je da zakon, drugi propis ili opšti akt stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja, osim ako, iz naročito opravdanih razloga, nije predviđeno da ranije stupi na snagu, a članom 121. st. 1. i 2. Ustava da zakon, drugi propis ili opšti akt ne može imati povratno dejstvo, i da se samo zakonom može odrediti da pojedine njegove odredbe, ako to zahteva opšti interes utvrđen u postupku donošenja zakona imaju povratno dejstvo.

Polazeći od navedenih odredaba Ustava, a nakon uvida u obrazloženje Predloga Zakona o izmenama i dopunama Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije, Ustavni sud je utvrdio da osporenim odredbom člana 19. Zakona nije povređen ustavni princip iz člana 120. Ustava, jer je Narodna skupština Republike Srbije, u postupku donošenja Zakona, utvrdila postojanje naročito opravdanih razloga za donošenje Zakona po hitnom postupku i za stupanje na snagu Zakona narednog dana od dana objavljivanja. Taj razlog se, po oceni zakonodavca, ogleda u potrebi ostvarivanja generalne prevencije u uslovima povećanog kriminaliteta i ugrožene bezbednosti Republike. Ustavni sud, prema članu 125. Ustava, nije nadležan da ceni opravdanost i celishodnost razloga da zakon stupi na snagu u roku kraćem od osam dana, već samo da utvrdi činjenicu da su razlozi za to utvrđeni od strane Narodne skupštine u postupku donošenja Zakona.

Takođe, osporenim odredbom Zakona nije, po oceni Ustavnog suda, povređen princip o zabrani retroaktivnog dejstva zakona iz člana 121. Ustava, jer Zakon u celini prema članu 19. važi za ubuduće tj. od narednog dana od dana objavljivanja.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-394/2004 od 11.11.2004.

Zakonik o krivičnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 70/01, 68/02 i "Službeni glasnik RS", broj 58/04)

- član 61. stav 4.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 61. stav 4. Zakonika o krivičnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 70/01 i 68/02 i "Službeni glasnik RS", broj 58/04).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 61. stav 4. Zakonika o krivičnom postupku. Osporavajući sadržinu stava 4. člana 61. Zakonika, inicijator smatra da iz odredbe stava 1. člana 61. proizlazi "obaveza" javnog tužioca da oštećenog obavesti o odbačaju krivične prijave, dok odredba stava 4. "legalizuje situaciju" da on to ne čini, što ima za posledicu gubitak prava oštećenog da preduzme ili nastavi postupak. Inicijator smatra da je takvo uređivanje suprotno članu 1., članu 12. st. 3. i 4. i čl. 13. i 22. Ustava Republike Srbije.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio:

Odredbama člana 61. Zakonika o krivičnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 70/01 i 68/02 i "Službeni glasnik RS", broj 58/04), propisano je kad i pod kojim uslovima oštećeni stiče svojstvo oštećenog kao tužioca (supsidijarnog tužioca), odnosno kad oštećeni stupa na mesto javnog tužioca i postaje ovlašćeni tužilac za krivična dela za koja se goni po službenoj dužnosti, tako što je prema stavu 1. ovog člana javni tužilac dužan da u roku od osam dana o tome obavesti oštećenog i da ga uputi da može sam preduzeti gonjenje; a prema stavu 2. oštećenom je dato pravo da preduzme odnosno nastavi gonjenje u roku od osam dana od kad je primio obaveštenje. Međutim, u osporenoj odredbi stava 4. člana 61. Zakonika propisano je da oštećeni koji nije obavešten da javni tužilac nije preduzeo gonjenje ili da je odustao od gonjenja može svoju izjavu da preduzima ili nastavlja postupak dati pred nadležnim sudom u roku od tri meseca od dana od kad je javni tužilac odbacio prijavu, odnosno od dana kad je doneseno rešenje o obustavi postupka. Ustav Republike Srbije utvrđuje da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 12. stav 2.); a da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava čoveka i građanina (član 72. stav 1. tačka 2.).

Po oceni Suda iz sadržine odredbi člana 61. Zakonika proizlazi da oštećeni ima pravo da preduzme ili nastavi postupak, u slučaju kad javni tužilac nađe da nema osnova da preduzme gonjenje za krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti ili kad nađe da nema osnova da preduzme gonjenje protiv nekog od prijavljenih saučesnika, u roku od osam dana od kad je primio obaveštenje (stav 2.) odnosno tri meseca od dana od kad je javni tužilac odbacio prijavu, odnosno od dana kad je doneseno rešenje o obustavi postupka (stav 4.). Takvim propisivanjem, po oceni Suda, oštećeni ne gubi pravo da preduzme ili nastavi postupak ni u slučaju kad nije obavešten da javni tužilac nije preduzeo gonjenje ili da je odustao od gonjenja, već ustanovljava objektivni rok od tri meseca za preduzimanje ili nastavak gonjenja od dana od kad je javni tužilac odbacio prijavu, odnosno od dana kad je doneseno rešenje o obustavi postupka. Protekom tog roka oštećeni gubi pravo izjašnjavanja i stupanja na mesto javnog tužioca. Po mišljenju Ustavnog suda, takvim propisivanjem zakonodavac je saglasno ustavnom ovlašćenju iz člana 72. stav 1. tačka 2. uređio i obezbedio način ostvarivanja i sudsku zaštitu prava oštećenog u krivičnom postupku ne povređujući princip iz člana 1. člana 12., st. 3. i 4., člana 13. i člana 22. Ustava, budući da se

osporena odredba podjednako odnosi na sve oštećene koji se nalaze u istim pravnim situacijama.

O opravdanosti i celishodnosti takvog zakonskog rešenja Ustavni sud nije nadležan da odlučuje u smislu člana 125. Ustava, jer su ta pitanja u domenu zakonodavne politike.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), rešeno je kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-281/2004 od 09.12.2004.

Zakon o radiodifuziji ("Službeni glasnik RS", br. 42/02 i 97/04)

- član 23. stav 1. tačka 5, član 74. stav 1., član 78. tač. 1), 5), 7) i 8)
i član 92. stav 3.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 23. stav 1. tačka 5), člana 74. stav 1, člana 78. tač. 1), 5), 7) i 8) i člana 92. stav 3. Zakona o radiodifuziji ("Službeni glasnik RS", br. 42/02 i 97/04), u delu u kome sadrže izraze: "domaće nevladine organizacije", "nezavisne radio i televizijske produkcije", "najmanje 10%", "bilo kakvog uticaja", "nezavisni producent" i "nezavisne produkcije trećih lica".

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti pojedinih odredaba Zakona navedenog u izreci. Inicijator smatra da zakonski tekst "mora da koristi precizne izraze ili izraze čije se značenje može utvrditi sa velikom pouzdanošću", a da ne postoji nijedan propis koji utvrđuje koje organizacije spadaju u "domaće nevladine organizacije, nezavisne radio i televizijske produkcije" i dr. S obzirom na to da Ustavom i zakonom nije uređen pravni položaj tih lica, a da im se osporenim zakonom utvrđuju određena prava i obaveze, ovako neprecizno određeni pojmovi, po mišljenju inicijatora, mogu imati za posledicu da neka od tih lica dobiju prava koja im ne pripadaju, odnosno da budu onemogućena u ostvarivanju prava koja im pripadaju saglasno odredbama čl. 3, 46, 55, 56, 64. i 67. Ustava Republike Srbije. Pored navedenih, inicijativom je osporena i odredba člana 81. stav 1. Zakona navedenog u izreci, iz razloga što propisuje da se radiotelevizijska pretplata uplaćuje javnim radiodifuznim servisima umesto u budžet Republike.

Ustavni sud Republike Srbije na sednici od 26. juna 2003. godine, zaključio je da na osnovu člana 15. stav 2. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 2. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), povodom navedene i drugih inicijativa kojima su osporene pojedine odredbe Zakona o radiodifuziji, zatraži mišljenje Narodne skupštine Republike Srbije. S obzirom na to da Narodna skupština u ostavljenom roku nije dostavila mišljenje, Ustavni sud je na osnovu člana 16. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, nastavio postupak.

Na osnovu člana 4. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije, Ustavni sud je u ovom predmetu razdvojio postupak u delu u kome se inicijativa odnosi na osporavanje odredbe člana 81. stav 1. Zakona o radiodifuziji i spojio sa inicijativama drugih inicijatora kojima su osporene odredbe Zakona koje uređuju plaćanje radiotelevizijske pretplate radiodifuznim servisima, koje se vode pod brojem IY-176/2002. U tom predmetu Ustavni sud je na sednici održanoj 16. decembra 2004. godine doneo rešenje o pokretanju postupka za ocenu ustavnosti odredaba člana 80. stav 1, čl. 81. do 83, člana 113. stav 3 i člana 127. Zakona o radiodifuziji ("Službeni glasnik RS", br. 42/02 i 97/03).

Ustavom Republike Srbije jamče se i priznaju lična, politička, nacionalna, ekonomska, socijalna, kulturna i druga prava čoveka i građanina (član 3. stav 2.), pored ostalih i sloboda veroispovesti (član 41.); sloboda političkog, sindikalnog i drugog organizovanja i delovanja (član 44.); sloboda javnog izražavanja mišljenja (član 45.); sloboda štampe i drugih vidova javnog obaveštavanja i pravo građana da u sredstvima javnog obaveštavanja izražavaju i objavljuju svoja mišljenja (član 46. st. 1. i 2.). Organizacije radija i televizije, prema Ustavu, osnivaju se u skladu sa zakonom (član 46. stav 4.), a sredstva javnog obaveštavanja koja se finansiraju iz javnih prihoda dužna su da blagovremeno i nepristrasno obaveštavaju javnost (član 46. stav 7.). Republika na osnovu člana 72. stav 1. Ustava, između ostalog, uređuje i obezbeđuje ostvarivanje sloboda i prava čoveka i građanina (tačka 2.), uređuje sistem javnih službi (tačka 7.), kao i organizaciju, nadležnosti i rad republičkih organa (tačka 11.).

Ekonomsko i socijalno uređenje, prema Ustavu, zasniva se na slobodnom privređivanju svim oblicima svojine na jedinstvenom tržištu robe, rada i kapitala; na samostalnosti preduzeća i svih drugih oblika organizovanja; na upravljanju i prisvajanju po osnovu svojine i rada (član 55.). Ustav jamči društvenu, državnu, privatnu i zadružnu svojinu i druge oblike svojine, kao i njihovu jednaku pravnu zaštitu (član 56.), a privredne i druge delatnosti obavljaju se slobodno i pod jednakim uslovima, u skladu s Ustavom i zakonom (član 57.). Ustav, dalje, utvrđuje da se preduzeća i druge organizacije slobodno organizuju i da su samostalni u obavljanju delatnosti i imaju isti položaj u pogledu opštih uslova privređivanja i pravne zaštite i da je protivustavan svaki akt i svaka radnja kojima se stvara ili podstiče monopolski položaj, odnosno na drugi način ograničava tržište (član 64.); da se zakonom utvrđuju uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe (član 65.) i da se ograničenje raspolaganja ili utvrđivanje posebnog načina korišćenja dela sredstava pravnih i fizičkih lica, zakonom može utvrditi samo za vreme neposredne ratne opasnosti, ratnog stanja ili elementarnih nepogoda većih razmera (član 67.).

Članom 23. Zakona o radiodifuziji ("Službeni glasnik RS", broj 42/02), bio je uređen izbor članova Saveta Republičke radiodifuzne agencije, koje na predlog ovlašćenih predlagača određenih tom odredbom Zakona, bira Narodna skupština, a u delu koji je osporen (tačka 7.) propisano je da se jedan član Saveta bira na predlog domaće nevladine organizacije i udruženja građana koja se prevashodno bave zaštitom slobode govora, zaštitom prava nacionalnih i etničkih manjina i zaštitom prava dece, putem zajedničkog dogovora. Ovaj član Zakona izmenjen je članom 1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o radiodifuziji ("Službeni glasnik RS", br. 97/04), a odredbom stava 1. tačka 5) tog člana Zakona, koja je po sadržini u osnovi istovetna sa ranije važećom osporenim odredbom člana 23. stav 1. tačka 7) Zakona, propisano je da su ovlašćeni predlagači članova Saveta, pored ostalih, i domaće nevladine organizacije i udruženja građana koja se prevashodno bave zaštitom slobode govora, zaštitom prava nacionalnih i etničkih manjina i zaštitom prava dece, putem zajedničkog dogovora. Odredbom člana 92. stav 3. Zakona određen je broj članova Programskog odbora

Radiodifuzne ustanove Srbije i krug lica iz koga Narodna skupština bira te članove, a u delu koji je osporen, propisano je da se jedan broj članova bira i iz reda nevladinih organizacija.

Radi obezbeđivanja ostvarivanja navedenih Ustavom zajemčenih sloboda i prava građana, Republika je, po oceni Ustavnog suda, na osnovu Ustava ovlašćena da zakonom uredi određene odnose u oblasti štampe i drugih vidova javnog informisanja. U tom smislu, Republika je ovlašćena da zakonom osnuje Republičku radiodifuznu agenciju, kao posebnu organizaciju za obavljanje zakonom utvrđenih poslova u toj oblasti, da uredi organe te organizacije, kao i sastav i način njihovog izbora. Republika je, po shvatanju Ustavnog suda, na osnovu navedenih odredaba Ustava, ovlašćena da, radi obavljanja poslova za koje je zakonom određeno da su od opšteg interesa, osnuje ustanove javnog radiodifuznog servisa, uredi organizaciju tih ustanova, organe i način njihovog izbora i uslove i način obavljanja poslova od opšteg interesa. U uređivanju tih odnosa, bliže određivanje ko može biti ovlašćeni predlagač članova Saveta, odnosno iz kog kruga će se predlagati članovi Programskog odbora, kako je to propisano osporenim odredabama člana 23. stav 1. tačka 5) i člana 92. stav 3. Zakona, po oceni Suda, stvar je zakonodavne politike koju Ustavni sud, na osnovu člana 125. Ustava, nije nadležan da ocenjuje.

Odredbom člana 44. Ustava jamči se sloboda političkog, sindikalnog i drugog organizovanja i delovanja bez odobrenja, uz upis u registar kod nadležnog organa. Ustav ne određuje bliže oblike tog organizovanja, već kao uslov njihovog postojanja i delovanja propisuje da su upisani u registar kod nadležnog organa. Odredbom člana 24. Zakona o radiodifuziji propisano je da podatke o domaćim nevladinim organizacijama i udruženjima građana nadležni odbor Skupštine pribavlja od organa nadležnih za vođenje registra tih organizacija, odnosno udruženja. Iz navedenog sledi da nevladina organizacija, prema Zakonu, može biti ovlašćeni predlagač člana Saveta, odnosno iz reda nevladinih organizacija može se birati član Programskog odbora, ako je ta nevladina organizacija registrovana kod nadležnog organa pa stoga, po oceni Ustavnog suda, nema osnova za tumačenje da zbog "neodređenosti pravnog položaja" osporenim odredbama člana 23. stav 1. tačka 5) i člana 92. stav 3. Zakona, nevladinim organizacijama "mogu biti" utvrđena prava i obaveze suprotno odredbama Ustava.

U vezi sa navodom inicijatora da ne postoji ni jedan propis koji utvrđuje koje organizacije spadaju u "nezavisne radio i televizijske produkcije", odnosno da zakonom nisu određeni pojmovi "nezavisni producent", "nezavisna produkcija trećih lica", i da iz tih razloga odredbe Zakona koje sadrže ove pojmove, zbog njihove nepreciznosti "mogu biti" neustavne, Ustavni sud je utvrdio da su članom 4. Zakona o radiodifuziji date definicije određenih pojmova, između ostalog, i definicija pojma "nezavisna produkcija" (tačka 10.). Nezavisna produkcija u smislu tog Zakona jesu radio i televizijski programi namenjeni isključivo radiodifuziji koje proizvode fizička ili pravna lica registrovana za tu delatnost, a koja nisu emiter programa koji proizvode.

Osporenim odredbom člana 74. stav 1. Zakona o radiodifuziji utvrđena je obaveza ustanova javnog radiodifuznog servisa, kao i emitera lokalnih i regionalnih zajednica koji su pretežno u državnoj svojini da nezavisnim radio i televizijskim produkcijama stave na raspolaganje najmanje 10% ukupnog godišnjeg vremena emitovanja programa, a osporenim odredbama člana 78. tač. 1), 5), 7) i 8) Zakona utvrđene su određene obaveze nosilaca javnog radiodifuznog servisa u ostvarivanju opšteg interesa u vršenju delatnosti radi čijeg obavljanja su te ustanove osnovane. U tom smislu utvrđene su njihove obaveze da, pored ostalog, obezbede da programi koji se proizvode, posebno informativni, budu zaštićeni od bilo kakvog uticaja vlasti (tačka

1.); da obezbede odgovarajuće vreme za emitovanje sadržaja vezanih za delovanje udruženja građana, nevladinih organizacija, kao i verskih organizacija (tačka 5.); da godišnjim planovima predvide emitovanje programa nezavisnih produkcija, na osnovu sprovedenog javnog konkursa i pod uobičajenim tržišnim uslovima (tačka 7.) i da po preporuci Agencije, omoguće korišćenje teleteksta u sopstvenoj ili nezavisnoj produkciji (tačka 8.).

Polazeći od navedenih odredaba Ustava, po oceni Ustavnog suda, Republika je ovlašćena da zakonom utvrdi da su pojedini poslovi od opšteg interesa, da za obavljanje tih poslova osnuje posebne organizacije i uredi uslove i način obavljanja poslova od opšteg interesa. U tom smislu propisivanje određenih obaveza javnih radiodifuznih servisa u proizvodnji i emitovanju programa, na način određen osporenim odredbama člana 74. stav 1. i člana 78. tač. 1), 5), 7) i 8) Zakona, za koje je zakonom utvrđeno da su poslovi od opšteg interesa, po oceni Ustavnog suda, jeste određivanje načina i uslova obavljanja tih poslova, što se na osnovu Ustava uređuje zakonom. Pored toga, propisivanje obaveze javnih radiodifuznih servisa da produkcijama koje nisu emiteri programa, pod Zakonom propisanim uslovima, stave na raspolaganje deo vremena za emitovanje njihovih programa, zatim da obezbede da programi, posebno informativni, budu zaštićeni od uticaja vlasti, da emituju sadržaje vezane za delovanje udruženja građana, nevladinih organizacija i verskih organizacija, kako je to određeno osporenim odredbama člana 74. stav 1. i člana 78. Zakona, po oceni Suda, u skladu je sa ovlašćenjem Republike da uređuje i obezbeđuje ostvarivanje sloboda i prava čoveka i građanina, u ovom slučaju, sloboda zajemčenih odredbama čl. 41, 44, 45. i 46. Ustava.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-266/2002 od 16.12.2004.

Zakon o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima ("Službeni list SFRJ", br. 50/88, 63/88, 80/89, 29/90, 11/91 i "Službeni list SRJ", br. 34/92 ... i 3/2002)

- član 230. stav 1. tačka 2)

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 230. stav 1. tačka 2) Zakona o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima ("Službeni list SFRJ", br. 50/88, 63/88, 80/98, 29/90, 11/91 i "Službeni list SRJ", br. 34/92, 13/93, 24/94, 41/94, 28/96 i 3/2002).

2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti odredbe člana 35. Zakona iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 35. i odredbe člana 230. stav 1. tačka 2) Zakona navedenog u izreci. Inicijator je, između ostalog, naveo da je

propisivanje obaveze korišćenja sigurnosnog pojasa za vozače motornog vozila u nesaglasnosti s Ustavom garantovanim pravom na život, kao i drugim pravima ličnosti, s obzirom da Ustavom nije utvrđena obaveza građana da se svojim pravima koristi. U navedenom smislu inicijator smatra da odluka o korišćenju sigurnosnog pojasa treba da bude prepuštena isključivo vozaču, odnosno putniku motornog ovzila.

Osporenom odredbom člana 35. Zakona određena je obaveza vozača motornog vozila u koje su ugrađeni sigurnosni pojasevi i lica koje se prevozi tim vozilom da budu vezani tim pojasevima za vreme dok se vozilo kreće u saobraćaju na javnom putu. Navedena odredba bila je predmet ustavno-sudske kontrole, povodom koje je Ustavni sud na sednici održanoj 15. jula 2004. godine doneo Rešenje IY-165/2004 kojim nije prihvatio inicijativu za utvrđivanje njene neustavnosti. Ocenjujući ustavnost navedene odredbe Zakona koja je osporavana navodom da ograničava slobodu kretanja građana i ugrožava bezbednost saobraćaja, odnosno sigurnost života građana, Ustavni sud je utvrdio da ne sadrži povredu ustavnih odredbi prema kojima su slobode i prava čoveka i građanina ograničen i samo jednakim slobodama i pravima drugih i kad je to Ustavom utvrđeno (član 11.); da su građani jednaki u pravima i dužnostima i da imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima, bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje, ili koje lično svojstvo (član 13.); da je život čoveka neprikosnoven (član 14. stav 1.); da je zajamčena je sloboda kretanja i nastanjivanja (član 17.) i da svako ima pravo na zaštitu zdravlja (član 30. stav 1.), kao i odredbe člana 72. stav 1. tačka 2. Ustava kojom je predviđeno da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava čoveka i građanina. Takođe, Sud je utvrdio da navedena odredba Zakona nema značenje ograničavanja ustavne slobode kretanja građana, kao i da, s obzirom na to da se odnosi podjednako na sve vozače motornih vozila i lica koja se nalaze u motornom vozilu, nema za posledicu neravnopravan položaj građana u ostvarivanju njihovih prava i dužnosti.

S obzirom na to da je o ustavnosti osporene odredbe člana 35. Zakona Ustavni sud već odučivao, a iz navoda i razlog osporavanja iznetih u inicijativi ne proizlazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Sud je inicijativu u odnosnom delu odbacio.

Odredbom člana 230. stav 1. tačka 2) Zakona određena je sankcija za postupanja protivno obavezi propisanoj u članu 35. Zakona i to u vidu novčane kazne u iznosu od 600 novih dinara na licu mesta za prekršaj, za vozača ili drugo lice koje se za vreme vožnje u motornom vozilu ne veže sigurnosnim pojasevima.

Polszeći od odredaba Ustava Republike Srbije kojima je određeno da niko ne može biti kažnjen za delo koje, pre nego što je učinjeno, nije bilo predviđeno zakonom ili propisom zasnovanim na zakonu kao kažnjivo delo, niti mu se može izreći kazna koja za to delo nije bila predviđena (član 23. stav 1.), odnosno koje utvrđuju da Republike Srbije uređuje i obezbeđuje ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava čoveka i građanina, kao i druge odnose od interesa za Republike Srbije (član 72. Ustava), Ustavni sud je ocenio da propisivanje sankcije za ponašanje protivno navedenoj odredbi člana 35. Zakona nije u suprotnosti s Ustavom.

Na osnovu iznetog, Ustavni sud je na osnovu člana 47. tač. 3) i 6) Zakona o postupku pred ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-197/2004 od 30.12.2004.

**Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti
("Službeni glasnik RS", br. 71/03 i 84/04)**

- član 140. stav 2.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Obustavlja se postupak za ocenu ustavnosti odredbe člana 140. stav 2. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti ("Službeni glasnik RS", br. 71/03 i 84/04).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za ocenu ustavnosti odredbe člana 140. stav 2. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti. Po mišljenju inicijatora osporenom odredbom Zakona su povređena "sva ustavna načela o pravdi, jednakosti, ravnopravnosti, srazmernosti," jer su "obveznici doprinosa za osiguranje za slučaj nezaposlenosti i osiguranici zaposleni koji ostvaruju prihod po osnovu samostalne delatnosti (dopunska delatnost) i to po istoj osnovici koju plaća osiguranik koji obavlja samostalnu delatnost kao osnovno zanimanje". Inicijator dalje navodi da je osporenom odredbom Zakona, utvrđena obaveza plaćanja doprinosa i za lica koja su već osigurana; da je uvedena obaveza plaćanja doprinosa i za lica koja istovremeno nisu osiguranici samostalnih delatnosti; da je visina doprinosa ista za dopunsko i osnovno zanimanje; da osiguranici zaposleni plaćaju doprinos dva puta; da se doprinos plaća bez obzira na visinu dohotka i da se plaćanje doprinosa odnosi i na obveznike koji su ranije započeli obavljanje delatnosti.

Ustavni sud je, na sednici održanoj 1. jula 2004. godine zaključio da se inicijativa dostavi Narodnoj skupštini Republike Srbije na mišljenje. Narodna skupština je na sednici od 23. jula 2004. godine donela Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, na osnovu čijih je odredbi, prestala da važi i osporena odredba člana 140. stav 2. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti.

Odredbe člana 140. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti bile su sistematizovane u odeljku " VII Doprinos za osiguranje za slučaj nezaposlenosti" i to u delu koji je uređivao obračun i uplatu doprinosa za slučaj nezaposlenosti. U osporenom stavu 2. člana 140. Zakona bilo je propisano da doprinos za osiguranike zaposlene koje ostvaruju prihod, odnosno dobit po osnovu samostalne delatnosti plaća sam osiguranik na isti način i u istim rokovima, kao i osiguranik samostalnih delatnosti.

Ustavom Republike Srbije je utvrđeno: da se slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju na osnovu Ustava, osim kad je Ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih sloboda i prava utvrđuju zakonom; da se zakonom može propisati način ostvarivanja pojedinih sloboda i prava kad je to neophodno za njihovo ostvarivanje (st. 1. i 2. člana 12.); da zaposleni obaveznim osiguranjem, u skladu sa zakonom, između ostalog, obezbeđuju sebi prava za slučaj nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.); da je svako dužan da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom (član 52.); da sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci, preko organizacije kojom

upravljaju osiguranici i korisnici, u skladu sa zakonom (član 68. stav 2.); da se obaveza plaćanja poreza i drugih dažbina utvrđuje prema ekonomskoj snazi obveznika (član 69. stav 3.); da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, sistem u oblasti radnih odnosa, zaštite na radu, zapošljavanja, socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti, kao i druge ekonomske i socijalne odnose od opšteg interesa (član 72. stav 1. tačka 4). Iz navedenih odredaba Ustava, sledi da je socijalno osiguranje obavezno za zaposlene, da se za druge građane osiguranje uređuje zakonom, da je Republika Srbija ovlašćena da zakonom uredi odnose u oblasti poreza i doprinosa, te da u okviru ustavnih ovlašćenja odredi ko će ih, kada i kako plaćati.

Ustavni sud je ocenio da je osporena odredba člana 140. stav 2. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti propisivala tehniku obračuna i uplaćivanja doprinosa za osiguranike samostalnih delatnosti kad istovremeno ostvaruju i prihod, odnosno dobit po osnovu samostalne delatnosti, pa s toga Sud smatra da nema osnova za tvrdnju da je zakonodavac osporenoj odredbi dao povratno dejstvo.

Saglasno odredbama člana 77. stav 1. tačka 3) i člana 78. Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Službeni glasnik RS", broj 84/04), odredbe čl. 127. do 143. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti prestale su da važe 1. septembra 2004. godine.

S obzirom da je u toku postupka pred Ustavnim sudom osporena odredba člana 140. stav 2. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti prestala da važi, Ustavni sud je ocenio, saglasno članu 25. i članu 47. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), da su se stekli uslovi za obustavu postupka.

Rešenje Ustavnog suda
IY-56/2004 od 21.10.2004.

Zakon o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", br. 20/98)

- član 10. st. 2. i 5., član 14. stav 1., član 18. stav 2., čl. 32. i 61., član 91. stav 2., čl. 94. i 108., član 109. st. 1. i 2., čl. 110., 115., 118., član 122. st. 1 i 2., čl. 123., 128., 131. i čl. 160. do 165.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Obustavlja se postupak za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 10. st. 2. i 5, člana 14. stav 1, člana 18. stav 2, čl. 32. i 61, člana 91. stav 2, čl. 94. i 108, člana 109. st. 1. i 2, čl. 110, 115 i 118, člana 122. st. 1. i 2, čl. 123, 128, 131. i čl. 160. do 165. Zakona o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", broj 20/98).

Sa više predloga pred Ustavnim sudom Republike Srbije pokrenut je postupak za ocenjivanje ustavnosti odredaba člana 10. st. 2. i 5, člana 14. stav 1, člana 18. stav 2, člana 91. stav 2, čl. 94. i 108, člana 109. st. 1. i 2, čl. 110, 115. i 118, člana 122. st. 1. i 2, čl. 123, 128. i 131. i čl. 160. do 165. Zakona o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", broj 20/98). Inicijativama podnetim ovom Sudu pored navedenih odredaba osporena je ustavnost i odredaba čl. 32. i 61. Zakona o univerzitetu. Po mišljenju predlagača i inicijatora osporene odredbe Zakona nesaglasne su sa čl. 1, 13. i 22. član 33. stav 1, čl. 35, 90. i 121. Ustava Republike Srbije, kao i međunarodnim ugovorima (Pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima), a odredba člana 165. nesaglasna je sa odredbom člana 149. Zakona o radnim odnosima ("Službeni glasnik RS", broj 55/96). Smatraju da se osporenim odredbama Zakona ukida autonomija univerziteta, ograničava sloboda naučnog i umetničkog stvaralaštva na univerzitetu, povređuju prava zaposlenih iz radnog odnosa koja se odnose na prestanak radnog odnosa protiv volje zaposlenih, da je mentorstvo neodvojivo od radnji koje profesor u penziji po Zakonu može da obavlja. Takođe po navodima predlagača i inicijatora Vlada ne može da osniva i ukida univerzitete i fakultete niti da imenuje rektore, dekane i upravne odbore univerziteta i fakulteta jer, po njihovom mišljenju, Narodna skupština nije ovlašćena da svoja prava prenosi na Vladu. Pored toga, mišljenja su da nije bilo ustavnog osnova za donošenje ovakvog Zakona, jer država ima samo jedan deo sredstava na univerzitetu i fakultetu, a ostala sredstva obezbeđuje sam univerzitet i fakultet radom ili iz drugih izvora. Takođe, smatraju da se osporene odredbe Zakona retroaktivno primenjuju i ukidaju već stečena prava zaposlenih.

Osporene odredbe Zakona propisivale su: da univerzitet i fakultet imaju svojstvo pravnog lica i da to svojstvo ostvaruju u skladu sa zakonom i statutom (član 10. stav 2); da akt o osnivanju donosi Vlada, kada je osnivač univerziteta i fakulteta Republika (član 14. stav 1.); da o ukidanju univerziteta i fakulteta čiji je osnivač Republika odlučuje Vlada (član 18. stav 2.); da na predlog veća fakulteta, profesor u penziji može da učestvuje u izvođenju predavanja na magistarskim i doktorskim studijama i da ocenjuje studente na ispitima iz tih studija i da može biti član komisije za ocenu i odbranu magistarske teze, i doktorske disertacije (član 32.); postupak za odobravanje teme i odbranu magistarske teze (član 61.); da dekan vrši izbor u zvanje i na radno mesto redovnog profesora po prethodnoj saglasnosti ministra prosvete (član 91. stav 2.); da ako se na objavljeni konkurs za izbor nastavnika ne prijave kandidati koji ispunjavaju uslove za radno mesto nastavnika ili se ne izabere ni jedan kandidat, dekan fakulteta može da zaključi ugovor o dopunskom radu sa nastavnikom drugog

fakulteta u toku školske godine, u skladu sa zakonom kojim se uređuje radni odnos (član 94.); organe univerziteta (rektor, upravni odbor i nadzorni odbor) i fakulteta (dekan, upravni odbor i nadzorni odbor) kao i prava i obaveze organa univerziteta i fakulteta, način njihovog imenovanja, sastav i broj članova (član 108, član 109. st. 1. i 2, čl. 110, 115, 118, član 122. st. 1. i 2, čl. 123, 128. i 131.); da lica izabrana u zvanje nastavnika univerziteta po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog Zakona, zadržavaju stečena zvanja i nastavljaju da obavljaju poslove nastavnika do isteka vremena za koja su izabrani (član 160.); da nastavnik na nematičnom fakultetu za nastavni predmet strani jezik, koji ima najmanje 25 godina staža osiguranja (žene) odnosno 30 godina (muškarci) zadržava stečeno zvanje (član 161.); da nastavnici izabrani u zvanje predavača i višeg predavača stranog jezika obavljaju poslove nastavnika do isteka vremena na koje su izabrani (član 162.); da se nastavnicima fizičkog vaspitanja na nematičnom fakultetu, za čijim radom je prestala potreba obezbeđuje jedno od prava utvrđeno zakonom kojim se uređuje radni odnos (član 163.); da saradnici izabrani u zvanje po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog Zakona obavljaju poslove saradnika do isteka vremena na koje su izabrani (član 164.) i da su zaposleni na Univerzitetu, odnosno fakultetu, koji su zasnovali radni odnos do dana stupanja na snagu ovog zakona, u obavezi da zaključe ugovor o radu u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona (član 165.).

U toku postupka pred Ustavnim sudom stupio je na snagu novi Zakon o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", broj 21/2002), na osnovu koga je prestao da važi Zakon koji je predmet ovog ustavno sudskog spora. Na taj način su, po oceni Suda, prestale procesne pretpostavke za vođenje postupka u smislu člana 25. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93). Takođe, Sud smatra da, u konkretnom slučaju, nema mesta za primenu člana 60. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka iz razloga što su novim Zakonom o univerzitetu na drugačiji način u odnosu na osporeni Zakon o univerzitetu iz 1998. godine uređena pitanja sadržana u osporenim odredbama tog zakona, a nizom odredaba novog zakona predviđeni su uslovi, postupak, način, i rokovi za otklanjanje posledica primene odredbi Zakona o univerzitetu koji nije više u pravnom poretku.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka Ustavni sud je doneo Rešenje kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-135/98 od 09.12.2004.

Zakon o igrama na sreću ("Službeni glasnik RS", br. 83/92... i 12/2000)

- čl. 27., 36., 45., 52., 53. i 57.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Obustavlja se postupak za utvrđivanje neustavnosti odredaba čl. 27, 36, 45, 52, 53. i 57. Zakona o igrama na sreću ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 83/92, 39/93, 53/93, 8/94, 45/94, 71/94, 25/99, 33/99 i 12/2000).

2. Ukida se Rešenje Ustavnog suda Republike Srbije broj: IY-406/92 od 18. marta 1993. godine, ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 23/93).

Sa više predloga pred Ustavnim sudom Republike Srbije pokrenut je postupak za ocenjivanje ustavnosti odredaba čl. 27, 36, 45, 52. i 57. Zakona o igrama na sreću, ("Službeni glasnik Republike Srbije" broj 83/92). U predlozima je izneto mišljenje da su odredbama čl. 45, 52. i 57. Zakona, kojim se osniva Državna lutrija Srbije, povređene odredbe čl. 55, 56, 60, 64. i 65. Ustava Republike Srbije. U vezi s tim navedeno je da se delatnost lutrijskih organizacija ne može smatrati delatnošću od javnog interesa ili privrednom delatnošću od strateškog ili posebnog značaja za Republiku, kako je to predviđeno Zakonom o javnim preduzećima ("Službeni glasnik Republike Srbije" broj 6/90). Pored navedenog, u predlozima je ukazano na pravnu prazninu u Zakonu, jer Zakon nije rešio pitanje finansiranja socijalno-humanitarnih i drugih organizacija koje su bile korisnici sredstava ostvarenih priređivanjem igara na sreću po prethodno važećim zakonskim propisima, za period od 1. januara do 31. marta 1993. godine,

Inicijativama podnetim ovom Sudu osporena je ustavnost odredaba čl. 27. i 36. navedenog Zakona, jer ove odredbe, po mišljenju inicijatora, utvrđuju različite uslove privređivanja i podstiču monopolski položaj, što je nesaglasno principima iz čl. 56. i 64. Ustava.

U toku postupka pred Ustavnim sudom, predlogom lutrijskih organizacija i više sportskih organizacija, osporena je ustavnost odredbe člana 8. stav 2. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o izgrama na sreću ("Službeni glasnik RS" broj 12/2000), kojom je izmenjena i dopunjena odredba člana 53. osnovnog teksta Zakona. U predlozima je izneto da je osporenom odredbom uvedena obaveza priređivača igara na sreću da izdvajaju sredstva u visini od 40% od ukupnih sredstava koja se ostvare priređivanjem igara na sreću. U vezi s tim, izneto je da se na lutrijska preduzeća odnosi član 60. Zakona o igrama na sreću, prema kome ova preduzeća izdvajaju 15% od ukupnih sredstava po odbitku fonda dobitka. Navedeno je da se, zbirom ovih izdvajanja za finansiranje potreba određenih ovim zakonom, lutrijska preduzeća i sportske organizacije dovode u situaciju da izdvajaju iznose veće od primljenih uplata, što je nesaglasno članu 69. stav 3. Ustava Republike Srbije, po kome se porezi i druge dažbine utvrđuju prema ekonomskoj snazi obveznika.

Narodna Skupština Republike Srbije, dostavila je odgovor na navode iz predloga i inicijativa, u kojima je izražen stav da se Državna lutrija Srbije osniva kao javno preduzeće, odnosno kao posebna republička organizacija koja, priređivanjem igara na sreću u okviru celovitog finansijskog sistema u Republici, prikuplja sredstva za finansiranje socijalno-humanitarnih delatnosti i drugih aktivnosti od opšteg interesa, te

da se, stoga, ne radi o obavljanju delatnosti iz čl. 57. i 64. Ustava Republike Srbije, koju preduzeća i druge organizacije obavljaju samostalno i slobodno na tržištu. Iz karaktera te delatnosti proizlazi i oblik svojine (državna svojina) nad sredstvima kojima su raspolagale lutrijske organizacije. Takođe, navedeno je i da su lutrijske organizacije osnovane od strane društveno-političkih zajednica kao servis za prikupljanje sredstava za socijalno-humanitarne delatnosti putem priređivanja igara na sreću, da ostvarenim prihodom nisu upravljali zaposleni u tim organizacijama, koji su činili samo radnu zajednicu, što znači da ove organizacije nisu formirane kao samostalni subjekti privređivanja za obavljanje delatnosti na slobodnom tržištu.

Ustavni sud je na sednici održanoj 18. marta 1993. godine doneo Rešenje o privremenoj meri, broj 1U-406/92 ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 23/93), kojim je obustavljeno izvršenje pojedinačnih akata i preduzimanje radnji na osnovu odredaba čl. 45., 52. i 57. Zakona o igrama na sreću ("Službeni glasnik Republike Srbije" broj 83/92), do donošenja konačne odluke Suda, jer je ocenjeno da, zbog zakonom propisanih statusnih i drugih promena, mogu nastupiti neotklonjive štetne posledice.

Osporene odredbe Zakona propisivale su: da je Državna lutrija priređivač svih igara na sreću (član 27. stav 1); da Državna lutrija Srbije igre na sreću priređuje bez posebnog odobrenja i jedino ova lutrija može igre na sreću da priređuje kao svoju delatnost (član 36. stav 1); da se, za trajno priređivanje klasičnih i drugih igara na sreću, kao i vršenje drugih poslova utvrđenih ovim Zakonom, osniva Državna lutrija Srbije, koja posluje kao javno preduzeće (član 45); da su sredstva kojima raspolaže Državna lutrija Srbije u državnoj svojini i ne mogu biti u drugim oblicima svojine (član 52), kao i da se uspostavlja rad Državne lutrije Srbije koja preuzima sredstva, prava i obaveze dotadašnjih lutrijskih organizacija, kao i zaposlene u njima, pri čemu se propisuje da su sredstva koja se preuzimaju od tih lutrijskih organizacija u državnoj svojini (član 57.). Odredbom člana 8. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o igrama na sreću, raspored sredstava ostvarenih priređivanjem igara na sreću koncipiran je tako, da se igre na sreću priređuju u cilju obezbeđivanja dela sredstava za potrebe socijalno-humanitarnih organizacija i ustanova i organizacija omladine i sporta, i propisan je procenat izdvajanja sredstava ostvarenih priređivanjem igara na sreću, koja se namenski usmeravaju za finansiranje određenih potreba.

U toku postupka pred Ustavnim sudom, stupio je na snagu novi Zakon o igrama na sreću ("Službeni glasnik RS", broj 84/2004), na osnovu koga je prestao da važi Zakon koji je predmet ovog ustavno sudskog spora. Na taj način su, po oceni Suda, prestale procesne pretpostavke za vođenje postupka, u smislu člana 25. tačka 2) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka. Takođe je ocenjeno da, u konkretnom slučaju, nema mesta primeni člana 60. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, iz razloga što je Ustavni sud, Rešenjem o privremenoj meri broj: IY-406/92 obustavio izvršenje pojedinačnih akata i preduzimanje radnji na osnovu pojedinih osporenih odredaba Zakona, čime je otklonio mogućnost nastupanja štetnih posledica do donošenja konačne odluke.

Imajući u vidu da je Ustavni sud obustavio postupak u ovoj pravnoj stvari, stekli su se uslovi da Sud ukine Rešenje o obustavi izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje, od 18. marta 1993. godine, saglasno članu 42. stav 2. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i članu 17. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

Pitanje propisivanja određenog procenta izdvajanja sredstava ostvarenih priređivanjem igara na sreću koja se namenski usmeravaju za finansiranje određenih

potreba, stvar je zakonodavne politike, i nije u nadležnosti Ustavnog suda u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Na osnovu izloženog i člana 47. tač. 2) i 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je doneo Rešenje kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-406/92 od 11.11.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 135/2004)

**Zakon o denacionalizaciji privatnih privrednih preduzeća
("Službeni list FNRJ", br. 98/46 i 35/48)**

Ustavni sud Republike Srbije je na sednici od 25. novembra 2004. godine doneo Zaključak o odbacivanju inicijative za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti Zakona o nacionalizaciji privatnih privrednih preduzeća ("Službeni list FNRJ", br. 98/46 I 35/48).

Navedeni Zaključak Ustavni sud je doneo na osnovu odredbe člana 19. stav 1. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Članom 125. stav 2. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da Ustavni sud ocenjuje ustavnost zakona i ustavnost i zakonitost propisa i drugih opštih akata koji su prestali da važe ako od prestanka važenja do pokretanja postupka nije proteklo više od jedne godine.

Ustavni sud je utvrdio da je osporeni Zakon prestao da važi samim njegovim izvršenjem, tj. ostvarivanjem nacionalizacije privatnih privrednih preduzeća 1946. i 1948. godine, što znači znatno pre isteka roka iz člana 125. Ustava.

Takođe, budući da je osporeni Zakon kao istorijski zakon izvršen još pre donošenja Ustava SFRJ iz 1974. godine on nije ni bio u pravnom poretku Savezne Republike Jugoslavije u vreme donošenja Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora tako da se nije ni mogao primenjivati kao zakon Republike Srbije.

Prema tome, na osnovu navedenog, stekli su se uslovi za odbacivanje inicijative jer ne postoje procesne pretpostavke za odlučivanje Ustavnog suda u ovom predmetu.

Zaključak Ustavnog suda
IY-177/2004 od 25.11.2004.

Zakon o agrarnoj reformi i unutrašnjoj kolonizaciji ("Službeni glasnik Narodne Republike Srbije", br. 5/48, 11/49 i 34/56)

Ustavni sud Republike Srbije je na sednici od 9. decembra 2004. godine doneo Zaključak o odbacivanju inicijative za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti Zakona o agrarnoj reformi i unutrašnjoj kolonizaciji ("Službeni glasnik Narodne Republike Srbije", br. 5/48, 11/49 i 34/56).

Navedeni Zaključak Ustavni sud je doneo na osnovu odredbe člana 19. stav 1. tačka 2) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 6) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

Članom 125. stav 2. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da Ustavni sud ocenjuje ustavnost zakona i ustavnost i zakonitost propisa i drugih opštih akata koji su prestali da važe ako od prestanka važenja do pokretanja postupka nije proteklo više od jedne godine.

Ustavni sud je utvrdio da je osporeni Zakon prestao da važi samim njegovim izvršenjem, tj. izvršenom agrarnom reformom i kolonizacijom u periodu posle Drugog svetskog rata, što znači znatno pre isteka roka iz člana 125. Ustava. Prema tome, ne postoje procesne pretpostavke za vođenje ustavno-sudskog postupka, po toj pravnoj stvari. Budući da je od prestanka važenja Zakona do prijema inicijative proteklo više od jedne godine, stekli su se uslovi za odbacivanje inicijative.

Zaključak Ustavnog suda
IY - 176/2004 od 09.12.2004.

Zakon o konfiskaciji imovine i izvršenju konfiskacije ("Službeni list DFJ", broj 40/45 i "Službeni list FNRJ", br. 61/46 ... 47/51)

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije na sednici održanoj 23. decembra 2004. godine, doneo ZAKLJUČAK kojim je odbacio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti Zakona o konfiskaciji imovine i o izvršenju konfiskacije ("Službeni list DFJ", broj 40/45 i "Službeni list FNRJ", br. 61/46...47/51).

Navedeni zaključak Ustavni sud doneo je na osnovu člana 19. stav 1. tačka 4. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Odredbom člana 125. stav 1. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da Ustavni sud odlučuje o saglasnosti zakona, statuta autonomnih pokrajina, drugih propisa i opštih akata s Ustavom, a odredbom stava 2. navedenog člana Ustava utvrđeno je da Ustavni sud ocenjuje ustavnost i zakonitost propisa i drugih opštih akata koji su prestali da važe ako od prestanka važenja do pokretanja postupka nije proteklo više od jedne godine. Na osnovu zauzetog stava, Ustavni sud ocenjuje ustavnost saveznih zakona, drugih saveznih propisa i opštih akata koji se saglasno članu 64. stav 2. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list SCG", broj 1/03), primenjuju kao zakoni i propisi Republike Srbije, a ocena ustavnosti tih akata vrši se u odnosu na Ustav Republike Srbije.

U prethodnom postupku Ustavni sud utvrdio je da se inicijativom osporava ustavnost Zakona o konfiskaciji imovine i o izvršenju konfiskacije, da je osporeni Zakon donet kao zakon Demokratske Federativne Jugoslavije i da je prestao da važi stupanjem na snagu Zakona o izvršenju kazni, mera bezbednosti i vaspitno-popravnih mera ("Službeni list FNRJ", broj 47/51). Iz navedenog, po oceni Ustavnog suda, proizlazi da je osporeni Zakon prestao da važi znatno pre isteka roka iz člana 125. Ustava Republike Srbije, da nije bio u pravnom poretku Savezne Republike Jugoslavije u vreme donošenja Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora, te da se nije mogao primenjivati kao zakon Republike Srbije u smislu navedene odredbe Ustavne povelje i da iz tih razloga ne postoje procesne pretpostavke za vođenje postupka i odlučivanje Ustavnog suda u ovoj pravnoj stvari.

Zaključak Ustavnog suda
IY-179/2004 od 23.12.2004.

2. REŠENJA O POKRETANJU POSTUPKA

1. Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Pokreće se postupak za ocenu ustavnosti odredaba člana 80. stav 1, čl. 81. do 83, člana 113. stav 3. i člana 127. Zakona o radiodifuziji ("Službeni glasnik RS", br. 42/02 i 97/04).

2. Rešenje iz tačke 1. dostaviti Narodnoj skupštini Republike Srbije, radi davanja odgovora.

3. Rok za davanje odgovora je 30 dana od dana prijema rešenja.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneto je više inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti pojedinih odredaba Zakona o radiodifuziji ("Službeni glasnik RS", broj 42/2002). U predstavkama se, bilo izričitim određivanjem, ili na drugi način, osporava ustavnost odredaba Zakona kojima je uvedena obaveza plaćanja radiotelevizijske pretplate javnim radiodifuznim ustanovama. Inicijatori smatraju da se sredstva za finansiranje zakonom utvrđenog opšteg interesa u ovoj oblasti, koji se ostvaruje preko javne radiodifuzne ustanove čiji je osnivač država, saglasno Ustavu, mogu obezbeđivati u budžetu Republike, a ne neposrednim finansiranjem tih ustanova plaćanjem radio-televizijske pretplate; da finansiranje mimo budžeta otvara pitanje mogućnosti kontrole korišćenja tih sredstava, kao i pitanje mogućnosti uvođenja obaveze finansiranja, na isti način, i drugih organizacija koje obavljaju javnu službu. Pojedini inicijatori smatraju da se odnos između građana i javne radiodifuzne ustanove može zasnivati samo kao obligacioni odnos, saglasnoću volja ugovornih strana i da niko nema pravo da primorava građane da plaćaju pretplatu za program koji ne žele, ili nisu u mogućnosti, da koriste, kao i da se uvođenjem obaveze plaćanja pretplate narušava Ustavom i zakonom garantovana jednakost građana, jer se u uslovima koji omogućavaju da građani prate više radio i televizijskih programa zaposleni u RTV Beograd dovode u privilegovan položaj da ostvaruju dohodak nezavisno od svog rada i uspeha na tržištu, odnosno da državna televizija na ovaj način ima monopolski položaj. U pojedinim inicijativama osporava se visina, način određivanja, odnosno usklađivanja, kao i mogućnost plaćanja radio-televizijske pretplate.

Ustavni sud Republike Srbije na sednici od 26. juna 2003. godine, zaključio je da na osnovu člana 15. stav 2. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 2. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), povodom navedenih inicijativa zatraži mišljenje Narodne skupštine Republike Srbije. Kako Narodna skupština u ostavljenom roku, a ni kasnije, nije dostavila traženo mišljenje, Ustavni sud je na osnovu člana 16. stav 3. Zakona nastavio postupak.

Odredbama člana 46. Ustava, pored ostalog, jamči se sloboda štampe i drugih vidova obaveštavanja i pravo građana da u sredstvima javnog obaveštavanja izražavaju i objavljuju svoja mišljenja (st. 1. i 2.). Organizacije radija i televizije, prema navedenom članu Ustava, osnivaju se u skladu sa zakonom (stav 4.), a sredstva javnog obaveštavanja koja se finansiraju iz javnih prihoda dužna su da blagovremeno i nepristrasno obaveštavaju javnost (stav 7.). Ustav utvrđuje da je svako dužan da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom (član 52.); da se sredstva za ostvarivanje Ustavom zajemčenih prava i zakonom utvrđenog opšteg interesa u oblastima određenim tom odredbom Ustava, kao i u drugim oblastima koje su utvrđene zakonom, obezbeđuju u budžetu Republike (član 68.); da Republika Srbija ima budžet u kome se

iskazuju svi njeni prihodi i rashodi i da Narodna skupština donosi zakone, budžet i završni račun (čl. 69. i 73.). Odredbama člana 72. stav 1. Ustava utvrđeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, ostvarivanje i zaštitu sloboda i prava čoveka i građanina (tačka 2.), finansijski sistem (tačka 4.), sistem u oblasti javnog obaveštavanja (tačka 6.), sistem javnih službi (tačka 7.), finansiranje ostvarivanja prava i dužnosti Republike utvrđenih Ustavom i zakonom (tačka 10.).

Ekonomsko i socijalno uređenje, prema Ustavu, zasniva se na slobodnom privređivanju svim oblicima svojine na jedinstvenom tržištu robe, rada i kapitala; na samostalnosti preduzeća i svih drugih oblika organizovanja; na upravljanju i prisvajanju po osnovu svojine i rada (član 55.), a privredne i druge delatnosti, obavljaju se slobodno i pod jednakim uslovima, u skladu s Ustavom i zakonom (član 57.). Ustav, dalje, utvrđuje da se preduzeća i druge organizacije slobodno organizuju i da su samostalni u obavljanju delatnosti i imaju isti položaj u pogledu opštih uslova privređivanja i pravne zaštite i da je protivustavan svaki akt i svaka radnja kojima se stvara ili podstiče monopolski položaj, odnosno na drugi način ograničava tržište (član 64.); da se zakonom utvrđuju uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe (član 65.) i da se ograničenje raspolaganja ili utvrđivanje posebnog načina korišćenja dela sredstava pravnih i fizičkih lica, zakonom može utvrditi samo za vreme neposredne ratne opasnosti, ratnog stanja ili elementarnih nepogoda većih razmera (član 67.).

Osporenim odredbama Zakona o radiodifuziji propisano je da se sredstva za finansiranje delatnosti ustanova javnog radiodifuznog servisa koje se odnose na ostvarivanje opšteg interesa utvrđenog Zakonom, obezbeđuju plaćanjem radiotelevizijske pretplate (član 80. stav 1. Zakona). Prema odredbama člana 81. Zakona pretplata se plaća radiodifuznim ustanovama, a plaćanje radiotelevizijske pretplate utvrđeno je kao obaveza svih vlasnika radio i TV prijemnika, koja nastaje od prvog dana narednog meseca od dana nabavke prijemnika (član 81. Zakona). Odredbama člana 82. Zakona uređeno je oslobodjenje od obaveze plaćanja pretplate, a odredbama člana 83. Zakona, visina i način njenog plaćanja. Odredbom člana 113. stav 3. Zakona propisano je da će se novčanom kaznom u visini jednogodišnje pretplate kazniti za prekršaj fizičko i pravno lice koje ne prijavi nabavku radio i/ili TV prijemnika, u skladu sa članom 81. tog Zakona, a odredbama člana 127. Zakona propisana je obaveza JP "Radio-televizija Srbije" da do 1. decembra 2002. godine ustanovi evidenciju pretplatnika na području Republike Srbije koji su kao vlasnici radio i televizijskih prijemnika obavezni da plaćaju pretplatu, da im u roku od 15 dana u pisanoj formi dostavi obaveštenje o budućoj obavezi plaćanja pretplate i da obaveza plaćanja radiotelevizijske pretplate nastaje narednog meseca od meseca u kome je dostavljeno to obaveštenje.

Imajući u vidu razloge iznete u inicijativama za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti osporenih odredaba Zakona i odredbe Ustava u odnosu na koje treba da se izvrši ocena ustavnosti, osnovano se po oceni Ustavnog suda postavljaju sledeća ustavnopravna pitanja:

- da li je u skladu s Ustavom da se sredstva za ostvarivanje Ustavom zajemčenih prava i zakonom utvrđenog opšteg interesa u određenoj oblasti, čija je obaveza plaćanja utvrđena zakonom, uplaćuju neposredno javnom radiodifuznom servisu koji proizvodi i emituje program od opšteg interesa, bez iskazivanja u budžetu Republike;

- da li je u skladu s Ustavom da se sredstva za finansiranje delatnosti određenog pravnog lica, i kada je ta delatnost zakonom određena kao delatnost od opšteg interesa, obezbeđuju propisivanjem obaveze plaćanja usluge tom licu, u

konkretnom slučaju javnom radiodifuznom servisu, samo po osnovu nabavke, odnosno posedovanja radio i TV prijemnika, nezavisno od toga da li fizičko i pravno lice kome je ta obaveza utvrđena koristi, odnosno hoće da koristi usluge tog pravnog lica.

Na osnovu izloženog i člana 23. stav 1. i člana 47. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda

IY - 176/2002, 1/2003 i 331/2003 od 16.12.2004.

2. Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Pokreće se postupak za ocenu ustavnosti Odluke o zastavi Autonomne Pokrajine Vojvodine ("Službeni list APV", broj 2/2004).

2. Rešenje o pokretanju postupka dostavlja se Skupštini Autonomne pokrajine Vojvodina na odgovor.

3. Rok za davanje odgovora je 30 dana od dana prijema rešenja.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti, zakonitosti i statutarnosti Odluke o zastavi Autonomne Pokrajine Vojvodine ("Službeni list APV", broj 2/2004). Inicijator smatra da za donošenje osporene Odluke ne postoji odgovarajući pravni osnov u Ustavu Republike Srbije, zakonu i Statutu Autonomne Pokrajine Vojvodine te da odredba člana 21. tačka 2. Statuta Autonomne pokrajine Vojvodine ("Službeni list APV", broj 17/91), koja je navedena kao pravni osnov za njeno donošenje, može da predstavlja procesnopravni, ali ne i materijalnopravni osnov za uređivanje ovog pitanja. Takođe, podnosilac inicijative smatra da je delokrug državnih organa (institucija) ustanovljena nadležnost, odnosno da se ustavni princip iz člana 3. Ustava da je dozvoljeno sve što Ustavom i zakonom nije zabranjeno odnosi na građane, a ne i na državne organe i druge javne institucije u Republici čija je nadležnost određena (i ograničena) Ustavom, zakonom i Statutom Pokrajine. S obzirom na to da tim aktima nije predviđeno da autonomna pokrajina ima simbole, kao ni nadležnost pokrajinskih organa da uređuju ta pitanja, osporena Odluka kojom je uređena zastava Autonomne pokrajine Vojvodine i njena upotreba, nije u skladu s Ustavom, zakonom i Statutom. Osporio je i postupak donošenja Odluke prostom skupštinskom većinom i predložio da Sud, do donošenja konačne odluke, privremeno obustavi izvršenje pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu osporene Odluke.

Inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti, zakonitosti i statutarnosti Odluke o zastavi Autonomne Pokrajine Vojvodine, na osnovu čl. 15, 16. i 18. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), dostavljena je na odgovor Skupštini Autonomne pokrajine Vojvodina. U odgovoru Odbora za propise Skupštine Autonomne pokrajine Vojvodine navodi se da Ustav Republike Srbije u odredbama čl. 108. do 112. opredeljuje sadržinu, obeležja i organizaciju autonomne pokrajine i propisuje da autonomna pokrajina, preko svojih organa obavlja i druge poslove utvrđene Ustavom, zakonom i statutom autonomne pokrajine (član 109. stav 1. tačka 6.); da Statut

Autonomne pokrajine Vojvodine predviđa da Pokrajina preko svojih organa "donosi odluke i opšte akte u skladu s Ustavom i zakonom kojima uređuje pojedina pitanja od interesa za građane u AP Vojvodini i u drugim oblastima utvrđenim zakonom", kao i da "obavlja i druge poslove utvrđene Ustavom, zakonom, Statutom i odlukom" (član 10. tačka 3. i tačka 19. Statuta). U prilog ovlašćenja Pokrajine da svojim aktom uredi upotrebu zastave Autonomne Pokrajine, u odgovoru se ukazuje i na odredbu člana 13. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002), prema kojoj "jedinica lokalne samouprave može imati svoje simbole i praznike u skladu sa zakonom i statutom", iako pravo jedinica lokalne samouprave na simbole Ustavom Republike Srbije nije izričito predviđeno. U odnosu na osporavanje postupka donošenja osporene Odluke navodi se da Ustav predviđa posebnu proceduru za utvrđivanje grba, zastave i himne Republike, a da posebna procedura za znamenja teritorijalne autonomije i jedinica lokalne samouprave nije predviđena Ustavom i zakonom, a u konkretnom slučaju, ni Statutom Pokrajine. Takođe, Odbor smatra da je neosnovano tumačenje inicijatora da se odredba člana 3. Ustava odnosi samo na građane. Ovo iz razloga što se ta odredba Ustava nalazi u poglavlju "Osnovne odredbe", koje su osnov i pravac za tumačenje svih docnijih odredaba Ustava i da bi se ta odredba, da ima značenje koje joj daje podnosilac inicijative, nalazila u poglavlju "Slobode, prava i dužnosti čoveka i građanina".

Ustavni sud je utvrdio:

Osporenim Odlukom o zastavi Autonomne Pokrajine Vojvodine: utvrđuje se zastava Autonomne pokrajine Vojvodine i uređuje njena protokolarna upotreba (član 1.); određuje izgled zastave (član 2.); uređuje isticanje zastave (čl. 3. do 5.), kao i druga pitanja koja se odnose na izvornik zastave i njenu upotrebu (čl. 6. i 7.).

Odredbom člana 6. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da u Republici Srbiji postoje Autonomna pokrajina Vojvodina i Autonomna pokrajina Kosovo i Metohija, kao oblici teritorijalne autonomije. Odredbama člana 108. st. 1. i 2. Ustava utvrđeno je da su autonomne pokrajine obrazovane u skladu sa posebnim nacionalnim, istorijskim, kulturnim i drugim svojstvima njihovih područja i da građani u autonomnoj pokrajini samostalno ostvaruju prava i ispunjavaju dužnosti utvrđene Ustavom i zakonom. Odredbom člana 109. stav 1. Ustava utvrđeno je da autonomna pokrajina, preko svojih organa: donosi odgovarajuće programe razvoja, u skladu sa planom razvoja Republike i utvrđuje mere za njegovo sprovođenje (tačka 1.); donosi budžet i završni račun (tačka 2.); donosi odluke i opšte akte u skladu s Ustavom i zakonom, kojima uređuje pojedina pitanja od interesa za građane u autonomnoj pokrajini u oblastima navedenim u toj odredbi Ustava i u drugim oblastima utvrđenim zakonom (tačka 3.); izvršava zakone i druge propise i opšte akte Republike Srbije čije je izvršavanje povereno organima autonomne pokrajine i donosi propise za njihovo izvršavanje kad je to zakonom predviđeno; obezbeđuje izvršavanje pokrajinskih odluka i opštih akata (tačka 4.); obrazuje organe, organizacije i službe autonomne pokrajine i uređuje njihovu organizaciju i rad (tačka 5.); obavlja i druge poslove utvrđene Ustavom i zakonom, kao i statutom autonomne pokrajine (tačka 6.). Prema stavu 2. navedenog člana Ustava, Republika zakonom može poveriti autonomnoj pokrajini vršenje pojedinih poslova iz okvira svojih prava i dužnosti i preneti joj sredstva za te poslove, a prema stavu 3. autonomnoj pokrajini pripadaju prihodi utvrđeni zakonom. Odredbom člana 110. stav 1. Ustava utvrđeno je da je statut najviši pravni akt autonomne pokrajine kojim se na osnovu Ustava utvrđuju nadležnosti autonomne pokrajine, izbor, organizacija i rad njenih organa i druga pitanja od interesa za autonomnu pokrajinu. Statut pokrajine donosi njena skupština uz prethodnu saglasnost Narodne skupštine (član 110. stav 2.), a prema članu 111. stav 1. Ustava organi autonomne pokrajine su

skupština, izvršno veće i organi uprave. Odredbama člana 3. Ustava Republike Srbije, na koju se učesnici postupka pozivaju, utvrđeno je da je u Republici Srbiji slobodno sve što Ustavom i zakonom nije zabranjeno i da se Ustavom jamče i priznaju lična, politička, nacionalna, ekonomska, socijalna, kulturna i druga prava čoveka i građanina, a odredbom člana 119. stav 1. Ustava na čiju povredu inicijator ukazuje, utvrđeno je da zakon, statut autonomne pokrajine, drugi propis ili opšti akt mora biti saglasan s Ustavom. Ustav u članu 5. utvrđuje da Republika Srbija ima grb, zastavu i himnu (stav 1.) i da se grb, zastava i himna utvrđuju po postupku predviđenom za promenu Ustava (stav 2.). Ustav ne sadrži odredbe o simbolima autonomnih pokrajina, kao oblika teritorijalne autonomije utvrđenih članom 6. Ustava, niti opština, koje prema članu 7. Ustava predstavljaju teritorijalne jedinice u kojima se ostvaruje lokalna samouprava.

Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 9/2002 i 33/2004), propisano je da jedinica lokalne samouprave može imati svoje simbole i praznik, u skladu sa zakonom i statutom (član 13.) i da je opština odgovorna da, preko svojih organa, u skladu s Ustavom i zakonom, pored ostalog, uređuje i obezbeđuje upotrebu imena, grba i drugog obeležja opštine (član 18. tačka 34. Zakona). Odredbama čl. 117. do 121. Zakona bliže je određeno ovlašćenje opštine za uređivanje tih odnosa tako što je, pored ostalog, propisano da jedinica lokalne samouprave može, u skladu sa statutom, imati svoje simbole (grb i zastavu) i da skupština jedinice lokalne samouprave dostavlja statut i druge akte kojima se uređuju simboli ministarstvu nadležnom za poslove lokalne samouprave, radi davanja saglasnosti.

Osporena Odluka doneta je pozivom na odredbu člana 21. tačka 2. Statuta Autonomne Pokrajine Vojvodine, prema kojoj Skupština Autonomne pokrajine Vojvodine donosi odluke i opšte akte, u skladu s Ustavom, zakonom i Statutom. Odredba člana 10. tačka 3. Statuta po sadržini je identična s citiranim odredbom člana 109. stav 1. tačka 3. Ustava, a odredbom člana 10. tačka 19. Statuta, koja pored odredbe člana 10. tačka 3. Statuta, po navodima iz odgovora, predstavlja osnov za donošenje osporene Odluke, određeno je da Autonomna pokrajina Vojvodina, preko svojih organa, obavlja druge poslove utvrđene Ustavom, zakonom, Statutom i odlukom.

Polazeći od razloga osporavanja ustavnosti Odluke o zastavi Autonomne Pokrajine Vojvodine i navedenih odredaba Ustava osnovano se, po oceni Ustavnog suda, postavlja sledeća ustavnopravna pitanja:

- da li je Skupština Autonomne pokrajine Vojvodine uređivanjem odnosa koji su predmet osporene Odluke, prekoračila Ustavom, zakonom i Statutom utvrđene nadležnosti Pokrajine;

- da li je polazeći od Ustavom utvrđenog položaja teritorijalne autonomije i jedinica lokalne samouprave, kao dva vida decentralizacije, i činjenice da je za jedan od njih, pravo na zastavu predviđeno zakonom (i to u vidu dispozicije, odnosno diskrecionog ovlašćenja jedinice lokalne samouprave), ustavnopravno (ne)dopušteno da se u odsustvu zakonske regulative o tom pitanju, odgovarajuće pravo uspostavi aktom organa teritorijalne autonomije;

- da li odredba člana 10. tačka 19. Statuta Autonomne pokrajine Vojvodine, na koji je Narodna skupština dala saglasnost, a prema kojoj Pokrajina obavlja druge poslove utvrđene Ustavom, zakonom, Statutom i odlukom, u delu u kome određuje da Pokrajina obavlja druge poslove utvrđene odlukom, može da predstavlja "dovoljan" pravni osnov za uređivanje i drugih odnosa od interesa za pokrajinu, za čije uređivanje Ustavom, zakonom i statutom, nije izričito predviđena nadležnost pokrajinskih organa;

- da li autonomna pokrajina, polazeći od odredbe člana 3. stav 1. Ustava može da uređuje i druge odnose za koje oceni da su od interesa za autonomnu

pokrajinu, i u slučaju da ti odnosi nisu uređeni Ustavom i zakonom, a ovlašćenje za uređivanje tih odnosa ne proizlazi ni iz statutom utvrđene nadležnosti autonomne pokrajine.

Na osnovu izloženog, člana 23. stav 1. i člana 47. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY- 137/2004 od 09.12.2004.

3. Ustavni sud je doneo:

REŠENJE

1. Pokreće se postupak za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o upotrebi istorijskog znamenja Autonomne Pokrajine Vojvodine ("Službeni list APV", broj 10/2002).

2. Rešenje dostaviti Skupštini Autonomne pokrajine Vojvodina, radi davanja odgovora.

3. Rok za davanje odgovora je 30 dana od dana prijema rešenja.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti, zakonitosti i statutarnosti Odluke o upotrebi istorijskog znamenja Autonomne Pokrajine Vojvodine ("Službeni list APV", broj 10/2002). Inicijator navodi da Ustav Republike Srbije ne predviđa bilo kakva znamenja za autonomne pokrajine i smatra da to što Ustav ne "određuje neke elemente pokrajine ne može da znači da su stoga i dopušteni", naročito ne ovako važni elementi kao što su simboli. Ističe da Ustav u članu 5. utvrđuje poseban postupak za promenu državnih simbola, a da je osporena Odluka doneta prostom većinom glasova, što znači da svaka skupštinska većina, po svom nahodanju, može da menja simbole Pokrajine. Navodi, dalje, da je odredbama člana 55. Zakona o utvrđivanju određenih nadležnosti autonomne pokrajine predviđeno da Pokrajina bliže uređuje sadržinu i izgled pečata pokrajinskih organa i daje saglasnost na pečate određenih pravnih lica u Pokrajini i da ove poslove obavlja kao poverene i da je osporenim Odlukom, suprotno zakonu, propisana obaveznost primene "Vojvodanskog grba" u organima lokalne samouprave i na diplomama o školovanju završenom u Pokrajini, kao i kazne za postupanje suprotno osporenoj Odluci. S obzirom na to da važeći Statut, kao najviši pravni akt Pokrajine, ne poznaje simbole za Vojvodinu, po mišljenju inicijatora, bez "osnove u ustavu" Pokrajina ne može sticati nove izvorne nadležnosti dok se taj Statut ne promeni, u skladu s Ustavom. Predlaže da Ustavni sud, do donošenja konačne odluke, privremeno obustavi izvršenje pojedinačnog akta i radnje preduzete na osnovu osporene Odluke.

Na osnovu čl. 15, 16. i 18. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), inicijativa je dostavljena na odgovor Skupštini Autonomne pokrajine Vojvodine. U odgovoru Odbora za propise Skupštine Autonomne pokrajine Vojvodine ističe se da Ustav Republike Srbije u odredbama čl. 108. do 112. opredeljuje sadržinu, obeležja i organizaciju autonomne pokrajine i propisuje da autonomna pokrajina preko svojih organa obavlja i druge poslove utvrđene Ustavom, zakonom i statutom autonomne pokrajine (član 109. stav 1. tačka 6) i da je odredbama člana 10. tač. 3) i 19) Statuta

Autonomne Pokrajine Vojvodina predviđeno da Pokrajina preko svojih organa "donosi odluke i opšte akte u skladu s Ustavom i zakonom kojim uređuje pojedina pitanja od interesa za građane u AP Vojvodini i u drugim oblastima utvrđenim zakonom", kao i da "obavlja i druge poslove utvrđene Ustavom, zakonom, Statutom i odlukom". Takođe, u odgovoru se navodi da prema odredbama člana 13. Zakona o lokalnoj samoupravi, jedinica lokalne samouprave može imati svoje simbole i praznike u skladu sa zakonom i statutom, iako pravo jedinica lokalne samouprave na simbole i praznike Ustavom nije izričito predviđeno i ističe da, polazeći od odredbe člana 3. stav 1. Ustava prema kojoj je slobodno sve što Ustavom i zakonom nije zabranjeno, nema osnova za stanovište o nepostojanju ustavnog i zakonskog osnova da Skupština Pokrajine svojom odlukom uredi upotrebu jednog svog istorijskog znamenja. U odgovoru Odbora navodi se, zatim, da nije osnovano osporavanje postupka donošenja Odluke prostom većinom, s obzirom na to da Ustav Republike Srbije predviđa kvalifikovanu dvotrećinsku većinu i referendum samo za državne simbole Republike Srbije, kao i da Pokrajina ima pravo da propisuje prekršaje za povredu svojih opštih akata koje donosi u skladu s Ustavom, zakonom i Statutom.

Ustavni sud je utvrdio:

Osporenim Odlukom uređeni su: protokolarna upotreba grba Autonomne Pokrajine Vojvodine kao istorijskog znamenja Vojvodine, kojim se predstavlja AP Vojvodina i izražava pripadnost Vojvodini kao savremenoj evropskoj demokratskoj regiji (čl. 1. i 2.); isticanje grba (čl. 3. i 4.), oblik i sadržina grba (član 5.); upotreba grba (čl. 6. do 9.); prekršaji kojima se povređuju pojedine odredbe odluke (član 10.) i dr.

Odredbom člana 6. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da u Republici Srbiji postoje Autonomna pokrajina Vojvodina i Autonomna pokrajina Kosovo i Metohija, kao oblici teritorijalne autonomije. Odredbama člana 108. st. 1. i 2. Ustava utvrđeno je da su autonomne pokrajine obrazovane u skladu sa posebnim nacionalnim, istorijskim, kulturnim i drugim svojstvima njihovih područja i da građani u autonomnoj pokrajini samostalno ostvaruju prava i ispunjavaju dužnosti utvrđene Ustavom i zakonom. Odredbom člana 109. stav 1. Ustava utvrđeno je da autonomna pokrajina, preko svojih organa: donosi odgovarajuće programe razvoja, u skladu sa planom razvoja Republike i utvrđuje mere za njegovo sprovođenje (tačka 1.); donosi budžet i završni račun (tačka 2.); donosi odluke i opšte akte u skladu s Ustavom i zakonom, kojima uređuje pojedina pitanja od interesa za građane u autonomnoj pokrajini u oblastima navedenim u toj odredbi Ustava i u drugim oblastima utvrđenim zakonom (tačka 3); izvršava zakone, druge propise i opšte akte Republike Srbije čije je izvršavanje povereno organima autonomne pokrajine i donosi propise za njihovo izvršavanje kad je to zakonom predviđeno; obezbeđuje izvršavanje pokrajinskih odluka i opštih akata (tačka 4.); obrazuje organe, organizacije i službe autonomne pokrajine i uređuje njihovu organizaciju i rad (tačka 5.); obavlja i druge poslove utvrđene Ustavom i zakonom, kao i statutom autonomne pokrajine (tačka 6.). Prema stavu 2. navedenog člana Ustava, Republika zakonom može poveriti autonomnoj pokrajini vršenje pojedinih poslova iz okvira svojih prava i dužnosti i preneti joj sredstva za te poslove, a prema stavu 3. autonomnoj pokrajini pripadaju prihodi utvrđeni zakonom. Članom 110. stav 1. Ustava utvrđeno je da je statut najviši pravni akt autonomne pokrajine kojim se na osnovu Ustava utvrđuju nadležnosti autonomne pokrajine, izbor, organizacija i rad njenih organa i druga pitanja od interesa za autonomnu pokrajinu. Statut pokrajine donosi njena skupština uz prethodnu saglasnost Narodne skupštine (član 110. stav 2. Ustava), a prema odredbi člana 111. stav 1. Ustava, organi autonomne pokrajine su skupština, izvršno veće i organi uprave. Odredbom člana 3. Ustava Republike Srbije, na

koju se učesnici postupka pozivaju, utvrđeno je da je u Republici Srbiji dozvoljeno sve što Ustavom i zakonom nije zabranjeno i da se Ustavom jamče i priznaju lična, politička, nacionalna, ekonomska, socijalna, kulturna i druga prava čoveka i građanina, a odredbom člana 119. stav 1. Ustava, na čiju povredu inicijator ukazuje, utvrđeno je da zakon, statut autonomne pokrajine, drugi propis ili opšti akt mora biti saglasan s Ustavom. Ustav u članu 5. utvrđuje da Republika Srbija ima grb, zastavu i himnu (stav 1.) i da se grb, zastava i himna utvrđuju po postupku predviđenom za promenu Ustava (stav 2.). Ustav ne sadrži odredbe o simbolima autonomnih pokrajina, kao oblika teritorijalne autonomije i opština koje prema Ustavu predstavljaju teritorijalne jedinice u kojima se ostvaruje lokalna samouprava.

Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 9/2002 i 33/2004), propisano je da jedinica lokalne samouprave može imati svoje simbole u skladu sa zakonom i statutom (član 13.) i da je opština odgovorna da, preko svojih organa, u skladu s Ustavom i zakonom, pored ostalog, uređuje i obezbeđuje upotrebu imena i drugog obeležja opštine (član 18. tačka 34). Odredbama čl. 117. do 121. Zakona bliže je određeno ovlašćenje opštine za uređivanje tih odnosa tako što je, pored ostalog, propisano da jedinica lokalne samouprave može, u skladu sa statutom, imati svoje simbole (grb i zastavu), da se simboli jedinica lokalne samouprave mogu isticati samo uz državne simbole i da se u službenim prostorijama organa jedinice lokalne samouprave ističu samo državni simboli i simboli jedinice lokalne samouprave, kao i da skupština jedinice lokalne samouprave dostavlja statut i druge akte kojima se uređuju simboli, ministarstvu nadležnom za poslove lokalne samouprave, radi davanja saglasnosti.

Zakonom o upotrebi grba Socijalističke Republike Srbije ("Službeni glasnik SRS", broj 6/85 i "Službeni glasnik RS", br. 53/93, 67/93 i 48/94), uređena je upotreba tog grba i odgovarajuće kaznene odredbe. Zakon ne sadrži odredbe koje bi se odnosile na grb pokrajina i opština i njihovu upotrebu.

Zakonom o utvrđivanju određenih nadležnosti autonomne pokrajine ("Službeni glasnik RS", broj 6/2002), bliže su određene nadležnosti autonomne pokrajine, naročito u oblastima u kojima Republika uređuje sistem (član 1. stav 1.). Prema odredbi člana 55. tog Zakona, na koju se podnosilac inicijative poziva, autonomna pokrajina preko svojih organa, u skladu sa zakonom koji uređuje pečat državnih i drugih organa bliže uređuje sadržinu i izgled pečata pokrajinskih organa, organa jedinica lokalne samouprave i pravnih lica koja vrše upravna ovlašćenja, a imaju sedište na teritoriji autonomne pokrajine (tačka 1.) i daje saglasnost na sadržinu i izgled pečata navedenih organa i pravnih lica (tačka 2.), a posao iz tačke 2. pokrajina vrši kao poveren. Odredbom člana 61. Zakona propisano je da autonomna pokrajina, preko svojih organa, u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast prekršaja, propisuje prekršaje i prekršajne kazne za povredu propisa koje donosi u okviru svoje nadležnosti.

Zakonom o pečatu državnih i drugih organa ("Službeni glasnik RS", br. 11/91, 53/93, 67/93 i 48/94), propisano je da u vršenju poslova iz svog delokruga republički organi, organi autonomnih pokrajina, gradova i opština koriste pečat čija se sadržina i oblik utvrđuju tim Zakonom i da pečat utvrđen tim Zakonom koriste i preduzeća, ustanove i druge organizacije kada vrše poslove državne uprave koje im poveri Republika (član 1. st. 1. i 2.). Prema članu 2. Zakona pečat sadrži naziv i grb Republike Srbije i naziv i sedište državnog i drugog organa, odnosno organizacije iz člana 1. Zakona (stav 1.); pečat ima oblik kruga u čijoj sredini je grb Republike Srbije (član 3. stav 1.); tekst pečata ispisuje se u koncentričnim krugovima oko grba Republike Srbije, u spoljnom krugu pečata ispisuje se naziv Republike Srbije, a u pečatu državnog i drugog organa i organizacije čije je sedište na teritoriji pokrajine naziv autonomne

pokrajine ispisuje se u prvom sledećem krugu ispod naziva Republike Srbije (član 4. st. 1. do 3.).

Zakonom o osnovnoj školi ("Službeni glasnik RS", br. 50/92...62/2003), odredbama člana 132. propisane su javne isprave koje izdaje škola i ovlašćenje ministra prosvete da propisuje obrazac đачke knjižice, svedočanstva, prevodnice i uverenja i da odobrava njihovo izdavanje. Isto ovlašćenje ministra prosvete propisano je odredbama člana 100. Zakona o srednjoj školi ("Službeni glasnik RS", br. 50/92...62/2003) za javne isprave koje izdaje srednja škola.

Osporena Odluka doneta je pozivom na odredbu člana 21. tačka 2. Statuta Autonomne Pokrajine Vojvodine ("Službeni list APV", broj 17/91), prema kojoj Skupština Autonomne pokrajine Vojvodine donosi odluke i opšte akte u skladu s Ustavom, zakonom i statutom. Odredba člana 10. tačka 3) Statuta po sadržini identična je sa citiranim odredbom člana 109. stav 1. tačka 3) Ustava, a tačkom 19) navedenog člana Statuta koja, pored odredbe člana 10. tačka 3) Statuta, po navodima iz odgovora, predstavlja osnov za donošenje osporene Odluke, određeno je da Autonomna Pokrajina Vojvodina, preko svojih organa, obavlja druge poslove utvrđene Ustavom, zakonom, Statutom i odlukom.

Imajući u vidu razloge iznete u inicijativi za pokretanje postupka ocene ustavnosti i zakonitosti osporene Odluke i odredbe Ustava i zakona u odnosu na koje treba da se izvrši ta ocena, po oceni Ustavnog suda, osnovano se postavljaju sledeća ustavnopravna pitanja:

- da li je Skupština Autonomne pokrajine Vojvodine uređivanjem odnosa koji su predmet osporene odluke, prekoračila Ustavom, zakonom i Statutom utvrđene nadležnosti Pokrajine;

- da li je polazeći od Ustavom utvrđenog položaja teritorijalne autonomije i jedinica lokalne samouprave, kao dva vida decentralizacije, i činjenice da je za jedan od njih, pravo na grb predviđeno zakonom (i to u vidu dispozicije, odnosno diskrecionog ovlašćenja jedinice lokalne samouprave), ustavnopravno (ne)dopušteno da se u odsustvu zakonske regulative o tom pitanju, odgovarajuće pravo uspostavi aktom organa teritorijalne autonomije;

- da li odredba člana 10. tačka 19) Statuta Autonomne Pokrajine Vojvodine, na koji je Narodna skupština dala saglasnost, a prema kojoj Pokrajina obavlja druge poslove utvrđene Ustavom, zakonom, statutom i odlukom, u delu u kome određuje da Pokrajina obavlja druge poslove utvrđene odlukom, može da predstavlja "dovoljan" pravni osnov za uređivanje i drugih odnosa od interesa za Pokrajinu, za čije uređivanje Ustavom, zakonom i Statutom, nije izričito predviđena nadležnost pokrajinskih organa;

- da li autonomna pokrajina, polazeći od odredbe člana 3. stav 1. Ustava može da uređuje i druge odnose za koje oceni da su od interesa za autonomnu pokrajinu, i u slučaju da ti odnosi nisu uređeni Ustavom i zakonom, a ovlašćenje za uređivanje tih odnosa ne proizlazi ni iz statutom utvrđene nadležnosti autonomne pokrajine.

Na osnovu izloženog i člana 23. stav 1. i člana 47. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je rešio kao u izeci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY- 187/2002 od 09.12.2004.

3. UREDBE I DRUGI AKTI SAVEZNIH, REPUBLIČKIH I
POKRAJINSKIH ORGANA

Savezni ministar za rad, zdravstvo i socijalnu politiku je imao zakonsko ovlašćenje da osporenom Naredbom utvrdi visinu i način plaćanja naknade za pokrivanje troškova utvrđivanja zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opšte upotrebe koji se uvoze.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje nezakonitosti tačke 6. stav 2. Naredbe o visini i načinu plaćanja naknade za pokrivanje troškova ispitivanja i utvrđivanja zdravstvene ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe koji se uvoze ("Službeni list SRJ", br. 9/97, 24/97 i 20/99).

Pred Ustavnim sudom Republike Srbije pokrenut je postupak za ocenjivanje saglasnosti tačke 6. stav 2. Naredbe navedene u izreci s odredbom člana 32. stav 2. Zakona o zdravstvenoj ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe ("Službeni list SFRJ", broj 53/91 i "Službeni list SRJ", br. 24/94, 28/96 i 37/2002). Podnosilac predloga navodi da je osporena odredba Naredbe kojom je određeno da naknadu za pokrivanje troškova laboratorijskih ispitivanja uzoraka koji se, na zahtev saveznog sanitarnog inspektora vrše radi utvrđivanja zdravstvene ispravnosti pošiljke, uvoznik uplaćuje u korist ovlašćene ustanove koja izvrši laboratorijsko ispitivanje uzoraka, prema cenama i računu koji ta ustanova ispostavi uvozniku, nesaglasna sa citiranim odredbom Zakona kojom je određeno da funkcioner koji rukovodi saveznim organom uprave nadležnim za poslove zdravstva propisuje visinu i način plaćanja naknade za pokrivanje troškova ispitivanja i utvrđivanja zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opšte upotrebe koji se uvoze. To znači, da nadležni savezni funkcioner mora da utvrdi visinu i način plaćanja predmetne naknade, a ne da svoje pravo i obavezu prenosi na ustanovu koja vrši laboratorijsko ispitivanje. Predlagač ističe da u praksi postoje razlike u cenama istih vrsta usluga ovlašćenih ustanova koje vrše laboratorijska ispitivanja.

U odgovoru Ministarstva zdravlja Republike Srbije navodi se da je Zakonom o zdravstvenoj ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe utvrđeno da u vršenju zdravstvenog nadzora ovlašćeni radnici, sanitarni inspektori, imaju pravo da uzimaju uzorke namirnica i predmeta opšte upotrebe, radi laboratorijskog ispitivanja kao i da laboratorijska ispitivanja uzoraka radi utvrđivanja njihove zdravstvene ispravnosti mogu vršiti zdravstvene i druge organizacije. To znači, da savezni ministar za rad, zdravstvo i socijalnu politiku nije ovlašćen da svojim aktom utvrđuje cene usluga koje druga pravna lica i organizacije pružaju na tržištu.

Članom 20. stav 5. Zakona za sprovođenje Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 1/2003) propisano je da se savezni zakoni i drugi savezni propisi koji nisu iz oblasti u kojima je Ustavnom poveljom utvrđena nadležnost državne zajednice Srbija i Crna Gora primenjuju posle stupanja na snagu Ustavne povelje kao opšti akti država članica, dok ih njihovi nadležni organi ne stave van snage osim u delovima koji su u suprotnosti s odredbama Ustavne povelje, izuzev u oblastima koje su već regulisane propisima države članice.

Osporenom tačkom 6. stav 2. Naredbe o visini i načinu plaćanja naknade za pokrivanje troškova ispitivanja i utvrđivanja zdravstvene ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe koji se uvoze ("Službeni list SRJ", br. 9/97, 24/97 i 20/99) određeno je da za pokriće troškova ispitivanja i utvrđivanja zdravstvene

ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe koji se uvoze uvoznik plaća naknadu za pokrivanje troškova laboratorijskih ispitivanja uzoraka koji se, na zahtev saveznog sanitarnog inspektora vrše radi utvrđivanja zdravstvene ispravnosti pošiljke i da tu naknadu uvoznik uplaćuje u korist ovlašćene ustanove koja na zahtev saveznog sanitarnog inspektora izvrši laboratorijsko ispitivanje uzoraka, prema cenama i računu koji ta ustanova ispostavi uvozniku.

Savezni ministar za rad, zdravstvo i socijalnu politiku doneo je osporenu Naredbu, na osnovu člana 32. stav 2. Zakona o zdravstvenoj ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe ("Službeni list SFRJ", broj 53/91 i "Službeni list SRJ", br. 24/94, 28/96 i 37/2002) kojim je propisano da funkcioner koji rukovodi saveznim organom uprave nadležnim za poslove zdravstva propisuje visinu i način plaćanja naknade za pokrivanje troškova ispitivanja i utvrđivanja zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opšte upotrebe koji se uvoze. Zakonom je utvrđeno i da namirnice i predmeti opšte upotrebe koji se stavljaju u promet na domaćem tržištu podležu zdravstvenom nadzoru (član 19. stav 1.); da zdravstveni nadzor nad namirnicama i predmetima opšte upotrebe koji se uvoze vrši savezni organ uprave nadležan za poslove zdravstva preko saveznih sanitarnih inspektora (član 20. sta 1.); da u vršenju zdravstvenog nadzora ovlašćeni radnici organa (sanitarni inspektori) imaju pravo da uzimaju uzorke namirnica i predmeta opšte upotrebe radi laboratorijskog ispitivanja da li u pogledu zdravstvene ispravnosti odgovaraju propisima (član 21. stav 1.); da laboratorijska ispitivanja (analizu i super analizu) uzoraka radi utvrđivanja zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opšte upotrebe mogu vršiti zdravstvene i druge organizacije (član 22. stav 1.).

Članom 43. Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službeni glasnik RS", br. 17/92, 26/92, 50/92, 52/93, 53/93, 67/93, 48/94, 25/96 i 18/2002) propisano je da zdravstvena ustanova stiče sredstva za rad, pored ostalog, i od prodaje usluga. Prema članu 46. st. 1. i 2. Zakona, cene pojedinačnih usluga utvrđuju ugovorom zdravstvena ustanova, odnosno druga pravna i fizička lica koja obavljaju zdravstvenu delatnost i organizacija za zdravstveno osiguranje, a cene zdravstvenih usluga koje nisu obuhvaćene tim ugovorom utvrđuje zdravstvena ustanova, odnosno pravno ili fizičko lice koje obavlja zdravstvenu delatnost na osnovu kriterijuma utvrđenih u skladu sa zakonom.

Ustavni sud je utvrdio da je savezni ministar za rad, zdravstvo i socijalnu politiku imao zakonsko ovlašćenje da osporenom Naredbom utvrdi visinu i način plaćanja naknade za pokrivanje troškova ispitivanja i utvrđivanja zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opšte upotrebe koji se uvoze. Po oceni Ustavnog suda, na osnovu člana 32. stav 2. Zakona o zdravstvenoj ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe, savezni ministar nadležan za poslove zdravstva mogao je da uredi visinu i način plaćanja naknade za pokrivanje troškova utvrđivanja zdravstvene ispravnosti namirnica, samo u delu troškova koji nastaju u postupcima zdravstvenog nadzora, radi utvrđivanja zdravstvene ispravnosti životnih namirnica, koje sprovode savezni sanitarni inspektori na graničnom prelazu prilikom uvoza, kao što su troškovi pregleda, uzimanja i slanja uzoraka i slično. Međutim, u navedenoj zakonskoj odredbi nije dato ovlašćenje nadležnom ministru za utvrđivanje cena pojedinačnih usluga laboratorijskih ispitivanja koja, u skladu sa članom 22. stav 2. Zakona, mogu vršiti zdravstvene ustanove i druge organizacije, te stoga osporena odredba Naredbe nije nesaglasna sa zakonom.

Ocena zahteva podnosioca predloga koji se odnosi na primenu osporenog akta u praksi isticanjem da za iste vrste usluga ovlašćenih ustanova koje vrše

laboratorijska ispitivanja postoje razlike u cenama, nije u nadležnosti Ustavnog suda, u smislu člana 125. Ustava.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-66/2004 od 25.11.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 135/2004)

Bliže uređivanjem načina utvrđivanja osnovice poreza na imovinu i to, prosečne tržišne vrednosti nepokretnosti, kao jednog od osnovnih kriterijuma predviđenih zakonom nisu prekoračene granice zakonskog ovlašćenja donosioca akta, jer se njime ne menjaju zakonska rešenja u ovoj oblasti, već se samo ta rešenja razrađuju radi adekvatne primene.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti člana 4. Pravilnika o načinu utvrđivanja osnovice poreza na imovinu na prava na nepokretnostima ("Službeni glasnik RS", broj 38/01).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 4. Pravilnika navedenog u izreci. U inicijativi se navodi da je osporenim članom Pravilnika predviđeno "da prosečnu tržišnu cenu kvadratnog metra objekta predstavlja prosek kupoprodajnih cena novih objekata, krajem godine koja prethodi godini za koju se porez utvrđuje". Inicijator iznosi mišljenje da se na taj način utvrđuju osnovni elementi za utvrđivanje poreske osnovice, dok korektivni elementi imaju mali uticaj na visinu poreza. Prema navodima inicijatora, osporeno rešenje omogućava da prosečna tržišna vrednost starog objekta na periferiji bude ista kao i novog objekta u centru, ako su iste površine, što znači da vlasnici starih objekata plaćaju povećan, a vlasnici novih objekata umanjen porez. Inicijator smatra da su osporenim odredbama povređene odredbe člana 55. stav 2, člana 64. stav 3. i člana 69. stav 3. Ustava Republike Srbije.

U odgovoru donosioca Pravilnika ističe se da je odredbama čl. 5. i 8. Zakona o porezima na imovinu ("Službeni glasnik RS", br. 26/01 i 80/02) definisana osnovica poreza na imovinu kao tržišna vrednost nepokretnosti, odnosno prava na kapitalu, u okviru ustavnog ovlašćenja iz člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava prema kome Republika uređuje i obezbeđuje finansijski sistem. Navodi se da je Zakon utvrdio osnovne i korektivne elemente čijom se primenom određuje tržišna vrednost nepokretnosti, a najbitniji element za utvrđivanje poreske osnovice je prosečna tržišna cena kvadratnog metra odgovarajućih nepokretnosti na teritoriji opštine. Donosilac akta ističe da je Zakon dao ovlašćenje ministru finansija da bliže uredi način utvrđivanja poreske osnovice, te da je u okviru tog ovlašćenja osporenim odredbama Pravilnika uređen način utvrđivanje prosečne cene kvadratnog metra nepokretnosti. Na taj način se obezbeđuje da, u praktičnoj primeni, u svakom konkretnom slučaju, tržišna vrednost nepokretnosti bude maksimalno individualizovana i realno utvrđena. U odgovoru se takođe ističe da se prosečna tržišna vrednost nepokretnosti, u svakom konkretnom

slučaju, koriguje uključivanjem i ostalih relevantnih elemenata pa se, prema mišljenju donosioca akta, ne može dovoditi u pitanje ovlašćenje ministra da podzakonskim aktom bliže uredi način utvrđivanja poreske osnovice.

U sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio da je članom 9. Zakona o porezima na imovinu predviđeno da način utvrđivanja poreske osnovice iz čl. 5. do 8. ovog Zakona bliže uređuje ministar finansija i ekonomije. Na osnovu ovog ovlašćenja, ministar finansija je doneo Pravilnik kojim je bliže uredio način utvrđivanja tržišne vrednosti nepokretnosti, u cilju individualizacije poreske obaveze i realizacije ustavnog principa iz člana 69. stav 3. Ustava prema kome se poreska obaveza utvrđuje srazmerno ekonomskoj snazi obveznika. Odredbama osporenog člana 4. Pravilnika bliže je uređena prosečna tržišna cena kvadratnog metra odgovarajućih nepokretnosti na teritoriji opštine, kao jedan od osnovnih elemenata predviđenih odredbom člana 6. stav 2. tačka 2) Zakona o porezima na imovinu, a čijom se kombinacijom sa ostalim relevantnim elementima utvrđuje tržišna vrednost svake konkretne nepokretnosti. Odredbom stava 1. osporenog člana Pravilnika propisano je da prosečna tržišna cena kvadratnog metra objekta predstavlja prosek cena ostvarenih u prometu uz naknadu za odgovarajuću vrstu novih objekata po kojima se u opštini, odnosno gradu u kome se objekat nalazi, obavlja promet uz naknadu u godini koja prethodi godini za koju se utvrđuje i plaća porez na imovinu, prema podacima republičkog organa nadležnog za poslove statistike. Stavom 2. istog člana bliže je određen način utvrđivanja prosečne tržišne cene kvadratnog metra gradskog građevinskog zemljišta, odnosno objekta, ako nema podataka iz prethodnog stava, a to je kriterijum prosečne tržišne vrednosti utvrđene u postupku utvrđivanja osnovice poreza na prenos apsolutnih prava u godini koja prethodi godini za koju se utvrđuje i plaća porez na imovinu. Prema stavu 3. istog člana predviđeno je da ako za zemljište nema podataka iz stava 2. ovog člana, prosečna tržišna cena kvadratnog metra zemljišta se utvrđuje prema prosečnoj naknadi za kvadratni metar ekspropisanog zemljišta na teritoriji opštine, odnosno grada utvrđenoj u skladu sa propisima o eksproprijaciji. Ukoliko nema podataka iz st. 2. i 3. ovog člana, odredbom stava 4. istog člana predviđeno je da se prosečna tržišna cena kvadratnog metra zemljišta, odnosno objekta utvrđuje na osnovu odgovarajućih uporedivih podataka za zemljište, odnosno odgovarajući objekat u prometu, kojima raspolažu granične opštine sa opštinom na kojoj se nalazi zemljište, odnosno objekat za koji se utvrđuje porez.

Članom 52. Ustava propisano je da je svako dužan da plaća poreze i druge dažbine utvrđene zakonom, članom 69. stav 3. Ustava određeno je da se obaveza plaćanja poreza utvrđuje prema ekonomskoj snazi obveznika, a članom 72. stav 1. tačka 4. Ustava Republika je ovlašćena da uređuje i obezbeđuje finansijski sistem. Odredbom člana 72. stav 1. tačka 11. Ustava utvrđeno je da Republika uređuje i obezbeđuje organizaciju, nadležnost i rad republičkih organa, a odredbama člana 94. Ustava propisano je da poslove državne uprave obavljaju ministarstva, da ministarstva primenjuju zakone i da se njihova nadležnost utvrđuje zakonom.

Zakonom o državnoj upravi ("Službeni glasnik RS", br. 20/92, 6/93, 48/93, 53/95, 67/93, 48/94 i 49/99), pored ostalog, utvrđeno je: da ministarstva obezbeđuju izvršavanje zakona donošenjem propisa (član 9. stav 2.); da organi državne uprave donose pravilnike, naredbe, uputstva i rešenja kad su na to zakonom ovlašćeni (član 67. stav 1); da se pravilnikom razrađuju pojedine odredbe zakona i propisa Vlade radi njihovog izvršavanja (član 68. stav 1); da se pravilnikom ne mogu ustanovljavati obaveze i prava koja nisu zasnovana na zakonu, niti se mogu utvrđivati nadležnosti organa državne uprave (član 68. stav 4) i da navedene akte donosi funkcioner koji rukovodi organom državne uprave (član 71. stav 1.).

Predmet uređivanja osporenih odredaba Pravilnika je bliže uređivanje načina utvrđivanja osnovice poreza na imovinu i to, pre svega, prosečne tržišne vrednosti nepokretnosti, kao jednog od osnovnih kriterijuma predviđenih Zakonom. Sud je ocenio da sadržinom osporenog člana 4. Pravilnika nisu prekoračene granice ovlašćenja donosioca akta, jer se njime ne menjaju zakonska rešenja u ovoj oblasti, već se samo ta rešenja razrađuju radi adekvatne primene. Prema oceni Suda, osporene odredbe Pravilnika, kao akta donetog radi primene Zakona, ne mogu se dovoditi u pitanje ni sa stanovišta njihove saglasnosti s odredbama člana 58. stav 2. i člana 64. stav 3. Ustava, jer u ovim ustavnim odredbama ne postoje nikakva ograničenja u pogledu propisivanja elemenata koji čine poresku osnovicu određenog poreskog oblika (kao što je to u konkretnom slučaju osnovica poreza na imovinu na prava na nepokretnostima). Izbor relevantnih elemenata (osnovnih i korektivnih) i stepen njihovog uticaja na određivanje visine poreske obaveze su pitanja izvan nadležnosti Ustavnog suda, u smislu člana 125. Ustava.

Na osnovu iznetog, kao i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-186/2004 od 09.12.2004.

Odluka o načinu prinudne naplate s računa klijenta i Uputstvo za njeno sprovođenje nisu nesaglasni sa Zakonom o platnom prometu i Zakonom o izvršnom postupku.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti odredaba tačke 14. podtačke 2) i 3) i stava 2. Odluke o načinu prinudne naplate s računa klijenta ("Službeni list SRJ", br. 29/2002 i 67/2002) i odredaba tačke 1. stav 2. podtačke 2) i 3), tačke 2. stav 3. podtačka 1), tačke 3. stav 3. podtačka 2), tačke 4. stav 3. podtačka 4) i tačke 7. stav 6. podtačka 3) Uputstva za sprovođenje Odluke o načinu prinudne naplate s računa klijenta ("Službeni list SRJ", br. 67/2002 i 7/2003 i "Službeni glasnik RS", broj 28/2003).

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja akta, odnosno radnje preduzetih na osnovu akata navedenih u tački 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu zakonitosti akata navedenih u tački 1. izreke. Inicijator navodi da osporeni akti nisu u saglasnosti s odredbama člana 182. Zakona o izvršnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 28/2000, 73/2000 i 71/2001), kao i odredbama čl. 47. do 49. Zakona o platnom prometu ("Službeni list SRJ", br. 3/2002 i 5/2003) jer ovim odredbama nije predviđeno da je poverilac u predlogu za izvršenje dužan da označi matični i poreski identifikacioni broj, niti je sud ovlašćen da traži ove podatke od poverioca, odnosno odbije izvršenje rešenja bez ovih podataka. Inicijator smatra da Narodna banka Srbije nije ovlašćena da odbije sprovođenje sudskih rešenja u kojima nisu označeni matični i poreski identifikacioni broj, već je dužna da ih sama pribavi, ukoliko su joj potrebni radi njene evidencije. Ističe da se osporenim aktima teret administriranja prebacuje na poverioca pravnog lica i da su odredbe o poreskom identifikacionom broju i matičnom broju u pomenute podzakonske akte unete na zahtev Ministarstva finansija za njegove potrebe. Predložio je da Ustavni sud donese meru obustave izvršenja akata i radnji na osnovu osporenih akata, do donošenja konačne odluke Suda.

U odgovoru Narodne banke Srbije navodi se da osporenim aktima nije učinjena povreda navedenih zakona. Ističe se da je tačkom 14. osporene Odluke predviđeno da Narodna banka vodi evidenciju po dužnicima koja sadrži podatke o matičnom broju dužnika, broju računa za izvršenje i druge podatke. U pogledu osporenog Uputstva navodi se da je predviđeno da Narodna banka vodi evidenciju o redosledu naplate osnova za prinudnu naplatu iz člana 47. stav 1. Zakona o platnom prometu koja, pored ostalog, sadrži i podatke o matičnom broju dužnika i poreskom broju dužnika, kao i da Narodna banka može u evidenciji za svoje potrebe obezbediti i druge podatke. Davalac odgovora ističe da je članom 9. osporenog Uputstva predviđeno da i elektronska poruka SMT 711 sadrži matični i poreski broj vlasnika kojom se bankama nalaže da blokiraju račune dužnika. Takođe ukazuje na to da je odredbama čl. 47. do 49. Zakona o platnom prometu propisan postupak prinudne naplate s računa klijenta, a da je način prinudne naplate propisan osporenim aktima u skladu s odredbama člana 57. st. 2. i 3. Zakona. U odnosu na odredbu člana 182. stav 1. Zakona

o izvršnom postupku navodi da iz te odredbe ne proističe da je poverilac dužan da naznači samo podatke navedene u toj odredbi, budući da je u njenoj formulaciji sadržana sintagma "pored ostalog", što znači da predlog za izvršenje može sadržati i druge relevantne podatke. U odgovoru se ukazuje i na to da su predmet uređivanja Zakona o izvršnom postupku i osporenih akata različiti, odnosno da je predmet Zakona određivanje pravila po kojima sud postupa radi prinudnog izvršenja sudske odluke koja glasi na ispunjenje obaveze i radi obezbeđenja potraživanja, dok su predmet Odluke utvrđivanje načina prinudne naplate s računa klijenta koji se vodi kod banke, a Uputstva način sprovođenja navedene Odluke. Prema navodima iz odgovora, Narodna banka je zakonom ovlašćena da obavlja poslove kontrole platnog prometa kod banaka, što podrazumeva da propisuje vrstu, način i rokove dostavljanja podataka, kao i način prinudne naplate. Po mišljenju donosioca akta, u skladu sa tim ovlašćenjima, Narodna banka je mogla i da odbije sprovođenje sudskih rešenja koja ne sadrže određene podatke. S tim u vezi, ističe se da je Narodna banka Srbije, pored ostalih opštih akata iz oblasti platnog prometa, donela i Odluku o načinu vršenja kontrole platnog prometa kod banaka, u cilju da se ovi poslovi obavljaju zakonito i efikasno.

Po sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio da je Odluku o načinu prinudne naplate s računa klijenta ("Službeni glasnik RS", broj 29/02), doneo guverner Narodne banke Jugoslavije, pozivom na odredbu člana 57. stav 3. Zakona o platnom prometu ("Službeni list SRJ", broj 3/2002). Navedenom odredbom Zakona utvrđeno je izričito ovlašćenje za Narodnu banku da propisuje način prinudne naplate s računa klijenta, u smislu člana 57. ovog zakona. Odredbom stava 1. navedenog člana predviđeno je da do osnivanja organizacije za prinudnu naplatu, prinudnu naplatu osnova i naloga za tu naplatu s računa klijenta vrši Narodna banka, a odredbom stava 2. istog člana propisano je da se na prinudnu naplatu osnova i naloga za tu naplatu iz člana 47. stav 1. tač. 1. do 3. ovog zakona primenjuje postupak utvrđen u čl. 47. do 49. ovog zakona. S obzirom da predmet osporavanja nije precizno označen od strane inicijatora u vidu navođenja konkretne numeracije osporenih odredaba, Sud je utvrdio da je podtačkama 2) i 3) tačke 14. osporene Odluke bilo predviđeno da evidencija po dužnicima koju vodi Narodna banka Jugoslavije sadrži matični broj dužnika i broj računa za izvršenje, a stavom 2. iste tačke da Narodna banka može za svoje potrebe u evidenciji neizvršenih osnova za naplatu i naloga poverilaca obezbediti i druge podatke. Uputstvo za sprovođenje Odluke o načinu prinudne naplate s računa klijenta doneo je guverner Narodne banke Jugoslavije, pozivom na odredbu člana 16a. stav 2. Zakona o Narodnoj banci Jugoslavije ("Službeni list SRJ", br. 32/93, 41/94, 61/95, 29/97, 44/99 i 73/2000), a radi sprovođenja Odluke o načinu prinudne naplate s računa klijenta ("Službeni list SRJ", broj 29/02). Polazeći od razloga osporavanja, Sud je utvrdio da se osporavaju tačka 1. stav 2. podtačke 2) i 3), tačka 2. stav 3. podtačka 1), tačka 3. stav 3. podtačka 2) tačka 4. stav 3. podtačka 4) i tačka 7. stav 6. podtačka 3) navedenog Uputstva. Danom stupanja na snagu Zakona o Narodnoj banci Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 72/2003) prestao je da važi Zakon o Narodnoj banci Jugoslavije ("Službeni list SRJ", br. 32/93, 41/94, 61/95, 29/97, 44/99 i 73/2000), na osnovu odredbe člana 97. ovog zakona. Odredbom člana 96. navedenog Zakona propisano je da će se propisi doneti na osnovu Zakona o Narodnoj banci Jugoslavije primenjivati do donošenja odgovarajućih akata na osnovu ovog zakona. S obzirom na to da poslovi platnog prometa nisu u nadležnosti državne zajednice Srbija i Crna Gora, to su na osnovu Ustavne povelje navedeni savezni zakoni i drugi savezni propisi postali deo pravnog poretka Republike Srbije i primenjuju se do njihovog izričitog stavljanja van snage. U toku trajanja postupka pred Ustavnim sudom, guverner Narodne banke Srbije doneo je novu Odluku o načinu sprovođenja prinudne naplate s računa klijenta, pozivom na

odredbu člana 57. stav 3. Zakona o platnom prometu ("Službeni list SRJ", br. 3/2002 i 5/2003 i "Službeni glasnik RS", broj 43/2004). Prema tački 18. ove odluke, danom početka njene primene (tj. od 1. juna 2004. godine) prestali su da važe Odluka o načinu prinudne naplate s računa klijenta ("Službeni list SRJ", br. 29/2002 i 67/2002) i Uputstvo za sprovođenje Odluke o načinu prinudne naplate s računa klijenta ("Službeni list SRJ", br. 67/2002 i 7/2003 i "Službeni glasnik RS", broj 28/2003). U okviru prelaznog režima, tačkom 17. Odluke propisano je da će se postupci prinudne naplate započeti do dana početka primene ove odluke, koji do tog dana nisu okončani, okončati po propisima koji su važili do tog dana. Sud je konstatovao da je i odredbama nove Odluke predviđeno da se podacima za izvršenje smatraju, pored ostalog, poreski i matični broj dužnika (tačka 2. stav 3. alineja 1. i tačka 3. stav 1. alineja 3.).

Imajući u vidu činjenicu da su se osporeni akti primenjivali kao republički propisi posle stupanja na snagu Ustavne povelje, Sud je utvrdio da su ispunjeni procesni uslovi za ocenjivanje zakonitosti osporenih akata. Zakonom o platnom prometu, koji je počeo da se primenjuje 1. januara 2003. godine, obavljanje poslova platnog prometa uređeno je tako što je propisano koje poslove platnog prometa obavlja Narodna banka, druge banke odnosno finansijske organizacije osnovane u skladu sa zakonom. Zakonom je utvrđeno da se poslovi koje je obavljala Narodna banka Jugoslavije - Zavod za obračun i plaćanje prenose na banke, kao i poslovi otvaranja i vođenja računa pravnih lica, fizičkih lica koja obavljaju delatnost i drugih fizičkih lica i dr. Članom 3. Zakona utvrđeno je da pravna i fizička lica koja obavljaju delatnost mogu imati više od jednog računa u jednoj banci i račune u više banaka, a Narodna banka Srbije je ovlašćena da propisuje uslove i način otvaranja, vođenja i gašenja računa kod banke, plan računa za obavljanje platnog prometa kod banke, kao i jedinstvenu strukturu za identifikaciju i klasifikaciju računa. Na osnovu ovog ovlašćenja, Narodna banka Srbije je donela Odluku o uslovima o načinu otvaranja, vođenja i gašenja računa kod banke ("Službeni glasnik RS", broj 57/2004) kojom je propisano da klijent banke pri podnošenju zahteva za otvaranje računa kod poslovne banke podnosi dokumentaciju koja, pored ostalog, sadrži matični broj koji svaki subjekat zadržava od osnivanja do brisanja iz nadležnog registra, kao i izvod iz poreske evidencije nadležnog poreskog organa koji sadrži njegov poreski identifikacioni broj. Na osnovu ovih podataka moguće je identifikovati sve račune koje klijenti imaju kod banaka, pa su, u skladu s odredbama čl. 44. i 45. Zakona, banke u obavezi da Narodnoj banci Srbije dostavljaju navedene podatke. Pored toga, Narodna banka Srbije vodi i jedinstveni registar računa banaka, pravnih lica i fizičkih lica koja obavljaju delatnost. Članom 57. st. 1. i 2. Zakona o platnom prometu propisano je da do osnivanja organizacije za prinudnu naplatu - prinudnu naplatu osnova i naloga za tu naplatu, s računa klijenta, vrši Narodna banka Srbije i na tu naplatu se primenjuje postupak utvrđen odredbama čl. 47. do 49. Zakona. Stavom 3. navedenog člana utvrđeno je zakonsko ovlašćenje za Narodnu banku Srbije da propiše način prinudne naplate s računa klijenta na osnovu koga je doneta osporena Odluka. Odredbom člana 39. Zakona utvrđeni su poslovi platnog prometa koje obavlja Narodna banka Srbije, ovlašćenje Banke da donosi propise kojima uređuje način obavljanja poslova platnog prometa, uključujući i elektronski način obavljanja tog prometa, kao i obavljanje poslova kontrole platnog prometa kod banaka i druge poslove platnog prometa. Osporeno Uputstvo doneto je radi sprovođenja Odluke o načinu prinudne naplate s računa klijenta, a na osnovu odredbe člana 16a. stav 2. Zakona o Narodnoj banci Jugoslavije, kojom je bilo izričito propisano ovlašćenje guvernera Narodne banke da donosi propise i opšte akte, kao i pojedinačne akte u funkciji sprovođenja, odnosno izvršavanja poslova Narodne banke utvrđenih Ustavom i zakonom. Zakon o Narodnoj banci Srbije

("Službeni glasnik RS", br. 77/2003 i 55/2004), koji je stavio van snage Zakon o Narodnoj banci Jugoslavije, u članu 21. stav 1. utvrđuje, takođe, ovlašćenje za guvernera Narodne banke da donosi propise i opšte akte, kao i pojedinačne akte radi obavljanja poslova iz nadležnosti ove banke. Pored ovoga, navedenim zakonom su predviđena ovlašćenja Narodne banke u pogledu uređivanja, kontrole i unapređenja nesmetanog funkcionisanja platnog prometa (član 4. stav 1. tačka 5.), vođenja sistema konsolidovanog računa trezora za dinarska i devizna sredstva, kao i drugih računa utvrđenih zakonom (član 60. stav 1.).

U vezi osporavanja Odluke i Uputstva u odnosu na član 182. stav 1. Zakona o izvršnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 28/2000, 73/2000 i 71/2001), kojim je propisano da je poverilac dužan da u predlogu za izvršenje, pored ostalog, naznači nosioca platnog prometa ili njegov organizacioni deo kod koga se vode njegova i dužnikova novčana sredstva, kao i broj njegovog računa, Ustavni sud je utvrdio da ovi akti nisu nesaglasni navedenoj odredbi Zakona. Naime, s obzirom na to da ovom odredbom nisu taksativno nabrojani svi podaci koje mora da sadrži predlog za izvršenje, Sud je ocenio da iz dikcije i suštine navedene odredbe Zakona proističe da se u predlog za izvršenje mogu navoditi i drugi relevantni podaci, pored podataka koji su izričito predviđeni ovom odredbom Zakona. Takođe, Sud je utvrdio da predmet ovog zakona obuhvata određivanje pravila postupka po kojima sud postupa radi prinudnog izvršenja sudske odluke koja glasi na ispunjenje obaveze kao i radi obezbeđenja potraživanja (član 1. stav 1. Zakona), dok je predmet Odluke uređivanje načina prinudne naplate s računa klijenta koji se vodi kod banke, radi izvršavanja odgovarajućih odredaba Zakona o platnom prometu. Članom 39. stav 1. Zakona propisano je da u rešenju o izvršenju moraju biti naznačeni poverilac i dužnik, izvršna odnosno verodostojna isprava, obaveza dužnika, sredstva i predmeti izvršenja i drugi podaci koji su potrebni za sprovođenje izvršenja. Ovakva zakonska formulacija, po oceni Suda, omogućava da Narodna banka, odnosno guverner donosi akte kojima daje specifikaciju relevantnih podataka, na način kako je to učinjeno osporenim odredbama Odluke i Uputstva. Sud je konstatovao da je u toku postupka pred Ustavnim sudom Narodna skupština Republike Srbije donela novi Zakon o izvršnom postupku ("Službeni glasnik RS", broj 125/2004) koji stupa na snagu po proteku tri meseca od dana objavljivanja u Službenom glasniku Republike Srbije, na osnovu člana 306. ovog zakona. U skladu sa novim načinom obavljanja platnog prometa, članom 243. ovog zakona izričito je predviđeno da predlog za izvršenje mora imati podatke, kao što su matični i poreski broj izvršnog dužnika.

Iz navedenih razloga, Sud je utvrdio da osporene odredbe Odluke i Uputstva nisu nesaglasne sa Zakonom o platnom prometu i Zakonom o izvršnom postupku, pa inicijativu nije prihvatio. Sud je odbacio zahtev za obustavu izvršenja akta, odnosno radnje na osnovu osporenih akata, u smislu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), jer je doneo konačnu odluku.

Na osnovu iznetog, i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-446/2003 od 23.12.2004.

Ministar za privredu i privatizaciju je bio zakonom ovlašćen da utvrdi visinu troškova za određene poslove, koje u postupku privatizacije obavlja

Agencija za privatizaciju kao jedan od subjekata nadležnih za sprovođenje privatizacije.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 1. tačka 1) Pravilnika o visini troškova privatizacije pred Agencijom za privatizaciju koje snose preduzeća i druga pravna lica ("Službeni glasnik RS", broj 57/01).

Predlogom Rudarsko-građevinskog preduzeća "Vrdnik" iz Vrdnika pokrenut je postupak za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 1. tačka 1) Pravilnika navedenog u izreci. U predlogu se navodi da je osporena odredba Pravilnika nesaglasna sa principom slobodnog obavljanja privrednih delatnosti iz člana 57. Ustava Republike Srbije, zbog toga što obavezu plaćanja naknade za oglašavanje prospekta uvodi i za one subjekte u kojima se postupak privatizacije ne sprovodi na osnovu odluke subjekta privatizacije, već po inicijativi drugih lica, u smislu člana 16. st. 5. i 6. Zakona o privatizaciji.

U odgovoru Ministarstva za privredu i privatizaciju navodi se da je osporena odredba člana 1. tačka 1) Pravilnika u saglasnosti sa članom 56. Zakona o privatizaciji, kao i da ne sadrži povredu člana 57. Ustava. Ističe se da postupak privatizacije iziskuje niz troškova od kojih subjekt privatizacije snosi samo deo, koji je osporenim normativnim rešenjem određen srazmerno finansijskim mogućnostima preduzeća. Objavljivanje prospekta predstavlja akt od značaja za preduzeće (a ne za Agenciju), jer se na taj način upoznaje širok krug lica sa namerom da se preduzeće privatizuje, što ceo postupak čini transparentnijim čime se uvećava konkurentnost, odnosno mogućnost da preduzeće dobije strateškog partnera. Takođe se ukazuje da troškovi u sprovođenju postupka privatizacije nastaju nezavisno od načina na koji je pokrenut, pa stoga Zakon o privatizaciji ne daje mogućnost da se Pravilnikom oslobodi troškova privatizacije subjekat privatizacije, koji nije sam odlučivao o pokretanju tog postupka. Ističe se da je sprovođenje postupka privatizacije, Zakonom, oročeno i obavezno, pa stoga prava i obaveze subjekta privatizacije ne zavise od toga ko pokreće inicijativu za privatizaciju.

Po sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je osporeni Pravilnik o visini troškova privatizacije pred Agencijom za privatizaciju koje snose preduzeća i druga pravna lica doneo ministar za privredu i privatizaciju. U članu 1. Pravilnika taksativno su nabrojani troškovi koji se plaćaju u postupku privatizacije pred Agencijom, a prema osporenoj tački 1) ovog člana, u postupku oglašavanja prospekta - naknada za oglašavanje prospekta subjekta privatizacije iznosi 10.000,00 din. Osporeni Pravilnik, čiji su integralni tekst činile i izmene i dopune pojedinih odredaba ("Službeni glasnik RS", br. 24/02, 52/02 i 33/03), prestao je da važi na osnovu člana 2. Pravilnika o visini troškova privatizacije pred Agencijom za privatizaciju koje snose preduzeća i druga pravna lica ("Službeni glasnik RS", broj 4/04).

Član 57. Ustava određuje da se privredne i druge delatnosti obavljaju slobodno i pod jednakim uslovima, u skladu s Ustavom i zakonom, a član 59. Ustava ovlašćuje zakonodavca da utvrdi svojinska prava i obaveze na sredstvima u društvenoj i državnoj svojini i uslove pod kojima se ta sredstva pretvaraju u druge oblike svojine. U okviru ovih ustavnih odredaba, osporenim odredbom Pravilnika utvrđena je ista

obaveza za sve subjekte privatizacije u pogledu troškova postupka pred Agencijom, nezavisno od toga da li se postupak privatizacije preduzeća sprovodi po inicijativi subjekta privatizacije ili po inicijativi drugih, zakonom određenih subjekata (Agencije, ministarstva, potencijalnih kupaca) što, po oceni Suda, odgovara principu proklamovanom članom 57. Ustava.

Osporeni Pravilnik donet je na osnovu Zakona o privatizaciji ("Službeni glasnik RS", br. 38/01 i 18/03) kojim se uređuju uslovi i postupak promene vlasništva društvenog, odnosno državnog kapitala. Sprovođenje postupka privatizacije je Zakonom propisano kao oročena obaveza subjekta privatizacije (član 14.), pa su prava i obaveze preduzeća koje se privatizuje određena nezavisno od činjenice da li se taj postupak pokreće inicijativom preduzeća ili drugih lica određenih ovim Zakonom (čl. 5, 16, 19. i dr.). Priprema prospekta za privatizaciju, koji predstavlja prikaz osnovnih podataka o subjektu privatizacije, a koji Agencija oglašava u sredstvima javnog informisanja, radi prikupljanja podataka o broju potencijalnih kupaca, obaveza je subjekta privatizacije (čl. 16. i 18. Zakona) koji, prema odredbi člana 18. stav 6. Zakona snosi troškove oglašavanja prospekta. Članom 56. Zakona je propisano da troškove postupka privatizacije pred Agencijom snosi subjekat privatizacije, a da ministar nadležan za poslove privatizacije utvrđuje visinu tih troškova. Obaveze utvrđene navedenim zakonskim odredbama, u visini koju odredi nadležni ministar, odnose se na sva preduzeća koja se privatizuju, bez obzira na to ko je podneo inicijativu za pokretanje postupka privatizacije. U okviru ovog zakonskog ovlašćenja, ministar za privredu i privatizaciju je odredio iznos troškova za određene poslove, koje u postupku privatizacije obavlja Agencija za privatizaciju, kao jedan od subjekata nadležnih za sprovođenje privatizacije, pa je, po oceni Suda, odredba člana 1. tačka 1) osporenog Pravilnika, u vreme važenja, bila u saglasnosti sa Zakonom o privatizaciji.

Na osnovu člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/03), Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-294/2003 od 04.11.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 135/2004)

Utvrđivanjem obaveze podnošenja dokaza o plaćenim troškovima organizacije i realizacije obuke, polaganja ispita i izdavanja dozvole za rad carinskom agentu Pravilnikom, koji je doneo direktor Uprave carina, nisu prekoračena zakonska ovlašćenja.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Odbija se predlog za utvrđivanje nezakonitosti odredbe člana 3. stav (2) Pravilnika o polaganju ispita za carinskog agenta i postupku izdavanja dozvole za rad carinskom agentu ("Službeni glasnik RS", broj 22/2004).

2. Odbacuje se predlog za ocenjivanje zakonitosti "Obaveštenja broj 1" Postupak prijavljivanja i polaganja ispita za carinske agente, 03/6 broj D-238/5 od 5. marta 2004. godine.

Predlogom Udruženja malih i srednjih špeditera Srbije pokrenut je postupak za utvrđivanje nezakonitosti odredbe člana 3. stav (2) Pravilnika navedenog u izreci i "Obaveštenja broj 1" Postupak prijavljivanja i polaganja ispita za carinske agente, 03/6 broj D-238/5 od 5. marta 2004. godine, koje je doneo pomoćnik direktora Uprave carina. U predlogu se, pored ostalog, navodi da je osporenom odredbom Pravilnika i "Obaveštenja broj 1" utvrđena obaveza posrednog zastupnika da priloži dokaz o uplaćenom iznosu na ime troškova organizacije i realizacije obuke, polaganja ispita i izdavanja dozvole za rad, kao i eventualnog korišćenja internatskih usluga Uprave carine, čime je uvedena obaveza posrednog zastupnika da za carinskog agenta plaća te troškove, što je u suprotnosti sa članom 26. stav (7) Carinskog zakona ("Službeni glasnik RS", broj 73/2003)

U odgovoru Uprave carina ističe se da je direktor Uprave carina, saglasno ovlašćenju sadržanom u članu 26. stav (4) Carinskog zakona doneo osporeni Pravilnik, kojim je, pored ostalog, u osporenom članu 3. stav (2) tačka 6) propisao da se uz prijavu za polaganje ispita za carinskog agenta, koju podnosi posredni zastupnik za lice koje je kod njega zaposleno, pored ostalih, prilaže i dokaz o uplaćenom iznosu na ime troškova organizacije i realizacije obuke, polaganja ispita i izdavanja dozvole za rad i eventualnog korišćenja internatskih usluga Uprave carine. Uprava carina, prilikom razmatranja prijave za polaganje ispita carinskog agenta, utvrđuje samo da li je priložen dokaz o uplaćenom iznosu. U vezi sa osporavanjem "Obaveštenja broj 1" u odgovoru se ističe da ovaj akt nije opšti pravni akt, da je njegoova svrha informisanje učesnika o načinu preduzimanja već propisanih radnji, pa samim tim nisu ispunjeni uslovi da bude predmet ocene ustavnosti i zakonitosti pred Ustavnim sudom.

Ustavni sud u sprovedenom postupku utvrdio je sledeće:

Pravilnik o polaganju ispita za carinskog agenta i postupku izdavanja dozvole za rad carinskom agentu ("Službeni glasnik RS", broj 22/2004) doneo je direktor Uprave carina na osnovu člana 26. Carinskog zakona ("Službeni glasnik RS", broj 73/2003). Ovim Pravilnikom uređuje se organizovanje obuke i utvrđuje program obuke za polaganje ispita za lice zaposleno kod posrednog zastupnika, a radi dobijanja dozvole za rad carinskog agenta. Odredbom člana 3. stav (1) Pravilnika propisano je da, prijavu za polaganje ispita za carinskog agenta Upravi carina podnosi posredni zastupnik za lice koje je zaposleno kod tog posrednog zastupnika. Osporenom odredbom člana 3. stav (2) tačka 6) propisano je da se uz prijavu iz stava 1. ovog člana, prilaže dokaz o uplaćenom iznosu na ime troškova organizacije i realizacije obuke, polaganja ispita i izdavanja dozvole za rad, kao i eventualnog korišćenja internatskih usluga Uprave carina.

Odredbom člana 67. stav 1. Zakona o državnoj upravi ("Službeni glasnik RS", br. 20/92, 48/93 i 49/99) propisano je da organi državne uprave donose pravilnike, naredbe, uputstva i rešenja, kad su na to zakonom ovlašćeni, a članom 68. stav 1. propisano je da se pravilnikom razrađuju pojedine odredbe zakona i propisa Vlade radi njihovog izvršavanja. Carinskim zakonom u članu 1. stav (2) utvrđena je nadležnost Uprave carina i drugih organa za sprovođenje odredaba ovog zakona. Odredbom člana 26. stav (4) Zakona propisano je da licu zaposlenom kod posrednog zastupnika, Uprava carina izdaje dozvolu da radi kao carinski agent ako položi ispit posle obuke koju organizuje i čiji program utvrđuje Uprava carina, a odredbom stava (7) propisano je da troškove polaganja ispita i izdavanja indentifikacionog broja, indentifikacione kartice i ličnog pečata snosi carinski agent.

Osporenom odredbom člana 3. stava (2) Pravilnika, po oceni Ustavnog suda, utvrđena je obaveza posrednog zastupnika da za lice koje je kod njega zaposleno,

potpiše prijavu za polaganje ispita i priloži propisane dokaze o uplaćenom iznosu na ime troškova organizacije i realizacije obuke, polaganja ispita i izdavanja dozvole za rad, kao i eventualnog korišćenja internatskih usluga, a nije utvrđena obaveza posrednog zastupnika da uplati iznos troškova za obuku zaposlenog lica kod posrednog zastupnika. Naime, utvrđujući obavezu podnošenja dokaza o plaćenim troškovima organizacije i realizacije obuke, polaganja ispita i izdavanja dozvole za rad, kao i eventualnog korišćenja internatskih usluga Uprave carine, donosilac osporenog Pravilnika, po oceni Ustavnog suda, nije prekoračio ovlašćenje utvrđeno članom 26. stav (7) Carinskog zakona, pa je Sud predlog za utvrđivanje nezakonitosti osporene odredbe Pravilnika odbio.

U "Obaveštenju broj 1" Postupak prijavljivanja i polaganja ispita za carinske agente, 03/6 broj D-238/5 od 5. marta 2004. godine, bliže se opisuje postupak prijavljivanja polaganja ispita za carinskog agenta, potrebni dokazi koji se prilažu uz prijavu za polaganje ispita, vreme i mesto održavanja kursa teorijskog dela obuke i određuju iznosi troškova vezanih za stručnu obuku, polaganje ispita i izdavanje dozvole za rad i eventualni boravak u internatu Uprave carina, kao i podračun Ministarstva finansija-Uprave carina na koji se uplaćuju odgovarajući iznosi troškova obuke. Odredbama člana 67. stav 2. i člana 70. stav 4. Zakona o državnoj upravi propisano da organi državne uprave mogu izdavati instrukcije i davati objašnjenja i da se objašnjenjem daje mišljenje koje se odnosi na primenu pojedinih odredaba zakona i drugih propisa. S obzirom na to da se osporenim "Obaveštenjem", bliže objašnjava postupak prijavljivanja i polaganja ispita za carinske agente, koji se sprovodi u skladu sa odredbama Carinskog zakona i osporenog Pravilnika, Ustavni sud je ocenio da osporeno "Obaveštenje" ne predstavlja opšti pravni akt o čijoj oceni ustavnosti i zakonitosti prema članu 125. Ustava Republike Srbije odlučuje Ustavni sud, pa je predlog za utvrđivanje nezakonitosti osporenog "Obaveštenja" odbacio.

Ustavni sud je na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-144/2004 od 18.11.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 138/2004)

Po oceni Ustavnog suda, osporene odredbe čl. 27. i 53. Odluke o izboru poslanika u Skupštinu Autonomne pokrajine Vojvodine, kojima je uređen postupak kandidovanja za poslanike u Skupštini Pokrajine, ne predstavljaju poseban uslov, već način ostvarivanja prava na kandidovanje i nisu nesaglasne s Ustavom.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti čl. 27. i 53. Odluke o izboru poslanika u Skupštinu Autonomne pokrajine Vojvodine ("Službeni list APV", broj 12/2004).

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akta ili radnji donetih na osnovu Odluke iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za ocenu ustavnosti određenih odredaba "zakona" o izboru narodnih poslanika za Skupštinu Autonomne pokrajine Vojvodine, usvojenog 10.VIII 2004. godine. Osporene su odredbe kojima je utvrđeno da je za kandidovanje poslanika iz redova nacionalnih manjina potreban broj potpisa za 50% manji u odnosu na ostale kandidate, a da se za kandidaturu poslanika ispred grupe građana, sada zahteva 200 potpisa građana, overenih u sudu, umesto dosadašnjih 50, bez overe u sudu. Po mišljenju inicijatora "ovo se čini tobož u interesu zaštite prava nacionalnih manjina i drugih ljudskih i manjinskih prava", uz istovremeno kršenje Statuta Autonomne pokrajine Vojvodine i izbornih prava drugih građana u Pokrajini. Predloženo je da Ustavni sud utvrdi da osporeni akt nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srbije i Statutom Vojvodine i obustavi sve radnje i pravne posledice koje su iz njega proistekle.

Skupština Autonomne pokrajine Vojvodine, u odgovoru navodi da su inicijativom osporene odredbe Odluke o izboru poslanika u Skupštinu Autonomne pokrajine Vojvodine ("Službeni list APV", broj 12/2004), kojima se omogućava veće učešće pripadnika nacionalnih manjina u Skupštini Pokrajine. Osporenu odredbu člana 27. Odluke, donosilac Odluke objašnjava činjenicom da je Odlukom o izboru poslanika u Skupštinu Autonomne pokrajine Vojvodine utvrđeno da se izbor poslanika vrši po kombinovanom sistemu, i to 60 poslanika po proporcionalnom, a 60 poslanika po većinskom izbornom sistemu, pa svakog poslanika po ovom sistemu bira dvostruko veći broj birača. Odredbu člana 53. Odluke, prema kojoj je za kandidovanje poslanika iz redova nacionalnih manjina potreban broj potpisa za 50% manji u odnosu na ostale kandidate, donosilac Odluke objašnjava nastojanjem da se omogući kandidovanje političkih stranaka nacionalnih manjina, kao i samim brojem pripadnika nacionalnih manjina. Ovakvim rešenjem se, po mišljenju donosioca Odluke, ne ugrožavaju prava većinskog naroda, imajući u vidu brojnost pripadnika srpskog naroda koji omogućava da se bez posebnih napora prikupe potpisi 6000 birača – potpisnika liste kandidata.

U postupku pred Ustavnim sudom utvrđeno je da su inicijativom u suštini osporene odredbe čl. 27. i 53. Odluke o izboru poslanika u Skupštinu Autonomne pokrajine Vojvodine ("Službeni list APV", broj 12/2004). Odredbama člana 27. Odluke propisano je da kandidata za poslanika mogu predlagati, posebno ili zajedno, političke stranke i druge političke organizacije, odnosno koalicije više stranaka, koje prikupe potpise najmanje 200 birača u izornoj jedinici, kao i da kandidata za poslanika može predložiti i grupa od 200 građana u izornoj jedinici. Odredbama člana 53. Odluke utvrđeno je da kandidate za poslanike mogu predlagati, posebno ili zajedno, političke stranke i druge političke organizacije ili grupe građana koje svojim potpisima podrži namanje 6000 birača po izornoj listi, a da političke stranke nacionalnih manjina i koalicije političkih stranaka nacionalnih manjina mogu predlagati kandidate za poslanika, koje svojim potpisom podrži najmanje 3000 birača po izornoj listi (st. 1. i 2.).

Odredbama člana 5. Odluke predviđeno je da Skupština Autonomne pokrajine Vojvodine ima 120 poslanika koji se biraju po proporcionalnom i većinskom izbornom sistemu (st. 1. i 3.). Saglasno odredbama člana 6. Odluke, po proporcionalnom izbornom sistemu, u Pokrajini, kao izornoj jedinici, bira se 60 poslanika na osnovu liste političke stranke (stranačka izborna lista), koalicije političkih stranaka (koaliciona izborna lista) ili grupe građana (izborna lista grupe građana), a da se po većinskom izbornom sistemu bira 60 poslanika između pojedinačno utvrđenih kandidata sa liste kandidata u izbornim jedinicima utvrđenim posebnim aktom.

Ustav Republike Srbije, odredbom člana 109. stav 1. tačka 5. utvrđuje da, autonomna pokrajina, preko svojih organa, obrazuje organe, organizacije i službe autonomne pokrajine i uređuje njihovu organizaciju i rad, a odredbom člana 110. stav 1. Ustava, utvrđeno je da je Statut najviši pravni akt autonomne pokrajine kojim se, na osnovu Ustava, utvrđuju nadležnosti autonomne pokrajine, izbor, organizacija i rad njenih organa i druga pitanja od interesa za autonomnu pokrajinu. Odredbom člana 111. stav 2. Ustava predviđeno je da skupštinu autonomne pokrajine čine poslanici izabrani na neposrednim izborima, tajnim glasanjem.

Statut Autonomne pokrajine Vojvodine ("Službeni list APV", br. 17/91), odredbom člana 10. tačka 10. propisuje da Pokrajina preko svojih organa, obrazuje organe, organizacije i službe Autonomne pokrajine Vojvodine i uređuje njihovu organizaciju i rad, dok je odredbom člana 21. tačka 2. Statuta, predviđeno da Skupština donosi odluke i opšte akte, u skladu sa Ustavom, zakonom i Statutom. Odredbama člana 22. Statuta predviđeno je da Skupština ima 120 poslanika, s tim da građani svake opštine sa teritorije Autonomne pokrajine Vojvodine biraju najmanje jednog poslanika, na neposrednim izborima, tajnim glasanjem, kao i da izbor i prestanak mandata poslanika i obrazovanje izbornih jedinica, Skupština uređuje odlukom.

Polazeći od ustavnog principa jednakosti građana i jednakosti njihove zaštite pred državnim i drugim organima, bez obzira na nacionalnu pripadnost, Ustavni sud je ocenio da su neosnovani navodi inicijatora da je osporeni akt donet protivno Ustavu Republike Srbije i da se takvi "zakoni" uopšte ne mogu doneti. Po oceni Ustavnog suda, osporene odredbe čl. 27. i 53. Odluke o izboru poslanika u Skupštinu Autonomne pokrajine Vojvodine, kojima je uređen postupak kandidovanja za poslanike u Skupštini Pokrajine, ne predstavljaju poseban uslov, već način ostvarivanja prava na kandidovanje, u okviru koga se ostvaruje Ustavom proklamovana jednakost i ravnopravnost svih građana na teritoriji Autonomne pokrajine Vojvodine, kao specifične multietničke zajednice. Ova ravnopravnost ne obuhvata samo očuvanje samobitnosti nacionalnih manjina, u pogledu kulture, vere, jezika, informisanja, obrazovanja, pisma, tradicije i drugih osobnosti, već i ravnopravno uključivanje u politički i javni život zemlje, a pre svega u Skupštinu, kao predstavnički organ svih građana na teritoriji Autonomne pokrajine Vojvodine.

Zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje preduzete na osnovu osporenih odredaba čl. 27. i 53. Odluke, saglasno odredbi člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odbacio, jer je doneo konačnu odluku.

Na osnovu izloženog i člana 42. stav 3. i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-334/2004 od 02.12.2004.

Osporena odredba Pravilnika kojom je bilo propisano da, kada zaposleni radi sa nepunim radnim vremenom kod jednog poslodavca, doprinosi za obavezno socijalno osiguranje obračunavaju se i plaćaju na zaradu, odnosno na najnižu osnovicu u skladu sa zakonom, bez umanjjenja srazmerno vremenu provedenom na radu, nije nesaglasna s Ustavom.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 5a. Pravilnika o izmenama i dopunama Pravilnika o načinu obračuna i uplate i o sadržini poreske prijave o obračunatim i plaćenim doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Službeni glasnik RS", broj 77/2003).

2. Odbacuje se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti odredbe člana 5a. Pravilnika iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 5a. Pravilnika iz tačke 1. izreke. Inicijator, kao razlog osporavanja, ističe da je ovim članom propisana obaveza poslodavca da se radnicima zaposlenim sa nepunim radnim vremenom obračunava i plaća doprinos za socijalno osiguranje na najnižu osnovicu, bez odgovarajućeg doprinosa srazmerno vremenu provedenom na radu. S tim u vezi, navodi da nijednim propisom nije predviđeno pravo radnika da mu se staž osiguranja računa kao da radi sa punim radnim vremenom.

Ministarstvo za socijalna pitanja dostavilo je odgovor u kome iznosi mišljenje da je osporena odredba Pravilnika zasnovana na Ustavu i zakonu. Ističe da je članom 182. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003) propisano da osnovicu na koju se obračunava i plaća doprinos za osiguranike zaposlene čini zarada i naknada zarade u skladu sa zakonom, opštim aktom ili ugovorom o radu, s tim da ta osnovica ne može biti niža od najnižih osnovica osiguranja, koje čine iznosi utvrđeni u procentu od prosečne zarade po zaposlenom u Republici u prethodnom kvartalu, a koji su utvrđeni ovim članom. S obzirom na to da je navedenom zakonskom odredbom utvrđena najniža osnovica za obračun i plaćanje doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za zaposlene osiguranike nezavisno od vremena provedenog na radu, donosilac akta smatra da osporenim odredbom Pravilnika nije učinjena povreda Ustava, odnosno zakona. Pored iznetog, u odgovoru se navodi da se prema članu 46. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju u staž osiguranja računa vreme koje je osiguranik proveo na radu, po osnovu koga je bio obavezno osiguran i za koje je uplaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje. Ukazuje se, takođe, na to da važeći Zakon prilikom računanja staža, za razliku od ranijih propisa iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, ne predviđa svođenje nepunog radnog vremena na puno radno vreme. To znači da se, prema važećem Zakonu, osiguraniku u staž osiguranja priznaje kalendarsko vreme u kome je bio u osiguranju, odnosno za koje je plaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje, nezavisno od toga da li je radio sa polovinom radnog vremena ili sa punim radnim vremenom. Prema navodima iz odgovora, na ovaj način je upravo postignuta ravnopravnost osiguranika prilikom utvrđivanja dužine staža osiguranja, kao bitnog elementa za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Po sprovedenom postupku pred Ustavnim sudom, utvrđeno je da su osporeni Pravilnik doneli sporazumno ministar za rad i zapošljavanje, ministar za socijalna pitanja, ministar zdravlja i ministar finansija i ekonomije. Ovlašćenje za donošenje Pravilnika bilo je sadržano u odredbama člana 184. stav 3. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003), člana 108v. stav 2. Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 18/92, 26/93, 53/93, 67/93, 48/94, 25/96, 46/98, 54/99, 29/2001 i 12/2002), člana 141. stav 2. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti ("Službeni glasnik RS", broj 71/2003) i člana 41. stav 6. Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji ("Službeni glasnik RS", br. 80/2002, 84/2002, 23/2003 i 70/2003). Osporenim odredbom člana 5a. navedenog Pravilnika bilo je propisano da, kada zaposleni radi sa nepunim radnim vremenom kod jednog poslodavca, doprinosi za obavezno socijalno osiguranje obračunavaju se i plaćaju na zaradu, odnosno na najnižu osnovicu u skladu sa zakonom, bez umanjavanja srazmerno vremenu provedenom na radu.

Ustav Republike Srbije u članu 40. stav 1. predviđa da obaveznim osiguranjem zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, između ostalog, i prava za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, nezaposlenosti i starosti i prava na druge oblike socijalnog osiguranja. Odredbom člana 68. stav 2. Ustava utvrđeno je da sredstva za ostvarivanje prava po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci, preko organizacije kojom upravljaju osiguranici i korisnici, u skladu sa zakonom. Odredbom člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava utvrđeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje finansijski sistem, sistem socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti. Odredbom člana 72. stav 1. tačka 11. Ustava utvrđeno je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje organizaciju, nadležnost i rad republičkih organa, a odredbama člana 94. da ministarstva obavljaju poslove državne uprave, primenjuju zakone i da se njihova nadležnost utvrđuje zakonom. Sud je utvrdio da iz navedenih ustavnih odredaba proizlazi da je socijalno osiguranje obavezno za zaposlene na osnovu Ustava, a da se za druge građane to osiguranje uređuje zakonom. Odredbama člana 182. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, koje su bile na snazi u vreme donošenja osporenog Pravilnika, bilo je uređeno pitanje osnovice na koju se obračunavao i plaćao doprinos za ovo osiguranje za zaposlene osiguranike. Naime, prema stavu 1. navedenog člana, ovu osnovicu činile su zarada i naknada zarade u skladu sa zakonom, opštim aktom ili ugovorom o radu. Stavom 2. istog člana bilo je propisano da ta osnovica ne može biti niža od najnižih osnovica osiguranja, koje čine iznosi utvrđeni ovim zakonom u procentu od prosečne zarade po zaposlenom u Republici u prethodnom kvartalu. Odredbe člana 182, člana 184. stav 3. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, člana 108.v. stav 2. Zakona o zdravstvenom osiguranju i člana 141. stav 2. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti, prestale su da važe 1. septembra 2004. godine, danom početka primene Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Službeni glasnik RS", broj 84/2004), a na osnovu odredbe člana 77. ovog zakona. Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje je na celovit način uredio materiju doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, uključujući i sve elemente ovog sistema (obveznike, osnovice, stope, način obračunavanja i plaćanja i druga pitanja od značaja za utvrđivanje i plaćanje doprinosa). Prema odredbama čl. 2. i 3. ovog zakona, sredstva za finansiranje obaveznog socijalnog osiguranja obezbeđuju se, pored ostalog, i doprinosima za penzijsko i invalidsko osiguranje i doprinosima za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje. Kada je u pitanju uređivanje osnovice doprinosa, ovaj zakon sadrži više odredaba kojima se na opšti način definiše osnovica doprinosa za različite kategorije obveznika (čl. 13. do 35. Zakona), a u poglavlju V.

Zakona je uređeno pitanje najniže i najviše osnovice ovog doprinosa. U tom smislu, ovaj zakon sadrži slično rešenje kao i osporena odredba Pravilnika, kada su u pitanju zaposleni koji rade sa nepunim radnim vremenom kod jednog poslodavca. Naime, u tom slučaju, saglasno odredbi člana 40. stav 1. Zakona, ukoliko je zarada koju ostvaruje zaposleni niža od najniže mesečne osnovice doprinosa, osnovica doprinosa je najniža mesečna osnovica doprinosa. Prema članu 37. Zakona najnižu mesečnu osnovicu doprinosa čini iznos od 40% prosečne mesečne zarade u Republici isplaćene u prethodnom kvartalu za koji su objavljeni podaci republičkog organa nadležnog za poslove statistike, ako ovim zakonom nije drukčije određeno. Takođe, odredbom člana 75. Zakona propisano je da doprinose za koje je obaveza plaćanja nastala, odnosno dospela do dana početka primene ovog zakona, obveznici plaćanja doprinosa su dužni da plate u skladu sa propisima koji su važili do dana početka primene ovog zakona. S obzirom na to da je Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje neposredno uredio pomenuta pitanja, to su i odredbe navedenih zakona, koje su činile pravni osnov za donošenje osporenog Pravilnika, stavljene van snage danom početka primene Zakona. Osporena odredba Pravilnika (kao i Pravilnik u celini), takođe su prestali da važe 1. septembra 2004. godine, odnosno danom početka primene Pravilnika o obrascu zbirne poreske prijave o obračunatim i plaćenim doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, ("Službeni glasnik RS", br. 96/2004 i 105/2004), na osnovu odredbe člana 11. ovog pravilnika. Važeći pravilnik doneo je Ministar finansija, na osnovu člana 41. stav 7, a u vezi sa članom 2. stav 1. Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji ("Službeni glasnik RS", br. 80/02, 84/02, 23/03, 70/03 i 55/04).

Osporena odredba člana 5a. navedenog Pravilnika, prema oceni Suda, bila je doneta u skladu sa ovlašćenjima ministara sadržanim u zakonskim odredbama koje su predviđale donošenje podzakonskog akta koji je imao za svrhu da omogući primenu odgovarajućih zakonskih rešenja. U skladu sa specifičnošću slučaja iz osporenog člana 5a. Pravilnika, bilo je uređeno pitanje načina obračuna i uplate doprinosa za obavezno socijalno osiguranje na zaradu, odnosno najnižu osnovicu, u skladu sa zakonom. S obzirom na to da pitanje računanja staža osiguranja, u slučaju rada sa nepunim radnim vremenom, nije predmet ovog pravilnika, Sud je ocenio da navodi inicijatora u vezi sa tim nisu od uticaja na rešavanje ove pravne stvari.

Budući da je Sud utvrdio da se donosilac Pravilnika u slučaju osporene odredbe člana 5a. Pravilnika kretao u granicama Ustava, inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti pomenute odredbe nije prihvatio. Imajući u vidu činjenicu prestanka važenja odredaba zakona na osnovu kojih je doneta osporena odredba člana 5a. Pravilnika kao i prestanak važenja ove odredbe Pravilnika, Sud je odbacio inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje nezakonitosti osporene odredbe Pravilnika, zbog nepostojanja procesnih pretpostavki za dalje vođenje postupka, a na osnovu odredbe člana 19. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Na osnovu izloženog, kao i člana 19. tačka 4) i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-473/2003 od 04.11.2004.

S obzirom da je prestao da važi osporeni član 17. Uredbe, kao i da je prestala da važi odredba zakona u odnosu na koju je ocena zakonitosti tražena, ne postoje procesne pretpostavke za dalje vođenje postupka i odlučivanje Suda.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Obustavlja se postupak za ocenjivanje zakonitosti člana 17. Uredbe o privremenom finansiranju Republike Srbije za period januar-mart 2004. godine ("Službeni glasnik RS", broj 130/2003).

Predlogom je pokrenut postupak pred Ustavnim sudom za ocenjivanje zakonitosti člana 17. Uredbe navedene u izreci. Prema mišljenju predlagača, Vlada je imala ovlašćenje za donošenje akta o privremenom finansiranju u slučaju da Narodna skupština ne donese budžet, ali ne i da obaveže budžetskog korisnika na vraćanje neutrošenih budžetskih sredstava, kako je to učinjeno osporenim članom 17. Uredbe. Predlagač smatra da je osporena odredba Uredbe suprotna članu 67. Zakona o javnim приходима i javnim rashodima ("Službeni glasnik RS", br. 76/91, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 47/98, 54/99 i 22/01), kojim je propisano da neutrošena sredstva na kraju godine sa posebnog računa i podračuna iz člana 66. Zakona ostaju na posebnom računu, odnosno podračunu, osim prenetih a neutrošenih sredstava za zarade zaposlenih koja se vraćaju u budžet. Prema navodima predlagača, suprotno ovoj odredbi Zakona propisano je vraćanje svih sredstava, usled čega su mogle nastupiti neotklonjive štetne posledice za predlagača (i druge organizacije), jer im se tako onemogućava normalan rad. Takođe, predloženo je da Ustavni sud obustavi izvršenje pojedinačnog akta ili radnje preduzete na osnovu osporenog člana Uredbe.

Vlada Republike Srbije je dostavila Sudu odgovor u kome navodi da razlozi predlagača za ocenu zakonitosti osporenog člana Uredbe nisu osnovani i ukazuje da je odredba člana 67. Zakona o javnim приходима i javnim rashodima, u odnosu na koju se traži ocena zakonitosti, prestala da se primenjuje od dana stupanja na snagu Zakona o budžetskom sistemu ("Službeni glasnik RS", br. 9/2002 i 87/2002). S obzirom na to da je iz izveštaja Uprave za javna plaćanja u 2003. godini uočeno da na aktivnim računima direktnih i indirektnih korisnika budžetskih sredstava postoje velika sredstva, a da trezorsko poslovanje podrazumeva da se obaveze prema dobavljačima i transferi korisnicima izvršavaju po unapred dogovorenoj dinamici, Vlada je ocenila da je bilo neophodno upravljati gotovinom na taj način da sredstva budu na raspolaganju svim korisnicima u momentu kada su im potrebna. U odgovoru se dalje ističe da se na ovaj način nisu dovodile u pitanje obaveze koje su budžetski korisnici bili preuzeli u skladu sa važećim propisima, ali su se mogle realizovati u skladu sa likvidnošću trezora i dinamikom dospevanja obaveza. Stoga, smatra da nisu osnovani navodi predlagača da izvršenjem osporenog člana mogu nastupiti neotklonjive štetne posledice za predlagača.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je Uredbu o privremenom finansiranju Republike Srbije za period januar - mart 2004. godine donela Vlada Republike Srbije, na osnovu člana 28. stav 5. Zakona o budžetskom sistemu. Uredba je stupila na snagu 30. decembra 2003. godine i počela da se primenjuje od 1. januara 2004. godine, na osnovu odredbe člana 18. Uredbe. Osporenim članom 17. stav 1. Uredbe bilo je propisano da direktni i indirektni korisnici budžetskih sredstava

prenose na račun - Izvršenje budžeta Republike, do 15. januara 2004. godine, sva sredstva koja su ovim korisnicima preneti u skladu sa Zakonom o budžetu Republike Srbije za 2003. godinu ("Službeni glasnik RS", br. 86/2002 i 35/2003) zaključno sa 31. decembrom 2003. godine. Prema stavu 2. istog člana Uredbe ministar nadležan za poslove finansija bio je ovlašćen da utvrdi postupak za prenos neutrošenih sredstava iz stava 1. ovog člana. Na osnovu ove odredbe, Ministar finansija je doneo Pravilnik o prenosu neutrošenih sredstava na račun izvršenja budžeta Republike ("Službeni glasnik RS", broj 2/2004). Osporena Uredba je temporalnog karaktera i prestala je da važi danom stupanja na snagu Zakona o budžetu Republike Srbije za 2004. godinu ("Službeni glasnik RS", broj 33/2004). Članom 22. Zakona predviđeno je da su u ukupan iznos sredstava utvrđenih ovim zakonom uračunata i sredstva stavljena na raspolaganje direktnim i indirektnim korisnicima budžetskih sredstava za period privremenog finansiranja, na osnovu navedene Uredbe. Odredbom člana 28. stav 5. Zakona o budžetskom sistemu utvrđeno je ovlašćenje Vlade za donošenje akta o privremenom finansiranju, ako Narodna skupština Republike Srbije ne donese budžet pre početka fiskalne godine. Privremeno finansiranje, u smislu st. 3. i 4. istog člana, vrši se u vremenu od najduže prva tri meseca fiskalne godine, srazmerno sredstvima korišćenim u istom periodu u budžetu prethodne godine, a najviše do jedne četvrtine iznosa ukupnih prihoda raspoređenih u budžetu prethodne fiskalne godine. Zakon o budžetskom sistemu stupio je na snagu 6. marta 2002. godine, a u odeljku X. "Prelazne i završne odredbe - prestanak važenja određenih zakona," i članu 76. stav 1. propisano je da, ako su odredbe drugih zakona koji važe na dan stupanja na snagu ovog zakona u suprotnosti sa ovim zakonom, primenjuju se odredbe ovog zakona. Na osnovu odredaba st. 1. i 2. navedenog člana Zakona o budžetskom sistemu, odredba člana 67. Zakona o javnim приходima i javnim rashodima, kojom je bilo propisano da neutrošena sredstva na kraju godine sa posebnog računa i podračuna iz člana 66. ovog zakona ostaju na posebnom računu odnosno podračunu, osim prenetih, a neutrošenih sredstava za zarade zaposlenih koja se vraćaju u budžet, prestala je da se primenjuje danom stupanja na snagu Zakona o budžetskom sistemu. Imajući u vidu prestanak važenja osporenog člana 17. Uredbe kao i prestanak važenja člana 67. Zakona o javnim приходima i javnim rashodima, Ustavni sud je obustavio postupak za ocenjivanje zakonitosti osporenog člana 17. Uredbe, zbog nepostojanja procesnih pretpostavki za dalje vođenje postupka i odlučivanje Suda. Istovremeno, Ustavni sud je odbacio zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje na osnovu osporenog člana Uredbe.

Na osnovu iznetog, kao i člana 25. tačka 2) i člana 47. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
 IY-17/2004 od 02.12.2004.

Imajući u vidu da su Uredba i Pravilnik po svojoj prirodi temporalnog karaktera, Sud je ocenio da se mogu smatrati izvršenim istekom vremena za koje su doneti, pa je, s obzirom na prestanak važenja odredbe zakona u odnosu na koju je tražena ocena, Sud doneo rešenje o obustavljanju postupka.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Obustavlja se postupak za ocenjivanje zakonitosti Pravilnika o prenosu neutrošenih sredstava na račun izvršenja budžeta Republike ("Službeni glasnik RS", broj 2/2004).

Predlogom je pokrenut postupak pred Ustavnim sudom za ocenjivanje zakonitosti Pravilnika navedenog u izreci. Predlagač ističe da je osporeni Pravilnik doneo Ministar finansija na osnovu odredbe člana 17. stav 2. Uredbe o privremenom finansiranju Republike Srbije za period januar - mart 2004. godine ("Službeni glasnik RS", broj 130/2003), kojom je ministar ovlašćen da utvrđuje postupak za prenos neutrošenih sredstava iz stava 1. ovog člana. Odredbom člana 17. stav 1. Uredbe bilo je propisano da direktni i indirektni korisnici budžetskih sredstava prenose na račun - Izvršenje budžeta Republike, do 15. januara 2004. godine, sva sredstva koja nisu utrošena za finansiranje rashoda u 2003. godini, a koja su ovim korisnicima preneti u skladu sa Zakonom o budžetu Republike Srbije za 2003. godinu ("Službeni glasnik RS", br. 86/2002 i 35/2003) zaključno sa 31. decembrom 2003. godine. Prema navodima predlagača, član 17. Uredbe i osporeni Pravilnik, koji je donet na osnovu navedenog člana Uredbe, suprotni su članu 67. Zakona o javnim приходima i javnim rashodima ("Službeni glasnik RS", br. 76/91, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 47/98, 54/99 i 22/01), kojim je propisano da neutrošena sredstva na kraju godine sa posebnog računa i podračuna iz člana 66. Zakona ostaju na posebnom račun, odnosno podračunu, osim prenetih a neutrošenih sredstava za zarade zaposlenih koja se vraćaju u budžet.

Donosilac Pravilnika u odgovoru ističe da nisu osnovani navodi da su član 17. Uredbe i Pravilnik u suprotnosti sa članom 67. Zakona o javnim приходima i javnim rashodima, imajuću u vidu da je pomenuta zakonska odredba prestala da se primenjuje od dana stupanja na snagu Zakona o budžetskom sistemu ("Službeni glasnik RS", br. 9/2002 i 87/2002), odnosno 6. marta 2002. godine. U odgovoru se navodi da je Uredbu, koja sadrži ovlašćenje za donošenje osporenog Pravilnika, donela Vlada Republike Srbije na osnovu odredbe člana 28. stav 5. Zakona o budžetskom sistemu ("Službeni glasnik RS", br. 9/2002 i 87/2002), s obzirom da Narodna skupština nije donela budžet pre početka fiskalne godine.

U postupku pred Ustavnim sudom je utvrđeno da je osporeni Pravilnik doneo Ministar finansija i ekonomije, na osnovu člana 17. stav 2. Uredbe o privremenom finansiranju Republike Srbije za period januar - mart 2004. godine. Članom 1. Pravilnika predviđeno je da se njime bliže uređuje postupak za prenos neutrošenih sredstava sa stanjem na dan 31. decembra 2003. godine na račun - Izvršenje budžeta Republike, s tim da se ova obaveza odnosi na sve korisnike budžetskih sredstava utvrđenih odgovarajućom naredbom. Prema članu 2. Pravilnika, iznosi sredstava iskazuju se na posebnom obrascu koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo, a korisnici budžetskih sredstava popunjeni obrazac dostavljaju nadležnoj filijali Uprave za javna plaćanja, a indirektni korisnici kopiju obrasca dostavljaju i direktnim korisnicima budžetskih sredstava. Članom 3. Pravilnika propisano je da korisnici budžetskih sredstava koji su uključeni u sistem konsolidovanog računa trezora u 2003. godini, a od 1. januara 2004. godine nisu u sistemu konsolidovanog računa trezora, dostavljaju obrazac Upravi za javna plaćanja, a članom 4. Pravilnika propisano je njegovo stupanje na snagu narednog dana od dana

objavljivanja. Prema obrascu PNS, koji je sastavni deo ovog pravilnika, rok za uplatu neutrošenih sredstava po ovom pravilniku bio je određen do 15. januara 2004. godine.

Zakonom o državnoj upravi ("Službeni glasnik RS", br. 20/92, 6/93, 48/93, 53/93, 67/93, 48/94 i 49/99) utvrđeno je, pored ostalog, da ministarstva obezbeđuju izvršavanje zakona donošenjem propisa (član 9. stav 2.); da organi državne uprave donose pravilnike, naredbe, uputstva i rešenja kad su na to zakonom ovlašćeni (član 67. stav 1.); da se pravilnikom razrađuju pojedine odredbe zakona i propisa Vlade radi njegovog izvršavanja (član 68. stav 1.); da se pravilnikom ne mogu ustanovljivati obaveze i prava koja nisu zasnovana na zakonu, niti se mogu utvrđivati nadležnosti organa državne uprave (član 68. stav 4.) i da navedene akte donosi funkcioner koji rukovodi organom državne uprave (član 71. stav 1.). Iz navedenih odredaba, prema oceni Suda, proističe da ministarstva mogu da donose opšte pravne akte za izvršavanje zakona i propisa Vlade na osnovu izričitog ovlašćenja sadržanog u zakonu, odnosno propisu Vlade radi čijeg se izvršavanja donose. Imajući u vidu činjenicu da su Uredba i Pravilnik po svojoj prirodi temporalnog karaktera, Sud je ocenio da se mogu smatrati izvršenim istekom vremena za koje su doneti. S obzirom na činjenicu prestanka važenja člana 67. Zakona o javnim приходима i javnim rashodima, kao i oba navedena akta u celini, prestale su procesne pretpostavke za dalje vođenje postupka i odlučivanje Suda, pa je Sud obustavio postupak za ocenu zakonitosti osporenog Pravilnika.

Na osnovu iznetog, kao i člana 25. tačka 2) i člana 47. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-33/2004 od 02.12.2004.

4. PROPISI DRUGIH REPUBLIČKIH ORGANA - REPUBLIČKOG
ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

Republički zavod za zdravstveno osiguranje, odnosno Upravni odbor tog zavoda, nadležan je da opštim aktom uredi obim i sadržinu zdravstvene zaštite osiguranih lica.

Ustavni sud je doneo:

REŠENJE

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti odredaba čl. 6. i 18. Odluke o sadržini i obimu zdravstvene zaštite ("Službeni glasnik RS", broj 44/99).

2. Odbacuje se zahtev za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti odredaba čl. 9a i 9b Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja ("Službeni glasnik RS", br. 44/99, 37/2002, 67/2003 i 1/2004).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti odredaba čl. 6. i 18. Odluke o sadržini i obimu zdravstvene zaštite i odredaba čl. 9a i 9b Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja. U inicijativi se navodi da su osporene odredbe Odluke i Pravilnika u suprotnosti s Ustavom Republike Srbije koji garantuje pravo na zdravstvenu zaštitu, s odredbom člana 18. Zakona o zdravstvenom osiguranju, kao i sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, a iz razloga što Zavod za zdravstveno osiguranje, primenjujući osporene odredbe Odluke i Pravilnika, uglavnom ne priznaje troškove ugradnje ortopedskih pomagala iako, prema navedenim zakonima, ugradnja ortopedskih pomagala spada u obavezan vid zdravstvene zaštite, a troškovi za to padaju na teret Zavoda za zdravstveno osiguranje. Takođe, Republički zavod za zdravstveno osiguranje nije, po mišljenju inicijatora, zakonom ovlašćen da donosi osporenu Odluku i Pravilnik.

U odgovoru donosioca osporenih akata ističe se da su odredbom člana 18. Zakona o zdravstvenom osiguranju utvrđena prava osiguranih lica obuhvaćenih obaveznim zdravstvenim osiguranjem, među kojima je i pravo osiguranog lica na lekove, pomoćni materijal koji služi za primenu lekova i sanitetski materijal potreban za lečenje. Dalje se navodi da je osporenu Odluku doneo Upravni odbor Zavoda, saglasno ovlašćenju iz člana 19. stav 1. Zakona o zdravstvenom osiguranju, kao i da osporene odredbe Odluke nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom jer se tim odredbama osiguranim licima ne uskraćuje niti sužava pravo na zdravstvenu zaštitu, već se propisuje mogućnost obezbeđivanja i sprovođenja zdravstvene zaštite po prioritetima, ukoliko sadržina i obim prava utvrđeni ovom odlukom ne mogu da se ostvare usled nedostatka sredstava. U odnosu na deo inicijative kojim se osporavaju odredbe čl. 9a i 9b Pravilnika, donosilac osporenih akata ističe da je pravni osnov za donošenje osporenog Pravilnika sadržan u članu 64. stav 2. Zakona o zdravstvenom osiguranju. Osporenim odredbama čl. 9a i 9b Pravilnika uvedena je Lista čekanja u zdravstvenim ustanovama za određene oblasti zdravstvene zaštite, u zavisnosti od medicinskih indikacija, zdravstvenog stanja osiguranog lica, kao i datuma javljanja zdravstvenoj ustanovi, a osigurano lice zdravstvenu zaštitu ostvaruje po određenom redosledu koji se utvrđuje Listom čekanja zdravstvene ustanove, a ukoliko zdravstvenu zaštitu koristi mimo te Liste, koristi je na lični zahtev. U slučaju kada osigurano lice, korišćenjem zdravstvene zaštite mimo Liste čekanja, ima troškove, a nije u pitanju participacija, osigurano lice ima pravo da podnese zahtev za nadoknadu utrošenih sredstava filijali kod koje je zdravstveno osigurano. Saglasno osporenoj Odluci, na teret sredstava

zdravstvenog osiguranja naknadiće se troškovi korišćenja zdravstvene zaštite ukoliko lekarska komisija filijale kod koje je lice zdravstveno osigurano, oceni da je zdravstvena zaštita bila neophodna. Donosilac osporenih akata smatra da osporene odredbe Pravilnika nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom, jer se tim odredbama ne uskraćuje osiguranom licu korišćenje zdravstvene zaštite, već samo odlaže njeno korišćenje za kasniji period.

Ustavni sud je, u sprovedenom postupku, utvrdio da je osporenim odredbama člana 6. Odluke o sadržini i obimu zdravstvene zaštite utvrđeno da: sadržina i obim prava na zdravstvenu zaštitu koja su utvrđena ovom odlukom i sredstva za finansiranje tih prava moraju biti međusobno usklađena; ukoliko dođe do nesklada između raspoloživih sredstava u Republičkom zavodu i potrebnih sredstava za sprovođenje zdravstvene zaštite utvrđene ovom odlukom, organi Republičkog zavoda preduzimaju mere za obezbeđivanje dodatnih sredstava; kada sredstva koja se obezbeđuju iz redovnih izvora za sprovođenje zdravstvene zaštite utvrđene ovom odlukom nisu dovoljna, a nije moguće obezbediti dodatna sredstva, vrši se pružanje zdravstvene zaštite prema prioritetima i u okviru raspoloživih sredstava, u skladu sa članom 18. Odluke. Osporenim odredbom člana 18. Odluke utvrđeno je da, ukoliko sadržina i obim prava utvrđeni ovom odlukom ne mogu da se ostvare usled nedostatka sredstava, odnosno nedovoljno ostvarenih prihoda Republičkog zavoda u poslednjih 12 meseci, Upravni odbor Republičkog zavoda može predložiti Vladi Republike Srbije da donese akt kojim će se utvrditi prioriteti u obezbeđivanju i sprovođenju zdravstvene zaštite.

Osporenim odredbama člana 9a Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja bilo je utvrđeno da zdravstvenu zaštitu u zdravstvenim ustanovama, osigurana lica ostvaruju po određenom redosledu, a da se redosled utvrđuje Listom čekanja, u zavisnosti od medicinskih indikacija, zdravstvenog stanja osiguranog lica i datuma javljanja zdravstvenoj ustanovi (stav 1.); kao i da se Lista čekanja utvrđuje za: dijagnostičke preglede i analize; hirurške intervencije; medicinsku rehabilitaciju; stomatološku zdravstvenu zaštitu, osim za decu, omladinu i žene za vreme trudnoće i dojenja (stav 2.). Osporenim odredbom člana 9b bilo je utvrđeno da ukoliko osigurano lice koristi zdravstvenu zaštitu mimo Liste čekanja zdravstvene ustanove, koristi je na lični zahtev.

Osporene odredbe Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja prestale su da važe 14. januara 2004. godine stupanjem na snagu Pravilnika o izmeni Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja ("Službeni glasnik RS", broj 1/2004).

Ustav Republike Srbije utvrđuje: da svako ima pravo na zaštitu zdravlja, kao i da deca, trudnice i stara lica imaju pravo na zdravstvenu zaštitu iz javnih prihoda, kad to pravo ne ostvaruju po nekom drugom osnovu, a druga lica pod uslovima utvrđenim zakonom (član 30.); da obaveznom osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, pored ostalog, pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava za slučaj bolesti, a za članove svoje porodice – pravo na zdravstvenu zaštitu (član 40. stav 1.); da sredstva za ostvarivanje obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci, preko organizacije kojom upravljaju osiguranici i korisnici, u skladu sa zakonom (član 68. stav 2.); kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti, kao i sistem u oblasti zdravstva (član 72. stav 1. tač. 4. i 6.).

Zakon o zdravstvenom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br.18/92, 26/93, 53/93, 67/93, 48/94, 25/96, 46/98, 54/99, 29/01, 18/02, 80/02 i 84/04) utvrđuje:

da obaveznim zdravstvenim osiguranjem zaposleni i drugi osiguranici utvrđeni ovim zakonom (u daljem tekstu: osigurana lica) obezbeđuju sebi i članovima svojih porodica pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na novčane naknade i druga prava utvrđena ovim zakonom (član 2.); da je pravo iz zdravstvenog osiguranja, pored ostalog, i pravo na zdravstvenu zaštitu (član 17.); vidove zdravstvene zaštite koji se obezbeđuju obaveznim zdravstvenim osiguranjem (član 18.); da Republički zavod za zdravstveno osiguranje bliže uređuje obim i sadržinu i standarde zdravstvene zaštite iz člana 18. ovog Zakona za osigurana lica, kao i da obim i sadržaj zdravstvene zaštite osiguranih lica, ne može biti manji od obima i sadržaja zdravstvene zaštite utvrđene po propisima o zdravstvenoj zaštiti (član 19.); da bliže uslove i način korišćenja zdravstvene zaštite i ostvarivanja drugih prava iz zdravstvenog osiguranja, kao i uslove i način ocene radne sposobnosti, odnosno privremene sprečenosti za rad utvrđuje Zavod (član 64. stav 2.); da ako osigurano lice koristi zdravstvenu zaštitu mimo uslova i načina utvrđenih u stavu 1. ovog člana i opštem aktu Zavoda, matična filijala snosi troškove te zdravstvene zaštite ako je bila neophodna i ako osigurano lice na nju ima pravo u okviru osiguranja, u visini troškova te zaštite kod nosilaca zdravstvene službe na području matične filijale, kao i da Zavod bliže uređuje način ostvarivanja zdravstvene zaštite i slučajeve i odnose između osiguranog lica i Zavoda koji nastaju kada osigurano lice koristi zdravstvenu zaštitu mimo načina utvrđenog ovim zakonom i opštim aktima Zavoda (član 71. st. 2. i 3.); da Republički zavod za zdravstveno osiguranje obezbeđuje namensko i ekonomično korišćenje sredstava za zdravstveno osiguranje, stvara rezerve za osiguranje i stara se o uvećanju sredstava na ekonomskim osnovama i da obezbeđuje neposredno, efikasno, racionalno i zakonito ostvarivanje prava iz zdravstvenog osiguranja i organizuje obavljanje poslova za sprovođenje osiguranja (član 94. tač. 4) i 5)); kao i da Upravni odbor donosi statut i druge opšte akte Zavoda i obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i statutom Zavoda (član 100. stav 1. tač. 1) i 8)).

Saglasno navedenim odredbama Ustava i Zakona o zdravstvenom osiguranju, Republički zavod za zdravstveno osiguranje, odnosno Upravni odbor tog Zavoda, nadležan je da opštim aktom uredi obim i sadržinu zdravstvene zaštite osiguranih lica, te stoga, po oceni Ustavnog suda, postupak donošenja osporene Odluke nije u nesaglasnosti s Ustavom i zakonom.

Utvrđujući osporenim odredbama člana 6. Odluke obavezu međusobne usklađenosti sadržine i obima prava na zdravstvenu zaštitu sa sredstvima za finansiranje tih prava, obavezu Republičkog zavoda da preduzima mere za obezbeđivanje dodatnih sredstava kada dođe do nesklada između raspoloživih i potrebnih sredstava za sprovođenje zdravstvene zaštite, da se pružanje zdravstvene zaštite, u slučaju kada sredstva iz redovnih izvora i dodatna sredstva nisu dovoljna, vrši prema prioritetima i u okviru raspoloživih sredstava, odnosno utvrđujući osporenim odredbom člana 18. Odluke da Upravni odbor Republičkog zavoda, u slučaju kad nije moguće obezbediti potrebna sredstva, može predložiti Vladi Republike Srbije da donese akt kojim će se utvrditi prioriteta u obezbeđivanju i sprovođenju zdravstvene zaštite, Republički zavod za zdravstveno osiguranje nije, po oceni Ustavnog suda, povredio odredbe čl.30. i 40. Ustava, jer osporenim odredbama Odluke nije uskraćeno pravo na zdravstvenu zaštitu.

Osporene odredbe Odluke, po oceni Ustavnog suda, saglasne su i s odredbama Zakona o zdravstvenom osiguranju, kojima se utvrđuje: da obaveznim zdravstvenim osiguranjem zaposleni i drugi osiguranici utvrđeni ovim zakonom obezbeđuju sebi i članovima svojih porodica, pored ostalog, i pravo na zdravstvenu zaštitu (čl. 2. i 17.); obim i sadržaj zdravstvene zaštite koja se obezbeđuje obaveznim zdravstvenim osiguranjem (član 18.); ovlašćenje Republičkog zavoda da bliže uredi obim i sadržinu i standarde zdravstvene zaštite, kao i da taj obim i sadržina ne može

biti manji od obima i sadržaja zdravstvene zaštite utvrđene po propisima o zdravstvenoj zaštiti (član 19. st. 1. i 2.); da se pri ostvarivanju zdravstvene zaštite po ovom zakonu osiguranim licima obezbeđuje korišćenje svih vidova te zaštite (član 71. stav 1.); kao i da Republički zavod za zdravstveno osiguranje obezbeđuje namensko i ekonomično korišćenje sredstava za zdravstveno osiguranje, stvara rezerve za osiguranje i stara se o uvećanju sredstava na ekonomskim osnovama (član 94. tačka 4)).

Ustavni sud je utvrdio da je u ranije vođenom postupku ocenjivao ustavnost i zakonitost osporenih odredaba čl. 9a i 9b Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja i na sednici održanoj 7. oktobra 2004. godine doneo Rešenje broj IY-16/2004, kojim se ne prihvata inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti navedenih odredaba Pravilnika. Sud je ocenio da postupak donošenja osporenog Pravilnika nije u nesaglasnosti s Ustavom i zakonom, da osporenim odredbama Pravilnika nisu bile, u vreme važenja Pravilnika, povređene odredbe čl. 30. i 40. Ustava, jer njima nije bilo uskraćeno pravo na zdravstvenu zaštitu, kao i da su osporene odredbe saglasne zakonu, zato što tim odredbama donosilac Pravilnika nije izašao iz okvira zakonom utvrđenih ovlašćenja niti je uskratio prava iz zdravstvenog osiguranja. Pošto iz navoda, razloga i dokaza iznetih u inicijativi ne proizilazi da ima osnova za ponovno odlučivanje, Sud je inicijativu u ovom delu odbacio.

Na osnovu izloženog i člana 47. tač. 3) i 6) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-463/2003 od 11.11.2004.

Ostvarivanje zdravstvene zaštite osiguranih lica po određenom redosledu koji se utvrdi listom čekanja nije nesaglasno sa zakonom.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakornitosti odredaba čl. 9a i 9b Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja ("Službeni glasnik RS", br. 44/99, 37/2002, 62/2003 i 1/2004).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakornitosti odredaba čl. 9a i 9b Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja. U inicijativi se navodi da donosilac osporenog akta nije ovlašćen za njegovo donošenje, kao i da su osporene odredbe Pravilnika u suprotnosti s odredbama čl. 30. i 40. Ustava Republike Srbije i odredbom člana 18. Zakona o zdravstvenom osiguranju jer dovode u pitanje Ustavom proklamovano pravo na zaštitu zdravlja i načelo neprikosnovenosti života čoveka.

U odgovoru Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje na navode iz inicijative, pored ostalog, ističe se da je pravni osnov za donošenje osporenog akta sadržan u članu 64. stav 2. Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br. 18/92, 26/93, 53/93, 67/93, 48/94, 25/96, 46/98, 54/99, 29/2001 i 18/2002). U odgovoru se dalje navodi sadržina osporenih odredbi čl. 9a i 9b Pravilnika i ističe da osigurano lice zdravstvenu zaštitu u zdravstvenoj ustanovi koristi po određenom redosledu koji se utvrđuje Listom čekanja zdravstvene ustanove, a ukoliko zdravstvenu zaštitu koristi mimo te liste, koristi je na lični zahtev u kom slučaju to lice ima pravo da filijali zdravstvenog osiguranja kod koje je zdravstveno osigurano, podnese zahtev za refundaciju tako nastalih troškova. Troškovi korišćenja zdravstvene zaštite na lični zahtev nadoknađuju se na teret sredstava zdravstvenog osiguranja ukoliko lekarska komisija nadležne filijale organizacije za zdravstveno osiguranje oceni da je zdravstvena zaštita bila neophodna. Šta se smatra neophodnom zdravstvenom zaštitom propisano je odredbom člana 20. stav 2. Odluke o sadržini i obimu zdravstvene zaštite ("Službeni glasnik RS", br. 44/99 i 13/04). Donosilac osporenog akta u svom odgovoru dalje ističe da smatra da osporene odredbe Pravilnika nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom jer se tim odredbama, na osnovu ovlašćenja iz zakona, propisuju uslovi i način ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja, ali se korišćenje zdravstvene zaštite osiguranom licu ne uskraćuje već samo odlaže njeno korišćenje za kasniji period.

Osporene odredbe Pravilnika prestale su da važe 14. januara 2004. godine stupanjem na snagu Pravilnika o izmeni Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja ("Službeni glasnik RS", broj 1/2004).

Ustavni sud je u sprovedenom postupku utvrdio da je osporenim odredbama člana 9a Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja bilo utvrđeno da zdravstvenu zaštitu u zdravstvenim ustanovama, osigurana lica ostvaruju po određenom redosledu, a da se redosled utvrđuje Listom čekanja, u zavisnosti od medicinskih indikacija i zdravstvenog stanja osiguranog lica, kao i datuma javljanja zdravstvenoj ustanovi (stav 1.), kao i da se Lista čekanja utvrđuje za: dijagnostičke preglede i analize; hirurške intervencije; medicinsku rehabilitaciju; stomatološku zdravstvenu zaštitu, osim za decu, omladinu i žene za vreme trudnoće i

dojenja. Osporenom odredbom člana 9b Pravilnika bilo je utvrđeno da ukoliko osigurano lice koristi zdravstvenu zaštitu mimo Liste čekanja zdravstvene ustanove, koristi je na lični zahtev.

Ustav Republike Srbije utvrđuje: da svako ima pravo na zaštitu zdravlja, kao i da deca, trudnice i stara lica imaju pravo na zdravstvenu zaštitu iz javnih prihoda, kad to pravo ne ostvaruju po nekom drugom osnovu, a druga lica pod uslovima utvrđenim zakonom (član 30.); da obaveznim osiguranjem, zaposleni, u skladu sa zakonom, obezbeđuju sebi, pored ostalog, pravo na zdravstvenu zaštitu i druga prava za slučaj bolesti, a za članove svoje porodice – pravo na zdravstvenu zaštitu, kao i druga prava po osnovu socijalnog osiguranja (član 40. stav 1.); da sredstva za ostvarivanje obaveznog socijalnog osiguranja i za slučaj privremene nezaposlenosti obezbeđuju zaposleni, drugi osiguranici i poslodavci, preko organizacije kojom upravljaju osiguranici i korisnici, u skladu sa zakonom (član 68. stav 2.); da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, i sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijalne sigurnosti, kao i sistem u oblasti zdravstva (član 72. stav 1. tač. 4. i 7.).

Zakon o zdravstvenom osiguranju ("Službeni glasnik RS", br.18/92, 26/93, 53/93, 67/93, 48/94, 25/96, 46/98, 54/99, 29/01, 18/02, 80/02 i 84/04) utvrđuje: vidove, odnosno obim i sadržinu zdravstvene zaštite koji se obezbeđuju obaveznim zdravstvenim osiguranjem (član 18); da Republički zavod za zdravstveno osiguranje bliže uređuje obim i sadržinu i standarde zdravstvene zaštite iz člana 18. Zakona koji ne mogu biti manji od obima i sadržaja zdravstvene zaštite utvrđene po propisima o zdravstvenoj zaštiti (član 19.); da bliže uslove i način korišćenja zdravstvene zaštite i ostvarivanja drugih prava iz zdravstvenog osiguranja, kao i uslove i način ocene radne sposobnosti, odnosno privremene sprečenosti za rad utvrđuje Zavod (član 64. stav 2.); da Zavod bliže uređuje način ostvarivanja zdravstvene zaštite, kao i slučajeve i odnose između osiguranog lica i Zavoda koji nastaju kada osigurano lice koristi zdravstvenu zaštitu mimo načina utvrđenog ovim zakonom i opštim aktima Zavoda (član 71. stav 3.); kao i da Upravni odbor donosi statut i druge opšte akte Zavoda i obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i statutom Zavoda (član 100. stav 1. tač. 1) i 8)).

Saglasno navedenim odredbama Ustava i Zakona o zdravstvenom osiguranju, Republički zavod za zdravstveno osiguranje, odnosno Upravni odbor tog Zavoda nadležan je da opštim aktom uredi bliže uslove i način korišćenja prava iz zdravstvenog osiguranja te stoga, po oceni Ustavnog suda, postupak donošenja osporenog Pravilnika nije u nesaglasnosti s Ustavom i zakonom.

Utvrđujući osporenim odredbama Pravilnika ostvarivanje zdravstvene zaštite osiguranih lica po određenom redosledu koji se utvrđuje Listom čekanja na osnovu kriterijuma i u slučajevima utvrđenim osporenom odredbom člana 9a Pravilnika, kao i utvrđivanjem korišćenja zdravstvene zaštite mimo Liste čekanja kao zdravstvene zaštite koja se koristi na lični zahtev-osporeni član 9b Pravilnika, Republički zavod za zdravstveno osiguranje nije, po oceni Ustavnog suda, povredio odredbe čl. 30. i 40. Ustava jer osporenim odredbama nije bilo uskraćeno pravo na zdravstvenu zaštitu.

Osporene odredbe Pravilnika bile su u vreme važenja saglasne i sa odredbama Zakona o zdravstvenom osiguranju kojima se utvrđuje obim i sadržaj zdravstvene zaštite (član 18.), ovlašćenje Zavoda da bliže uredi uslove i način korišćenja zdravstvene zaštite i ostvarivanja drugih prava iz zdravstvenog osiguranja (član 64. stav 2.), kao i ovlašćenje Zavoda da bliže uredi način ostvarivanja zdravstvene zaštite, te slučajeve i odnose između osiguranog lica i Zavoda koji nastaju kada osigurano lice koristi zdravstvenu zaštitu mimo načina utvrđenog ovim zakonom i opštim aktima Zavoda (član 71. stav 3.). Osporenim odredbama Pravilnika, po oceni

Ustavnog suda, donosilac tog akta nije izašao iz okvira zakonom utvrđenih ovlašćenja niti je uskratio ili ograničio prava iz zdravstvenog osiguranja, odnosno korišćenje tih prava, već je uredio način i uslove pod kojima se zdravstvena zaštita, u određenim slučajevima, može koristiti. Tim odredbama bilo je osiguranim licima obezbeđeno, u slučajevima za koje se Listom čekanja utvrđivao redosled, ostvarivanje zdravstvene zaštite pod jednakim uslovima, u obimu i sadržini utvrđenim Zakonom o zdravstvenom osiguranju i Odlukom o sadržini i obimu zdravstvene zaštite, po redosledu određenom u skladu sa kriterijumima utvrđenim osporenim Pravilnikom. Takođe, određivanjem osporenom odredbom člana 9b Pravilnika da se korišćenje zdravstvene zaštite mimo Liste čekanja ima smatrati korišćenjem te zaštite na lični zahtev nisu, po oceni Ustavnog suda, bila uskraćena niti ograničena prava iz zdravstvenog osiguranja utvrđena Ustavom i Zakonom o zdravstvenom osiguranju.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-16/2004 od 07.10.2004.

5. PROPISI GRADOVA I OPŠTINA

a) Opština i grad

Uravnoteženje budžeta koje se vrši smanjenjem planiranih rashoda ili izdataka ili uvođenjem novih prihoda ili primanja može se vršiti samo u toku fiskalne godine, odnosno najkasnije do 31. decembra kalendarske godine, a ne može se vršiti za godinu koja je istekla.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

Utvrđuje se da Odluka o izmeni i dopuni (rebalans) Odluke o budžetu Opštine Blace za 2003. godinu ("Službeni list opštine Blace", broj 1/2004) u vreme važenja nije bila u saglasnosti s Ustavom.

Ustavnom sudu Republike Srbije podnet je predlog za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredbe člana 9. Odluke navedene u izreci. Podnosilac predloga osporava pre svega deo člana 9. Odluke koji se odnosi na raspoređivanje budžetskih sredstava opštine Blace za finansiranje lokalne televizije "Piramida" i navodi da je odredbama člana 49. st. 2, 3. i 4. Zakona o budžetskom sistemu propisana namena korišćenja stalne budžetske rezerve koja ne obuhvata finansiranje lokalne televizije. Takođe, Ustavnom sudu podneta je i inicijativa kojom se traži pokretanje postupka za ocenu ustavnosti navedene Odluke, u celini jer je Odluka, kako navodi inicijator doneta u 2004. godini, a odnosi se na 2003. godinu, te ima povratno dejstvo, što je nesaglasno članu 121. Ustava Republike Srbije.

U odgovoru Skupštine opštine Blace ističe se da je Odlukom samo izvršeno usklađivanje planiranih budžetskih prihoda sa ostvarenim prihodima, kao i preraspodela sredstava u okviru pojedinih razdela (aproprijacija) i da Odluka nema retroaktivno dejstvo jer stupa na snagu danom donošenja.

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da zakon, drugi propis ili opšti akt ne može imati povratno dejstvo i da se samo zakonom može odrediti da pojedine njegove odredbe, ako to zahteva opšti interes utvrđen u postupku donošenja zakona, imaju povratno dejstvo (član 121. st. 1. i 2.); kao i da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom, između ostalog donosi i budžet (član 113. stav 1. tačka 1).

Odluku o izmeni i dopuni (rebalans) Odluke o budžetu opštine Blace za 2003. godinu ("Službeni list opštine Blace", broj 1/2004) donela je Skupština opštine Blace na sednici od 8. januara 2004. godine. Odlukom su bili utvrđeni konkretni novčani iznosi ukupnog prihoda budžeta opštine Blace za 2003. godinu, kao i stalne i tekuće budžetske rezerve, tekući prihodi po njihovim vrstama, izdaci budžeta po osnovnim namenama, raspoređivanje javnih prihoda za finansiranje javnih rashoda po nosiocima, korisnicima i bližim namenama.

Odluka je doneta na osnovu člana 29. Zakona o budžetskom sistemu ("Službeni glasnik RS", br. 9/2002 i 87/2002), kojim je propisano, pored ostalog, da: ako se u toku fiskalne godine donese zakon ili drugi propis koji za rezultat ima smanjivanje planiranih prihoda ili primanja ili povećanje planiranih rashoda ili izdataka, donosi se odluka kojom se utvrđuju dodatni prihodi ili primanja, ili umanjenje rashoda ili izdataka, u cilju uravnoteženja budžeta; ako u toku fiskalne godine dođe do povećanja rashoda ili izdataka ili smanjenja prihoda ili primanja, budžet se uravnotežuje smanjenjem planiranih rashoda ili izdataka, ili uvođenjem novih prihoda ili primanja;

uravnoteženje budžeta se vrši putem dopunskog budžeta, koji se donosi po postupku za donošenje budžeta. Članom 5. Zakona propisano je da nadležni organ lokalne vlasti u toku godine može raspolagati sredstvima koja su u budžetu ostvarena do isteka tekuće godine. Članom 14. Zakona propisano je da se postupak pripreme i donošenja budžeta izvršava prema budžetskom kalendaru. Navedenom odredbom su taksativno određeni datumi kalendara budžeta lokalne vlasti, kojim je određeno sledeće: 15. jun - lokalni organ uprave nadležan za finansije izdaje uputstvo za pripremu nacrt budžeta lokalne vlasti; 15. jul - direktni korisnici lokalnih budžetskih sredstava dostavljaju predlog finansijskog plana lokalnom organu uprave nadležnom za finansije; 15. septembar - lokalni organ uprave nadležan za finansije dostavlja nacrt budžeta nadležnom izvršnom organu lokalne vlasti; 5. oktobar - nadležni izvršni organ lokalne vlasti dostavlja predlog budžeta lokalnoj skupštini i Ministarstvu; 15. decembar - lokalna skupština donosi budžet lokalne vlasti; 25. decembar - lokalni organ uprave nadležan za finansije dostavlja budžet lokalne vlasti ministru. Navedenom odredbom je takođe propisano da ti rokovi predstavljaju krajnji rok u budžetskom kalendaru. Članom 28. Zakona propisano je da se budžet donosi za period od jedne fiskalne godine i važi za godinu za koju je donet; da se fiskalnom godinom smatra period od dvanaest meseci, u razdoblju od 1. januara do 31. decembra kalendarske godine.

Polazeći od navedenog, Ustavni sud je utvrdio da se uravnoteženje budžeta koje se vrši smanjenjem planiranih rashoda ili izdataka ili uvođenjem novih prihoda ili primanja može vršiti samo u toku fiskalne godine, odnosno najkasnije do 31. decembra kalendarske godine, a ne može se vršiti za godinu koja je istekla.

S obzirom na izneto, po oceni Ustavnog suda, Skupština opštine Blace nije mogla u 2004. godini osporenom Odlukom vršiti uravnoteženje budžeta za 2003. godinu, čime je navedenoj Odluci dato povratno dejstvo, što je čini nesaglasnom Ustavu koji odredbom člana 121. izričito zabranjuje povratno dejstvo opštih akata.

Polazeći od svega navedenog, Ustavni sud je utvrdio da osporena Odluka u vreme važenja nije bila u saglasnosti s Ustavom, pa nema osnova za ocenjivanje pojedinih njenih odredaba.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-31/2004 od 18.11.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 138/2004)

Naknada za korišćenje javnog parkirališta u vidu doplatne karte predstavlja cenu komunalne usluge.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti odredaba člana 19. Odluke o javnim parkiralištima ("Službeni list grada Beograda", broj 18/2003).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti odredaba člana 19. Odluke o javnim parkiralištima ("Službeni list grada Beograda", broj 18/2003). Iako podnosilac zahteva osporava Odluku u celini, iz sadržine inicijative proizilazi da su osporene samo odredbe člana 19. Odluke. Podnosilac inicijative navodi da je osporena Odluka nesaglasna sa članom 124. stav 1. Ustava Republike Srbije budući da obaveza plaćanja doplatne karte utvrđena članom 19. Odluke u suštini predstavlja kaznu, bez mogućnosti žalbe, odnosno prigovora protiv naloga ovlašćenog kontrolora Javnog komunalnog preduzeća.

U odgovoru Skupštine grada Beograda navodi se da je članom 15. stav 1. Odluke predviđena obaveza plaćanja odgovarajuće naknade za korišćenje javnog parkirališta od strane korisnika, koja ima značenje cene komunalne usluge, koju utvrđuje Javno komunalno preduzeće za određeno vreme korišćenja javnog parkirališta. Obaveze korisnika javnog parkirališta, među kojima je i obaveza plaćanja korišćenja parking mesta prema vremenu zadržavanja, navedene su u odredbama člana 16. i člana 17. stav 2. Odluke, a korisnik koji postupa suprotno tim odredbama Odluke dužan je da plati doplatnu kartu. Ovlašćeni kontrolori JKP "Parking servis" vrše kontrolu parkiranja i izdaju nalog za plaćanje doplatne parking karte čija je visina određena cenovnikom JKP "Parking servis". U odgovoru se ističe da doplatna karta ne predstavlja upravni akt u smislu člana 124. stav 1. Ustava, već predstavlja cenu komunalne usluge korišćenja javnog parkirališta koju korisnik usluge može da plati u trenutku započinjanja korišćenja te usluge ili naknadno, u vidu doplatne karte.

Odluku o javnim parkiralištima ("Službeni list grada Beograda", broj 18/2003) donela je Skupština grada Beograda, na sednici od 4. jula 2003. godine, na osnovu člana 13. Zakona o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 42/98). Navedenom Odlukom uređeni su uslovi i način organizovanja poslova u obavljanju komunalne delatnosti održavanja javnih parkirališta, kao i uslovi korišćenja javnih parkirališta na području određenih gradskih opština, a za vršenje tih poslova Skupština grada Beograda je osnovala javno komunalno preduzeće (čl. 1. i 3.). Odredbom člana 15. Odluke propisano je, između ostalog, da je za korišćenje javnog parkirališta korisnik dužan da plati odgovarajuću naknadu koju utvrđuje javno komunalno preduzeće za određeno vreme korišćenja. Prema članu 16. Odluke korisnik javnog parkirališta je obavezan da plati korišćenje parking mesta prema vremenu zadržavanja na propisan način; da postupa u skladu sa ograničenjem vremena korišćenja parking mesta; da koristi parking mesto u skladu sa saobraćajnim znakom, horizontalnom i vertikalnom signalizacijom kojom je označeno parking mesto. Članom 17. Odluke, između ostalog, je propisano da je za korišćenje usluge korisnik dužan da u vozilu poseduje važeću parking kartu ili parkiranje plati elektronskim putem; da je korisnik parkirališta dužan da istakne kupljenu parking kartu s unutrašnje strane prednjeg vetrobranskog stakla vozila ili plati parkiranje putem mobilnog telefona; da koristi ispravno parking kartu i u nju unese tačne podatke; da isticanjem parking karte, odnosno zaustavljanjem vozila na parking mestu, ako se plaćanje vrši elektronskim putem, korisnik prihvata propisane uslove za korišćenje javnog parkirališta. Prema članu 18. Odluke, kontrolu parkiranja, odnosno ispravnost korišćenja javnih parkirališta vrše ovlašćeni kontrolori javnog komunalnog preduzeća. Članom 19. Odluke propisano je da je korisnik koji postupa suprotno odredbama člana 16. i člana 17. stav 2. Odluke dužan da plati doplatnu kartu; da nalog za plaćanje doplatne parking karte izdaje

ovlašćeni kontrolor i uručuje ga korisniku, a kada kontrolor nije u mogućnosti da uruči nalog korisniku, pričvršćuje ga na vozilu.

Članom 124. stav 1. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da se protiv rešenja i drugih pojedinačnih akata sudskih, upravnih i drugih državnih organa, kao i protiv takvih akata organa i organizacija koje vrše javna ovlašćenja, donesenih u prvom stepenu, može izjaviti žalba nadležnom organu.

Zakonom o komunalnim delatnostima propisano je: da opština, grad, odnosno grad Beograd u skladu sa tim Zakonom, uređuje i obezbeđuje uslove obavljanja komunalnih delatnosti i njihovog razvoja (član 2.); da skupština opštine propisuje uslove i način organizovanja poslova u vršenju komunalnih delatnosti i uslove za korišćenje komunalnih proizvoda, odnosno komunalnih usluga, između ostalog, prava i obaveze javnog komunalnog ili drugog preduzeća koji obavljaju komunalnu delatnost i korisnika komunalnih proizvoda i usluga, način naplate cene za komunalne proizvode, odnosno za korišćenje komunalnih usluga (član 13.); da skupština opštine može, pored ostalog, propisati uslove i način korišćenja javnih prostora za parkiranje kao vrstu komunalne delatnosti od lokalnog interesa (član 4. stav 2.); da poslove inspekcijuskog nadzora nad primenom tog zakona i propisa donetih na osnovu tog zakona i nad obavljanjem komunalnih delatnosti vrši opštinski komunalni inspektor; da je u vršenju inspekcijuskog nadzora komunalni inspektor ovlašćen da kontroliše da li se komunalna delatnost obavlja na način utvrđen zakonom i propisom donetim na osnovu zakona, da izriče i naplaćuje novčane kazne na licu mesta za prekršaje po propisima koje donosi skupština opština, da naredi uklanjanje stvari i drugih predmeta sa javnih površina ako su oni tu ostavljeni protivno propisima opštine (član 25.).

Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 9/2002 i 33/2004) propisano je da je opština odgovorna da preko svojih organa, u skladu s Ustavom i zakonom, uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti, između ostalog, i korišćenje i održavanje javnih parkirališta, kao i organizacione, materijalne i druge uslove za njihovo obavljanje (član 18. stav 1.tačka 4.).

Polazeći od navedenog, Ustavni sud je utvrdio da je Skupština grada Beograda ovlašćena da uredi uslove za vršenje komunalne delatnosti održavanja i korišćenja javnih parkirališta na području određenih gradskih opština na način propisan osporenim Odlukom o javnim parkiralištima. Po oceni Ustavnog suda, u konkretnom slučaju se ne radi o povredi ustavnog principa o pravu na žalbu iz člana 124. stav 1. Ustava Republike Srbije, budući da naplata naknade za korišćenje javnog parkirališta u vidu doplatne karte predstavlja cenu navedene komunalne usluge koju korisnik javnog parkirališta može da plati u trenutku započinjanja korišćenja komunalne usluge parkiranja ili naknadno, u vidu plaćanja doplatne karte. Ustavni sud smatra da doplatna karta nije kazna, već predstavlja cenu komunalne usluge parkiranja na javnim parkiralištima, koja nije plaćena u trenutku započinjanja njenog korišćenja, već naknadno.

Na osnovu navedenog i odredbe člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-195/2004 od 28.10.2004.

Skupština grada je ovlašćena da utvrdi ukupna primanja budžeta grada, njihov sastav, namenu, odnosno da vrši usmeravanje tih primanja i raspoređivanja sredstava.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti odredaba člana 11. Odluke o budžetu grada Beograda za 2004. godinu ("Službeni list grada Beograda", broj 5/2004) u razdelu 04-ekonomska klasifikacija 611 i razdelu 06-ekonomske klasifikacije 451 i 425.

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje koji su preduzeti na osnovu odredaba Odluke navedenih u tački 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti Odluke o budžetu grada Beograda za 2004. godinu ("Službeni list grada Beograda", broj 5/2004) u delu koji se odnosi na raspoređivanje sredstava budžeta i sredstava prihoda iz aktivnosti direktnih i indirektnih korisnika sredstava budžeta u konkretnim novčanim iznosima po korisnicima i to: otplata glavnice Energogasu; tekuće i kapitalne subvencije Javnom komunalnom preduzeću Beogradske elektrane; tekuće popravke i održavanje. U inicijativi se navodi da je osporena Odluka u navedenim delovima nesaglasna s ustavnim principom o jednakosti i ravnopravnosti građana (čl. 13. Ustava), jer za posledicu ima da se iz gradskog budžeta subvencionišu privatni troškovi samo onih građana Beograda čije stanove greju beogradske toplane i da samo građani u višespratnicama uživaju subvencije za tekuće popravke u zgradama. Inicijativom se predlaže "obustava izvršenja Odluke u osporenom delu raspoređivanja sredstava iz budžeta Beograda za 2004. godinu u korist JKP Beogradske elektrane i u korist preduzeća "Energogas" iz Beograda".

U odgovoru Skupštine grada Beograda navodi se da je osporeni izdatak budžeta grada Beograda koji je predviđen za otplatu glavnice "Energogasu" u skladu sa Ustavom i zakonom utvrđenom obavezom Grada da obezbedi obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti. Naime, Ustavom je utvrđeno da grad, preko svojih organa, u skladu sa zakonom uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti (član 113. stav 1. tačka 2. i član 118. stav 1. Ustava). Takva obaveza Grada predviđena je i u članu 18. stav 1. tačka 4. Zakona o lokalnoj samoupravi. U vezi sa osporenim izdatkom budžeta za tekuće i kapitalne subvencije "Beogradskim elektranama", u odgovoru se navodi da na osnovu člana 7. Zakona o društvenoj kontroli cena Grad vrši neposrednu kontrolu cena komunalnih proizvoda i usluga, pa i cena toplotne energije, tako što utvrđuje najviši nivo cena tih proizvoda i usluga. S obzirom na to, da je utvrđena cena ispod ekonomske cene toplotne energije, Grad obezbeđuje sredstva u vidu tekućih subvencija i prenosi ih navedenom preduzeću. U vezi osporavanja izdataka za tekuće popravke i održavanje, u odgovoru se navodi da je prema članu 18. stav 1. tačka 5. Zakona o lokalnoj samoupravi opština (grad) odgovorna da se preko svojih organa stara o održavanju stambenih zgrada i bezbednosti njihovog korišćenja.

Odlukom o budžetu grada Beograda za 2004. godinu ("Službeni list grada Beograda", broj 5/2004) utvrđen je konkretan novčani iznos ukupnih primanja budžeta Grada Beograda za 2004. godinu, njihov sastav i namena. Odredbom člana 11. osporene Odluke određeno je da se sredstva budžeta i sredstva prihoda iz aktivnosti direktnih i indirektnih korisnika sredstava budžeta u određenom novčanom iznosu

raspoređuju po korisnicima. Osporenim ekonomskim klasifikacijama 611, 451 i 425 člana 11. Odluke određeno je usmeravanje sredstava budžeta za transakcije opšteg karaktera između različitih nivoa vlasti i to na otplatu glavnice Energogasu (ekonomska klasifikacija 611); usmeravanje sredstava budžeta za namene Sekretarijata za komunalne i stambene poslove za tekuće i kapitalne subvencije za Javno komunalno preduzeće Beogradske elektrane (ekonomska klasifikacija 451); usmeravanje budžetskih sredstava za tekuće popravke i održavanje (ekonomska klasifikacija 425).

Osporena odluka je doneta na osnovu člana 30. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 9/2002 i 33/2004) a u vezi sa odredbama čl. 10. do 15. Zakona o budžetskom sistemu ("Službeni glasnik RS", br. 9/2002 i 87/2002).

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je: da su građani jednaki u pravima i dužnostima i da imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.); da Grad Beograd obavlja poslove opštine utvrđene Ustavom i poslove koje mu Republika zakonom poveri iz okvira svojih prava i dužnosti (član 118. stav 1.); da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom, uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti (član 113. tačka 2.).

Zakonom o lokalnoj samoupravi propisano je: da opština, preko svojih organa, u skladu sa Ustavom i zakonom uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti kao i organizacione, materijalne i druge uslove za njihovo obavljanje i da se stara o održavanju stambenih zgrada i bezbednosti njihovog korišćenja i utvrđuje visinu naknade za održavanje stambenih zgrada (član 18. tač. 4. i 5.); da skupština opštine, u skladu sa zakonom donosi budžet i završni račun opštine (član 30. tačka 2.); da organi grada obavljaju poslove predviđene tim zakonom za organe opštine, kao i druge poslove utvrđene zakonom i statutom grada (član 46. stav 1.).

Odredbama čl. 10. do 15. Zakona o budžetskom sistemu uređen je postupak pripreme budžeta i finansijskih planova direktnih korisnika budžetskih sredstava, budžetska klasifikacija, primanja i izdaci, budžetski suficit i deficit, budžetski kalendar, predlog budžeta Republike i budžeta lokalne vlasti. U skladu sa Zakonom o budžetskom sistemu osporena Odluka je i doneta na osnovu finansijskih planova direktnih korisnika budžeta Grada, u okviru ukupno planiranih primanja budžeta za tekuću godinu.

Zakonom o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 42/98) propisano je da opština, grad, odnosno grad Beograd, u skladu sa tim zakonom, uređuje i obezbeđuje uslove obavljanja komunalnih delatnosti i njihovog razvoja (član 2.); da se pod komunalnim delatnostima u smislu tog zakona podrazumeva i delatnost proizvodnje i snabdevanja parom i toplom vodom (član 4. stav 1. tačka 3.); da je proizvodnja i snabdevanje parom i toplom vodom proizvodnja, sakupljanje i isporuka tople vode i pare iz daljinskog centralizovanog izvora ili pojedinačnih izvora za grejanje stambenih zgrada i stanova, kao i poslovnih prostorija toplovodnom mrežom (član 5.).

Zakonom o društvenoj kontroli cena ("Službeni glasnik SRB", br. 28/87, 25/89, "Službeni glasnik RS", br. 6/90, 44/91, 28/92, 53/93 i 48/94) propisano je da nadležni organ grada Beograda može propisati mere neposredne kontrole cena za proizvode i usluge.

Polazeći od navedenih ustavnih i zakonskih odredaba Ustavni sud je utvrdio da je Skupština Grada Beograda ovlašćena za donošenje budžeta grada Beograda, odnosno da je nadležna da utvrdi ukupna primanja budžeta grada Beograda, njihov sastav, namenu, odnosno usmeravanje tih primanja, utvrđivanje konkretnih

iznosa primanja po vrstama i izdataka po osnovnim namenama, raspoređivanje sredstava budžeta i sredstava prihoda iz aktivnosti direktnih i indirektnih korisnika sredstava budžeta po korisnicima po određenim namenama i u određenim iznosima, na način određen osporenom Odlukom. Naime, obaveze usmeravanja sredstava budžeta za određene namene uređene su u skladu sa Ustavom i zakonom utvrđenom obavezom Grada da obezbedi obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti, kao delatnosti od opšteg interesa, kao i organizacione, materijalne i druge uslove za njihovo obavljanje. To znači da je osporeni izdatak budžeta predviđen za ostvarivanje Ustavom i zakonom utvrđenih poslova iz nadležnosti Grada, odnosno za obavljanje delatnosti od opšteg interesa. Po oceni Ustavnog suda, nije osnovan navod podnosioca inicijative da su osporenim delom Odluke građani dovedeni u neravnopravan položaj, budući da se navedeno usmeravanje, odnosno raspoređivanje sredstava budžeta za određene korisnike i određene namene pod istim uslovima na jednak način odnosi na sva lica koja se nađu u istoj pravnoj situaciji, određenoj osporenim delom Odluke.

Način na koji će se rasporediti ta sredstva, visina izdataka budžetskih sredstava, odnosno novčani iznosi sredstava budžeta i sredstava navedenih prihoda raspoređeni po korisnicima su pitanja iz domena procene celishodnosti donosioca akta, čija ocena nije u nadležnosti Ustavnog suda, saglasno članu 125. Ustava Republike Srbije.

Ustavni sud je na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) odbacio zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnog akta, odnosno radnje koji su doneti na osnovu osporenog dela Odluke, jer je u ovoj ustavno-pravnoj stvari doneo konačnu odluku.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-275/2004 od 28.10.2004.

Odredbama Statuta ne mogu se preuzeti ustavne odredbe koje se odnose na uređivanje imunitetskih prava narodnih poslanika, ali ne i odbornika skupštine opštine.

S obzirom da je skupština opštine u toku postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti otklonila navedenu neustavnost i nezakonitost, Sud je doneo Rešenje o obustavljanju postupka.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Obustavlja se postupak za ocenu ustavnosti i zakonitosti člana 35. Statuta opštine Sombor ("Službeni list opštine Sombor", broj 10/99).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti člana 35. Statuta Skupštine opštine Sombor ("Službeni list opštine Sombor", broj 10/99). U inicijativi se ukazuje da osporeni član Statuta nije u skladu sa odredbom člana 77. Ustava Republike Srbije.

U odgovoru Skupština opštine Sombor je navela da je, radi usklađivanja Statuta sa Zakonom o lokalnoj samoupravi, na sednici održanoj 31. maja 2002. godine donela novi Statut opštine Sombor ("Službeni list opštine Sombor", broj 7/02), koji je stupio na snagu 8. juna 2002. godine. Danom stupanja na snagu ovog statuta prestao je da važi Statut opštine Sombor iz 1999. godine.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio:

Osporeni Statut donela je Skupština opštine Sombor na sednici održanoj 28. decembra 1999. godine. na osnovu člana 13. i člana 80. stav 1. tačka 1. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01). U osporenoj odredbi Statuta bilo je predviđeno da: odbornik uživa imunitet; da odbornik ne može biti pozvan na krivičnu odgovornost, pritvoren ili kažnjen za izraženo mišljenje ili davanje glasa u Skupštini opštine; da odborniku ne može biti pritvoren bez odobrenja Skupštine opštine, osim ako je zatečen u vršenju krivičnog dela za koje je propisana kazna zatvora u trajanju dužem od 5 godina; da se protiv odbornika koji se pozove na imunitet ne može, bez odobrenja Skupštine opštine, pokrenuti krivični postupak u kome se može izreći kazna zatvora, kao i da Skupština opštine može odlučiti da se primeni imunitet prema odborniku i ako se sam na njega nije pozvao kada je to potrebno radi vršenja njegove funkcije.

Ustavni sud je utvrdio da Ustav Republike Srbije ne sadrži odredbe koje se odnose na imunitet odbornika već samo odredbe koje se odnose na imunitet narodnih poslanika i to u članu 77. Ustava. Ustav takođe utvrđuje da imunitet, pored narodnih poslanika, uživaju i predsednik Republike (član 86. stav 9.); predsednik, potpredsednik i ministri Vlade (član 91. stav 4.); sudije (član 101. stav 3.) javni tužilac (član 103. stav 3.) i sudije Ustavnog suda (član 126. stav 5.).

Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01), u članu 83. propisivao je da odbornik ne može biti pozvan na krivičnu odgovornost, pritvoren ili kažnjen za izraženo mišljenje ili davanje glasa u Skupštini opštine. Važeći Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002), u članu 35. takođe propisuje da odbornik ne može biti pozvan na krivičnu odgovornost, pritvoren ili kažnjen zbog iznetog mišljenja ili davanja glasa na sednici skupštine i radnih tela.

Odredba člana 83. Zakona o lokalnoj samoupravi bila je preuzeta u Statutu u članu 35. stav 2. što nije suprotno Zakonu, ni Ustavu. Međutim, u osporenim odredbama stava 1. i st. 3 do 5. člana 35. Statuta sadržinski su bile preuzete odredbe člana 77. Ustava koje se odnose na narodne poslanike ali ne i na odbornike skupštine opštine. Osporeni Statut prestao je da važi donošenjem novog Statuta ("Službeni list opštine Sombor br. 7/02 i 16/02), a to znači da je prestala da važi i osporena odredba člana 35. Statuta.

Važeći Statut opštine Sombor iz 2002. godine ne sadrži odredbu o imunitetskim pravima odbornika u ranijem tekstu, već je u članu 38. Statuta u celini preuzeta odredba člana 35. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002).

Polazeći od činjenice da je Skupština opštine Sombor u toku postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti otklonila navedenu neustavnost i nezakonitost, Ustavni Sud je saglasno članu 25. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), obustavio postupak ocene ustavnosti i zakonitosti osporene odredbe Statuta.

Na osnovu člana 25. tačka 1) i člana 47. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-2/2002 od 23.09.2004.

b) Urbanizam i građevinsko zemljište

Skupština grada kao donosilac osporene Odluke prekoračila je zakonska ovlašćenja kada je svojim propisom na drugačiji način uredila pojam javne površine, tako što je prošireno značenje ovog pojma i na fasade i krovove stambenih zgrada kolektivnog i individualnog stanovanja.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

Utvrđuje se da odredba člana 4. stav 2. Odluke o privremenom postavljanju montažnih i drugih objekata na javnim površinama ("Službeni list grada Novog Sada", broj 6/2003), nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Ustavnom sudu Republike Srbije, podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 4. stav 2. Odluke o privremenom postavljanju montažnih i drugih objekata na javnim površinama, koju je donela Skupština grada Novog Sada. U inicijativi se navodi da je osporena odredba Odluke suprotna članu 56. Ustava Republike Srbije, kao i to da Skupština grada Novog Sada nije ovlašćena da ograničava pravo privatne svojine na fasadama zgrada u privatnoj svojini.

U odgovoru donosioca akta navodi se da je Zakonom o komunalnim delatnostima propisano da opština, odnosno grad obezbeđuje i uređuje uslove za obavljanje komunalnih delatnosti, kao i to da te delatnosti, u smislu zakona, čini i održavanje ulica, puteva i drugih javnih površina. Ističe se da je u više odredaba Zakona o lokalnoj samoupravi dato ovlašćenje opštini, odnosno gradu, da uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti, pa se ta ovlašćenja odnose i na održavanje i korišćenje javnih površina. Takođe se, u odgovoru dalje navodi značenje pojma javna površina utvrđenog Zakonom o planiranju i uređenju prostora i naselja ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 23/96, 16/97 i 46/98), odnosno Zakonom o izgradnji objekata ("Službeni glasnik RS", br. 44/95, 24/96, 16/97 i 43/01), koji su bili na snazi u vreme donošenja osporene Odluke, i iz kojih, po mišljenju donosioca akta, proizlazi da se, pod pojmom "objekat" podrazumevaju, pored ostalog, i javne zelene površine.

Ustavni sud je, u sprovedenom postupku utvrdio sledeće:

Osporena Odluka doneta je 29. aprila 2003. godine, na osnovu ovlašćenja sadržanog u odredbi člana 44. tada važećeg Zakona o izgradnji objekata, kojim je bilo propisano da "izgradnju i postavljanje pomoćnih objekata i manjih montažnih objekata koji se postavljaju na javnim površinama u naseljenim mestima (kiosci za prodaju različitih vrsta roba i pružanje usluge, postavljanje letnjih bašti, pokretnih tezgi i sl.), obezbeđuje i uređuje opština, odnosno grad, odnosno grad Beograd. Članom 4. stav 2. Odluke propisano je da su "javne površine u smislu ove Odluke i spoljašni delovi objekata vidljivi sa javnih površina, fasade i krovovi zgrada kolektivnog stanovanja i individualnog stanovanja, ukoliko se objekat delom nalazi na javnoj površini".

Odredbom člana 72. stav 1. tač. 4. i 9. Ustava Republike Srbije, utvrđeno je da Republika Srbija uređuje svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine, kao i to da uređuje i obezbeđuje organizaciju i korišćenje prostora, a članom 119. stav 2. Ustava utvrđeno je da svaki drugi propis i opšti akt mora biti saglasan sa zakonom i ostalim republičkim propisima.

Zakonom o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/2004) koji je stupio na snagu 13. maja 2003. godine i u odnosu na koji je vršena ocena zakonitosti osporene odredbe Odluke, utvrđeni su uslovi i način organizacije, planiranje uređenja, izgradnje i korišćenja prostora. Član 98. Zakona takođe sadrži ovlašćenje za opštinu, odnosno grad, odnosno grad Beograd da obezbeđuje i uređuje postavljanje manjih montažnih objekata na javnim površinama. Odredbom člana 2. tačka 1). Zakona utvrđeno je značenje izraza "javna površina", tako što je ovaj pojam definisan kao prostor utvrđen planom za objekte čije je korišćenje, odnosno izgradnja od opšteg interesa, u skladu sa propisima o eksproprijacija, a kao primeri javne površine navedeni su javni putevi, parkovi, trgovi, ulice kao i druge površine u skladu sa posebnim zakonom.

Na osnovu navedenih Ustavnih i zakonskih normi, Sud je ocenio da je donosilac akta prekoračio ovlašćenje kada je svojim propisom na drugačiji način uređio pojam javne površine, koju u smislu Zakona čini samo prostor, tako što je proširio značenje ovog pojma i na fasade i krovove stambenih zgrada kolektivnog i individualnog stanovanja. Po oceni Suda, fasade i krovovi stambenih zgrada, bez obzira da li je reč o kolektivnom ili individualnom stanovanju, predstavljaju zajedničku nedeljivu svojinu vlasnika zgrade, odnosno stanova i drugih posebnih delova zgrade, sa svim pravima i obavezama koji im po zakonu pripadaju. Naime, Zakonom o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 6/80, 36/90 i "Službeni list SRJ", broj 41/96), utvrđeno je da fizička i pravna lica mogu imati pravo svojine na stambenim zgradama, stanovima, poslovnim zgradama, poljoprivrednom zemljištu i drugim nepokretnostima, osim na prirodnim bogatstvima koja su u državnoj svojini, a članom 19. stav 2. Zakona, propisano je da na zajedničkim delovima zgrade i uređajima u zgradi, vlasnici posebnih delova zgrade imaju pravo zajedničke nedeljive svojine, na osnovu čega je Sud utvrdio da donosilac akta nije nadležan da svojim propisom izmeni predmet prava svojine.

U smislu odredaba Zakona o održavanju stambenih zgrada ("Službeni glasnik RS", broj 44/95), fasade i krovovi zgrada predstavljaju zajedničku nedeljivu svojinu vlasnika stanova i drugih posebnih delova zgrade. Ovim Zakonom utvrđena su prava i obaveze vlasnika stanova i drugih posebnih delova zgrade u pogledu održavanja i korišćenja zgrade i njenih zajedničkih delova.

Na osnovu izloženog i člana 46. tač. 1) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredba člana 4. stav 2. Odluke navedene u izreci, prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-85/2004 od 16.09.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 122/2004)

Uvođenjem posebnih i dodatnih obaveza pri utvrđivanju naknade za uređivanje građevinskog zemljišta samo na određenoj lokaciji dovode se u nepovoljniji položaj investitori koji grade na tom prostoru u odnosu na ostale investitore, čime je povređen princip ravnopravnosti i slobodnog obavljanja privrednih delatnosti iz člana 57. Ustava Republike Srbije.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

Utvrđuje se da odredba člana 55. Odluke o merilima za ugovaranje i utvrđivanje visine naknade za uređivanje građevinskog zemljišta ("Službeni list grada Niša", broj 3/2003), u delu koji glasi: "..... za lokaciju Radna zona "Sever"...." nije u saglasnosti s Ustavom.

Predlogom Preduzeća za proizvodnju i promet nameštaja "EKOLINEA" d.o.o. iz Niša, pokrenut je postupak za ocenu ustavnosti i zakonitosti člana 55. Odluke o merilima za ugovaranje i utvrđivanje visine naknade za uređivanje građevinskog zemljišta, koju je donela Skupština grada Niša. U predlogu se navodi da je osporena odredba Odluke nesaglasna sa čl. 11, 57, 70. i 121. stav 1. Ustava Republike Srbije. Po oceni predlagača, osporena odredba Odluke ima povratno dejstvo, jer pored ugovorenih, uvodi i nove obaveze u pogledu plaćanja naknade za uređivanje građevinskog zemljišta. Ističe se takođe, da uvođenje posebnih obaveza samo za investitore na lokaciji Radna zona "Sever" predstavlja povredu ustavnog principa ravnopravnosti i principa da se privredne i druge delatnosti obavljaju pod jednakim uslovima.

U odgovoru Skupštine grada Niša navodi se da je, na osnovu ranije važećih odluka, naknada za uređivanje građevinskog zemljišta obračunavana prema površini građevinske parcele na kojoj je bila predviđena izgradnja odgovarajućeg objekta, a da je osporenim članom 55. Odluke predviđena obaveza plaćanja naknade samo za investitore koji su odstupili od planske dokumentacije na osnovu koje je zaključen ugovor o plaćanju naknade. Osporenim odredbom Odluke, po oceni donosioca, ne menjaju se uslovi plaćanja sporne naknade, već se utvrđuje obaveza plaćanja naknade za razliku između izgrađene i ugovorene (planirane) površine objekta, odnosno samo za onaj deo površine objekta kojim se odstupilo od planirane površine i ugovorene naknade. Ističe se da su neosnovani navodi o neravnopravnom položaju investitora iz Radne zone "Sever", jer svi investitori, koji su u toku građenja odstupili od planske dokumentacije, plaćaju naknadu za uvećanu površinu objekta, na osnovu člana 41. Odluke.

Po sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da su, prema osporenim članu 55. Odluke, investitori koji su zaključili ugovor o plaćanju naknade za uređivanje građevinskog zemljišta, do stupanja na snagu ove odluke, za lokaciju Radna zona "Sever", a kod izgradnje objekta, odnosno prostora odstupili od uslova definisanih urbanističkim propisima u vreme zaključivanja ugovora, dužni da za više izgrađenu površinu objekta, odnosno prostora plate naknadu u skladu sa ovom odlukom. Na ovaj način, članom 55. Odluke, posebno je regulisana obaveza samo za investitore koji grade u Radnoj zoni "Sever". Član 55. Odluke nalazi se u prelaznim i završnim odredbama kojima je uređeno zatečeno stanje, odnosno prava i obaveze investitora čiji su objekti u izgradnji.

Član 57. stav 1. Ustava Republike Srbije predviđa da se privredne i druge delatnosti obavljaju slobodno i pod jednakim uslovima, u skladu s Ustavom i zakonom, a prema članu 70. Ustava, slobode i prava čoveka i građanina, jednakost pred zakonom, samostalnost, jednak položaj preduzeća i drugih organizacija, osnova su i mera ovlašćenja i odgovornosti republičkih organa.

Ustavni sud je ocenio da je članom 55. Odluke povređen princip ravnopravnosti i slobodnog obavljanja privrednih delatnosti iz člana 57. Ustava, jer se

obaveze utvrđene tom normom ne odnose podjednako na sve investitore, već samo na ona lica koja grade na lokaciji Radna zona "Sever". Uvođenjem posebnih i dodatnih obaveza pri utvrđivanju naknade za uređivanje građevinskog zemljišta samo na određenoj lokaciji dovode se u nepovoljniji položaj investitori koji grade na tom prostoru u odnosu na ostale investitore. Sud je ocenio da je donosilac osporene Odluke ovlašćen da propiše da se naknada za uređivanje građevinskog zemljišta plaća prema obračunu izvršenom na osnovu izvedenog stanja, odnosno konačno izgrađenoj površini objekta ili prostora, kao što je to učinjeno u odredbi člana 41. stav 3. Odluke, ali se ta obaveza ne može ustanovljavati suprotno odredbi člana 57. stav 1. Ustava. Iz navedenih razloga Sud je utvrdio neustavnost odredbe člana 55. Odluke u delu koji se odnosi na Radnu zonu "Sever".

Ustavni sud je ocenio da su ostali navodi predlagača neosnovani iz sledećih razloga:

Odredba člana 113. stav 1. tačka 3. Ustava određuje ovlašćenje opštine da preko svojih organa, u skladu sa zakonom, uređuje i obezbeđuje korišćenje gradskog građevinskog zemljišta i poslovnog prostora.

Zakonom o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/03) građevinsko zemljište je određeno kao javno građevinsko zemljište i ostalo građevinsko zemljište (član 68). Zakon, u članu 71. propisuje da opština uređuje javno građevinsko zemljište i stara se o njegovom korišćenju prema nameni predviđenoj planom, u skladu sa ovim zakonom. Pored ostalih vidova obezbeđenja sredstava za finansiranje uređivanja javnog građevinskog zemljišta, članom 73. Zakona je predviđena i naknada za uređivanje građevinskog zemljišta. Prema članu 74. Zakona, naknadu za uređivanje građevinskog zemljišta plaća investitor (stav 1.), a njena visina se utvrđuje ugovorom koji zaključuje opština, odnosno preduzeće ili druga organizacija iz člana 72. stav 3. ovog Zakona i investitor, na osnovu kriterijuma i merila koje uređuje opština (stav 2.). Ugovorom se uređuju međusobni odnosi u pogledu uređivanja građevinskog zemljišta, dinamika plaćanja naknade kao i obim, struktura i rokovi za izvođenje radova na uređivanju zemljišta (stav 3.).

Iz navedenih zakonskih odredaba proizlazi da je opština, pored ostalog, ovlašćena da svojim opštim aktom utvrđuje kriterijume i merila za određivanje visine naknade za uređivanje javnog građevinskog zemljišta. Kad je u pitanju ostalo građevinsko zemljište, Zakon u članu 80. propisuje obavezu opštine da se stara o racionalnom korišćenju tog zemljišta i mogućnost da donosi program uređivanja ostalog građevinskog zemljišta, naročito radi izgradnje većih zona predviđenih regulacionim planom. Zakonom nije izričito određeno kako se utvrđuje visina naknade za uređivanje ostalog građevinskog zemljišta, ali iz ostalih normi Zakona proizlazi da se i u ovom slučaju primenjuju kriterijumi i merila koje opština utvrđuje za javno građevinsko zemljište, na osnovu člana 74. stav 2. Zakona. Zakon nije odredio zabrane ni ograničenja opštini pri utvrđivanju kriterijuma i merila za određivanje visine naknade za uređivanje građevinskog zemljišta, što znači da opština može građevinsko zemljište različito kategorisati zavisno od položaja i zone u kojoj se nalazi, kao i prema nameni površina. Zakonom takođe, nije određeno da li se naknada za uređivanje zemljišta plaća prema površini zemljišta ili površini objekta, pa stoga i o ovom pitanju opština može samostalno da odlučuje, odnosno da kao osnov za obračun uzme površinu objekta određenu urbanističkim planom na osnovu koga je izdato odobrenje za izgradnju.

U osporenom članu 55. Odluke Skupštine grada Niša predviđena je obaveza investitora da za više izgrađenu površinu, kojom se odstupilo od dozvoljene izgradnje, naknadu plaća po ovoj odluci, a ne prema ranijim propisima. Neosnovani su navodi predlagača da je ovakvo rešenje neustavno i nezakonito, jer se iz "neprava",

odnosno nepoštovanja propisa ne može izvoditi pravo, ili pogodnosti u izvršavanju određenih obaveza. S obzirom na to da se obaveza po osporenoj odredbi Odluke ne odnosi na objekat u celini, kao i da se ne dovode u pitanje prava i obaveze utvrđene ugovorom između opštine i investitora za površinu objekta utvrđenu planskim dokumentom, već se ovom normom uvodi obaveza koja ima dejstvo samo na odnose koji su u toku stvaranja, osporena odredba Odluke nema povratno dejstvo.

Na osnovu člana 46. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava, odredba člana 55. Odluke Skupštine grada Niša, u delu koji je citiran u izreci, prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-283/2004 od 14.10.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 127/2004)

Nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom odluka kojom se stavlja van snage odluka o određivanju gradskog građevinskog zemljišta iz 1978. godine kako bi se uspostavio režim svojine na zemljištu iz perioda pre 1978. godine.

Donosilac osporene odluke je postupio u skladu s Ustavom i zakonom kada je nezakonitu odluku stavio van snage.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da Odluka o stavljanju van snage Odluke o određivanju gradskog građevinskog zemljišta na potesu "Rasadnik" i "Šestovo" ("Službeni list opštine Novi Pazar", broj 2/2004), nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Odluke o stavljanju van snage Odluke o određivanju gradskog građevinskog zemljišta na potesu Selakovac, Selakovac I etapa, Šutenovac, Gornji Šutenovac, Čeremidžinica, Hadžet II (deo uz Paralovački potok), Hadžet, Dugalića brdo, Šestovski potok i Postenje ("Službeni list opštine Novi Pazar", broj 2/2004).

3. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata ili radnji preduzetih na osnovu odluka iz tač. 1. i 2.

Predlogom Republičkog javnog pravobranilaštva pokrenut je pred Ustavnim sudom postupak za ocenu ustavnosti i zakonitosti odluka navedenih u tač. 1. i 2. izreke. U predlogu se navodi da osporene odluke nisu u saglasnosti sa članom 59. Ustava Republike Srbije i članom 79. stav 4. Zakona o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/03), iz razloga što se na osnovu te zakonske odredbe, raniji režim svojine na građevinskom zemljištu može uspostaviti samo na osnovu pojedinačnog akta, a ne i na osnovu opšteg akta. Zatražena je i privremena mera obustave izvršenja pojedinačnih akata donetih na osnovu osporenih odluka.

U odgovoru donosioca akata navodi se da se na području obuhvaćenom odlukama koje su stavljene van snage, nalazi veliki broj bespravno izgrađenih objekata, te da je cilj njihovog donošenja bio da se, vraćanjem zemljišta u režim svojine koji je važio pre donošenja odluka koje se stavljaju van snage, ubrza postupak legalizacije tih objekata. Takođe se navodi da je Odluka o određivanju gradskog građevinskog zemljišta broj 463-29 od 9. maja 1996. godine nezakonito doneta jer se, prema tada važećem Zakonu o građevinskom ("Službeni glasnik RS", broj 44/95) zemljištu, promena režima svojine na zemljištu nije mogla vršiti Odlukom o proglašavanju zemljišta za gradsko građevinsko zemljište, te je iz tih razloga, stavljena van snage.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Osporenom Odlukom broj - 463-28 od 25. maja 2004. godine, Skupština opštine Novi Pazar stavila je van snage Odluku o određivanju građevinskog zemljišta na potesu "Rasadnik" i "Šestovo" ("Opštinski službeni glasnik", broj 51/4/78), koja je doneta na osnovu Zakona o građevinskom zemljištu iz 1975. godine. Prema tada važećim propisima, stupanjem na snagu Odluke o određivanju zemljišta za gradsko građevinsko zemljište, katastarske parcele pobrojane u članu 3. Odluke, proglašene su za društvenu svojinu i u tom režimu su ostale do 2004. godine, odnosno do njenog stavljanja van snage. Ova Odluka izvršena je u celosti, pre proglašenja Ustava od 1990. godine.

Odredbom člana 60. stav 1. Ustava Republike Srbije, propisano je da su prirodna bogatstva i dobra u opštoj upotrebi, kao dobra od opšteg interesa i gradsko građevinsko zemljište u državnoj ili društvenoj svojini.

Imajući u vidu da je Odlukom o određivanju gradskog građevinskog zemljišta na potesu "Rasadnik" i "Šestovo", uspostavljen režim društvene svojine na katastarskim parcelama iz člana 3. Odluke, pre proglašavanja Ustava Republike Srbije, te da je Ustav odredio društvenu ili državnu svojину na gradskom građevinskom zemljištu koje je kao takvo već proglašeno, Sud je ocenio da nije u saglasnosti s Ustavom, Odluka kojom se stavlja van snage Odluka o određivanju gradskog građevinskog zemljišta iz 1978. godine, iz razloga što bi se kako je to, članom 2. osporene Odluke propisano, uspostavio režim svojine na zemljištu iz perioda pre 1978. godine, što nije u saglasnosti s Ustavom i Zakon o planiranju i izgradnji.

Osporenom Odlukom broj: 463-29 od 25. marta 2004. godine, Skupština opštine Novi Pazar, stavila je van snage Odluku o određivanju gradskog građevinskog zemljišta na potesu Selakovac, Selakovac I etapa, Šutenovac, Gornji Šutenovac, Ćeramidžinica, Hadžet II (deo uz Paralovački potok), Hadžet, Dugalića brdo, Šestovski potok i Postenje.

Odluka o određivanju gradskog građevinskog zemljišta doneta je 1996. godine, pozivom na odredbe Zakona o građevinskom zemljištu iz 1990. godine, kojim je bilo propisano da na gradskom građevinskom zemljištu ne može postojati pravo svojine, te je s tim u vezi, ovom Odlukom proglašena društvena svojina na parcelama označenim u članu 2. Odluke. Međutim, ova Odluka doneta je u vreme važenja Zakona o građevinskom zemljištu ("Službeni glasnik RS", broj 44/95) koji je stupio na snagu 6. novembra 1995. godine. Tim Zakonom bilo je propisano: da se aktom o određivanju gradskog građevinskog zemljišta ne menja oblik svojine na zemljištu koje se određuje za gradsko građevinsko zemljište (član 4. stav 3); da je gradsko građevinsko zemljište u državnoj svojini i ne može se otuđiti iz državne svojine (član 7. stav 2); da gradsko građevinsko zemljište jeste ono zemljište koje je do dana stupanja na snagu ovog zakona određeno kao gradsko građevinsko zemljište na osnovu akta nadležnog organa donetog na osnovu zakona, a koje je privedeno nameni saglasno odredbama ovog zakona (član 17. stav 1. tačka 2); da se deo zemljišta koje je kao gradsko građevinsko zemljište određeno odlukom skupštine opštine, koje do dana stupanja na snagu ovog zakona nije privedeno nameni u celosti ili većim delom, a ne čini urbanističku i funkcionalnu celinu sa gradskim građevinskim zemljištem, ako je od dana njegovog određivanja kao gradskog građevinskog zemljište do dana stupanja na snagu ovog zakona proteklo više od pet godina, ne smatra gradskim građevinskim zemljištem, te da će skupština opštine, u roku od 6 meseci od stupanja na snagu ovog zakona, doneti opšti akt o utvrđivanju granica zemljišta koje se ne smatra gradskim građevinskim zemljištem (član 31. st. 1. i 2).

Na osnovu izloženog, Sud je utvrdio da je Odluka o određivanju gradskog građevinskog zemljišta iz 1996. godine, doneta na način suprotan zakonu u formalnom i materijalnom smislu, iz razloga što je doneta na osnovu Zakona koji nije bio u pravnom poretku i što je njome promenjen režim svojine na gradskom građevinskom zemljištu suprotno odredbama Zakona koji je bio na snazi u vreme njenog donošenja. Sud je takođe utvrdio da ova Odluka nije u saglasnosti sa Zakonom o planiranju i izgradnji, jer ovaj Zakon ne poznaje režim društvene svojine na građevinskom zemljištu i prema odredbama tog Zakona nije moguće opštim aktom uspostaviti režim društvene svojine na građevinskom zemljištu. Stoga je Sud ocenio da je donosilac osporene Odluke postupio u skladu s Ustavom i zakonom, kada je takav nezakoniti akt stavio van snage.

Kako je Sud doneo konačnu odluku, zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata ili radnji preduzetih na osnovu osporenih odluka je odbacio, saglasno članu 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Na osnovu izloženog i člana 46. tač. 1) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je doneo Odluku kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, Odluka iz tačke 1. izreke, prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-388/2004 od 16.12.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 10/2005)

Skupština opštine je ovlašćena da, kao jedan od kriterijuma za utvrđivanje visine naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta odredi i vrstu delatnosti korisnika navedenog zemljišta.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 1. Odluke o izmenama Odluke o naknadi za korišćenje građevinskog zemljišta ("Međuopštinski službeni list" broj 11/2001), koju je donela Skupština opštine Smederevska Palanka u delu koji se odnosi na izmene člana 3. Odluke o naknadi za korišćenje građevinskog zemljišta ("Međuopštinski službeni list", br. 3/98 i 9/2001).

Ustavnom sudu Republike Srbije podnet je predlog za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 1. Odluke navedene u izreci. Predlagač navodi, da se odredbom člana 1. osporene Odluke suprotno članu 27. stav 1. Zakona o građevinskom zemljištu ("Službeni glasnik RS", br. 44/95 i 16/97), kao jedan od kriterijuma za utvrđivanje visine naknade za korišćenje građevinskog zemljišta uzima delatnost koju obveznik obavlja. U predlogu se dalje ističe da je očigledna namera donosioca Odluke da višu naknadu plate obveznici koji, po mišljenju donosioca Odluke, bolje ekonomski stoje, a što je suprotno Ustavu i zakonu, jer obveznike stavlja u nejednak položaj.

Skupština opštine Smederevska Palanka u odgovoru navodi da je osporena Odluka doneta u skladu sa članom 27. Zakona o građevinskom zemljištu.

Ustavni sud je utvrdio da je osporenu Odluku donela Skupština opštine Smederevska Palanka, na sednici održanoj 14. septembra 2001. godine. Odredbom člana 1. Odluke propisani su kriterijumi za utvrđivanje visine naknade za korišćenje građevinskog zemljišta po 1m² poslovnog prostora i to prema delatnosti obveznika i zone u kojoj se nalazi građevinsko zemljište.

Članom 113. stav 1. tačka 3) Ustava Republike Srbije je utvrđeno da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom uređuje i obezbeđuje korišćenje gradskog građevinskog zemljišta i poslovnog prostora.

Članom 30. tačka 4) Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002) je utvrđeno da skupština opštine u skladu sa zakonom donosi urbanistički plan opštine i uređuje korišćenje građevinskog zemljišta.

Prema članu 75. Zakona o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/2003) izgrađeno građevinsko zemljište je zemljište na kojem su izgrađeni objekti u skladu sa zakonom, a namenjeni za trajnu upotrebu. Članom 77. Zakona utvrđena je obaveza plaćanja naknade za korišćenje (izgrađenog i neizgrađenog) javnog građevinskog zemljišta i ostalog građevinskog zemljišta u državnoj svojini, kao i obveznici ove naknade (st. 1. do 3.). Visina naknade za korišćenje izgrađenog građevinskog zemljišta utvrđuje se u zavisnosti od obima i stepena uređenosti zemljišta, najvećeg planom dozvoljenog indeksa izgrađenosti, njegovog položaja u naselju, opremljenosti zemljišta objektima društvenog standarda, saobraćajne povezanosti zemljišta sa lokalnim, odnosno gradskim centrom, radnim zonama i drugim sadržajima u naselju, odnosno pogodnostima koje zemljište ima za korisnike (stav 4.). Bliže kriterijume, merila, visinu, način i rokove plaćanja naknade iz st. 1. i 2. ovog člana, propisuje opština, odnosno grad, odnosno grad Beograd (stav 5.). Članom 175. Zakona utvrđeno je da danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o građevinskom zemljištu ("Službeni glasnik RS", br. 44/95 i 16/97), a da će se do donošenja podzakonskih akata na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona primenjivati podzakonski akti doneti na osnovu zakona koji prestaju da važe danom stupanja na snagu ovog zakona, ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Zakon o planiranju i izgradnji ne predviđa izričito namenu korišćenja gradskog građevinskog zemljišta kao kriterijum za utvrđivanje visine naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta, ali ostavlja mogućnost da skupština opštine odredi visinu naknade za korišćenje navedenog zemljišta u zavisnosti od pogodnosti koje pomenuto zemljište ima za korisnika. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud je ocenio, da je Skupština opštine Smederevska Palanka ovlašćena da, kao jedan od kriterijuma za utvrđivanje visine naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta odredi i vrstu delatnosti korisnika navedenog zemljišta. S obzirom na to da pogodnosti koje gradsko građevinsko zemljište pruža mogu biti različite i u zavisnosti od vrste delatnosti koju obavlja korisnik tog zemljišta, Sud smatra da odredba člana 1. osporene Odluke nije u suprotnosti s Ustavom i zakonom.

Ustavni sud saglasno članu 125. Ustava nije nadležan da ceni opravdanost, pravičnost i celishodnost pojedinih normativnih rešenja, pa time ni rešenja sadržanog u odredbi člana 1. Odluke.

Na osnovu izloženog i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je doneo Odluku kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-142/2003 od 18.11.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 10/2005)

Imajući u vidu da Generalni plan Beograda 2021 sadrži elemente koji su zakonom propisani za tu vrstu urbanističkog plana, odnosno, sadrži "pravila građenja" kao sastavi deo tog plana, po oceni Suda nema mesta za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti osporenog dela ovog planskog akta.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Generalnog plana Beograda 2021 ("Službeni list grada Beograda", broj 27/2003), u delu koji se odnosi na tačku 11. 7.2.8, "Zatvaranje kolonada."

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti tačke 11. Generalnog plana Beograda 2021, kojom su utvrđena pravila za građenje i obnovu i to u delu koji se odnosi na zatvaranje kolonada. U inicijativi se ističe da pravilo prema kome nije dozvoljeno zatvaranje prizemlja sa kolonadama u smislu pregrađivanja dela prizemlja radi formiranja korisnog prostora ili zatvaranje celog prizemlja, trajno onemogućava primenu Zakona o kulturnim dobrima. Prema navodima inicijatora Zavod za zaštitu spomenika kulture Beograda je doneo Rešenje kojim dozvoljava rekonstrukciju i adaptaciju poslovnog prostora, uz obavezu da se objekat vrati u prvobitno autentično stanje, što podrazumeva ukidanje javnog prostora ispred kolonade i pripajanje ovog prostora lokalnu. Prema utvrđenim pravilima građenja čija se ustavnost i zakonitost inicijativom osporava, sprovođenje tog Rešenja nije moguće.

U sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Odredbom člana 72. tačka 9) Ustava Republike Srbije, propisano je da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog i organizaciju i korišćenje prostora, a odredbom člana 113. Ustava, propisano je da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom donosi i urbanistički plan. Prema članu 118. Ustava, grad Beograd obavlja poslove opštine utvrđene Ustavom, što znači da grad Beograd ima izvornu nadležnost za donošenje urbanističkog plana. Stoga je, po oceni Suda, Skupština grada Beograda, u pogledu nadležnosti i ovlašćenja za donošenje osporenog plana, postupila u saglasnosti s Ustavom.

Na osnovu navedenih Ustavnih odredbi, prostorno i urbanističko planiranje, način uređenja i korišćenja prostora, građevinsko zemljište i izgradnja objekata, uređeni su Zakonom o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/2003). Odredbama čl. 36. do 44. Zakona, propisane su vrste i sadržaj urbanističkih planova. Generalni plan propisan je kao vrsta plana kojom se određuje dugoročna projekcija razvoja i prostornog uređenja naselja, čiji sastavni deo čine i pravila građenja kojima se utvrđuju uslovi izgradnje novih, i obnove i rekonstrukcije postojećih objekata. Odredbama čl. 45. do 55. Zakona, propisan je postupak za izradu urbanističkog plana i kontrola postupka pripreme i donošenja urbanističkog plana koja obuhvata stručnu kontrolu i javni uvid. Prema članu 54. Zakona, urbanistički plan donosi skupština opštine, odnosno grada, odnosno grada Beograda, uz pribavljeno mišljenje komisije.

Generalni plan Beograda 2021, donela je Skupština grada Beograda na sednici održanoj 22. septembra 2003. godine i objavljen je u "Službenom listu grada Beograda", broj 27/2003, od 15. oktobra 2003. godine.

U tački 11. Generalnog plana Beograda 2021, utvrđena su pravila za građenje i obnovu, a podtačkom 11.7, utvrđena su pravila za izgradnju novih objekata i intervencije na postojećim objektima. Pravilom pod brojem 11.7.2.8, utvrđeno je da nije dozvoljeno zatvaranje kolonada u smislu pregrađivanja dela prizemlja radi formiranja korisnog prostora ili zatvaranja celog prizemlja. Moguće je samo proširivanje kolonade na susedne objekte.

Imajući u vidu da Generalni plan Beograda 2021, sadrži elemente koji su zakonom propisani za tu vrstu urbanističkog plana odnosno, sadrži "pravila

građenja" kao sastavni deo tog plana, to, po oceni Suda, nema osnova za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti osporenog dela Generalnog plana Beograda 2021.

Ustavni sud nije nadležan da ocenjuje urbanističko tehnička i arhitektonska rešenja utvrđena u urbanističkom planu, kao ni celishodnost i opravdanost tih rešenja, jer je stručna kontrola tih rešenja zakonom poverena Komisiji i vrši se u postupku donošenja urbanističkog plana.

Zakon o kulturnim dobrima ne uređuje pitanja prostornog i urbanističkog planiranja, niti utvrđuje uslove za uređenje i korišćenje prostora, pa stoga, ne može biti osnov za ocenjivanje zakonitosti urbanističkog plana, a primena zakona, saglasno članu 125. Ustava nije u nadležnosti Ustavnog suda Srbije.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je doneo Rešenje kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-130/2004 od 21.10.2004.

v) Komunalne delatnosti

Skupština opštine nema ovlašćenje da za potrebe obavljanja ili razvoja komunalnih delatnosti na svojoj teritoriji svojim aktom uvodi za tu svrhu izvore sredstava koji nisu zakonom predviđeni.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

Utvrđuje se da odredba člana 35. stav 1. tačka 5. Odluke o vodovodu i kanalizaciji ("Službeni glasnik opštine Kraljevo", broj 2/98) nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 35. stav 1. tačka 5. Odluke o vodovodu i kanalizaciji, koju je donela Skupština opštine Kraljevo na sednici održanoj 27. februara 1998. godine. Podnosilac smatra da je ova odredba Odluke suprotna Zakonu o komunalnim delatnostima i drugim zakonima, jer opštini nije dato ovlašćenje da propisuje naknade ili druge vrste novčanih obaveza za finansiranje potreba razvoja javnih komunalnih preduzeća.

Skupština opštine Kraljevo kao donosilac osporenog akta u odgovoru je pored ostalog navela da je osporena Odluka doneta na osnovu ovlašćenja iz čl. 2, 6, 13. i 27. Zakona o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 42/98) i člana 30. Statuta opštine Kraljevo ("Službeni list opštine Kraljevo", broj 10/93 i 8/95).

U postupku pred Ustavnim sudom utvrđeno je sledeće:

Odlukom Skupštine opštine Kraljevo o vodovodu i kanalizaciji utvrđeni su uslovi, način obavljanja i razvoj delatnosti prečišćavanja i distribucije vode sa postojećeg izvorišta u gradskom i prigradskom području i prečišćavanja i odvođenja atmosferskih i otpadnih voda, kao delatnosti od opšteg interesa. Osporenom odredbom člana 35. stav 1. tačka 5. Odluke propisano je da se radi trajnog snabdevanja vodom korisnika, uz zahtev za priključak podnosi dokaz o uplati sredstava na ime proširenja kapaciteta, čiju visinu utvrđuje Upravni odbog Javnog komunalnog preduzeća uz saglasnost Izvršnog odbora Skupštine opštine Kraljevo.

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom uređuje i obezbeđuje i obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti (član 113. stav 1. tačka 2.).

Zakonom o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", broj 16/97 i 42/98), propisano je: da opština, grad, odnosno grad Beograd u skladu sa tim zakonom uređuje i obezbeđuje uslove obavljanja komunalnih delatnosti i njihovog razvoja, (član 2.); da opština obezbeđuje organizovano i trajno obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti a naročito: materijalne, tehničke i druge uslove za izgradnju, održavanje i funkcionisanje komunalnih objekata, opšte uslove za trajno i kontinuirano obavljanje komunalnih delatnosti; potreban obim i kvalitet komunalnih usluga u zavisnosti od potreba i materijalnih mogućnosti korisnika usluga, materijalnih mogućnosti opštine, kao i od mogućnosti za razvoj komunalnih delatnosti (član 6.); da skupština opštine propisuje uslove i način organizovanja poslova u vršenju komunalnih delatnosti i uslove za korišćenje komunalnih proizvoda, odnosno komunalnih usluga, a naročito tehničko, sanitarno - higijenske, zdravstvene i druge uslove za obavljanje

delatnosti kojima se obezbeđuje određeni obim, vrsta i kvalitet usluga, prava i obaveze javnog komunalnog preduzeća i korisnika komunalnih proizvoda i usluga, kao i način naplate cene za te proizvode i usluge (član 13.); da se sredstva za obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti obezbeđuju iz prihoda od prodaje komunalnih proizvoda, odnosno usluga, dela naknada za uređivanje i korišćenje građevinskog zemljišta, samodoprinosu, kao i drugih izvora, u skladu sa zakonom, odnosno da Republika učestvuje svojim sredstvima u izgradnji komunalnih objekata od strateškog značaja za Republiku ili interesa za više opština ili opštinu, u skladu sa planovima razvoja (član 22.).

Iz navedene odredbe člana 113. Ustava proizlazi da poslove uređivanja i obezbeđivanja obavljanja i razvoja komunalnih delatnosti opština vrši u granicama zakona, odnosno, u skladu sa njegovim odredbama.

S obzirom da su odredbama člana 22. Zakona o komunalnim delatnostima utvrđeni izvori sredstava za obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti i to njegovim nabranjanjem, odnosno upućivanjem na zakon, to po oceni Ustavnog suda znači da skupština opštine nema ovlašćenje da za potrebe obavljanja ili razvoja komunalnih delatnosti na svojoj teritoriji svojim aktom uvodi za tu svrhu izvore sredstava koji nisu zakonom predviđeni.

Iz navedenih razloga Ustavni sud je ocenio da je odredba člana 35. stav 1. tačka 5. Odluke nesaglasna s Ustavom i zakonom.

Saglasno odredbama člana 46. tač. 1) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odredbe Odluke navedene u izreci prestaju da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-173/2001 od 30.12.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 15/2005)

Propisivanje obaveze potrošača da, ukoliko utroši manje toplotne energije od parametara koje je odredilo Javno komunalno preduzeće u vidu fiksne energije, plaća fiksnu, a ne stvarnu utrošenu energiju, kao i načina plaćanja toplotne energije kada je merni instrument u kvaru nije nesaglasno s Ustavom i zakonom.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakovitosti odredaba člana 33. i člana 34. st. 1. i 3. Odluke o opštim i tehničkim uslovima za snabdevanje grada Kruševca toplotnom energijom ("Službeni list opštine Kruševac", br. 25/90, 4/91, 9/92, 6/93, 8/93, 4/94 i 7/95).

Pred Ustavnim sudom Republike Srbije pokrenut je postupak za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredaba člana 33. i člana 34. st.1. i 3. Odluke navedene u izreci. Prema navodima predlagača, propisana obaveza potrošača da, ukoliko utroši

manje toplotne energije od parametra koji je odredilo Javno komunalno preduzeće u vidu fiksne energije, plaća fiksnu, a ne stvarno utrošenu toplotnu energiju (član 33), kao i propisani način plaćanja toplotne energije kada je merni instrument u kvaru (član 34. st. 1. i 3.) u suprotnosti sa članom 24. Zakona o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 42/98). Takođe, predlagač smatra da je Odluka nezakonita jer nije, saglasno članu 27. Zakona, usklađena sa rešenjima iz tog zakona.

Savezni ustavni sud je na osnovu člana 12. stav 2. Zakona za sprovođenje Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ustupio Ustavnom sudu Republike Srbije predmet III U 8/2003, u kojem je isti predlagač pokrenuo postupak za ocenu zakonitosti navedenih odredaba Odluke. Pozivom na odredbe čl. 11. i 14. Zakona o obligacionim odnosima, predlagač ukazuje da osporene odredbe uspostavljaju neravnopravan položaj potrošača koji plaćaju toplotnu energiju prema stanju brojila mernih instrumenata i onih koji plaćaju toplotnu energiju prema tzv. fiksnoj energiji, odnosno da osporena odredba pogoduje monopolskom položaju Javnog komunalnog preduzeća i ne obezbeđuje ekvivalentnost vrednosti usluge i naknade koja se zahteva.

U odgovoru Skupštine opštine Kruševac se ističe da osporene odredbe Odluke nisu u suprotnosti sa odredbom člana 24. Zakona o komunalnim delatnostima, s obzirom na to da Zakon, kao elemente za obrazovanje cena komunalnih usluga, određuje i vrednost sredstava angažovanih u pružanju usluga i druge specifičnosti pojedinih komunalnih delatnosti. U konkretnom slučaju, velika vrednost sredstava angažovanih u pružanju usluge proizvodnje toplotne energije ima za posledicu visoke fiksne troškove koji opterećuju cenu toplotne energije po jedinici proizvodnje, i da ukoliko bi se naplatila samo stvarno utrošena toplotna energija koja je po mernom instrumentu manja od fiksne energije, isporučilac bi iskazao gubitak. U odgovoru se, takođe, navodi da osporena odluka nije formalno usklađivana sa Zakonom o komunalnim delatnostima, s obzirom da njene odredbe nisu ni bile u suprotnosti sa Zakonom.

Odredbama osporenog člana 33. Odluke određeno je da se obračun isporučene toplotne energije za objekte sa mernim uređajima vrši prema stanju brojila mernih instrumenata, a kao izuzetak predviđeno je da se, u slučaju kad je utrošena energija manja od fiksne energije, naplaćuje fiksna energija, prema obrascu datom za njeno određivanje. Odredbama člana 34. st. 1. i 3. Odluke utvrđeno je da se za korisnike poslovnog i proizvodnog prostora, u slučaju kada nije ugrađen merni instrument ili kada je isti u kvaru, naplata vrši prema izračunatoj potrošnji toplotne energije koja se dobija množenjem priključne snage korisnika sa elementima datim u članu 33. Odluke.

Odredbom člana 113. stav 1. tačka 2) Ustava utvrđeno je da opština, preko svojih organa u skladu sa zakonom, uređuje i obezbeđuje obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti.

Zakonom o komunalnim delatnostima utvrđeno je da opština, odnosno grad, u skladu sa ovim zakonom, uređuje i obezbeđuje uslove obavljanja komunalnih delatnosti i njihov razvoj, kao i da su komunalne delatnosti, delatnosti od opšteg interesa. Odredbama čl. 4. i 5. Zakona propisano je da je proizvodnja i snabdevanje parom i toplom vodom jedna od delatnosti koja predstavlja nezamenljiv uslov života i rada građana i drugih subjekata na određenom području i dat je bliži opis te komunalne delatnosti. Članom 13. Zakona utvrđeno je ovlašćenje opštine da propisuje uslove i način organizovanja poslova u vršenju komunalnih delatnosti i uslove za korišćenje komunalnih proizvoda, odnosno usluga, a naročito: tehničke, sanitarno – higijenske i druge potrebne uslove za obavljanje delatnosti kojima se obezbeđuje određeni obim, vrsta i kvalitet usluge, ako njihov kvalitet nije propisan; način obezbeđivanja

kontinuiteta u vršenju komunalnih delatnosti; prava i obaveze javnog komunalnog ili drugog preduzeća, ili preduzetnika koji obavljaju komunalnu delatnost i korisnika komunalnih proizvoda i usluga; način naplate cene za komunalne proizvode, odnosno za korišćenje komunalnih usluga, kao i prava korisnika u slučaju neisporuke ili nekvalitetne isporuke komunalnog proizvoda i nevršenja, odnosno nekvalitetnog vršenja komunalne usluge; način postupanja i ovlašćenja opštine u slučaju prekida u proizvodnji komunalnih proizvoda ili pružanju usluga u slučaju nepredviđenih okolnosti. Odredbama člana 24. Zakona propisano je da se cena komunalne usluge obrazuje na osnovu elemenata koje čine: vrsta, obim i kvalitet usluge koji se utvrđuju standardima i normativima koje propisuje opština, vrednost sredstava angažovanih u pružanju usluga i visina materijalnih troškova u obavljanju komunalnih usluga, prema standardima i normativima utroška energije, materijalnih i drugih troškova ili planskim kalkulacijama kao i drugi elementi u zavisnosti od uslova na tržištu i specifičnosti pojedinih komunalnih usluga.

Ustavni sud je ocenio da je saglasno navedenim odredbama Zakona, Skupština opštine Kruševac imala ovlašćenje da svojim propisom utvrdi uslove za korišćenje komunalnih usluga i način plaćanja komunalne usluge, i da u okviru tih ovlašćenja utvrdi pravila za određivanje obima pružene usluge putem utvrđivanja obrasca definisanog osporenim odredbama člana 33., odnosno osporenim odredbama člana 34. st 1. i 3. Odluke. Po oceni Suda navedeno ovlašćenje za Skupštinu opštine proističe i iz odredaba Zakona koje je ovlašćuju da, u okviru elemenata za obrazovanje cena komunalnih usluga propisanih zakonom, odredi normative i standarde za određivanje, pored ostalog, i obima pruženih usluga, kao i da odredi druge elemente za obrazovanje cena kada to zahtevaju specifičnosti pojedinih usluga.

Ocenjujući na osnovu izloženog da je osporeni propis skupštine opštine zasnovan na Zakonu o komunalnim delatnostima, te da u skladu sa njim, uređuje obligacione odnose u oblasti komunalne delatnosti, Sud je utvrdio da, u smislu člana 27. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima, osporene odredbe imaju značenje propisa koji obavezuju ugovorne strane pri uređivanju odnosa, a da svojom sadržinom ne povređuju načelo ravnopravnosti učesnika u obligacionom odnosu, i zabrane stvaranja i iskorišćavanja monopolskog položaja sadržane u čl. 11. i 14. Zakona o obligacionim odnosima.

S obzirom na to da je osporena Odluka zasnovana na odredbama Zakona o komunalnim delatnostima u pogledu ovlašćenja donosioca akta i predmeta uređivanja, Ustavni sud smatra da sama činjenica da njen izvorni tekst potiče iz vremena važenja Zakona o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik SRS", broj 44/89), ne daje osnova za utvrđivanje njene nezakovitosti i neustavnosti.

Na osnovu navedenog i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br.32/91 i 67/ 93), Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-78/2003 od 21.10.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 135/2004)

g) Samodoprinos

Odluka o uvođenju samodoprinosu je neustavna i nezakonita, ako nije doneta po postupku koji je predviđen zakonom koji je bio na snazi u vreme njenog donošenja.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da Odluka o uvođenju samodoprinosu za područje Mesne zajednice " TISAPART - ALVEG" ("Službeni list opštine Senta", broj 4/02), nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu Odluke iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti Odluke navedene u tački 1. izreke. Inicijator ističe da je osporena Odluka doneta na neustavan i nezakonit način, te da je u celini suprotna Ustavu i zakonu. Prema navodima inicijatora, postupak donošenja Odluke sproveden je u periodu od 1. marta do 15. marta 2002. godine, a Odluka je doneta 16. marta 2002. godine. Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/02) stupio je na snagu 6. marta 2002. godine, a članom 87. ovog zakona propisano je da se odluka o uvođenju samodoprinosu donosi tajnim glasanjem. S obzirom na to da je osporena Odluka doneta pismenim izjašnjanjem građana, po mišljenju inicijatora, proističe da nije doneta na način predviđen važećim Zakonom o lokalnoj samoupravi. U prilog svoje tvrdnje, inicijator navodi da važećim Zakonom nije propisano da se započeti postupci po ranijem Zakonu mogu okončati po tom zakonu. Pored osporavanja navedene Odluke sa formalno-pravnog stanovišta, inicijator osporava ustavnost i zakonitost i pojedinih materijalno-pravnih odredaba Odluke. U inicijativi se navodi da Odlukom nisu dovoljno precizirane namene za koje se samodoprimos uvodi i vršenje nadzora nad trošenjem sredstava samodoprinosu (član 4.); da nije jasno definisano kako će se utvrđivati vrednost imovine licima koja nemaju prebivalište, već samo nepokretnosti na području Mesne zajednice, za koju se samodoprimos uvodi (član 5. stav 2.); plaćanje samodoprinosu na penzije i druga primanja na koja se ne plaća samodoprimos, u skladu sa zakonom (član 6.); mogućnost trošenja viška sredstava Odlukom Saveta mesne zajednice (član 14.) i određivanje retroaktivne primene Odluke (član 16.). Predloženo je, takođe, da Ustavni sud obustavi od izvršenja akte i radnje preduzete na osnovu osporene Odluke.

U odgovoru Mesne zajednice "TISAPART ALVEG", opština Senta, ističe se da je postupak uvođenja samodoprinosu bio u skladu sa važećim propisima, odnosno da je sporna Odluka o uvođenju samodoprinosu doneta na osnovu Odluke o obliku i načinu neposrednog izjašnjanja građana opštine Senta o uvođenju samodoprinosu ("Službeni list opštine Senta", broj 13/2001), koja predviđa da odluku o samodoprimosu građani donose davanjem pismene izjave. Navodi se da su odredbe opštinske odluke bile u skladu sa odredbama člana 66. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/2001), kao i da je proces donošenja osporene Odluke bio započet krajem januara meseca 2002. godine. Skupština opštine Senta je utvrdila Predlog odluke o uvođenju samodoprinosu 18. februara 2002. godine u kome je bilo određeno da će se građani izjasniti o uvođenju samodoprinosu davanjem pismene izjave od 1. marta 2002. godine do 15. marta 2002. godine.

Skupština opštine Senta, u ime donosioca Odluke, zatražila je dopisom od 8. juna 2003. godine od Ustavnog suda da, pre donošenja konačne odluke o ustavnosti i zakonitosti, zastane sa postupkom i ostavi rok donosiocu akta za uklanjanje uočenih neustavnosti i nezakonitosti u Odluci, na osnovu člana 41. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93). Ustavni sud je na sednici od 16. oktobra 2003. godine doneo Zaključak da zastane sa postupkom, radi omogućavanja donosiocu akta da do 31. decembra 2003. godine usaglasi s Ustavom i zakonom osporenu Odluku. Saglasno ovom zaključku, Opština Senta je bila obavezna da po isteku roka obavesti Ustavni sud o postupanju po njemu, ali do donošenja konačne Odluke Sud nije primio ovo obaveštenje.

Osporena Odluka doneta je 16. marta 2002. godine za period od 1. aprila 2002. godine do 31. marta 2012. godine, a prema preambuli pravni osnov za njeno donošenje sadržan je u članu 69. stav 3. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/2001). Odluka je doneta putem pismenog izjašnjenja građana Mesne zajednice, koje je sprovedeno u periodu od 1. marta 2002. godine do 15. marta iste godine.

Članom 114. stav 2. Ustava predviđeno je da se sredstva za zadovoljavanje potreba građana u opštini mogu prikupljati na osnovu neposrednog izjašnjenja građana, u skladu sa zakonom. Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01), na osnovu koga je doneta osporena Odluka, u članu 66. predviđao je, da odluku o samodoprinosu građani donose referendumom ili davanjem pismene izjave, u skladu sa propisima kojima je uređen postupak neposrednog izjašnjenja građana, ako ovim zakonom nije drugačije određeno (stav 1.), a da o obliku i načinu neposrednog izjašnjenja građana odlučuje skupština opštine. (stav 2.). Važećim Zakonom o lokalnoj samoupravi propisano je da odluku o uvođenju samodoprinosu građani donose neposredno, tajnim glasanjem, u skladu sa statutom (član 87.), da se odluka smatra donetom kada se za nju izjasni većina od ukupnog broja građana (član 90. stav 3.), kao i da se odluka objavljuje na način na koji se objavljuju akti opštine (član 90. stav 1.). Prema oceni Suda, zakonitost postupka donošenja osporenog akta uslov je njegove punovažnosti i može se ocenjivati samo u odnosu na zakon koji je na snazi u vreme donošenja akta.

Zakon o lokalnoj samoupravi, koji je naveden kao pravni osnov za donošenje osporene Odluke, prestao je da važi 6. marta 2002. godine, danom stupanja na snagu važećeg Zakona o lokalnoj samoupravi, u smislu odredbe člana 128. ovog zakona. Kako važeći Zakon o lokalnoj samoupravi ne sadrži u prelaznim, odnosno završnim odredbama rešenja kojima bi se odredila pravna sudbina akata o uvođenju samodoprinosu čiji je postupak donošenja otpočeo za vreme važenja ranijeg Zakona o lokalnoj samoupravi, a koji su stupili na snagu posle stupanja na snagu važećeg Zakona o lokalnoj samoupravi, Ustavni sud je utvrdio da je važeći Zakon o lokalnoj samoupravi stupio na snagu i počeo da se primenjuje 6. marta 2002. godine. Imajući u vidu činjenicu da je u toku postupka donošenja osporene Odluke stupio na snagu Zakon o lokalnoj samoupravi koji je predvideo drugačije rešenje u pogledu načina i postupka donošenja odluka o samodoprinosu, a da nijednom odredbom tog zakona nije predviđeno da će se postupci donošenja akata o samodoprinosu koji su započeti po odredbama ranijeg zakona okončati po tom zakonu, Sud je utvrdio da osporena Odluka nije doneta u skladu sa Zakonom koji je bio na snazi u vreme njenog donošenja, što je u celini čini neustavnom i nezakonitom.

S obzirom na to da je Ustavni sud doneo konačnu odluku u ovoj pravnoj stvari, Sud je odbacio zahtev za obustavu izvršenja akata, odnosno radnji na osnovu

osporene Odluke, na osnovu odredbe člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka.

Na osnovu izloženog, kao i odredaba člana 42. stav 3. i člana 46. tač. 1) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava, Odluka navedena u tački 1. izreke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-45/2002 od 4.11.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 135/2004)

Zakonitost postupka donošenja osporenog akta uslov je njegove punovažnosti i može se ocenjivati samo u odnosu na zakon koji je na snazi u vreme donošenja akta. Odluka o uvođenju samodoprinosu je neustavna i nezakonita, ako nije doneta po postupku koji je bio predviđen zakonom koji je bio na snazi u vreme njenog donošenja.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da Odluka o uvođenju samodoprinosu za područje Mesne zajednice "Centar-Topart" ("Službeni list opštine Senta", broj 4/02), nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata i radnji preduzetih na osnovu Odluke iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti Odluke navedene u tački 1. izreke. Prema navodima podnosioca inicijative, osporena Odluka doneta je na neustavan i nezakonit način i suprotna je Ustavu i zakonu. Postupak za donošenje Odluke, navodi se u inicijativi, sproveden je u periodu od 1. do 15. marta 2002. godine, a Odluka je doneta 16. marta 2002. godine, davanjem pismenih izjava. U toku sprovođenja postupka donošenja Odluke, 6. marta 2002. godine, stupio je na snagu Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/02), koji u odredbi člana 87. propisuje da se odluka o uvođenju samodoprinosu donosi tajnim glasanjem, iz čega, po mišljenju inicijatora proizlazi da Odluka nije doneta na način utvrđen važećim Zakonom, koji ne predviđa mogućnost da se postupci započeti po ranije važećem zakonu i okončaju saglasno odredbama tog zakona.

Po mišljenju inicijatora, osporena Odluka nije saglasna Zakonu ni sa aspekta sadržine odredaba kojima se uređuju najznačajnija pitanja samodoprinosu, kao što su pitanja namene, utvrđivanje vrednosti radova i načina kontrole trošenja prikupljenih sredstava (član 4); utvrđivanja osnovice samodoprinosu za lica koja nemaju prebivalište, već samo nepokretnosti na području mesne zajednice (član 5. stav 2.); plaćanje samodoprinosu iz penzija i drugih primanja na koja se, u skladu sa zakonom, samodopri nos ne plaća (član 6.); mogućnost trošenja viška prikupljenih sredstava na osnovu odluke Saveta mesne zajednice (član 14.) i određivanje retroaktivne primene Odluke (član 16.). Predloženo je i da Ustavni sud obustavi od izvršenja akte i radnje preduzete na osnovu osporene Odluke.

U odgovoru Mesne zajednice "Centar-Topart" ističe se da je Savet Mesne zajednice, na sednici održanoj 18. februara 2002. godine, utvrdio Predlog odluke o uvođenju samodoprinosu za područje Mesne zajednice "Centar-Topart" ("Službeni list opštine Senta", broj 2/2002 od 19. februara 2002. godine), na osnovu koga je sprovedeno pismeno izjašnjavanje građana ove Mesne zajednice, saglasno odredbama tada važećeg Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/2001) i Statuta opštine Senta, koji je predviđao da odluku o uvođenju samodoprinosu građani donose referendumom ili davanjem pismene izjave, koji je usaglašen sa novim Zakonom o lokalnoj samoupravi tek 6. juna 2002. godine.

U ime donosioca osporene Odluke, dopisom od 21. jula 2003. godine, Ustavnom sudu se obratila Skupština opštine Senta, predlažući da Ustavni sud zastane sa postupkom i odredi rok za uklanjanje uočenih neustavnosti i nezakonitosti u Odluci,

što je Zaključkom Ustavnog suda, donetim na sednici održanoj 11. marta 2004. godine i učinjeno. Određen je rok za usaglašavanje odredaba osporene Odluke sa Ustavom i zakonom, zaključno sa 30. junom 2004. godine. Osporena Odluka nije u naznačenom roku usaglašena s Ustavom i zakonom, a 18. novembra 2004. godine Ustavni sud je obavješten da je Mesna zajednica "Centar-Topart" postupila po zaključku Ustavnog suda od 25. juna 2004. godine, tako što je Savet Mesne zajednice doneo Odluku kojom su izmenjene osporene odredbe Odluke o uvođenju samodoprinosu. Po oceni Ustavnog suda, navedeno obavještenje nije od pravne važnosti za odlučivanje u ovoj stvari, s obzirom da se odluka o izmeni odluke o uvođenju samodoprinosu može doneti isključivo na način koji je Zakonom utvrđen za donošenje odluke o uvođenju samodoprinosu, odnosno tajnim glasanjem građana mesne zajednice.

Osporena Odluka doneta je 16. marta 2002. godine za period od 1. aprila 2002. godine do 31. marta 2012. godine, a prema preambuli, pravni osnov za njeno donošenje sadržan je u članu 69. stav 3. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/2001). Odluka je doneta putem pismenog izjašnjavanja građana Mesne zajednice, koje je sprovedeno u periodu od 1. marta 2002. godine do 15. marta iste godine.

Članom 114. stav 2. Ustava predviđeno je da se sredstva za zadovoljavanje potreba građana u opštini mogu prikupljati na osnovu neposrednog izjašnjavanja građana, u skladu sa zakonom.

Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01), na osnovu koga je doneta osporena Odluka, u članu 66. predviđao je, da odluku o samodoprinosu građani donose referendumom ili davanjem pismene izjave, u skladu sa propisima kojima je uređen postupak neposrednog izjašnjavanja građana, ako ovim zakonom nije drugačije određeno (stav 1.), a da o obliku i načinu neposrednog izjašnjavanja građana odlučuje skupština opštine (stav 2.). Važećim Zakonom o lokalnoj samoupravi propisano je da odluku o uvođenju samodoprinosu građani donose neposredno, tajnim glasanjem, u skladu sa statutom (član 87.), da se odluka smatra donetom kada se za nju izjasni većina od ukupnog broja građana (član 90. stav 3.), kao i da se odluka objavljuje na način na koji se objavljuju akti opštine (član 90. stav 1.). Prema oceni Suda, zakonitost postupka donošenja osporenog akta uslov je njegove punovažnosti i može se ocenjivati samo u odnosu na zakon koji je na snazi u vreme donošenja akta.

Zakon o lokalnoj samoupravi, koji je naveden kao pravni osnov za donošenje osporene Odluke, prestao je da važi 6. marta 2002. godine, danom stupanja na snagu važećeg Zakona o lokalnoj samoupravi, u smislu odredbe člana 128. ovog zakona. Kako važeći Zakon o lokalnoj samoupravi ne sadrži u prelaznim, odnosno završnim odredbama rešenja kojima bi se odredila pravna sudbina akata o uvođenju samodoprinosu čiji je postupak donošenja otpočeo za vreme važenja ranijeg Zakona o lokalnoj samoupravi, a koji su stupili na snagu posle stupanja na snagu važećeg Zakona o lokalnoj samoupravi, Ustavni sud je utvrdio da je važeći Zakon o lokalnoj samoupravi stupio na snagu i počeo da se primenjuje 6. marta 2002. godine. Imajući u vidu činjenicu da je u toku postupka donošenja osporene Odluke stupio na snagu Zakon o lokalnoj samoupravi koji je predvideo drugačije rešenje u pogledu načina i postupka donošenja odluka o samodoprinosu, a da nijednom odredbom tog zakona nije predvideo da će se postupci donošenja akata o samodoprinosu koji su započeti po odredbama ranijeg zakona okončati po tom zakonu, Sud je utvrdio da osporena Odluka nije doneta u skladu sa Zakonom koji je bio na snazi u vreme njenog donošenja, što je u celini čini neustavnom i nezakonitom.

S obzirom na to da je Ustavni sud doneo konačnu odluku u ovoj pravnoj stvari, Sud je odbacio zahtev za obustavu izvršenja akata, odnosno radnji donetih ili preduzetih na osnovu osporene Odluke, na osnovu odredbe člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Na osnovu izloženog, kao i odredaba člana 42. stav 3. i člana 46. tač. 1) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava, Odluka navedena u tački 1. izreke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-47/2002 od 25.11.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 135/2004)

S obzirom da su u toku postupka pred Ustavnim sudom osporene odredbe odluke o uvođenju samodoprinosu usklađene sa Ustavom i zakonom, stekli su se uslovi da se postupak obustavi.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Obustavlja se postupak za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o uvođenju samodoprinosu za područje Mesne zajednice Kržince, opština Vladičin Han, od 29. maja 2000. godine.

Ustavnom sudu podneta je inicijativa grupe penzionera Mesne zajednice Kržince za "oslobađanje" od obaveze plaćanja samodoprinosu uvedenog Odlukom navedenom u izreci. U odgovoru Skupštine opštine Vladičin Han navedeno je da je Odluka doneta na osnovu Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 49/99), koji je važio u vreme donošenja Odluke, ali je izražena spremnost da se izvrši usklađivanje njenih odredaba sa odredbama važećeg Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002).

Ustavni sud je, na sednici održanoj 20. maja 2004. godine, zaključio da zastane sa postupkom i omogući građanima Mesne zajednice Kržince da odredbe čl. 5. i 10. Odluke usklade s Ustavom i zakonom.

Na referendumu održanom 15. avgusta 2004. godine, doneta je Odluka o izmeni odluke o uvođenju samodoprinosu za teritoriju Mesne zajednice Kržince ("Službeni glasnik Pčinjskog okruga", broj 14/2004), kojom su odredbe čl. 5. i 10. osporene Odluke usklađene s Ustavom i zakonom. Odredba člana 5. Odluke izmenjena je tako što je utvrđeno da se samodoprinos u novcu uvodi po stopi od 2% na zarade (plate zaposlenih) i 2% na prihod od poljoprivrede i šumarstva, čime je ova odredba usklađena sa odredbom člana 93. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002). Izmenom odredbe člana 10. Odluke predviđeno je da će se sredstva samodoprinosu, ostvarena iznad planiranog iznosa, vratiti građanima na način određen odlukom Saveta Mesne zajednice Kržince, čime je ova odredba usklađena sa odredbom člana 88. tačka 10) Zakona o samodoprinosu kojom je propisano da odluka o uvođenju

samodoprinosu sadrži odredbu o načinu vraćanja sredstava koja se ostvare iznad iznosa koji je odlukom određen.

S obzirom da su u toku postupka odredbe čl. 5. i 10. Odluke o uvođenju samodoprinosu za područje Mesne zajednice Kržince, usklađene s Ustavom i zakonom, po oceni Ustavnog suda, stekli su se uslovi da se postupak obustavi, saglasno odredbi člana 25. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), kojom je predviđeno da će Ustavni sud obustaviti postupak kad je u toku postupka opšti akt usaglašen s Ustavom, odnosno zakonom ili drugim republičkim propisom.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-47/2004 od 09.12.2004.

Imajući u vidu da je, u toku postupka pred Ustavnim sudom za ocenu ustavnosti i zakonitosti osporene Odluke, prestao da važi Zakon o lokalnoj samoupravi, koji je bio pravni osnov za donošenje odluka o samodoprinosu, ne postoje procesne pretpostavke za ocenu zakonitosti postupka donošenja opšteg akta sa zakonom koji je prestao da važi.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Obustavlja se postupak za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Odluke o uvođenju samodoprinosu za naseljeno mesto Starčevo, opština Pančevo ("Službeni list opštine Pančevo" broj 13/2000).

Ustavnom sudu Republike Srbije, podnet je predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Odluke o uvođenju samodoprinosu za naseljeno mesto Starčevo, opština Pančevo ("Službeni list opštine Pančevo" broj 13/2000). Predlagač navodi, da se prilikom uvođenja spornog samodoprinosu, građani mesne zajednice Starčevo nisu izjašnjavali o pitanjima važnim za uvođenje samodoprinosu za naseljeno mesto Starčevo, nego da su se izjašnjavali o odvajanju samodoprinosu tog naseljenog mesta od samodoprinosu Pančeva. Prilikom ovog izjašnjavanja bilo je slučajeva u kojima se jedno lice izjašnjavalo za više lica, što dovodi u sumnju postojanje većine glasova građana potrebne za donošenje osporene Odluke. Predlagač smatra da izjašnjavanje građana o osporenoj Odluci, usled navedenih nedostataka, nije u saglasnosti sa Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01) i odredbama čl. 6. i 7. Odluke o obliku i načinu izjašnjavanja građana o predlogu odluke o samodoprinosu za područje mesne zajednice Starčevo ("Službeni list opštine Pančevo", broj 7/2000).

U odgovoru predsednika Saveta mesne zajednice Starčevo se ističe, da su se na listi za pismeno izjašnjavanje građana o samodoprinosu nalazili tekstovi programa namene sredstava samodoprinosu, stope samodoprinosu, ukupno planirana sredstva samodoprinosu i vreme za koje se samodoprinos uvodi, te da je time data mogućnost građanima da se upoznaju sa osnovnim elementima uvođenja samodoprinosu. Takođe se navodi da je Komisija koja je sprovela postupak

izjašnjavanja građana o samodoprinosu konstatovala da se za uvođenje samodoprinosa izjasnilo 54,3% od ukupnog broja građana na koje se samodoprinos odnosi.

Ustavni sud Republike Srbije je utvrdio da je Odluka o uvođenju samodoprinosa za naseljeno mesto Starčevo, opština Pančevo ("Službeni list opštine Pančevo" broj 13/2000), doneta 15. septembra 2000. godine za period od 1. oktobra 2000. godine do 30. septembra 2005. godine. Odlukom je uveden samodoprinos radi izgradnje kanalizacije, proširenja sportske sale, asfaltiranja i popravke puteva, izmeštanja deponije i zadovoljavanja potreba građanja u oblasti sporta, kulture i informisanja.

Članom 114. Ustava Republike Srbije je utvrđeno da se za zadovoljavanje potreba građana u opštini sredstva mogu prikupljati na osnovu neposrednog izjašnjavanja građana, u skladu sa zakonom.

Članom 66. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 49/99) je bilo predviđeno da odluku o samodoprinosu građani donose referendumom ili davanjem pismene izjave, u skladu sa propisima kojima je uređen postupak neposrednog izjašnjavanja građana, ako ovim zakonom nije drukčije određeno. O obliku i načinu neposrednog izjašnjavanja građana odlučuje skupština opštine.

Članom 128. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002) koji je stupio na snagu 6. marta 2002. godine, utvrđeno je da danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01), osim odredbi čl. 120 do 162. o izboru odbornika skupštine opštine, koje će se primenjivati do donošenja novog zakona o izboru odbornika.

Imajući u vidu da je u toku postupka pred Ustavnim sudom za ocenu ustavnosti i zakonitosti osporene Odluke, prestao da važi Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 27/01), koji je bio pravni osnov za donošenje Odluke, a da iz navedene odredbe Ustava sledi da se postupak donošenja odluka o samodoprinosu ne uređuje neposredno na osnovu Ustava, već na osnovu zakona, to ne postoje procesne pretpostavke za ocenu zakonitosti postupka donošenja opšteg akta za zakonom koji je prestao da važi, pa je Sud na osnovu člana 25. tačka 2) Zakona o postupku pred ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), obustavio postupak za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti osporene Odluke.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je doneo Rešenje kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-83/2001 od 18.11.2004.

**6. OPŠTI AKTI PREDUZEĆA, JAVNIH PREDUZEĆA, USTANOVA I
ORGANIZACIJA**

a) Radni odnosi

Direktor dela preduzeća nema zakonsko ovlašćenje da donosi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, kao ni opšte akte kojima se uređuju pitanja unutrašnje organizacije poslova u delu preduzeća.

Ustavni sud je doneo:

O D L U K U

1. Utvrđuje se da Odluka o LXVIII izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, broj 71-4157/1 od 31. maja 2000. godine, Odluka o LXX izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, broj 71-463 od 19. januara 2001. godine, Odluka o LXXIII izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, broj 71-2585 od 23. marta 2001. godine, Odluka o LXXV izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, broj 71-3477 od 18. aprila 2001. godine, Odluka o LXXVII izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, broj 71-10086 od 24. oktobra 2001. godine, Odluka o LXXXI izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova radnih mesta, broj 71-11286 od 26. novembra 2001. godine, Odluka o LXXXII izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova radnih mesta, broj 71-11473 od 3. decembra 2001. godine, Odluka o LXXXIII izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova radnih mesta, broj 71-11654 od 6. decembra 2001. godine, Odluka o LXXXV izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova radnih mesta, broj 71-12125 od 14. decembra 2001. godine, Odluka o LXXXVI izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova radnih mesta, broj 71-12460 od 21. decembra 2001. godine i Odluka kojom se na opšti način uređuje mezoorganizacija poslova u NIS-Naftagas, broj 10-7970 od 28. juna 2002. godine, koje je doneo direktor NIS-Naftagas-a dela preduzeća za istraživanje i proizvodnju nafte, prirodnog gasa, podzemnih voda i geotermalne energije NIS-Naftna industrija Srbije sa p.o. Novi Sad, nisu u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata, odnosno radnji preduzetih na osnovu odluka iz tačke 1.

Predlogom Jedinstvene sindikalne organizacije "NIS-Naftagas" Novi Sad pokrenut je postupak za ocenjivanje zakonitosti odluka navedenih u izreci. U predlogu se, pored ostalog, navodi: da direktor NIS-Naftagas-a, kao dela preduzeća NIS-Naftna industrija Srbije, nije ovlašćen da osporenim odlukama utvrđuje koeficijente radi utvrđivanja cene rada za radna mesta kojih nema u Kolektivnom ugovoru NIS-Naftna industrija Srbije, a što je u osporenim aktima učinjeno saglasno zakonu; da su u članu 51. stav 1. Kolektivnog ugovora za NIS - Naftna industrija Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 18/2000), utvrđeni koeficijenti za utvrđivanje cene radnih mesta u NIS-u i delovima NIS-a, a odredbom stava 2. predviđeno je da se koeficijenti za utvrđivanje cene radnog mesta, za radna mesta koja nisu navedena u stavu 1. ovog člana, utvrđuju u posebnom prilogu koji čini sastavni deo Kolektivnog ugovora. Osporene odluke, po mišljenju predlagača, nesaglasne su i sa odredbama čl. 36. i 44. Ustava Republike Srbije, jer Sindikatu nije data mogućnost da učestvuje u njihovom

donošenju. U predlogu je podnet i zahtev da Ustavni sud, do donošenja konačne odluke u ovom ustavnom sporu, obustavi izvršenje pojedinačnih akata, odnosno radnji koje su preduzete na osnovu osporenih odluka.

U odgovoru direktora NIS-Naftagas-a se ističe da je NIS-Naftagas deo Javnog preduzeća NIS-Naftna industrija Srbije (u daljem tekstu: NIS-Naftagas), da je direktor NIS-Naftagas-a, na osnovu ovlašćenja sadržanog u članu 14. Statuta Javnog preduzeća NIS-Naftna industrija Srbije (u daljem tekstu: NIS) i člana 25. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta NIS-Naftagas, doneo sve osporene odluke kojima je utvrdio radna mesta sa svim potrebnim uslovima i brojem izvršilaca i uredio mezoorganizaciju poslova NIS-Naftagas-a, te da nije prekoračio ovlašćenja iz Kolektivnog ugovora i Statuta NIS-a.

U toku postupka pred Ustavnim sudom vršilac dužnosti generalnog direktora NIS-a i direktor NIS-Naftagas-a, podneli su zahtev da Sud zastane sa postupkom ocene ustavnosti i zakonitosti osporenih akata i da im se da mogućnost da otklone uočene neustavnosti i nezakonitosti osporenih akata. Ustavni sud, na sednici održanoj 17. juna 2004. godine, doneo je Zaključak o zastajanju sa postupkom i dao mogućnost NIS-u i NIS-Naftagas-u da u roku do 30. septembra 2004. godine osporene akte usaglase s Ustavom i zakonom, uz obavezu NIS-a da u ostavljenom roku obavesti Ustavni sud o postupanju po ovom Zaključku i dostavi usaglašena osporena akta. Međutim, direktor NIS-Naftagas-a, dopisom broj 71-20248 od 27. septembra 2004. godine, podneo je zahtev za produženje roka za usaglašavanje osporenih akata s Ustavom i zakonom, uz obrazloženje da se radi o izuzetno složenom poslu za čije uspešno izvršenje je neophodno uložiti više vremena. Polazeći od činjenice da je Ustavni sud ostavio rok od preko tri meseca i da u ostavljenom roku osporeni akti nisu usaglašeni s Ustavom i zakonom, Ustavni sud je na osnovu člana 41. stav 2. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka nastavio postupak ocene ustavnosti i zakonitosti osporenih odluka NIS - Naftagas-a.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio sledeće:

Osporenim odlukama o izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, broj 08-3-27/1-1 od 10. decembra 1990. godine (Službeni bilten "Nafta-gas", broj 5. od 20. decembra 1990. godine) menjaju se i dopunjuju odredbe Tabelarnog dela ovog Pravilnika, i to:

- Odlukom o LXVIII izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, broj 71-4157/1 od 31. maja 2000. godine, menjaju se radna mesta i stepeni stručne spreme u kancelariji direktora, i umesto bodova određuju se koeficijenti za utvrđivanje cene radnih mesta. Odredbom člana 3. Odluke predviđeno je da će se Odluka primenjivati retroaktivno, tj. pre dana stupanja na snagu.

- Odlukom o LXX izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, broj 71-463 od 19. januara 2001. godine, menjaju se radna mesta i uslovi za obavljanje poslova u Komercijali i Pravnim i kadrovskim poslovima i društvenom standardu i utvrđuje broj izvršilaca i koeficijenti. Odluka je stupila na snagu osmog dana od dana objavljivanja, ali je utvrđena njena retroaktivna primena.

- Odlukom o LXXIII izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, broj 71-2585 od 23. marta 2001. godine, menjaju se radna mesta i uslovi i broj izvršilaca u Kancelariji direktora, OD Istraživanja i tehnologije, Rudarskim poslovima i Finansijama. Odluka je stupila na snagu danom donošenja.

- Odlukom o LXXV izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, broj 71-3477 od 18. aprila 2001. godine, menja se radno mesto i broj izvršilaca u Kancelariji direktora. Odluka je stupila na snagu danom donošenja.

- Odlukom o LXXVII izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, broj 71-10086 od 24. oktobra 2001. godine, menjaju se radna mesta, uslovi, broj izvršilaca i koeficijenti u Komercijali, Sektoru za poslove sa inostranstvom i Sektoru pravnih poslova. Odluka je stupila na snagu danom donošenja.

- Odlukom o LXXXI izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova radnih mesta, broj 71-11286 od 26. novembra 2001. godine, menjaju se radna mesta, uslovi i broj izvršilaca u Kancelariji direktora, Rudarskim radovima, Specijalnim radovima, Održavanju, Komercijali, Skladištu, Pravnim, kadrovskim poslovima i društvenom standardu, Imovinsko pravnim poslovima, Službi za opšte poslove, Odmaralištu na Zlatiboru i Poslovnom centru. Odluka je stupila na snagu danom donošenja.

- Odlukom o LXXXII izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova radnih mesta, broj 71-11473 od 3. decembra 2001. godine, menjaju se radna mesta, uslovi i broj izvršilaca u Istraživanju i Proizvodnji. Odluka je stupila na snagu danom donošenja.

- Odlukom o LXXXIII izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova radnih mesta, broj 71-11654 od 6. decembra 2001. godine, menjaju se radna mesta, uslovi i broj izvršilaca u Direkciji za poslove sa inostranstvom, Kancelariji direktora, Sektoru za izvoz roba i usluga, Sektoru za uvoz roba i usluga, Sektoru za praćenje i realizaciju međunarodno pravnih poslova, Sektoru za zajedničko poslovanje sa ino-partnerom, Rudarskim poslovima, Sektoru tehničko-komercijalnih poslova i Komercijali. Odluka je stupila na snagu danom donošenja.

- Odlukom o LXXXV izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova radnih mesta, broj 71-12125 od 14. decembra 2001. godine, menjaju se radna mesta, uslovi i broj izvršilaca u Kancelariji direktora, Razvoju, Finansijama, Ekonomici poslovanja i Komercijali. Odluka je stupila na snagu danom donošenja.

- Odlukom o LXXXVI izmenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova radnih mesta, broj 71-12460 od 21. decembra 2001. godine, menjaju se radna mesta, uslovi i broj izvršilaca u Rudarskim radovima, pogonu Transporta i izgradnje, Proizvodnji, Komercijali i Pravnim, kadrovskim poslovima i društvenom standardu. Odluka je stupila na snagu danom donošenja.

- Odlukom kojom se na opšti način uređuje mezoorganizacija poslova u NIS-Naftagas, broj 10-7970 od 28. juna 2002. godine, uređuje se mezoorganizacija poslova u NIS-Naftagas, utvrđuju organizacioni oblici podele poslova, radna mesta nosilaca navedenih poslova i "resorne veze poslova sa direktorom, zamenikom direktora i pomoćnicima direktora". Odredbama člana 2. Odluke utvrđuju se organizacione jedinice, šifre i radna mesta u Kancelariji direktora, a odredbama čl. 3. do 7. Odluke utvrđuju se organizacione celine i radna mesta u Kancelarijama pomoćnika direktora. Odredbom člana 8. Odluke predviđeno je da sastavni deo ove Odluke čine: Tabelarni deo sa uslovima radnih mesta i koeficijentima i Šema mezoorganizacije, odredbom člana 9. predviđeno je ovlašćenje direktora NIS-Naftagas da izvrši raspoređivanje izvršilaca po ovoj Odluci, a članom 10. Odluke predviđeno je da će radna mesta utvrđena ovom odlukom biti ugrađena u Akt o organizaciji i sistematizaciji NIS-Naftagas.

Sve osporene odluke navedene u izreci doneo je direktor NIS -Naftagas-a, kao direktor dela Javnog preduzeća NIS-Naftna industrija Srbije sa p.o. Novi Sad.

Zakonom o osnivanju Javnog preduzeća za istraživanje, proizvodnju, preradu i promet nafte i prirodnog gasa ("Službeni glasnik RS", broj 37/91) osnovano je Javno preduzeće "Naftna industrija Srbije" sa potpunom odgovornošću. Saglasno članu 12. Zakona, Statutom NIS-a Javnog preduzeća za istraživanje, proizvodnju, preradu i promet nafte i prirodnog gasa, bliže se uređuju pored ostalog, prava i obaveze delova preduzeća u pravnom prometu, kao i ovlašćenja tih delova u pogledu raspolaganja sredstvima preduzeća. Odredbom člana 2. stav 4. Zakona utvrđuju se sedišta delova Javnog preduzeća, koja u pravnom prometu imaju određena ovlašćenja utvrđena statutom, prema mestu u kome se obavlja pretežni deo poslova iz okvira delatnosti preduzeća. Statutom Javnog preduzeća za istraživanje, proizvodnju, preradu i promet nafte i prirodnog gasa NIS-Naftna industrija Srbije u odredbi člana 11. stav 1. alineja 1. utvrđeno je da je NIS - Naftagas deo NIS-a sa određenim pravima i obavezama u pravnom prometu, a odredbom člana 13. stav 1. predviđeno je da delovi NIS-a imaju pravo da u pravnom prometu u ime i za račun NIS-a zaključuju ugovore i vrše druge pravne poslove i radnje u okviru delatnosti koju obavljaju. Saglasno odredbama člana 14. st. 1. i 3. Statuta, delovima NIS-a rukovode direktori koje imenuje generalni direktor NIS-a i da direktori delova NIS-a zastupaju delove preduzeća kojima rukovode, bez ograničenja, u zemlji i inostranstvu, u okviru ovlašćenja iz člana 13. Statuta.

Zakonom o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa ("Službeni glasnik RS", br. 25/2000 i 25/2002) u članu 1. propisano je da je javno preduzeće ono preduzeće koje obavlja delatnost od opšteg interesa, a koje osniva država, odnosno jedinica lokalne samouprave, da se javno preduzeće osniva i posluje u skladu sa saveznim zakonom kojim se uređuje pravni položaj preduzeća, ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje obavljanje delatnosti od opšteg interesa.

Zakonom o preduzećima ("Službeni list SRJ", br. 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/2001 i 36/2002), koji je bio na snazi u vreme donošenja osporenih odluka, u članu 7. bilo je propisano da se osnivačkim aktom društva lica, odnosno statutom društva kapitala može utvrditi da deo preduzeća ima određena ovlašćenja u pravnom prometu, kao i poseban obračun rezultata poslovanja i poseban podračun u skladu sa saveznim zakonom, kao i da deo preduzeća nema svojstvo pravnog lica. Zakonom o privrednim društvima ("Službeni glasnik RS", broj 125/2004) u članu 453. propisano je da danom stupanja na snagu ovog zakona, postojeća javna preduzeća nastavljaju sa radom u skladu sa propisima koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona i osnivačkim aktom. Odredbom člana 3. st. (1) i (2) Zakona propisano je da privredno društvo, domaće ili strano, može obrazovati jedan ili više ogranaka; da je ogranak organizacioni deo privrednog društva koji nema svojstvo pravnog lica i da ogranak ima mesto poslovanja i zastupnike, a da poslove s trećim licima obavlja u ime i za račun privrednog društva.

Zakonom o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/2001 i 73/2001) utvrđeno je: da je poslodavac, u smislu ovog zakona, domaće i strano pravno i fizičko lice koje se bavi određenom delatnošću, odnosno organizovani privredni subjekat (preduzeće ili preduzetnik), koji obavljaju određenu delatnost (član 4. stav 2.); da se radni odnos može zasnovati sa licem koje ima opštu zdravstvenu sposobnost, najmanje 15 godina života i ispunjava druge uslove za rad na određenim poslovima, utvrđene odgovarajućim aktom poslodavca, kao i da se tim aktom utvrđuju vrsta posla, stručna sprema i drugi posebni uslovi za rad na tim poslovima (član 13. st. 1. i 2); da poslodavac može da zasnjuje radni odnos sa licem koje prvi put zasniva radni odnos, u svojstvu pripravnika, za zanimanje za koje je to lice steklo određenu školsku spremu,

ako je to kao uslov za rad na određenim poslovima utvrđeno zakonom ili aktom iz člana 13. ovog zakona (član 33. stav 1.).

Polazeći od navedenih odredaba zakona, Ustavni sud je utvrdio da direktor dela preduzeća (koje nema svojstvo pravnog lica, već samo određena ovlašćenja u pravnom prometu), nema zakonsko ovlašćenje da donosi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, kao ni opšte akte kojima se uređuju pitanja unutrašnje organizacije poslova u delu preduzeća, te po oceni Ustavnog suda, ni direktor NIS-Naftagas-a kao direktor dela Javnog preduzeća NIS- Naftna industrija Srbije, nije nadležan za donošenje osporenih akta.

S obzirom na to da donošenje određenog akta od strane nenadležnog organa, čini taj akt u celini nesaglasnim s Ustavom i zakonom, Ustavni sud nije vršio ocenu ustavnosti i zakonitosti pojedinih odredaba osporenih odluka NIS- Naftagas-a.

Odredbom člana 119. stav 3. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da zakon, statut autonomne pokrajine, drugi propis ili opšti akt mora biti saglasan s Ustavom, a svaki drugi propis i opšti akt mora biti saglasan i sa zakonom i ostalim republičkim propisima, a kako osporene odluke nisu u saglasnosti sa zakonom, Ustavni sud je utvrdio da nisu u saglasnosti ni s Ustavom.

Ustavni sud je, na osnovu člana 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) odbacio zahtev za obustavu izvršenja pojedinačnih akata, odnosno radnji koje su preduzete na osnovu opštih akata čija se ustavnost i zakonitost ocenjuje, jer je doneo konačnu odluku.

Na osnovu člana 130. Ustava Republike Srbije, odluke iz tačke 1. Odluke prestaju da važe danom objavljivanja ove odluke u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Na osnovu člana 46. tač. 1) i 3) i člana 47. tačka 2) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
IY-92/2003 od 09.12.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 15/2005)

Propisivanje Opštim kolektivnim ugovorom prava zaposlenog na dodatak na zaradu, za svaku punu godinu rada od 0,4 procenata nije suprotno Ustavu i Zakonu o radu.

Ustavni sud je doneo:

REŠENJE

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti člana 30. Opšteg kolektivnog ugovora ("Službeni glasnik RS", br. 22/97, 21/98, 53/99, 12/00 i 31/01).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti člana 30. Opšteg kolektivnog ugovora navedenog u izreci. Prema mišljenju podnosioca inicijative osporena odredba Opšteg kolektivnog ugovora, kojom je utvrđeno pravo zaposlenog na dodatak na zaradu

od 0,4 procenata cene rada za svaku punu godinu rada ostvarenog u radnom odnosu uvećanog za staž osiguranja koji se računa sa uvećanim trajanjem, suprotna je odredbama čl. 13, 35. i 36. Ustava Republike Srbije, Konvenciji o jednakom nagrađivanju muške i ženske radne snage za rad jednake vrednosti, Međunarodnom aktu o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, članu 82. Zakona o radu, kao i sa Mišljenjem Ministarstva za rad i zapošljavanje, broj 11-00-139/2001-02 od 4. juna 2001. godine, prema kome se, zaposleni, koji obavljaju poljoprivredu delatnost dovode u neravnopravan položaj u odnosu na ostale zaposlene, jer im se vreme koje je upisano u radnu knjižicu kao staž osiguranja ne uzima u obzir za ostvarivanje prava na dodatak na zaradu u smislu navedene odredbe Opšteg kolektivnog ugovora.

U odgovoru sekretara Veća Saveza sindikata Srbije i sekretara Odbora za privredni sistem pri Privrednoj komori Srbije, kao učesnika u zaključivanju osporenog Kolektivnog ugovora izneto je mišljenje da je

inicijativa neosnovana, s obzirom da se dodatak na zaradu po osnovu minulog rada može vezivati jedino za godine rada ostvarene u radnom odnosu.

Ustavni sud je utvrdio da je članom 30. Opšteg kolektivnog ugovora utvrđeno pravo zaposlenog na dodatak na zaradu od 0,4 procenata cene rada za svaku punu godinu rada ostvarenog u radnom odnosu, uvećanog za staž osiguranja koji se računa sa uvećanim trajanjem.

Osporenim članom Opšteg kolektivnog ugovora se, po oceni Ustavnog suda, ne narušavaju ustavni principi iz člana 13. Ustava Republike Srbije, jer se osporena odredba odnosi podjednako na sve zaposlene koji se nađu u identičnoj pravnoj situaciji uređenoj osporenim odredbom Kolektivnog ugovora. Osporenim odredbom Kolektivnog ugovora se, takođe, po oceni Ustavnog suda, ne dira u Ustavom garantovano pravo svakoga na rad i slobodan izbor zanimanja i zaposlenja i jednako dostupnosti svakog radnog mesta pod jednakim uslovima iz člana 35. Ustava, kao i zajemčeno pravo zaposlenog na odgovarajuću zaradu iz člana 36. Ustava, s obzirom na činjenicu da osporena odredba Kolektivnog ugovora sadrži metodologiju obračuna dodatka na zaradu po osnovu minulog rada koja je isključivo u domenu autonomnog regulisanja potpisnika Kolektivnog ugovora.

Osporena odredba Opšteg kolektivnog ugovora je, po oceni Ustavnog suda, saglasna i sa odredbom člana 82. stav 2. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01) prema kojoj opštim aktom ili ugovorom o radu mogu da se utvrde, pored uvećanja zarade za prekovremeni rad, rad na dan praznika koji je neradan dan, noćni rad i rad u smenama i drugi slučajevi u kojima zaposleni ima pravo na uvećanu zaradu.

Pozivanje podnosilaca inicijative na Mišljenje Ministarstva za rad i zapošljavanje, o načinu primene osporene odredbe Kolektivnog ugovora nije, po oceni Ustavnog suda, od uticaja na ocenu ustavnosti i zakonitosti, s obzirom na to da Ustavni sud, prema članu 125. Ustava, nije nadležan da ocenjuje način primene pojedinih odredaba osporenog opšteg akta. Takođe, nije u nadležnosti Ustavnog suda određenoj članom 125. Ustava, ocena saglasnosti osporenog opšteg akta sa odredbama Konvencije o jednakom nagrađivanju muške i ženske radne snage za rad jednake vrednosti ("Službeni vesnik Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ" broj 12/52) i odredaba Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima ("Službeni list SFRJ", broj 7/71).

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-71/2004 od 23.12.2004.

Imajući u vidu da je osporenim odredbama kolektivnog ugovora zaposlenima utvrđen koeficijent za obračun cene rada u rasponima propisanim posebnim kolektivnim ugovorom, osporenim aktom nije povređen zakonski princip zabrane da se kolektivnim ugovorom niže pravne snage zaposlenima ne mogu dati manja prava od onih koja su utvrđena kolektivnim ugovorom više pravne snage.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakovitosti člana 1. stav 1. Izmena i dopuna Pojedinačnog kolektivnog ugovora u DD "Ineks-Nova Varoš", broj 580/97 od 11. septembra 1997. godine.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenjivanje ustavnosti i zakonitosti člana 1. stav 1. Izmena i dopuna Pojedinačnog kolektivnog ugovora navedenog u izreci, sa obrazloženjem da je osporenim aktom utvrđen niži koeficijent za određivanje cene rada za radno mesto komercijaliste sa VII stepenom stručne sprema u odnosu na radna mesta sa IV stepenom sprema, čime je povređeno pravo zaposlenih na odgovarajuću zaradu. Inicijator ističe da su odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS", broj 34/2003) utvrđene veće osnovice za plaćanje doprinosa za socijalno osiguranje za VII stepen stručne sprema nego što je osporenim aktom utvrđena cena rada za radna mesta sa istim stepenom stručne sprema, te da je osporena odredba u suprotnosti sa ovim Zakonom. S obzirom na to da postoje razlike u visini koeficijenata koji su propisani osporenim Izmenama i dopunama Pojedinačnog kolektivnog ugovora i Posebnim kolektivnim ugovorom za delatnost trgovine Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 31/97, 49/97, 3/98, 46/98, 53/99, 9/2000, 39/2000, 11/2001 i 70/2003) podnosilac inicijative smatra da je osporeni akt u suprotnosti i sa navedenim Kolektivnim ugovorom.

U odgovoru donosioca osporenog akta se ističe da su osporene Izmene i dopune Pojedinačnog kolektivnog ugovora na snazi, da se primenjuju i da je osporenim aktom, pored cene rada za najjednostavniji rad i koeficijenata za obračun cene rada, kao jedan od elemenata za određivanje zarade, propisan i radni učinak zaposlenih lica.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da su Izmene i dopune Pojedinačnog kolektivnog ugovora u DD "Ineks-Nova Varoš" zaključili 11. septembra 1997. godine predsednik organizacije sindikata i direktor Preduzeća. Osporenim članom 1. stav 1. navedenog akta propisano je da se cena rada za tipična radna mesta utvrđuje tako što se cena rada za najjednostavniji rad u Društvu pomnoži koeficijentom određenim za svako radno mesto, odnosno za tipična radna mesta, a utvrđena su i tipična radna mesta u DD "Ineks-Nova Varoš", stručna sprema i koeficijenti za utvrđivanje cene rada poslova koji se obavljaju na radnim mestima.

Članom 36. stav 1. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da zaposleni imaju pravo na odgovarajuću zaradu.

Zakonom o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01) propisano je: da se prava, obaveze i odgovornosti po osnovu rada uređuju zakonom i posebnim zakonom, u skladu sa potvrđenim međunarodnim konvencijama, kao i da se prava, obaveze i odgovornosti takođe uređuju i kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu

(opšti akt) ili ugovorom o radu (član 1.); da opšti akt ne može da sadrži odredbe kojima se zaposlenom daju manja prava ili utvrđuju nepovoljniji uslovi rada od prava i uslova koji su utvrđeni zakonom (član 7. stav 1.); da ako ugovor o radu sadrži odredbe kojima su utvrđeni nepovoljniji uslovi rada od uslova utvrđenih zakonom i opštim aktom, te odredbe ugovora su ništave, a umesto njih primenjuje se zakon i opšti akt (član 8.); da zaposleni ima pravo na odgovarajuću zaradu, koja se utvrđuje u skladu sa zakonom, opštim aktom ili ugovorom o radu, i da se opštim aktom ili ugovorom o radu utvrđuju elementi za određivanje zarade i način utvrđivanja zarade (član 81. st. 1. i 4.); da se kolektivnim ugovorom, u skladu sa zakonom i drugim propisom, uređuju prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa, postupak zaključivanja kolektivnog ugovora, međusobni odnosi učesnika kolektivnog ugovora i druga pitanja od značaja za zaposlenog i poslodavca (član 131. stav 1.).

Odredbama Kolektivnog ugovora o izmenama i dopunama Opšteg kolektivnog ugovora ("Službeni glasnik RS", broj 31/01), utvrđeno je da se cena rada posla koji zaposleni obavlja na radnom mestu na koje je raspoređen, za tipična radna mesta u posebnom, odnosno za sva radna mesta u pojedinačnom kolektivnom ugovoru, utvrđuje množenjem cene rada za najjednostavniji rad i koeficijenta posla koji se obavlja na radnom mestu, u kome je sadržana složenost, odgovornost, uslovi rada i stručna sprema (član 7.), kao i da koeficijent za utvrđivanje cene rada posla koji se obavlja na radnom mestu, utvrđen kolektivnim ugovorom, sadrži sve elemente koji utiču na cenu rada, i to: složenost, odgovornost, uslove rada i stručnu spremu (član 8.).

Posebnim kolektivnim ugovorom za delatnost trgovine Srbije (promet robe i usluga) ("Službeni glasnik RS", br. 31/97, 49/97, 3/98, 46/98, 53/99, 9/2000, 39/2000, 11/2001, 70/2003), predviđeno je da se cene rada za tipična radna mesta utvrđuju tako što se cena rada za najjednostavniji rad, u smislu čl. 2. i 3. ovog kolektivnog ugovora, pomnoži određenim koeficijentima (član 39. stav 1.); da se pojedinačnim kolektivnim ugovorom utvrđuje cena rada za najjednostavniji rad i koeficijenti za utvrđivanje cene rada za sva radna mesta (član 40. stav 1.); da se cene rada u pojedinačnom kolektivnom ugovoru ne mogu ugovoriti u manjem iznosu od cene rada za najjednostavniji rad i odgovarajućih cena rada za tipična radna mesta, utvrđenih u skladu sa ovim kolektivnim ugovorom. (član 40. stav 3.). Ustavni sud je utvrdio da je, u smislu navedenih zakonskih odredaba, donosilac osporenih Izmena i dopuna Pojedinačnog kolektivnog ugovora bio ovlašćen da svojim opštim aktom utvrdi visinu koeficijenata za obračun cene rada za tipična radna mesta u Preduzeću, u zavisnosti od složenosti poslova, odgovornosti, uslova rada i stručne sprema zaposlenih. Imajući u vidu da je osporenim odredbama Izmena i dopuna Pojedinačnog kolektivnog ugovora zaposlenima utvrđen koeficijent za obračun cene rada u rasponima propisanim Posebnim kolektivnim ugovorom za delatnost trgovine Srbije, Ustavni sud je utvrdio da osporenim aktom nije povređen zakonski princip zabrane da se kolektivnim ugovorom niže pravne snage, zaposlenima ne mogu dati manja prava od onih koja su utvrđena kolektivnim ugovorom više pravne snage. Osporenim aktom nije, po oceni Suda, povređeno ustavno pravo zaposlenih na odgovarajuću zaradu, kao ni princip obavezne saglasnosti opštih akata sa zakonom i ostalim republičkim propisima, propisan u članu 119. stav 3. Ustava.

U vezi sa navodima inicijatora da su osporene odredbe Izmena i dopuna Pojedinačnog kolektivnog ugovora nesaglasne sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju i odredbama Posebnog kolektivnog ugovora za delatnost trgovine Srbije, po oceni Suda ovim Zakonom nisu uređena pitanja utvrđivanja cene rada kod poslodavca, a ocenjivanje međusobne saglasnosti pojedinačnog kolektivnog ugovora sa Posebnim

kolektivnim ugovorom nije u nadležnosti Ustavnog suda koja je određena članom 125. Ustava.

Na osnovu izloženog i člana 23. stav 3. i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-328/2003 od 14.10.2004.

Propisivanje Posebnim kolektivnim ugovorom za javna komunalna i druga javna preduzeća da potpisnici ovog kolektivnog ugovora ne preuzimaju materijalno-finansijske obaveze koje nastaju njegovom primenom nije suprotno zakonu.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti člana 55. Posebnog kolektivnog ugovora za javna komunalna i druga javna preduzeća Grada Novog Sada ("Službeni list grada Novog Sada", broj 14/2003).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti člana 55. Posebnog kolektivnog ugovora za javna komunalna i druga javna preduzeća Grada Novog Sada, kojim je utvrđeno da potpisnici ovog kolektivnog ugovora ne preuzimaju materijalno-finansijske obaveze koje nastanu njegovom primenom.

U odgovoru koji je u ime Grada Novog Sada dostavilo Javno pravobranilaštvo, istaknuto je, pored ostalog, da je Gradsko saobraćajno preduzeće "Novi Sad", kao javno preduzeće samostalni pravni subjekt koji obavlja delatnost od opšteg interesa, i da to preduzeće saglasno Zakonu o preduzećima, odgovara za svoje obaveze celokupnom imovinom, dok osnivači preduzeća odgovaraju za obaveze preduzeća samo u slučajevima i pod uslovima utvrđenim zakonom.

Ustavni sud je u sprovedenom postupku utvrdio da je članom 55. Posebnog kolektivnog ugovora za javna komunalna i druga javna preduzeća Grada Novog Sada predviđeno da njegovi potpisnici ne preuzimaju materijalno-finansijske obaveze koje nastanu njegovom primenom.

Prema članu 10. Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa ("Službeni glasnik RS", broj 25/2000 i 25/2002) javno preduzeće za svoje obaveze odgovara celokupnom svojom imovinom. Članom 53. Zakona o preduzećima ("Službeni list SRJ", br 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/2001 i 36/2002), određeno je da preduzeće odgovara za svoje obaveze celokupnom svojom imovinom, dok je članom 54. propisano da osnivači odgovaraju za obaveze preduzeća celokupnom svojom imovinom, ako su zloupotrebili preduzeće da bi postigli cilj koji je za njih zabranjen, odnosno da bi oštetili svoje poverioce; ako su postupili sa imovinom preduzeća suprotno propisima; i ako su smanjili imovinu preduzeća u svoju korist ili u korist drugih lica, a znali su ili su morali znati da preduzeće neće biti u stanju da izmiri svoje obaveze prema trećim licima. Saglasno članu 1. stav 2. Zakona o javnim

preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa, navedena odredba člana 54. Zakona o preduzećima primenjuju se i na poslovanje javnih preduzeća.

Članom 22. Zakona o komunalnim delatnostima ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 42/98) propisano je da se sredstva za obavljanje i razvoj komunalnih delatnosti obezbeđuju iz prihoda od prodaje komunalnih proizvoda, odnosno usluga, dela naknade za uređivanje i korišćenje građevinskog zemljišta, samodoprinosu, kao i drugih izvora u skladu sa zakonom, dok je članom 23. Zakona određeno da javno komunalno preduzeće, uz saglasnost skupštine opštine, odnosno organa opštine, određuje cenu komunalnih proizvoda i komunalnih usluga koju plaćaju neposredni korisnici gradskog javnog saobraćaja

Prema članu 144. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/2001 i 73/2001), poseban kolektivni ugovor za javna preduzeća i javne službe zaključuje osnivač ili organ koga on ovlasti i reprezentativni sindikat.

Polazeći od izloženog po oceni Ustavnog suda, osporeni član 55. Posebnog kolektivnog ugovora nije suprotan zakonu, s obzirom na to da se u konkretnom slučaju ne radi o obavezama za koje su saglasno članu 54. Zakona o preduzećima odgovorni osnivači preduzeća, već samo preduzeća.

Osporeni član Posebnog kolektivnog ugovora saglasan je i s odredbama člana 64. stav 2. Ustava Republike Srbije, prema kojima zaposleni učestvuju u upravljanju preduzećem i u drugim organizacijama u kojima rade, odnosno u koje ulažu sredstva u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom, kao i da preduzeća i druge organizacije imaju isti položaj u pogledu opštih uslova privređivanja i pravne zaštite i da za svoje obaveze u pravnom prometu odgovaraju sredstvima kojima raspolažu.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je rešio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-387/2003 od 23.09.2004.

b) Stambeni odnosi

S obzirom da pravilnikom nisu regulisani uslovi, postupak i kriterijumi za dodelu stanova zaposlenim licima, Sud je ocenio da osporeni pravilnik nije u saglasnosti sa zakonom.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

Utvrđuje se da Pravilnik o rešavanju stambenih potreba zaposlenih u PDP "VOĆAR – PRODUKT", Guča, od 1. septembra 2003. godine, nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti Pravilnika navedenog u izreci. Inicijator je osporio Pravilnik u celini, navodeći da Pravilnikom nije regulisan postupak dodele stanova radi rešavanja stambenih potreba radnika preduzeća, što je protivno Zakonu o stanovanju, koji je obavezao preduzeća da donesu pravilnike kojima se regulišu postupak, odnosno način i kriterijumi za dodelu stanova zaposlenim licima. Inicijator dalje ukazuje da je Pravilnik u suprotnosti s Ustavom, jer odsustvo odredbi o raspodeli stanova u Pravilniku omogućava dodelu stanova mimo utvrđene procedure i uskraćuje pravo na stan licima koja su to pravo stekla, čime se krše ustavna prava građana po osnovu rada.

Donosilac akta dostavio je osporeni Pravilnik i dokumentaciju od značaja za vođenje postupka i odlučivanje Suda, dok se o navodima iz inicijative nije izjašnjavao.

U sprovedenom postupku pred Ustavnim Sudom utvrđeno je da se osporenim Pravilnikom, koji je donela Skupština Poljoprivrednog društvenog preduzeća "VOĆAR – PRODUKT", Guča, na sednici od 1. septembra 2003. godine, s pozivom na član 47. stav 2. Zakona o stanovanju i Statut preduzeća, uređuje sticanje i ostvarivanje prava zaposlenih na rešavanje stambenih potreba iz namenski obezbeđenih sredstava preduzeća, tako što se ove potrebe rešavaju dodelom stanova u zakup, dodelom stambenih zajmova za izgradnju i kupovinu stanova ili poboljšanje uslova stanovanja, kao i kupovinom stanova udruživanjem sredstava preduzeća sa sredstvima drugog pravnog lica u kome je zaposlen član porodičnog domaćinstva zaposlenog, na način i pod uslovima iz zakona i ovog pravilnika (čl. 1, 2. i 5. i čl. 9. do 13.). Pored toga, Pravilnik utvrđuje: opšte i posebne uslove za ostvarivanje prava na rešavanje stambenih potreba u preduzeću (čl. 4. i 7.), kao i pravo zaposlenog da koristi jedan od predviđenih oblika rešavanja stambene potrebe za koji se opredeli (član 8.); odgovarajući stan, prema broju članova porodičnog domaćinstva (član 6.); osnove za određivanje redosleda prvenstva za davanje stambenih zajmova i način njihovog vrednovanja, uslove korišćenja i iznose stambenih zajmova (čl. 15. do 22., član 24. i čl. 27. do 29.); elemente ugovora o stambenom zajmu, osnove za raskid i pravne posledice raskida ovog ugovora (čl. 30, 31. i 32.); postupak podnošenja molbi za odobrenje zajma i odlučivanja o odobrenju zajma (čl. 25. i 26.); i stupanje Pravilnika na snagu (član 33.).

Ustav Republike Srbije garantuje jednakost u pravima i dužnostima i jednaku zaštitu građana pred državnim i drugim organima, bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, obrazovanje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.), jednaku

zaštitu prava u postupku pred bilo kojim organom ili organizacijom, pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o pravima ili na zakonu zasnovanim interesima građana (član 22.), i pravo na rad i slobodu rada, slobodan izbor zanimanja i zaposlenja i učešća u upravljanju po tom osnovu, pod jednakim uslovima (član 35. st. 1. i 2. Ustava).

Članom 27. stav 3. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 i 26/01) utvrđeno je da nosilac prava raspolaganja svojim opštim aktom bliže propisuje uslove, kriterijume i postupak davanja zajmova za stambenu izgradnju i poboljšanje uslova stanovanja, dok je članom 47. stav 2. Zakona utvrđeno da preduzeća i ustanove mogu, u skladu sa svojim opštim aktom o rešavanju stambenih potreba, da daju stanove u zakup zaposlenim licima. Prema ovom zakonu, nosilac prava raspolaganja je ovlašćen da autonomno odlučuje o mogućnostima rešavanja stambenih potreba zaposlenih lica i o oblicima zadovoljavanja ovih potreba, ali ukoliko takvo pravo zaposlenih predvidi u svom opštem aktu, na osnovu koga se vrši raspodela i stanova i stambenih zajmova, obavezan je da u potpunosti uredi uslove, način i postupak ostvarivanja ovog prava za sve oblike rešavanja stambenih potreba za koje se opredelio, kao i da utvrdi kriterijume i merila na osnovu kojih će se odrediti redosled radnika koji konkurišu i za stan i za stambeni zajam, tako da se obezbedi mogućnost njihove jednake primene na sve radnike.

Na osnovu sadržine odredaba osporenog Pravilnika, Ustavni sud je utvrdio da uprkos tome što je kao predmet uređivanja ovog Pravilnika definisana kako dodela stanova tako i stambenih zajmova, Pravilnikom su uređeni isključivo kriterijumi i postupak za dodelu stambenih zajmova, a ne i stanova. U osporenom Pravilniku nisu uređena pitanja koja ovakvim opštim pravnim aktom, prema zakonu, moraju biti obuhvaćena, kao što su: uređivanje postupka oglašavanja raspodele stanova i postupka pred organima koji odlučuju o raspodeli stanova, rokova za podnošenje zahteva, prava na podnošenje prigovora odnosno žalbe i roka za ovaj pravni lek, odnosno nisu utvrđeni postupak i nadležni organi za odlučivanje po prigovorima, pa ni kriterijumi i merila za određivanje reda prvenstva radi davanja stanova u zakup.

Polazeći od odredaba Ustava i odredaba člana 27. Zakona o stanovanju prema kojima je nosilac prava raspolaganja u obavezi da svojim opštim aktom propiše uslove i postupak davanja stanova u zakup i davanja zajmova za stambenu izgradnju, a imajući u vidu da osporenim Pravilnikom nisu regulisani uslovi, postupak i kriterijumi za dodelu stanova zaposlenim licima na način koji zakon nalaže, Sud je stao na stanovište da ovakvo uređivanje nije u saglasnosti sa zakonom. Naime, Pravilnikom se ne obezbeđuje jednaka primena tog akta na sve učesnike u raspodeli stanova i stvara se prostor za arbitrnost u utvrđivanju reda prvenstva u rešavanju stambenih potreba zaposlenih.

Prema oceni Ustavnog suda, navedeni nedostaci su takve prirode da osporeni Pravilnik čine u celini neustavnim i nezakonitim, s obzirom na to da dovode do neprimenjivosti Pravilnika i nemogućnosti objektivnog utvrđivanja reda prvenstva između radnika koji konkurišu za rešavanje stambene potrebe dodelom stana, nemogućnosti njihove jednake zaštite i uskraćivanja pravnog leka u ovom postupku, što je nesaglasno ustavnim principima jednakosti građana u pravima i dužnostima i jednake zaštite njihovih prava pred državnim i drugim organima, utvrđenim u odredbama čl. 13. i 22. Ustava.

Ustavni sud je, na osnovu člana 46. tač. 1) i 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava, Pravilnik iz izreke prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-290/2004 od 23.09.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 122/2004)

Grad je ovlašćen da uredi uslove i postupak dodele u zakup stanova pribavljenih sredstvima svojih izvornih prihoda određenim kategorijama lica, odnosno izvršni odbor grada je bio ovlašćen da uredi uslove za raspodelu stanova izgrađenih iz donacija kao sredstava budžeta grada radi privremenog rešavanja stambenih potreba izbeglih i raseljenih lica.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

1. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti odredaba člana 4. i člana 8. stav 4. Pravilnika o izmenama i dopunama Pravilnika o načinu raspodele stanova izgrađenih po Projektu "Izgradnja stanova za prvo prihvatanje izbeglica smeštenih u kolektivnim centrima Skupštine grada Kragujevca" ("Službeni list grada Kragujevca", broj 3/2003).

2. Odbacuje se zahtev za obustavu izvršenja Rešenja Izvršnog odbora grada Kragujevca, broj 060-179/2003-2-II/02 od 14. avgusta 2003. godine, i drugog pojedinačnog akta, donetih na osnovu odredaba Pravilnika iz tačke 1.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti odredaba člana 4. i člana 8. stav 4. Pravilnika navedenog u izreci. Inicijator smatra da su osporene odredbe Pravilnika nesaglasne sa odredbama Zakona o izbeglicama, Uredbe o zbrinjavanju izbeglica i Zakona o opštem upravnom postupku, kao i sa međunarodnom Konvencijom o statusu izbeglica. Kao razloge osporavanja navodi: da su odredbama člana 3a. iz člana 4. Pravilnika izbegla lica smeštena u kolektivnim centrima podvedena pod socijalne slučajeve i onemogućena u sticanju prava na stan, jer nije uređen pojam mesečnih primanja po članu porodičnog domaćinstva kao uslov raspodele stanova za smeštaj ovih lica, a Izvršni odbor grada Kragujevca je Rešenjem broj 060-179/2003-2-II/02 od 14. avgusta 2003. godine te prihode utvrdio u iznosu kao za socijalno ugrožena lica; da su navedene odredbe kontraditorne odredbama člana 2a. Pravilnika, jer dovode do neravnopravnosti lica koja konkurišu za stan u odnosu na lica koja stan koriste; da su prava izbeglica na zbrinjavanje i smeštaj i uslovi za ostvarivanje ovih prava uređeni Zakonom o izbeglicama i Uredbom o zbrinjavanju izbeglica, pa se drugim aktima ne mogu uređivati na drugačiji način; da se odredbom člana 8. Pravilnika o konačnosti odluke donete po prigovoru na odluku o dodeli stana, uskraćuje ustavno pravo na žalbu i narušava princip dvostepenosti u rešavanju o pravima i na zakonu zasnovanim interesima građana. Predlaže donošenje privremene mere zabrane primene naznačenog Rešenja i drugih akata donetih na osnovu osporenih odredaba Pravilnika.

Donosilac je u odgovoru, pored ostalog naveo: da je Skupština grada Kragujevca uredila raspodelu stanova koji se na gradskoj teritoriji grade iz donacija Odlukom o davanju stanova stečenih putem donacija ("Službeni list grada Kragujevca", br. 8/2001 i 7/2002), kojom je Izvršni odbor grada ovlašćen da donese pravilnik o raspodeli stanova određenim kategorijama građana, saglasno volji donatora; da su

Skupština grada i Konzorcijum ISI – Italija potpisali dokument "Dogovor o saradnji", koji je predstavljao osnov realizacije Projekta "Izgradnja stanova za prvo prihvatanje izbeglica smeštenih u kolektivnim centrima Skupštine grada Kragujevca", radi raspodele stanova socijalno ugroženim slučajevima izbeglica koje još stanuju u kolektivnim centrima na teritoriji grada; da je u skladu sa navedenim aktima, Izvršni odbor grada na sednici od 25. decembra 2002. godine doneo Pravilnik o načinu raspodele stanova izgrađenih po ovom Projektu; da se u toku izgradnje stanova javila potreba za izmenama i dopunama pojedinih odredaba tog Pravilnika, pa je na sednici od 10. juna 2003. godine isti organ doneo osporeni Pravilnik; da je Izvršni odbor, saglasno odredbama ovog Pravilnika, 14. avgusta 2003. godine raspisao oglas za raspodelu stanova i doneo Rešenje o utvrđivanju visine novčanog iznosa po članu izbegličke porodice, kao granice za sticanje prava na ovu raspodelu; da se uređivanjem člana 4. Pravilnika ne narušavaju prava izbeglih i raseljenih lica po propisima kojima se uređuje njihov status, da nema nesaglasnosti osporenih i drugih odredaba Pravilnika kada one ne uređuju iste situacije, i da se odredbom člana 8. stav 4. Pravilnika sprovodi princip dvostepenosti odlučivanja o raspodeli odnosnih stanova.

U sprovedenom postupku pred Ustavnim sudom, utvrđeno je da je osporeni Pravilnik doneo Izvršni odbor grada Kragujevca, s pozivom na član 3a. Odluke o davanju stanova stečenih putem donacija ("Službeni list grada Kragujevca", br. 8/2001 i 7/2002) i član 33. Odluke o Izvršnom odboru grada Kragujevca ("Službeni list grada Beograda", broj 6/2000). Pravilnikom je izmenjen i dopunjen Pravilnik o načinu raspodele stanova izgrađenih po Projektu "Izgradnja stanova za prvo prihvatanje izbeglica smeštenih u kolektivnim centrima Skupštine grada Kragujevca" ("Službeni list grada Kragujevca", broj 9/2002), kojim su uređeni osnovi i merila radi utvrđivanja reda prvenstva za raspodelu 16 stanova izgrađenih zajedničkim projektom Skupštine grada i Konzorcijuma ISI, u Kragujevcu u Ul. Ilindenskoj, na k.p. broj 6924/116, KO Kragujevac, kao i postupak odlučivanja o dodeli ovih stanova namenjenih za privremeno rešavanje stambenih potreba porodica izbeglih i prognanih lica koja žive u kolektivnim centrima na teritoriji grada, koji im se daju u zakup na određeno vreme, do konačnog rešenja statusa izbeglice. Osporenim Pravilnikom precizirani su uslovi raspodele stanova izbegličkim porodicama, tako što je, pored ostalog, izmenjen član 2. osnovnog teksta Pravilnika propisivanjem maksimalnog perioda trajanja zakupa (član 1.) i uveden novi član 2a. koji uređuje korišćenje stanova u toku zakupnog odnosa, sa osnovima za plaćanje zakupnine i za prestanak zakupa koji se odnose na nezaposlenost, imovinsko stanje i prihode članova porodičnog domaćinstva (član 2.). Osporenim članom 4. Pravilnika je posle člana 3. osnovnog teksta Pravilnika uveden novi član 3a., prema kome pravo na raspodelu stanova u smislu Pravilnika nemaju porodice čija su mesečna primanja po članu domaćinstva veća od novčanog iznosa utvrđenog posebnim aktom izvršnog organa Grada (stav 1.), koji ovaj akt donosi istovremeno sa rešenjem o raspisivanju oglasa za raspodelu stanova (stav 2.). Osporenim članom 8. stav 4. Pravilnika izmenjen je član 17. osnovnog teksta Pravilnika dodavanjem novog stava 5., kojim je predviđeno da je Odluka Izvršnog odbora doneta po prigovoru na odluku o raspodeli stana, ili protekom roka za prigovor, konačna, i javno se objavljuje na način utvrđen u istom članu Pravilnika.

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je: da su građani jednaki u pravima i dužnostima i da imaju jednaku zaštitu pred državnim i drugim organima, bez obzira na rasu, pol, rođenje, jezik, nacionalnu pripadnost, veroispovest, političko ili drugo uverenje, socijalno poreklo, imovno stanje ili koje lično svojstvo (član 13.); da svako ima pravo na jednaku zaštitu prava u postupku pred sudom, drugim državnim organom ili bilo kojim organom i organizacijom, i pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo

protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonu zasnovanom interesu (član 22.); da stranac u Republici Srbiji ima slobode i prava čoveka utvrđene Ustavom i prava i dužnosti utvrđene zakonom (član 50. stav 1.); da se opština, preko svojih organa, u skladu sa zakonom, stara o zadovoljavanju određenih potreba građana i u oblastima socijalne zaštite i drugim oblastima od neposrednog interesa za građane, obezbeđuje izvršavanje propisa i opštih akata opštine (član 113. stav 1. tač. 5. i 6.); da za obavljanje utvrđenih poslova opštini pripadaju prihodi utvrđeni zakonom (član 114. stav 1.); da se zakonom pojedina opština može utvrditi kao grad na čijoj teritoriji se obrazuju dve ili više gradskih opština, i da se statutom grada određuje koje poslove vrši grad, a koje gradska opština (član 117.).

Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", broj 9/2002), u članu 3. propisano je da u poslovima izvornog delokruga, jedinica lokalne samouprave donosi propise u skladu sa pravima i dužnostima utvrđenim Ustavom, zakonom, drugim propisom i statutom, a u članu 18. određeno je da izvorni delokrug poslova za koje je opština odgovorna, preko svojih organa, čini, pored poslova navedenih u ovom članu Zakona, i obavljanje drugih poslova od neposrednog interesa za građane.

Prema Zakonu o donacijama i humanitarnoj pomoći ("Službeni glasnik RS", br. 53/2001, 61/2001 i 36/2002), i jedinice lokalne samouprave mogu primati donacije i humanitarnu pomoć, u robi, uslugama, novcu, hartijama od vrednosti, imovinskim i drugim pravima (čl. 1. i 2.).

Odredbama Zakona o sredstvima u svojini Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 53/95, 3/96, 54/96 i 32/97) utvrđeno je da o raspolaganju i davanju na korišćenje odnosno u zakup nepokretnosti u državnoj svojini odlučuju i organi i organizacije jedinica lokalne samouprave koji ta sredstva koriste, a koji stambene zgrade i stanove mogu davati na korišćenje svojim zaposlenim licima, kao i drugim licima utvrđenim zakonom, po osnovu zakupa na neodređeno ili određeno vreme (član 1. tačka 2) i čl. 5, 7. i 9.).

U smislu člana 28. stav 5. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", br. 50/92...26/01), sredstva za rešavanje stambenih pitanja čiji je vlasnik opština, odnosno grad, koriste se za rešavanje stambenih potreba i lica koja su ostvarila pravo na materijalno obezbeđenje po propisima o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana, koja su nesposobna za rad i nemaju članove porodice u radnom odnosu, kao i drugih lica, u skladu sa propisom opštine, odnosno grada.

Članom 9. stav 4. Zakona o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana ("Službeni glasnik RS", br. 36/91...29/2001) utvrđeno je da opština i grad mogu svojom odlukom, u skladu sa materijalnim mogućnostima, utvrđivati i druga prava u oblasti socijalne zaštite koja nisu propisana ovim zakonom, veći obim prava od obima prava utvrđenih zakonom i povoljnije uslove za njihovo ostvarivanje, kao i druge oblike socijalne zaštite, ako su prethodno, u svom budžetu, za to obezbedili sredstva.

Prema odredbama člana 3. Zakona o izbeglicama ("Službeni glasnik RS", br. 18/92 i 45/2002), zbrinjavanje izbeglica obezbeđuju i drugi odgovarajući organi i u opštini, odnosno gradu, a neposrednu pomoć ovim licima mogu pružati organizacije Crvenog krsta, humanitarne, verske i druge organizacije i građani, u skladu sa svojim ciljevima i interesima. U čl. 3. i 9. Uredbe o zbrinjavanju izbeglica ("Službeni glasnik RS", br. 20/92...34/95) propisano je i da u obavljanju poslova zbrinjavanja izbeglica, posebna tela u opštini i gradu, kao subjektima pružanja ove pomoći, neposredno ili u saradnji sa humanitarnim i drugim organizacijama, vrše prihvatanje i upućivanje izbeglica na privremeni smeštaj u određene objekte i ustanove i staraju se o iznalaženju drugih slobodnih kapaciteta za njihov smeštaj, i da se, pored kolektivnog i smeštaja u objektima u svojini građana i ustanovama socijalne zaštite, izbeglici može

obezbediti dodatna pomoć kada su uslovi zbrinjavanja posebno nepovoljni, s tim da pravo na pomoć prestaje ako izbeglica ostvaruje prihode iznad iznosa po članu porodice koji građanima Srbije obezbeđuje pravo na materijalno obezbeđenje.

Odlukom o davanju stanova stečenih putem donacija ("Službeni list grada Kragujevca", br. 8/2001 i 7/2002), koju je donela Skupština grada Kragujevca, uređeni su način i postupak davanja stanova koje grad Kragujevac dobija od donatora za rešavanje stambenih potreba određenih kategorija lica (čl. 1. i 2.). Odlukom je Izvršni odbor grada Kragujevca ovlašćen da donese pravilnik o raspodeli stanova i da odredi iznose zakupnine u skladu sa zakonom, ili oslobađanje od iste, saglasno volji donatora (čl. 3a. i 4.). Osporeni Pravilnik donet je u funkciji izvršavanja ove Odluke, na osnovu izričitog ovlašćenja utvrđenog Odlukom.

Polazeći od navedenih odredaba Ustava, zakona i podzakonskih propisa, Ustavni sud je utvrdio da je grad kao jedinica lokalne samouprave ovlašćen da uredi uslove i postupak dodele u zakup stanova pribavljenih sredstvima svojih izvornih prihoda određenim kategorijama lica, i da je Izvršni odbor grada Kragujevca bio ovlašćen da uredi uslove za raspodelu stanova izgrađenih iz donacija kao sredstava budžeta grada, radi privremenog rešavanja stambenih potreba izbeglih i raseljenih lica koja su socijalno ugrožena a korisnici su smeštaja u kolektivnim centrima za smeštaj izbeglica na teritoriji Grada, na način kako je to predviđeno odredbama člana 4. osporenog Pravilnika. Po oceni Suda, ovakvim uređivanjem odnosa ne povređuju se prava izbeglih lica koja ona ostvaruju po Zakonu o izbeglicama i Uredbi o zbrinjavanju izbeglica, s obzirom na to da osporeni Pravilnik nije donet radi ostvarivanja prava izbeglica koja su neposredno uređena tim Zakonom i Uredbom, već radi obezbeđivanja većeg obima prava i drugih oblika pružanja pomoći izbeglicama u svrhu omogućavanja njihove socijalne sigurnosti.

Ustavni sud je takođe ocenio da osporene odredbe člana 4. Pravilnika nisu nesaglasne s Ustavom, jer se njima ne povređuje ustavno načelo jednakosti građana pred državnim i drugim organima iz člana 13. Ustava, niti slobode i prava čoveka i građanina iz člana 50. Ustava u odnosu na izbeglice, budući da se osporene odredbe podjednako odnose na sva lica obuhvaćena Pravilnikom koja se nalaze u identičnim situacijama, pod jednakim uslovima.

U pogledu osporenog člana 8. stav 4. Pravilnika, Sud je utvrdio da se tom odredbom ne isključuje pravo na žalbu, već se omogućuje ostvarivanje ovog prava i dvostepenost odlučivanja, jer prigovor kao pravno sredstvo protiv odluke o dodeli stana donete u prvom stepenu u smislu Pravilnika, ima pravno dejstvo žalbe. Uređivanje ove odredbe Pravilnika da je odluka doneta po prigovoru odnosno odluka protiv koje nije korišćeno pravo na podnošenje prigovora konačna u postupku kod donosioca akta, nije nesaglasno sa principima iz člana 22. Ustava, jer ne narušava ustavnu garanciju žalbe ili drugog pravnog sredstva protiv odluke kojom se rešava o pravima i pravnim interesima građana, obezbeđuje jednaku zaštitu prava za sve učesnike u postupku dodele stanova pred nadležnim organima i ne isključuje mogućnost vođenja sudskog spora protiv odluke donete po prigovoru. Navodi inicijative o protivnosti odredbe člana 8. Pravilnika odredbama člana 12. Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni glasnik RS", br. 33/97 i 31/2001), po nalaženju Suda, nisu od značaja za ocenu ustavnosti i zakonitosti ove odredbe Pravilnika.

Ustavni sud, prema članu 125. Ustava, nije nadležan da vrši ocenu saglasnosti opštih pravnih akata sa međunarodnim ugovorima, niti je nadležan da odlučuje o ostalim navodima koji se odnose na primerenost određivanja imovinskog cenzusa za dodelu stana i međusobnu saglasnost odredaba osporenog Pravilnika.

Predlog za obustavu izvršenja Rešenja iz tačke 2. izreke, kao i drugog pojedinačnog akta donetog na osnovu osporenih odredaba Pravilnika, Sud je saglasno članu 42. stav 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) odbacio, jer je u ovom predmetu doneo konačnu odluku.

Ustavni sud je na osnovu izloženog, člana 23. stav 3. i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-314/2003 od 04.12.2004.

Osporenom odredbom Pravilnika propisano je da, ukoliko zaposleni nije zadovoljan konačnom odlukom upravnog odbora ili ako upravni odbor ne donese odluku u roku od 30 dana od dana podnošenja prigovora ima pravo da u narednom roku od 15 dana traži zaštitu svojih prava pred nadležnim sudom, što nije saglasno s Ustavom i zakonom.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 21. stav 4. Pravilnika o rešavanju stambenih potreba zaposlenih Fabrike signalnih uređaja d.p. Beograd, od 9. oktobra 2001. godine.

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 21. stav 4. Pravilnika navedenog u izreci. Inicijator smatra da je osporena odredba neustavna i nezakonita, jer je tako formulisana da dovodi zaposlene u zabludu i u situaciju da propuštaju rok za zaštitu svojih prava na rešavanje stambenih potreba pred nadležnim sudom jer predviđa da ukoliko zaposleni nije zadovoljan konačnom odlukom Upravnog odbora "ili ako Upravni odbor ne donese odluku u roku od 30 dana od dana podnošenja prigovora, ima pravo da u narednih 15 dana traži zaštitu svojih prava pred nadležnim sudom".

Donosilac Pravilnika dostavio je osporeni akt Ustavnom sudu, ali se pri tom nije izjasnio o navodima inicijatora.

U sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio da je Pravilnik o rešavanju stambenih potreba zaposlenih Fabrike signalnih uređaja d.p., Beograd doneo Upravni odbor preduzeća 9. oktobra 2001. godine, s pozivom na član 47. stav 2. Zakona o stanovanju. Pravilnikom su uređeni uslovi, merila, način i postupak rešavanja stambenih potreba.

Odredbama člana 21. Pravilnika je uređena zaštita prava zaposlenih u postupku rešavanja stambenih potreba kod poslodavca i predviđena mogućnost pokretanja spora pred nadležnim sudom protiv odluke kojom je povređeno pravo zaposlenog. Osporenim odredbom člana 21. stav 4. Pravilnika propisano je da ukoliko zaposleni nije zadovoljan konačnom odlukom Upravnog odbora ili Upravni odbor ne

donese odluku u roku od 30 dana od dana podnošenja prigovora, ima pravo da u narednom roku od 15 dana traži zaštitu svojih prava pred nadležnim sudom.

Odredbom člana 27. stav 3. Zakona o stanovanju ("Službeni glasnik RS", broj 50/92,....26/01) propisano je da nosilac prava raspolaganja svojim aktom bliže propisuje uslove, način i postupak davanja zajmova, a odredbom člana 47. stav 2. Zakona propisano je da preduzeća i ustanove u skladu sa svojim opštim aktom, odnosno propisom o rešavanju stambenih potreba daju stanove u zakup na neodređeno vreme.

Iz navedenih odredaba Zakona sledi da nosilac prava raspolaganja svojim opštim aktom samostalno uređuje postupak odlučivanja o pitanjima iz čl. 27. i 47. Zakona o stanovanju i to u pogledu svih elemenata bitnih za odlučivanje unutar preduzeća. U tom smislu opštim aktom se mogu odrediti organi i propisati rokovi u kojima su ti organi dužni da donesu odluke za koje su opštim aktom ovlašćeni, a u slučaju propisivanja višestepenog postupka odlučivanja može se odrediti koji je akt odlučivanja konačan i protiv kojeg se može zahtevati zaštita pred sudom. U ovoj vrsti spora sudska zaštita se ostvaruje shodnom primenom odredaba Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/2001 i 73/2001), koji u članu 122. propisuje da zaposleni može u roku od 15 dana od dana dostavljanja odluke, odnosno saznanja za povredu prava pokrenuti spor pred nadležnim sudom. Iz sadržine člana 21. Pravilnika sledi da je konačna odluka ona koju po prigovoru donese Upravni odbor. Osporenim odredbom člana 21. stav 4. Pravilnika nosilac prava raspolaganja je implicitno odredio rok u kojem je Upravni odbor dužan da donese odluku povodom prigovora i dao pouku o pravnom leku - pravu na zahtevanje sudske zaštite, koje se može ostvariti u roku od 15 dana po donošenju odluke Upravnog odbora ili 15 dana nakon što istekne 30-ti dan od ulaganja prigovora po kojem Upravni odbor nije odlučio. Ustavni sud je ocenio da je osporenim odredbom Pravilnika pitanje postupka odlučivanja uređeno u skladu sa ovlašćenjima nosioca prava raspolaganja utvrđenim navedenim odredbama zakona. Osporena odredba saglasna je i sa odredbama člana 22. Ustava Republike Srbije koje utvrđuju da svako ima pravo na za sve jednaku pravnu zaštitu svojih prava u postupku pred sudom, drugim državnim ili bilo kojim organom ili organizacijom i da je svakome zajemčeno pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se rešava o njegovom pravu ili na zakonu zasnovanom interesu.

Ustavni sud nije nadležan da, u smislu člana 125. Ustava, ocenjuje zakonitost primene osporene odredbe člana 21. stav 4. Pravilnika.

Na osnovu izloženog i članu 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-35/2004 od 21.10.2004.

v) Preduzeća, javna preduzeća i ustanove

Nije u saglasnosti sa Zakonom odredba statuta kojom je određeno da se vanredna sednica skupštine društva saziva upućivanjem pismenog poziva članovima skupštine najmanje tri dana pre njenog održavanja.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

1. Utvrđuje se da odredba člana 56. stav 4. Statuta Akcionarskog društva "Banat", konditorska industrija Vršac, od 9. aprila 2001. godine, nije u saglasnosti s Ustavom i zakonom.

2. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba člana. 55. st. 1. i 2. i čl. 58, 61, 62, 79, 80, 91, 106, 111, 128, 130. i 131. Statuta iz tačke 1.

Pred Ustavnim sudom Republike Srbije pokrenut je postupak za ocenu ustavnosti i zakonitosti više odredaba Statuta navedenog u izreci iz razloga što "favorizuju upravu preduzeća na račun radnika akcionara". Takođe, opreza radi, predlagač traži i "procenu ustavnosti" postupka usvajanja Statuta. Uz predlog je dostavio radnu verziju osporenog akta.

Donosilac osporenog Statuta je u odgovoru izrazio stav da su osporene, kao i druge odredbe Statuta kojima je uređen delokrug, sastav i način rada uprave Preduzeća i prava akcionara, u saglasnosti s Ustavom i Zakonom o preduzećima ("Službeni list SRJ", br. 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99 i 9/01).

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da se ekonomsko i socijalno uređenje zasniva: na slobodnom privređivanju svim oblicima svojine na jedinstvenom tržištu robe, rada i kapitala; na samostalnosti preduzeća i svih drugih oblika organizovanja i na upravljanju po osnovu svojine i rada (član 55.). Ustav utvrđuje da su svojina i rad osnove upravljanja i učešća u odlučivanju i da zaposleni upravljaju u društvenom preduzeću i učestvuju u upravljanju u drugim vrstama preduzeća i drugim organizacijama u kojima rade, odnosno u koje ulažu sredstva u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom (član 58.). Republika Srbija, na osnovu člana 72. stav 1. tačka 4. Ustava, pored ostalog, uređuje i obezbeđuje pravni položaj preduzeća i drugih organizacija.

Po sprovedenom postupku, Ustavni sud je utvrdio da je osporeni Statut donet u postupku usaglašavanja opštih akata Društva s odredbama Zakona o preduzećima koji je donet kao zakon Savezne Republike Jugoslavije, a koji se na osnovu člana 64. stav 2. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list SCG", broj 1/03), od dana stupanja na snagu Ustavne povelje primenjuje kao republički zakon, te da Ustavni sud ocenjuje saglasnost opštih akata sa tim zakonom.

Odredbe člana 55. st. 1. i 2. Statuta kojima je određeno da zaposleni biraju predstavnike društvenog kapitala u skupštinu Društva i način njihovog izbora, osporene su iz razloga što "nije jasno" da li se na osnovu tih odredaba Statuta zaposleni biraju u skupštinu Društva kao predstavnici društvenog kapitala ili predstavnici zaposlenih. Odredbom člana 60. Zakona o preduzećima propisano je da je skupština

organ vlasnika preduzeća. Sledstveno tome u preduzećima koja pored privatnog, posluju i društvenim kapitalom, zaposleni se biraju u skupštinu preduzeća kao predstavnici društvenog kapitala. S obzirom na to da je osporenim odredbama Statuta, prema vlasničkoj strukturi kapitala Društva, bilo predviđeno učešće zaposlenih kao predstavnika društvenog kapitala i način njihovog izbora u skupštinu Društva i da se prema odredbama člana 219. Zakona izbor organa uređuje statutom preduzeća, osporene odredbe Statuta, po oceni Suda u saglasnosti su s Ustavom i Zakonom.

Osporenim odredbom člana 56. stav 4. Statuta, koju je predlagač pogrešno označio kao odredbe čl. 55. st. 6. i 7, određeno je da se vanredna sednica skupštine saziva upućivanjem pismenog poziva članovima skupštine najmanje tri dana pre njenog održavanja. Odredbama člana 250. stav 1. Zakona o preduzećima propisano je da se skupština akcionarskog društva saziva najmanje jedanput godišnje (redovna), a prema stavu 3. sazivanje skupštine se objavljuje najmanje osam dana pre održavanja, na način određen statutom. Zakon ne uređuje posebno sazivanje "vanredne" skupštine, niti određuje koje se sednice skupštine smatraju "vanrednim", pa osporena odredba Statuta po shvatanju Suda ima značenje sazivanja svake druge sednice skupštine, osim one koja se u smislu odredbe člana 250. stav 1. Zakona održava jednom godišnje (redovna). Odredba člana 250. stav 3. Zakona u delu u kome određuje rok za sazivanje skupštine (i redovne i "vanredne") je imperativne prirode, a statutom se, prema toj odredbi Zakona, uređuje način sazivanja skupštine. S obzirom na to da je osporenim odredbom Statuta određeno da se vanredna sednica skupštine saziva upućivanjem pismenog poziva članovima skupštine najmanje tri dana pre njenog održavanja i da je Statutom predviđeni rok za sazivanje te skupštine kraći od Zakonom određenog roka od osam dana u kome se, po shvatanju Suda, može sazvati svaka, pa i "vanredna" sednica skupštine, osporena odredba Statuta, po oceni Suda, nije u saglasnosti sa Zakonom. Kako prema odredbama člana 119. Ustava svaki opšti akt mora biti saglasan sa zakonom, nezakonitost osporene odredbe Statuta čini tu odredbu nesaglasnom i s Ustavom

Odredbe člana 58. Statuta kojim je određeno da dnevni red skupštine predlaže sazivač i da se dnevni red objavljuje istovremeno sa sazivanjem skupštine, osporene su iz razloga što na opšti način određuju "sazivača" skupštine. Odredbama čl. 250. i 251. Zakona o preduzećima propisano je da skupštinu preduzeća mogu da sazovu upravni i nadzorni odbor i akcionari. Ustavni sud je utvrdio da je odredbama čl. 56. i 57. Statuta određeno da skupštinu Društva mogu da sazovu upravni i nadzorni odbor i akcionari, odnosno lica koja prema navedenom odredbama Zakona mogu da sazovu skupštinu akcionarskog društva. S obzirom na to da su osporenim odredbom Statuta pojmom "sazivač" na opšti način određena lica koja prema odredbama čl. 56. i 57. Statuta i odredbama čl. 250. i 251. Zakona mogu sazvati skupštinu, osporena odredba Statuta, po oceni Suda, u saglasnosti je sa Zakonom.

Odredbe člana 61. Statuta osporene su iz razloga što je tim odredbama kvorum za odlučivanje na skupštini o pitanjima za koja je Zakonom predviđena tročetvrtinska većina sveden na prostu većinu. Ustavni sud je utvrdio, da je osporenim članom Statuta uređen kvorum za rad skupštine i da su ova pitanja Statutom uređena u skladu sa odredbama člana 256. st. 1. do 3. Zakona o preduzećima. Većina za donošenje odluka skupštine, što se predlogom osporava, uređena je odredbom člana 62. stav 3. Statuta. Prema toj odredbi Statuta skupština odlučuje većinom od ukupnog broja glasova o izmeni statuta Društva, a o svim drugim pitanjima većinom glasova prisutnih članova. Odredbom člana 256. stav 5. Zakona o preduzećima određeni su slučajevi kada skupština donosi odluku 2/3 većinom glasova prisutnih članova, ako statutom nije predviđena drukčija većina za donošenje tih odluka. Budući da pomenuta odredba

Zakona daje mogućnost da se i u tim Zakonom predviđenim slučajevima statutom može odrediti drukčija većina za donošenje odluke, Ustavni sud je ocenio da je osporena odredba člana 62. stav 3. Statuta u saglasnosti sa Zakonom. Odredbe člana 62. st. 1. i 2. Statuta, osporene su iz razloga što tim odredbama nisu izričito određeni slučajevi u kojima skupština može da donese odluku tajnim glasanjem. Članom 257. Zakona o preduzećima propisano je da skupština, po pravilu, odlučuje javnim glasanjem, a da može odlučivati tajnim glasanjem u slučajevima predviđenim navedenim članom Zakona. S obzirom na to da su osporenim odredbama Statuta slučajevi u kojima skupština odlučuje tajnim glasanjem određeni upućivanjem na slučajeve u kojima po Zakonu skupština akcionarskog društva može odlučivati tajnim glasanjem, osporene odredbe Statuta, po oceni Suda, u saglasnosti su sa Zakonom.

Član 79. Statuta osporen je iz razloga "što nije jasno" ko podnosi predlog za razrešenje direktora i da li se direktor razrešava po osnovima utvrđenim odredbom člana 73. ili 78. Statuta. Odredbama član 219. Zakona o preduzećima propisano je da se način izbora i razrešenja organa uređuje statutom akcionarskog društva, a odredbom člana 62. Zakona da je upravni odbor nadležan za donošenje odluke o razrešenju direktora preduzeća. S obzirom na to da je osporenim odredbom Statuta uređen postupak razrešenja generalnog direktora, što se prema navedenoj odredbi Zakona uređuje statutom preduzeća i da odluku o tome donosi organ koji je prema Zakonu nadležan za njeno donošenje, osporena odredba Statuta, po oceni Suda, u saglasnosti je sa Zakonom.

Osporenim odredbom člana 80. Statuta predviđeno je da kod odlučivanja upravnog odbora o razrešenju generalnog direktora, direktor nema pravo glasa. S tim u vezi, kao sporno, po mišljenju predlagača, postavlja se pitanje punovažnosti odluke o razrešenju ukoliko za takvu odluku od preostalih šest članova upravnog odbora tri glasaju za, a tri protiv takve odluke. Ustavni sud je utvrdio da je većina za donošenje odluka upravnog odbora uređena članom 70. Statuta, tako što je, pored ostalog, određeno da je u slučaju jednake podele glasova, glas predsednika odlučujući. Odredbom člana 264. stav 3. Zakona o preduzećima propisano je da je, u slučaju jednake podele glasova, glas predsednika upravnog odbora odlučujući, ako statutom nije drukčije predviđeno, pa osporena odredba člana 80. Statuta, po oceni Suda, nije nesaglasna sa Zakonom.

Odredba člana 91. Statuta osporena je iz razloga što slučajeve kada je nadzorni odbor dužan da sazove skupštinu društva, ne navodi izričito u Statutu, već upućuje na zakon koji zaposleni i akcionari "ne moraju da poznaju". Članom 120. Ustava utvrđeno je da se zakoni, drugi propisi i opšti akti objavljuju, odnosno stupaju na snagu po njihovom objavljivanju. U smislu navedene odredbe Ustava, po shvatanju Suda, objavljivanje opštih akata, kao uslov za njihovo stupanje na snagu, znači dostupnost sadržine opšteg akta svima na koje se taj akt odnosi, te osporena odredba Statuta nije nesaglasna s Ustavom i zakonom.

Odredba člana 106. Statuta osporava se iz razloga što ne predviđa da se akcionari i članovi Društva moraju pismeno obavestiti o odluci o promeni oblika Društva. Postupak davanja saglasnosti akcionara na odluku skupštine društva o promeni oblika društva kada se tom odlukom menjaju utvrđena prava i obaveze akcionara uređen je odredbama člana 436. Zakona o preduzećima. Tim odredbama Zakona nije predviđeno da je za punovažnost odluke skupštine o promeni oblika društva potrebno pojedinačno pismeno obaveštavanje akcionara. S obzirom na to da je odredbom člana 105. Statuta predviđeno obaveštavanje akcionara koji nisu bili prisutni na skupštini na kojoj je doneta odluka o promeni oblika Društva javnim pozivom, na način i u rokovima predviđenim navedenim odredbama Zakona, i da je član 106. Statuta po

sadržini identičan sa odredbom člana 436. stav 6. Zakona o preduzećima, osporeni član Statuta, po oceni Suda, u saglasnosti je sa Zakonom.

Odredba člana 111. Statuta osporava se iz razloga što ne određuje u kojim se slučajevima prestanka rada Društva odluka skupštine donosi 2/3 većinom glasova prisutnih članova, pa se primenom člana 110. stav 3. Statuta, po mišljenju predlagača, odluka o prestanku rada Društva uvek donosi većinom glasova prisutnih članova. Odredbama člana 100. Zakona o preduzećima određeni su slučajevi prestanka preduzeća i tim odredbama Zakona nije uređeno pitanje većine za donošenje odluke skupštine o prestanku rada preduzeća u pojedinim od predviđenih slučajeva. Odredbom člana 256. stav 5. Zakona propisano je da skupština odlučuje dvotrećinskom većinom glasova prisutnih članova, pored ostalog, i o prestanku akcionarskog društva, ako statutom nije predviđeno da se donosi drugom većinom. S obzirom na to da se prema navedenoj odredbi Zakona statutom može odrediti drukčija većina za donošenje odluke o prestanku rada preduzeća, osporena odredba člana 111. Statuta, po oceni Suda, u saglasnosti je sa Zakonom.

Član 128. Statuta osporava se iz razloga što produžava mandat organa društva izabranih po ranije važećem Statutu, iako se po mišljenju predlagača, "iz dosadašnje prakse zna da organi u produženom mandatu nisu mogli donositi vanredne i zakonite odluke". Osporenim odredbom Statuta, pored ostalog, predviđeno je da skupština starog saziva i upravni odbor izabran od te skupštine, nastavlja da rade do izbora skupštine i upravnog odbora u skladu sa zakonom i Statutom. Odredbom člana 442. stav 3. Zakona o preduzećima određen je rok u kome su postojeća preduzeća dužna da se organizuju i usklade svoja opšta akta sa odredbama tog zakona. Tom i drugim odredbama Zakona, nije izričito određen i rok do koga se mora izvršiti izbor (novih) organa u tim preduzećima, a dužina trajanja mandata organa deoničkog društva u mešovitoj svojini, kao oblika u kome je bilo organizovano Društvo čiji je Statut osporen, nije bila određena ni ranijim Zakonom o preduzećima. Imajući u vidu navedeno, kao i činjenicu da je dužina mandata organa Društva koji se biraju na osnovu (novog) Statuta, određena u skladu sa članom 69. Zakona o preduzećima, da osporena odredba Statuta ima značenje prelaznog rešenja, koje obezbeđuje funkcionisanje Društva do izbora novih organa Društva, Ustavni sud smatra da ta odredba Statuta nije nesaglasna sa Zakonom.

Član 130. Statuta osporen je iz razloga što stavlja van snage statut iz 1998. godine za koji predlagač tvrdi da nije postojao, a odredba člana 131. iz razloga što određuje da Statut stupa na snagu danom donošenja. Uvidom u Statut koji je dostavio donosilac akta, Ustavni sud je utvrdio da su odredbe u tekstu koji je osporen bile sadržane u radnoj verziji Statuta, a da je odredbom člana 130. Statuta koji je usvojen na skupštini od 9. aprila 2001. godine, stavljen van snage statut Društva od 22. februara 1991. godine. Odredbom člana 131. Statuta određeno je da Statut stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja na oglasnoj tabli Društva, čime je rok za stupanje na snagu ovog akta, po oceni Suda, određen u skladu sa odredbom člana 120. Ustava kojom je utvrđeno da zakon, drugi propis ili opšti akt stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja.

Odredbama člana 219. Zakona o preduzećima određena je sadržina statuta akcionarskog društva tako što su navedena pitanja koja se tim aktom obavezno uređuju, kao i druga pitanja koja mogu biti predmet njegovog uređivanja. Tim i drugim odredbama Zakona nije predviđeno da statut sadrži obavezno odredbe o sindikalnom organizovanju u preduzeću i o savetu zaposlenih kao organizacionom obliku preko koga se ostvaruju određena prava zaposlenih. Izmenama Zakona o preduzećima, objavljenim u "Službenom listu SRJ", broj 36/02, brisane su odredbe čl. 84. i 85.

Zakona kojima je bio uređen izbor i delokrug saveta zaposlenih. Odredbom člana 129. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01), propisano je da zaposleni kod poslodavca koji ima više od 50 zaposlenih mogu obrazovati savet zaposlenih u skladu sa kolektivnim ugovorom, a odredbom člana 130. Zakona zaposlenima se jamči sloboda sindikalnog organizovanja i delovanja i određuje da se sindikati osnivaju radi zaštite prava i unapređivanja profesionalnih i ekonomskih interesa njihovih članova. Po shvatanju Suda, statut akcionarskog društva, kao osnovni opšti akt preduzeća, uređuje odnose od značaja za statusni položaj preduzeća kao organizacionog oblika u kome se obavlja određena delatnost, a sindikalno organizovanje i savet zaposlenih uređuju se drugim opštim aktima preduzeća, pa stoga osporeni statut, po oceni Suda, nije nesaglasan s Ustavom i Zakonom.

Ustavni sud je utvrdio da je osporeni Statut donela skupština Društva, odnosno organ koji je na osnovu člana 61. Zakona o preduzećima nadležan za njegovo donošenje, a da su za ocenu zakonitosti pojedinačnih radnji u postupku donošenja statuta nadležni drugi državni organi.

Na osnovu izloženog i člana 46. tač. 1), 3) i 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Na osnovu člana 130. Ustava odredba člana 56. stav 4. Statuta navedenog u izreci prestaje da važi danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Odluka Ustavnog suda
IY-112/2001 od 04.11.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 128/2004)

Osporena odredba odluke o izmenama i dopunama statuta javnog preduzeća, kojom su utvrđeni i drugi poslovi koje javno preduzeće obavlja, pored delatnosti utvrđene osnivačnim aktom, na koju je Skupština grada dala saglasnost, doneta je u granicama ustavnih i zakonskih ovlašćenja.

Ustavni sud je doneo:

ODLUKU

1. Odbija se predlog za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 4. stav 3. Odluke o izmenama i dopunama Statuta Javnog preduzeća "Zavod za izgradnju" u Novom Sadu, od 26. avgusta 2003. godine.

2. Odbacuje se zahtev za ocenu saglasnosti Odluke iz tačke 1. s Ustavnom poveljom državne zajednice Srbija i Crna Gora.

Ustavnom sudu Republike Srbije, podnet je predlog za ocenu ustavnosti i zakonitosti člana 4. stav 3. Odluke o izmenama i dopunama Statuta Javnog preduzeća "Zavod za izgradnju grada" u Novom Sadu, kojim je izmenjen član 11. stav 2. Statuta Javnog preduzeća, proširivanjem delatnosti Javnog preduzeća na više drugih delatnosti koje nisu delatnosti od opšteg interesa, niti delatnosti neophodne za rad državnih organa i jedinica lokalne samouprave, za koje se mogu osnivati javna preduzeća. Proširivanjem delatnosti ovog Javnog preduzeća, na obavljanje privrednih - tržišnih delatnosti u oblasti građevinarstva, trgovine na veliko, prometa nekretnina i dr., u odnosu na njegovu osnovnu delatnost, u okviru koje raspolaže budžetskim sredstvima, po mišljenju predlagača, Javno preduzeće se dovodi u monopolski položaj u odnosu na sve druge privrednike u oblasti građevinarstva. Predlagač navodi da je propisivanjem delatnosti iz člana 4. stav 3. osporene Odluke, načinjena povreda Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora, Ustava Republike Srbije i Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa.

U odgovoru donosioca akta navodi se da je Zakonom o javnim preduzećima propisano da javno preduzeće može, pored delatnosti za čije obavljanje je osnovano, da obavlja i druge delatnosti uz saglasnost osnivača, te da je Skupština grada Novog Sada, kao osnivač Javnog preduzeća, Rešenjem dala saglasnost na Odluku o izmenama i dopunama Statuta Javnog preduzeća, kojom je, između ostalog, proširena delatnost ovog Javnog preduzeća. Takođe se navodi da se vršenjem osporenih delatnosti ne remeti obavljanje delatnosti i poslova utvrđenih osnivačkim aktom preduzeća, jer se javno preduzeće osniva i posluje, između ostalog i radi sticanja dobiti.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je Odlukom o osnivanju Javnog preduzeća "Zavod za izgradnju grada" u Novom Sadu ("Službeni list grada novog Sada", br. 11/93, 13/93, 9/98, 6/99, 5/2002, 25/2002 i 11/2003), propisano da ovo Javno preduzeće može da promeni delatnost, ako se tom promenom ne remeti obavljanje delatnosti i poslova utvrđenih osnivačkim aktom, kao i to da odluku o promeni delatnosti donosi Upravni odbor uz saglasnost Skupštine grada Novog Sada. Saglasno odredbama osnivačkog akta, Upravni odbor Javnog preduzeća, na sednici održanoj 26. avgusta 2003. godine, doneo je Odluku o izmenama i dopunama Statuta, kojom je, između ostalog, u osporenoj odredbi člana 4. stav 3, utvrdio i druge poslove koje ovo Javno preduzeće obavlja pored delatnosti utvrđene osnivačkim aktom, a Skupština grada Novog Sada, kao osnivač Javnog preduzeća, donela je Rešenje o

davanju saglasnosti na Odluku o izmenama i dopunama Statuta ("Službeni list grada Novog Sada", broj 17/2003).

Odredbom člana 57. stav 1. Ustava Republike Srbije, propisano je da se privredne i druge delatnosti obavljaju slobodno i pod jednakim uslovima u skladu sa Ustavom i zakonom. Članom 61. stav 2. Ustava, utvrđeno je da se preduzeće i druga organizacija slobodno organizuju, da su samostalni u obavljanju delatnosti, povezivanju i udruživanju, da imaju isti položaj u pogledu opštih uslova privređivanja i pravne zaštite i za svoje obaveze u pravnom prometu odgovaraju sredstvima kojima raspolažu. Prema članu 113. stav 1. tačka 3. i članu 117. Ustava, opština, odnosno grad, preko svojih organa u skladu sa zakonom, uređuje i obezbeđuje korišćenje gradskog građevinskog zemljišta i poslovnog prostora.

Odredbom člana 72. stav 3. Zakona o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/03), dato je ovlašćenje opštini da, u skladu sa statutom opštine, može da osnuje preduzeće, odnosno drugu organizaciju, radi obezbeđivanja uslova za uređivanje, korišćenje, unapređivanje i zaštitu građevinskog zemljišta.

Zakonom o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa ("Službeni glasnik RS", br. 25/2000 i 25/2002), utvrđeno je da je delatnost od opšteg interesa i ona delatnost koja je neophodna za rad organa jedinice lokalne samouprave, utvrđene zakonom (član 2); da jedinica lokalne samouprave može da osnuje javno preduzeće, aktom koji donosi skupština jedinice lokalne samouprave (član 4. stav 2); da se prava, obaveze i odgovornosti između javnog preduzeća i jedinice lokalne samouprave uređuju osnivačkim aktom u skladu sa zakonom (član 8. stav 1); da javno preduzeće može, pored delatnosti za čije je obavljanje osnovano, da obavlja i druge delatnosti uz saglasnost osnivača (član 23. stav 1); da radi obezbeđivanja zaštite opšteg interesa u javnom preduzeću, nadležni organ jedinice lokalne samouprave daje saglasnost na statut javnog preduzeća (član 27. stav 1. tačka 1).

Polazeći od Ustavnih odredbi prema kojima se privredne i druge delatnosti obavljaju slobodno i pod jednakim uslovima u skladu sa zakonom, te da je Zakonom o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa utvrđena mogućnost da javno preduzeće može, pored delatnosti za čije je obavljanje osnovano, da obavlja i druge delatnosti uz saglasnost osnivača, a imajući u vidu činjenicu da je Skupština grada Novog Sada, u svojstvu osnivača, donela Rešenje o davanju saglasnosti na Odluku o izmenama i dopunama Statuta Javnog preduzeća, Sud je utvrdio da je osporena odredba člana 4. stav 3. Odluke, doneta u granicama ustavnih i zakonskih ovlašćenja.

Sud je takođe utvrdio da nema osnova za tvrdnju da je Javno preduzeće u monopolskom položaju iz razloga što Ustavne odredbe obavezuju na jednake uslove obavljanja delatnosti i na isti položaj preduzeća u pogledu opštih uslova privređivanja i pravne zaštite, a Zakon dopušta obavljanje delatnosti javnog preduzeća radi sticanja dobiti, što znači da Javno preduzeće u konkretnom slučaju, može da posluje pod istim uslovima koje su Ustavom i zakonom utvrđeni za sva preduzeća. Raspolaganje sredstvima budžeta u delu koji koristi Javno preduzeće i kontrola utroška tih sredstava vrši se po posebnim propisima, što nije predmet ovog postupka.

Saglasno članu 125. Ustava Republike Srbije, Ustavni sud nije nadležan da ceni saglasnost osporene odredbe Odluke s Ustavnom poveljom državne zajednice Srbija i Crna Gora.

Na osnovu izloženog, člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 46. tačka 9) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Sud je odlučio kao u izreci.

Odluka Ustavnog suda
 IY-467/2003 od 28.10.2004.

("Službeni glasnik RS", broj 135/2004)

Pravo korišćenja telefonskog priključka nije pravo u slobodnom prometu, pa je mogućnost njegovog prenošenja na druga lica ograničena pod uslovima i na način određen zakonom.

Ustavni sud je doneo:

REŠENJE

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti odredaba člana 12. Pravilnika o kriterijumima za zasnivanje pretplatničkog odnosa u PTT saobraćaju ("Službeni glasnik RS" br. 8/93 i 3/95).

Ustavnom sudu Republike Srbije podneta je inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti odredaba člana 12. Pravilnika navedenog u izreci. Inicijator smatra da je osporenim odredbama Pravilnika, protivno Zakonu o nasleđivanju i Zakonu o obligacionim odnosima, isključena mogućnost da naslednik, koji nije živeo u domaćinstvu sa ostaviocem, nastavi pretplatnički odnos koji je bio, uz naknadu, zasnovan između ostavioca i PTT organizacije.

U odgovoru na predstavku, Preduzeće za telekomunikacije "Telekom Srbija" a.d., između ostalog, navodi da su osporene odredbe Pravilnika u pogledu osnova i postupka donošenja zasnovane na odredbama člana 67. Zakona o poštanskim, telegrafskim i telefonskim uslugama ("Službeni list SFRJ", br. 2/86 i 26/90), a da saglasno odredbama člana 76. Zakona, preciziraju krug lica koja se smatraju članovima porodičnog domaćinstva i koja, po tom zakonskom osnovu, mogu steći svojstvo pretplatnika.

Pravilnik o kriterijumima za zasnivanje pretplatničkog odnosa u TT saobraćaju doneo je Upravni odbor Javnog preduzeća PTT saobraćaja "Srbija" na osnovu člana 67. stav 3. Zakona o poštanskim, telegrafskim i telefonskim uslugama. Odredbama člana 12. Pravilnika, određeno je da će, u slučaju smrti TT pretplatnika, kao i u slučajevima kada se TT pretplatnik zbog razvoda ili iz drugih razloga, trajno iseli iz stana u kojem se nalaze pretplatnički uređaji, a nije postavio zahtev za preseljenje telefona, novi telefonski pretplatnik postati lice koje između sebe odrede članovi domaćinstva, te da se članovima porodičnog domaćinstva, u smislu toga pravilnika, smatraju braćni drug, deca rođena u braku, deca rođena van braka ili usvojena, pastorčad, unučad, otac, majka, očuh, maćeha i usvojilac, braća i

sestre, lica koja je pretplatnik TT uređaja dužan po zakonu da izdržava ili su ta lica dužna da izdržavaju pretplatnika, pod uslovom da su sa pretplatnikom u momentu njegove smrti živeli u zajedničkom domaćinstvu, kao i razvedeni braćni drug koji je ostao u stanu.

Ustavom Republike Srbije utvrđeno je da se privredne i druge delatnosti obavljaju u skladu sa Ustavom i zakonom (član 57.), da se zakonom utvrđuju uslovi i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe(član 65.) i da Republika uređuje i obezbeđuje svojinske i obligacione odnose i sistem javnih službi (član 72.).

Zakonom o javnim službama ("Službeni glasnik RS" br. 42/91 i 74/94), propisano je da u obavljanju poslova za koje se obrazuju javne službe, nosioci tih

delatnosti, odnosno poslova, uređuju način pružanja usluga i njihovo korišćenje od strane korisnika u skladu sa zakonom (član 8. stav 2.).

Odredbama Zakona o poštanskim, telegrafskim i telefonskim uslugama, koji se u smislu člana 64. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora, primenjuje kao zakon države članice, uređeni su, pored ostalog, prava i obaveze učesnika u telefonskom saobraćaju u pogledu zasnivanja i prestanka pretplatničkog odnosa. U tom smislu odredbom člana 67. stav 3. Zakona određeno je, da je PTT organizacija dužna da opštim aktom donesenim u saglasnosti sa nadležnim organom u republici odredi kriterijume, uslove i druge elemente za utvrđivanje redosleda prioriteta u priključivanju pretplatničkih telefonskih uređaja po podnetim zahtevima, kao i kriterijume za prebacivanje pretplatničkih uređaja na dvojni ili grupni priključak. Odredbama člana 76. Zakona utvrđena je mogućnost i propisani su uslovi pod kojima posle smrti telefonskog pretplatnika novi telefonski pretplatnik može postati član porodičnog domaćinstva. Po oceni Suda, iz navedenih odredaba Zakona proističe da pravo korišćenja telefonskog priključka koje je zasnovano ugovorom nije pravo u slobodnom prometu, već je mogućnost njegovog prenošenja na druga lica ograničeno pod uslovima i na način određen zakonom.

Iz iznetih razloga, Sud je ocenio da su osporene odredbe Pravilnika zasnovane na zakonu, kao i da ne sadrže ograničenja prava građana u pogledu zasnivanja pretplatničkog odnosa, koja bi bila suprotna Ustavu i zakonu.

Na osnovu navedenog, kao i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu navedenih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je doneo rešenje kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-27/2003 od 25.11.2004.

S obzirom da je u toku postupka pred Ustavnim sudom brisanjem osporene odredbe statuta izvršeno njeno usaglašavanje sa zakonom, Ustavni sud je obustavio postupak ocene njene zakonitosti.

Ustavni sud je doneo:

REŠENJE

Obustavlja se postupak za utvrđivanje nezakonitosti odredbe člana 81. Statuta "Pekabete" a.d. za trgovinu, broj 5907/ VII, od 28. marta 2003. godine.

Udruženje akcionara "Pekabeta" a.d. Beograd, pokrenulo je pred Ustavnim sudom Republike Srbije postupak za ocenu zakonitosti odredbe člana 81. Statuta "Pekabete" a.d. za trgovinu broj 5907/ VII, od 28. marta 2003. godine. Prema navodima predlagača, zabrana konkurencije utvrđena u članu 81. Statuta nije u saglasnosti sa odredbom člana 92. stav 1. Zakona o preduzećima ("Službeni list SRJ", br. 26/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/2001 i 36/2002), jer lica na koja se odnosi klauzula konkurencije utvrđena Zakonom, ne mogu se Statutom preduzeća osloboditi te zabrane. Dalje se ističe da je osporena odredba Statuta imala za posledicu da se za predsednika upravnog odbora i direktora "Pekabete" a.d. izaberu lica koja u drugom preduzeću (koje obavlja istu -konkurentnu delatnost i većinski je vlasnik "Pekabete" a.d.) obavljaju funkciju "generalnog direktora, odnosno jednog od direktora". Od Ustavnog suda se zahteva da donese utvrđujuću odluku u odnosu na osporenu odredbu Statuta, kao i da utvrdi da su odluke o izboru uprave "Pekabeta" a.d. donete na osnovu osporene odredbe Statuta, nezakonite.

"Pekabeta" a.d. za trgovinu, dostavilo je odgovor u kojem se, pored ostalog, ističe dispozitivnost odredaba člana 92. Zakona o preduzećima koja dopušta uređivanje odnosa kao u osporenoj odredbi Statuta i ukazuje da osporena odredba Statuta nije primenjivana.

Naknadnim dopisom donosioca osporenog akta zatraženo je da Ustavni sud zastane sa postupkom najmanje u periodu od tri meseca, kako bi se ovom društvu omogućilo da u narednom periodu preispita osporenu odredbu Statuta i u odnosu na eventualnu nezakonitost u istom periodu je usaglasila sa odredbama Zakona o preduzećima.

Osporenom odredbom člana 81. Statuta bilo je predviđeno da član uprave akcionarskog društva ne može imati to svojstvo niti biti

zaposlen, ili biti prokurista, ili akcionar (niti vlasnik udela) u bilo kom drugom pravnom licu iste ili srodne delatnosti ili delatnosti koja bi mogla biti konkurentna, niti može biti preduzetnik koji obavlja takvu delatnost, ukoliko to pravo nije stekao pre imenovanja u članstvo uprave akcionarskog društva ili ukoliko se ne radi o funkciji u pravnom licu koje je član Društva, ili ukoliko nije za takvo svojstvo dobio saglasnost Skupštine Društva, ukoliko je svojstvo stekao nakon imenovanja u Upravni odbor.

Ustavni sud je na sednici održanoj 3. juna 2004. godine, postupajući po zahtevu donosioca akta doneo Zaključak kojim se zastaje sa postupkom u predmetu IY-9/2004 i daje mogućnost donosiocu opšteg akta da osporenu odredbu Statuta "Pekabete" usaglasila sa zakonom do 1. septembra 2004. godine i u tom roku obavesti Ustavni sud o postupanju po navedenom zaključku.

"Pekabeta" a.d. Beograd je, u ostavljenom roku - 20. avgusta 2004. godine, obavestila Ustavni sud da je u celini postupila po Zaključku Suda i dostavila

Odluku o izmeni Statuta broj 12423/ II, od 16. avgusta kojom je izvršeno brisanje osporene odredbe člana 81. Statuta.

Ustavni sud je utvrdio da je odredba člana 81. osporenog Statuta prestala da važi 24. avgusta 2004. godine, stupanjem na snagu Odluke o izmeni Statuta broj 12423/ II, jer je članom 1. Odluke ta odredba Statuta brisana u celini.

S obzirom da je u toku postupka pred Ustavnim sudom, brisanjem osporene odredbe Statuta, izvršeno njeno usaglašavanje sa odredbom člana 92. Zakona o preduzećima, Ustavni sud Republike Srbije, saglasno članu 25. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) obustavio je postupak ocene zakonitosti osporene odredbe Statuta.

Odluka skupštine i odluka upravnog odbora "Pekabete" o izboru uprave, predstavlja pojedinačan akt za čiju ocenu zakonitosti prema članu 125. Ustava nije nadležan Ustavni sud Republike Srbije. Takođe, Ustavni sud je ocenio da ni pitanje primene osporene odredbe Statuta, prema navedenoj odredbi Ustava, nije u nadležnosti Ustavnog suda, već drugih nadležnih organa.

Na osnovu izloženog, člana 25. tačka 1) i člana 47. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-9/2004 od 14.10.2004.

Statutom fakulteta uređuje se nadležnost dekana i izbor dekana i prodekana fakulteta.

Ustavni sud je doneo:

R E Š E N J E

Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredaba člana 137. Statuta Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu od 9. jula 2002. godine.

Ustavnom sudu Republike Srbije dostavljena je predstavka kojom je inicirano pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti člana 137. Statuta Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu od 9. jula 2002. godine. Po navodima podnosioca predstavke prilikom konkurisanja za upis studija na Filološkom fakultetu na katedri za japanski jezik nije mu omogućeno da ostvari pravo da se upiše kao student koji se finansira iz budžeta, iako je ostvario potreban broj bodova, već kao samofinansirajući. Smatra da je prilikom sprovođenja postupka upisa i rešavanja po prigovoru povređena odredba člana 35. Zakona o univerzitetu, jer nije tačno utvrđeno činjenično stanje u sprovedenom postupku ostvarivanja prava upisa na fakultet. Za osporeni član 137. Statuta podnosilac predstavke ne daje razloge zbog čega smatra da nije u saglasnosti sa Ustavom i zakonom, već navodi da je akt kojim je rešavano o njegovom pravu upisa donet na osnovu tog člana Statuta.

U odgovoru Filološkog fakulteta ukazuje se na način sprovođenja konkursa za upis na studije koji se odnosi na podnosioca inicijative i navodi se da

podnosilac nije priložio potrebnu dokumentaciju iz koje bi se zaključilo da ima pravo studiranja u statusu koji se finansira iz budžeta Republike Srbije prema članu 35. Zakona o univerzitetu.

Osporenim članom 137. Statuta Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu od 9.jula 2002. godine predviđeno je da dekan rukovodi radom Fakulteta i utvrđen je postupak izbora dekana i prodekana Fakulteta.

Narodna skupština Republike Srbije je saglasno ustavnim ovlašćenjima da uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja (član 72. stav 1. tačka 6.) i da utvrđuju uslove i način obavljanja delatnosti, odnosno poslova za koje se obrazuju javne službe (član 65.), donela Zakon o univerzitetu ("Službeni glasnik RS", broj 21/2002) kojim su utvrđeni uslovi i način obavljanja delatnosti univerziteta i fakulteta kao javne službe. U članu 35. Zakona propisano je da se status studenata stiče upisom na fakultet, odnosno univerzitet i da se status studenta koji se finansira iz budžeta ostvaruje samo na jednom fakultetu, odnosno univerzitetu. Zakonom su, pored ostalog, utvrđeni i organi upravljanja fakulteta i njihov delokrug. U članu 109. Zakona predviđeno je da dekan fakulteta rukovodi radom fakulteta, da fakultet ima više prodekana i postupak izbora dekana i prodekana.

Ustavni sud je utvrdio da osporeni član 137. Statuta Filološkog fakulteta nije u nesaglasnosti s Ustavom i Zakonom o univerzitetu, jer se ovim članom Statuta uređuje nadležnost dekana i izbor dekana i prodekana fakulteta, saglasno članu 109. Zakona, te stoga nema osnova da se data inicijativa prihvati.

Ustavni sud prema članu 125. Ustava nije nadležan da ceni konkretne radnje i postupke koji su preduzeti prilikom sprovođenja konkursa za upis na studije i određivanja statusa u kom će student biti upisan na fakultet, odnosno da ceni primenu odredaba Zakona o univerzitetu i Statuta Filološkog fakulteta u postupku upisa na studije na koje podnosilac predstavke ukazuje.

Na osnovu izloženog i člana 47. tačka 3) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Rešenje Ustavnog suda
IY-264/2003 od 14.10.2004.

7. IZVRŠENJE ODLUKA USTAVNOG SUDA

Ustavni sud nije nadležan da utvrđuje vrstu i visinu štete nastale povodom radnopravnog odnosa, već je za ta pitanja nadležan sud opšte nadležnosti.

Ustavni sud je doneo:

Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 09. decembra 2004. godine razmatrao je Vaš zahtev za određivanje naknade štete kao načina otklanjanja posledica primene člana 152. stav 1. tačka 9) Zakona o lokalnoj samoupravi, za koji je, Odlukom Ustavnog suda utvrđeno da nije u saglasnosti s Ustavom.

Ustavni sud je, na osnovu člana 19. stav 1. tač. 1) i 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 2. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju zahteva.

Ustavni sud je ustanovio da se nisu stekli uslovi za postupanje po članu 58. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, iz razloga što je prema odredbama čl. 57. i 58. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka, mogućnost da Ustavni sud svojom odlukom odredi način otklanjanja posledica primene Zakona za koji je utvrio da nije u saglasnosti s Ustavom, uslovljena činjenicom da se, izmenom pojedinačnog akta koji je donet na osnovu odredbe zakona koja je ocenjena neustavnom, te posledice ne mogu otkloniti. U konkretnom slučaju, nakon Odluke Skupštine opštine Palilula o prestanku Vašeg odborničkog mandata, sprovedeni su dopunski izbori za to odborničko mesto, i na osnovu izvršenih izbora verifikovan je mandat odborniku koji je, prema izbornim rezultatima imao najveći broj glasova. Kako se, prema Zakonu o lokalnoj samoupravi, odbornici biraju neposredno i predstavljaju građane te izborne jedinice, po oceni Suda, samo na odborničku funkciju se odnosi mogućnost otklanjanja posledica primene člana 152. stav 1. tačka 9) Zakona o lokalnoj samoupravi, za koji je Ustavni sud utvrdio da nije u saglasnosti s Ustavom, a ne i u odnosu na funkciju potpredsednika skupštine opštine, koga bira i razrešava skupština opštine.

Ustavni sud nije nadležan da utvrđuje vrstu i visinu štete nastalu povodom radnopravnog odnosa, već je za ta pitanja nadležan sud opšte nadležnosti.

Zaključak Ustavnog suda
IY-383/2003 od 09.12.2003.

Verifikacijom mandata odborniku izabranom na dopunskim izborima održanim u izbornoj jedinici prestala je mogućnost da se posledice primene neustavne odredbe Zakona o lokalnoj samoupravi otklone izmenom pojedinačnog akta na osnovu koga je odborniku prestao mandat.

Ustavni sud je doneo:

Ustavnom sudu Republike Srbije obratio se Dragan Vujanović iz Smederevske Palanke. sa zahtevom da Sud. saglasno odredbi člana 58. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS". br. 32/91 i 67/93). odredi način otklanjanja posledica. nastalih donošenjem pojedinačnog pravnog akta na osnovu odredbe člana 152. stav 1. tačka 9) Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 49/99 i 2701). za koju je Odlukom Ustavnog suda IY 66/02. IY 201/03 i GU 249/03 ("Službeni glasnik Republike Srbije". broj 100/2003). utvrđeno da nije u saglasnosti sa Ustavom.

Na sednici održanoj 11. novembra 2004. godine. utvrđeno je da u konkretnom slučaju nisu ispunjene pretpostavke za postupanje Ustavnog suda u smislu odredbe člana 58. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka. Polazeći od činjenice da je na sednici Skupštine opštine Smederevska Palanka. održanoj 27. decembra 2002. godine, verifikovan mandat odborniku izabranom na dopunskim izborima održanim u izbornoj jedinici koju je. do donošenja rešenja o prestanku odborničkog mandata. predstavljao podnosilac zahteva. prestala je mogućnost da se posledice primene neustavne odredbe Zakona o lokalnoj samoupravi otklone izmenom pojedinačnog akta na osnovu koga je odborniku prestao mandat. Ovo stoga što je na dopunskim izborima. sprovedenim na osnovu člana 151. Zakona o lokalnoj samoupravi. neposredno izražena volja građana o izboru odbornika kao predstavnika građana u toj izbornoj jedinici. U odnosu na zahtev podnosioca. da Ustavni sud. saglasno odredbi člana 58. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka. utvrdi način otklanjanja posledica nastalih primenom neustavne odredbe člana 159. stav 1. tačke 9) Zakona o lokalnoj samoupravi. Ustavni sud je ocenio da ne postoje procesne pretpostavke za postupanje Ustavnog suda u smislu određivanja načina naknade štete. dok za ocenu visine nakade štete Ustavni sud nije nadležan, saglasno odredbi člana 125. Ustava Republike Srbije.

Zaključak Ustavnog suda
IY-89/2004 od 11.11.2004.

8. OSTALI AKTI

a) Nenadležnost Ustavnog suda

Ustavni sud Republike Srbije nije nadležan da ocenjuje zakon Savezne Republike Jugoslavije koji je prestao da važi pre stupanja na snagu Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora.

Ustavni sud je doneo:

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije na sednici održanoj 23. septembra 2004. godine, doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju inicijative za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti odredbe člana 22. Zakona o izmirenju obaveza po osnovu devizne štednje građana ("Službeni list SRJ", br. 59/98, 44/99, 30/2000 i 53/2001).

Navedeni zaključak Ustavni sud doneo je na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da inicijativa sadrži zahtev za ocenu ustavnosti odredbe člana 22. Zakona o izmirenju obaveza po osnovu devizne štednje građana, koji je Savezna skupština donela 4. decembra 1998. godine i da je navedeni zakon koji je objavljen u "Službenom listu SRJ", broj 59/98, sa izmenama i dopunama objavljenim u "Službenom listu SRJ", br. 44/99, 30/2000 i 53/2001, prestao da važi danom stupanja na snagu Zakona o regulisanju javnog duga Savezne Republike Jugoslavije po osnovu devizne štednje građana ("Službeni list SRJ", broj 36/2002), odnosno 4. jula 2002. godine. Ustavni sud je utvrdio i da je inicijativa za ocenu ustavnosti osporenog Zakona primljena u Sudu 17. marta 2004. godine.

Iz utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da je osporeni Zakon donet kao zakon Savezne Republike Jugoslavije, da je prestao da važi pre stupanja na snagu Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list SCG", broj 1/2003), odnosno da se u vreme važenja nije primenjivao kao republički zakon, kao i da je inicijativa za ocenu ustavnosti primljena u Sudu po isteku godine dana od prestanka njegovog važenja.

Odredbom člana 125. stav 1. Ustava Republike Srbije utvrđeno je da Ustavni sud, pored ostalog, odlučuje o saglasnosti (republičkih) zakona s Ustavom Republike Srbije, a prema zauzetom stavu Ustavni sud ocenjuje i ustavnost saveznih zakona koji se saglasno članu 64. stav 2. Ustavne povelje primenjuju kao zakoni Republike Srbije. Prema odredbi člana 125. stav 2. Ustava, Ustavni sud ocenjuje ustavnost zakona i ustavnost i zakonitost propisa i drugih opštih akata koji su prestali da važe, ako od prestanka važenja do pokretanja postupka nije proteklo više od jedne godine.

S obzirom da se osporeni Zakon u vreme važenja nije primenjivao kao republički zakon, Ustavni sud je zaključio da ne postoje procesne pretpostavke za vođenje postupka i odlučivanje u ovoj pravnoj stvari. Pored toga, Ustavni sud i da se osporeni Zakon primenjivao kao republički, na osnovu odredbe člana 125. stav 2. Ustava nije nadležan za ocenu ustavnosti, jer je inicijativa podneta Ustavnom sudu po isteku godine dana od prestanka njegovog važenja.

Zaključak Ustavnog suda
IY-121/2004 od 23.09.2004.

Ustavni sud nije nadležan da odlučuje o ustavnosti i zakonitosti propisa u nadležnosti državne zajednice Srbija i Crna Gora.

Ustavni sud je doneo:

Ustavni sud Republike Srbije na sednici održanoj 28. oktobra 2004. godine razmatrao je inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti odredbe člana 52. stav 2. Uredbe o platama i drugim novčanim primanjima profesionalnih vojnika i civilnih lica u Vojsci Jugoslavije ("Službeni list SRJ", br. 35/94, 42/94, 9/96, 1/2000, 2/2000 i 54/2002) i na osnovu člana 19. stav 1. tač. 1) i 5) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95) doneo Zaključak o odbacivanju inicijative. Istovremeno Ustavni sud je zaključio da inicijativu za ocenu ustavnosti i zakonitosti osporene Uredbe ustupi Sudu Srbije i Crne Gore.

U sprovedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da je osporenu Uredbu o platama i drugim novčanim primanjima profesionalnih vojnika i civilnih lica u Vojsci Jugoslavije donela Savezna vlada na osnovu Zakona o Vojsci Jugoslavije, da je odredbom člana 64. stav 1. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list SCG", broj 1/2003) utvrđeno da se zakoni Savezne Republike Jugoslavije u poslovima Srbije i Crne Gore primenjuju kao zakoni Srbije i Crne Gore, a odredbom člana 19. stav 1. alineja 4. Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora određeno je da su vojna pitanja i odbrana u nadležnosti Skupštine Srbije i Crne Gore. Odredbom člana 20. stav 1. Zakona za sprovođenje Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list SCG", broj 1/2003) predviđeno je da se savezni zakoni i drugi savezni propisi iz oblasti koje su prema Ustavnoj povelji u nadležnosti državne zajednice Srbija i Crna Gora primenjuju kao pravni akti državne zajednice Srbija i Crna Gora, osim u delovima koji su u suprotnosti sa odredbama Ustavne povelje, a odredbom člana 46. stav 1. alineja 4. Ustavne povelje, predviđeno je da Sud Srbije i Crne Gore odlučuje o usklađenosti zakona Srbije i Crne Gore s Ustavnom poveljom. Polazeći od navedenih odredbi Ustavne povelje Ustavni sud Republike Srbije nije nadležan da odlučuje o ustavnosti i zakonitosti osporene odredbe Uredbe o platama i drugim novčanim primanjima profesionalnih vojnika i civilnih lica u Vojsci Jugoslavije, pa je inicijativu ustupio Sudu Srbije i Crne Gore.

Zaključak Ustavnog suda
IY-240/2004 od 28.10.2004.

Ustavni sud nije nadležan da vrši ocenu pravnih akata državne zajednice Srbija i Crna Gora sa Ustavom i zakonom Republike Srbije.

Ustavni sud je doneo:

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 28. oktobra 2004. godine doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju inicijative za ocenu ustavnosti i zakonitosti tačke 1. alineja 1) i 2) Odluke o izdvajanju dela ukupnih sredstava Fonda socijalnog osiguranja vojnih osiguranika za poboljšanje materijalnog položaja korisnika vojnih penzija ("Službeni vojni list", br. 7/95 i 11/01) i odredbe člana 7. tačka 2) Pravilnika o rešavanju stambenih potreba korisnika vojnih penzija (prečišćeni tekst) ("Službeni vojni list", broj 1/97).

Navedeni zaključak Ustavni sud je doneo na osnovu odredaba člana 19. stav 1. tačka G) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

U toku postupka Ustavni sud je utvrdio da je osporene akte doneo savezni organ, na osnovu saveznog propisa, koji se nakon stupanja na snagu Ustavne povelje državne zajednice Srbija i Crna Gora ("Službeni list Srbije i Crne Gore", broj 1/2003), primenjuju kao pravni akti Srbije i Crne Gore, a Ustavni sud Republike Srbije, u smislu odredaba člana 125. stav 1. tač. 1. do 3. Ustava Republike Srbije, nije nadležan da vrši ocenu pravnih akata Srbije i Crne Gore sa Ustavom i zakonom Republike Srbije.

Zaključak Ustavnog suda
IY-229/2002 od 28.10.2004.

Ustavni sud nije nadležan da odlučuje o ustavnosti i zakonitosti opšteg akta koji nije objavljen, nije stupio na snagu, pa samim tim nije u pravnom poretku.

Ustavni sud je doneo:

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj dana 23. septembra 2004. godine, razmotrio inicijativu za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti postupka donošenja i odredaba čl. 92. do 98., čl. 121. do 126. i čl. 156. i 157. Pojedinačnog kolektivnog ugovora, Preduzeća "Crveni signal", A. D. Smederevo, od 1. septembra 2003. godine.

Ustavni sud doneo je ZAKLJUČAK o odbacivanju navedene inicijative, jer je u sprovedenom postupku utvrdio:

Prema autentičnom tekstu osporenog Pojedinačnog kolektivnog ugovora, ovaj Kolektivni ugovor su 1. septembra 2003. godine zaključili reprezentativni sindikat i direktor Preduzeća "Crveni signal", A. D. iz Smedereva, i njime se uređuju prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih iz radnog odnosa i direktora preduzeća, kao i međusobni odnosi učesnika Kolektivnog ugovora. Osporenim odredbama uređuju se: disciplinski postupak za povrede radnih obaveza zaposlenih u preduzeću, vrste povreda radnih obaveza, disciplinske mere koje se mogu izreći za ove povrede, i disciplinski organi (čl. 92. do 98.) i isplata garantovane, odnosno minimalne zarade zaposlenih u preduzeću (čl. 121. do 126.); utvrđuje se da stupanjem na snagu ovog Kolektivnog ugovora prestaje da važi prethodni kolektivni ugovor zaključen 24. juna 1998. godine (član 156.); određuje se stupanje na snagu istog Kolektivnog ugovora (član 157.). Predmetni Pojedinačni kolektivni ugovor nije objavljen, a prema navodima njegovog učesnika, Ugovor nije stupio na snagu i nije primenjivan.

Polazeći od odredaba člana 72. tač. 4. i 12. i člana 73. tačka 2. Ustava Republike Srbije, člana 1. i člana 3. stav 1., i posebno čl. 136. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01 i 73/01), čl. 188. 197, 211. i 214. i člana 248. stav 2. Zakona o preduzećima ("Službeni list SRJ", br. 29/96...36/2002), kao i čl. 34, 41. i 55. Zakona o privatizaciji ("Službeni glasnik RS", broj 38/01), Ustavni sud je utvrdio da osporeni Pojedinačni kolektivni ugovor pravno nije mogao biti zaključen 1. septembra 2003. godine, jer se opšti pravni akti akcionarskog društva, uključujući i pojedinačni kolektivni ugovor, ne mogu donositi pre osnivanja akcionarskog društva, odnosno pre održavanja osnivačke skupštine i izbora organa akcionarskog društva. U konkretnom slučaju, osnivačka skupština Akcionarskog društva "Crveni signal", Smederevo, održana je 20. oktobra 2004. godine, kada su izabrani Upravni i Nadzorni odbor i direktor ovog preduzeća, tako da je direktor tek nakon izbora i zasnivanja radnog odnosa 16. novembra 2003. godine mogao, u ime preduzeća kao poslodavca, da pristupi zaključivanju Pojedinačnog kolektivnog ugovora sa reprezentativnim sindikatom preduzeća, odnosno da inicira pregovore radi postizanja sporazuma za njegovo zaključivanje, a u slučaju nepostizanja ovog sporazuma - obrazovanju arbitraže za rešavanje spornih pitanja.

Pored toga, Ustavni sud je utvrdio da je podnosilac inicijative u ovoj ustavno sudskoj stvari nepoznat i da se radi o anonimnoj inicijativi, budući da prema pribavljenim pismenim dokazima, lice koje je u inicijativi upućenoj Sudu označeno kao njen potpisnik, nije potpisalo inicijativu i nije podnosilac ovog akta, a stvarni podnosilac nije se legitimisao u postupku.

Odredbama člana 125. Ustava utvrđeno je, između ostalog, da Ustavni sud odlučuje o saglasnosti zakona, statuta autonomnih pokrajina, drugih propisa i opštih pravnih akata s Ustavom, kao i saglasnosti svih ostalih propisa i drugih opštih akata sa zakonom i drugim republičkim propisom, i to ako su propisi i opšti akti važeći ili ako od prestanka njihovog važenja do pokretanja postupka nije proteklo više od jedne godine. Prema članu 120. Ustava, zakon, drugi propis ili opšti akt stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja, osim ako iz naročito opravdanih razloga nije predviđeno da ranije stupi na snagu, iz koje odredbe proizlazi da je Ustav neposredno utvrdio obaveznost objavljivanja opštih akata i isključio mogućnost stupanja na snagu pre nego što je opšti akt na odgovarajući način objavljen.

Imajući u vidu da je u postupku utvrđeno da osporeni Pojedinačni kolektivni ugovor nije objavljen, a da prema Ustavu, na snazi mogu biti samo oni opšti pravni akti koji su objavljeni, ocena je Suda da osporeni opšti akt koji nije objavljen, nije ni stupio na snagu, pa samim tim nije u pravnom poretku.

S obzirom na izloženo, stekli su se razlozi za odbacivanje inicijative.

U pogledu ocene ustavnosti i zakonitosti pojedinih odredaba osporenog Kolektivnog ugovora, Sud nalazi da je zahtev u tom delu bespredmetan, jer ne postoje procesne pretpostavke za vođenje postupka i odlučivanje utvrđene Ustavom i Zakonom o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93).

Povodom navoda iz inicijative koji se odnose na zakonitost postupaka i radnji učesnika u zaključivanju osporenog Kolektivnog ugovora, utvrđivanje tih činjenica i pitanja, prema članu 125. Ustava, nije u nadležnosti Ustavnog suda, već je u nadležnosti redovnog suda u sporu povodom zaključenja kolektivnog ugovora, kao i drugih državnih organa u odgovarajućem postupku.

Na osnovu člana 19. stav 1. tačka 4) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka i člana 35. stav 1. tačka 8. i stav 2.

Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), Ustavni sud doneo je navedeni Zaključak.

Zaključak Ustavnog suda
IY-196/2004 od 23.09.2004.

Ustavni sud nije nadležan da odlučuje o saglasnosti opštinske odluke sa Ustavnom poveljom Srbije i Crne Gore.

Ustavni sud je doneo:

Obaveštavamo vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 28. oktobra 2004. godine razmatrao predlog za ocenu ustavnosti Tarifnog broja 7. prva i druga alineja Tarife lokalnih komunalnih taksi Odluke o lokalnim komunalnim taksama ("Službeni list grada Niša", broj 7/2003).

Ustavni sud je doneo Zaključak kojim je odbacio navedeni predlog zbog nenadležnosti Suda da odlučuje o saglasnosti osporenog akta sa Ustavnom poveljom Srbije i Crne Gore.

Navedeni zaključak Ustavni sud je doneo na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

Zaključak Ustavnog suda
IY-195/2003 od 28.10.2004.

b) Nije opšti akt

Odluke o izdavanju i prodaji akcija radi prodaje društvenog kapitala nisu opšti akti u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije.

Ustavni sud je doneo:

Obaveštavamo vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 30. decembra 2004. godine, doneo Z a k l j u č a k o odbacivanju inicijative za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o izdavanju i prodaji akcija radi prodaje društvenog kapitala koju je donela Skupština, a zatim dopunio Upravni odbor preduzeća "Obuća" a.d. Beograd, od 21. januara 1999. godine.

Osporenim Odlukom, po oceni Suda, nisu bila uređena statutarna pitanja, niti su na opšti način uređeni drugi odnosi u preduzeću, već je određena konkretna emisija akcija i utvrđena prava i obaveze lica koja stiču prava na te akcije. S obzirom na to da navedena Odluka ne sadrži elemente opšteg akta, odnosno da po svojoj pravnoj prirodi ne predstavlja akt za čiju je ocenu nadležan Ustavni sud, u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije Sud je, na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije, odlučio na napred navedeni način.

Zaključak Ustavnog suda

IY-269/2004 od 30.12.2004.

Odluka o emisiji akcija po osnovu konverzije duga u akcije nije opšti pravni akt.

Ustavni sud je doneo:

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije, na sednici održanoj 23. septembra 2004. godine, doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju inicijative za ocenu zakonitosti Odluke o emisiji akcija po osnovu konverzije duga u akcije, koju je donela Skupština AD "Apatinska pivara" Apatin, od 19. avgusta 2002. godine.

Ustavni sud je utvrdio da se osporenom Odlukom ne uređuju statutarna pitanja, niti se na opšti način uređuju drugi odnosi u preduzeću, već se određuje konkretna emisija akcija i utvrđuju prava i obaveze lica koja stiču prava na te akcije. S obzirom na to da navedena Odluka ne sadrži elemente opšteg akta, odnosno da po svojoj pravnoj prirodi ne predstavlja akt za čiju je ocenu nadležan Ustavni sud, u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije, Sud je odlučio na napred navedeni način.

Zaključak Ustavnog suda
IY-29/2004 od 23.09.2004.

Odluka o poveravanju na upravljanje i održavanje satelitsko-kablovskih sistema na području grada javnom preduzeću nije opšti pravni akt.

Ustavni sud je doneo:

Obaveštavamo vas da je Ustavni sud Republike Srbije na sednici održanoj 04. novembra 2004. godine razmatrao inicijativu za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Odluke o poveravanju na upravljanje i održavanje satelitsko-kablovskih sistema na području grada Negotina javnom preduzeću Radio-televizija - "Krajina" Negotin ("Službeni list opština", broj 25/93) koju je donela Skupština opštine Negotin.

Na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije Ustavni sud je doneo Zaključak o odbacivanju navedene inicijative jer je utvrdio da osporeni akt nije opšti pravni akt za čiju ocenu je, prema članu 125. Ustava RS, nadležan ovaj Sud.

Zaključak Ustavnog suda
IY-72/2003 od 04.11.2004.

Uputstvo o načinu obračuna i isplate penzija i novčanih naknada iz penzijskog i invalidskog osiguranja nije opšti pravni akt.

Ustavni sud je doneo:

Ustavni sud Republike Srbije je na sednici održanoj 23. septembra 2004. godine razmatrao inicijativu Dragoljuba Kuzmanovića iz Šapca za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti Uputstva o načinu obračuna i isplate penzija i novčanih naknada iz penzijskog i invalidskog osiguranja, 03 broj: 181-252/98 od februara 1998. godine, kojeg je doneo direktor Sektora za finansijske poslove u Direkciji Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje zaposlenih.

Na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", broj 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), Ustavni sud je doneo Zaključak o odbacivanju navedene inicijative.

Ustavni sud je doneo navedeni Zaključak jer je utvrdio da osporeni akt nije opšti pravni akt u smislu odredbe člana 125. Ustava Republike Srbije i da, saglasno tome, ne postoje procesne pretpostavke za vođenje postupka i odlučivanje o njegovoj ustavnosti.

Zaključak Ustavnog suda
IY-212/2004 od 23.09.2004.

Odluka o proglašenju akcija nevažećim nije opšti pravni akt.

Ustavni sud je doneo:

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije na sednici održanoj 14. oktobra 2004. godine, doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju inicijative za pokretanje postupka za utvrđivanje neustavnosti i nezakonitosti Odluke o proglašavanju akcija Beobanke a.d. Beograd nevažećim, O. broj BS-43/2001, koju je doneo Savet Agencije SR Jugoslavije za osiguranje depozita i sanaciju banaka 5. jula 2001. godine.

Navedeni zaključak Ustavni sud je doneo na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

Ustavni sud je utvrdio da osporeni akt nema karakter opšteg pravnog akta iz člana 125. Ustava Republike Srbije i da, saglasno tome, ne postoje procesne pretpostavke za vođenje postupka i odlučivanje o njegovoj ustavnosti i zakonitosti.

Zaključak Ustavnog suda
IY-241/2004 od 14.10.2004.

Mišljenje ministarstva nije opšti pravni akt.

Ustavni sud je doneo:

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 25. novembra 2004. godine, povodom vašeg zahteva za "preispitivanje zakonskog osnova mišljenja Ministarstva za državnu upravu i lokalnu samoupravu br.

130-011-00-00289-06 od 26.09.2003. godine", doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju zahteva.

Odredbom člana 125. Ustava Republike Srbije propisana je nadležnost Ustavnog suda. Prema mišljenju Ustavnog suda osporen akt nema karakter opšteg pravnog akta koji bi bio podoban za ustavno-sudsku kontrolu u smislu člana 125. Ustava, već predstavlja akt koji je sačinjen u formi mišljenja nadležnog ministarstva i dostavljen određenom organu sa ciljem da se tom organu pojasni primena određenog propisa.

Pored toga, Ustavni sud je konstatovao da je Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu Zakonom o državnoj upravi ("Službeni glasnik RS", br. 20/92, 6/93, 48/93, 53/93, 67/93, 48/94 i 44/99) ovlašćeno da može izdavati objašnjenja i mišljenja koja se odnose na primenu propisa i da je postupak ostvarivanja i zaštite prava građana i pravnih lica protiv eventualno nezakonitih pojedinačnih akata organa uprave koji oni donose u primeni zakona obezbeđen u postupku pred drugim nadležnim organima.

Imajući u vidu izloženo, Ustavni sud je zahtev odbacio saglasno članu 19. stav 1. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), i odredbe člana 35. stav 1. tačka 3. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

Zaključak Ustavnog suda
IY-81/2004 od 25.11.2004.

Rešenja o imenovanju predsednika i članova školskog odbora nisu opšti pravni akti.

Ustavni sud je doneo:

Obaveštavamo vas da je Ustavni sud Republike Srbije na sednici održanoj 30. decembra 2004. godine razmatrao predstavku kojom je inicirano pokretanje postupka za ocenu zakonitosti Rešenja o imenovanju predsednika i članova Školskog odbora Poljoprivredne škole sa domom učenika PKB u Beogradu broj 24-119-4027/2001-8 koje je donela Vlada Republike Srbije 9. maja 2001. godine.

Ustavni sud je na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) i člana 45. Zakona o postupku pred Ustavim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) kao i člana 35. stav 1. tačka 3) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 9/95) doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju date inicijative jer je utvrdio da osporeno Rešenje po svom pravnom karakteru ne spada u opšte pravne akte o kojima u smislu člana 125. Ustava Republike odlučuje Ustavni sud, kao i da se traži ocena postupaka i radnji koje su preduzete u toku donošenja osporenog Rešenja o čemu prema navedenom članu Ustava nije nadležan da odlučuje Ustavni sud.

Zaključak Ustavnog suda
IY-198/2001 od 30.12.2004.

Odluke Skupštine Autonomne pokrajine Vojvodina o prenošenju osnivačkih prava na ustanovama nisu opšti pravni akti u smislu člana 125. Ustava Republike Srbije, pa Ustavni sud nije nadležan za odlučivanje o njihovoj ustavnosti i zakonitosti.

Ustavni sud je doneo:

Ustavnom sudu Republike Srbije podnet je predlog novinsko-izdavačkih ustanova "Libertatea" iz Pančeva, "Ruske slovo" iz Novog Sada i "Hlas ljudu" iz Novog Sada, za ocenu ustavnosti i zakonitosti odluka (Skupštine Autonomne pokrajine Vojvodina o prenošenju osnivačkih prava nad Novinsko-izdavačkom ustanovom "Libertatea". Pančevo i novinama "Libertatea". Novinsko-izdavačkom ustanovom "Ruske slovo". Novi Sad i novinama "Ruskoe slovo" i Novinsko-izdavačkom ustanovom "Hlas ljudu" Novi Sad i novinama "Hlas ljudu".

Na sednici održanoj 2. decembra 2004. godine, Ustavni sud je zaključio da navedeni predlog odbaci, zbog nenadležnosti. Po oceni Ustavnog suda, odluke Skupštine Autonomne pokrajine Vojvodina o prenošenju osnivačkih prava nad Novinsko-izdavačkom ustanovom "Libertatea". Pančevo i novinama "Libertatea". Novinsko-izdavačkom ustanovom "Ruske slovo". Novi Sad i novinama "Ruske slovo" i Novinsko-izdavačkom ustanovom "Hlas ljudu" Novi Sad i novinama "Hlas ljudu". po svojoj prirodi ne predstavljaju opšte pravne akte u smislu odredbe člana 125. Ustava Republike Srbije. te shodno tome Ustavni sud nije nadležan za odlučivanje o njihovoj ustavnosti i zakonitosti.

Zaključak Ustavnog suda
IY-295/2004 od 02.12.2004.

v) Ostalo

Osporeni Detaljni urbanistički plan je na snazi i primenjuje se po osnovu kasnije donetih propisa, ali se postupak njegovog donošenja ocenjuje u odnosu na Ustav i zakon koji je važio u vreme njegovog donošenja.

Ustavni sud je doneo:

Obaveštavamo vas da je Ustavni sud Republike Srbije na sednici održanoj 21. oktobra 2004. godine, razmatrao inicijativu za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti i zakonitosti Detaljnog urbanističkog plana između ulica Narodnog Fronta, Kosovke Devojke, Maršala Tita i Balkanske ("Službeni list grada Beograda", broj 22/89).

Ustavni sud je, na osnovu čl. 19. stav 1. tačka 4) i 45. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i člana 35. stav 2. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 9/95), doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju inicijative.

Ustavni sud je ovako odlučio iz razloga što je osporeni Detaljni urbanistički plan donet na način i po postupku koji je bio propisan Zakonom o planiranju i uređenju prostora i Prostornom planu SRS, ("Službeni glasnik SRS", BROJ 44/89). Taj Zakon je prestao da važi stupanjem na snagu Zakona o planiranju i izgradnji

("Službeni glasnik RS", broj 44/95), kojim nije predviđena obaveza usaglašavanja detaljnih urbanističkih planova sa zakonom, već je njihova primena nastavljena u delovima koji nisu u suprotnosti sa tim zakonom. Slično rešenje sadrži i sada važeći Zakon o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", broj 47/2003), jer propisuje dalju primenu urbanističkih planova donetih do dana stupanja na snagu ovog zakona, u delovima koji nisu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona, o čemu odlučuje organ nadležan za donošenje urbanističkog plana.

Osporeni Detaljni urbanistički plan je na snazi i primenjuje se po osnovu kasnije donetih propisa, ali se postupak njegovog donošenja ocenjuje na osnovu i u odnosu na Ustav i Zakon koji je važio u vreme njegovog donošenja.

Imajući u vidu činjenicu da je prestao da važi Zakon na osnovu koga je donet osporeni urbanistički plan, kao i Ustav na osnovu koga je donet taj zakon, Ustavni sud je utvrdio da ne postoje procesne pretpostavke za ocenu ustavnosti i zakonitosti osporenog Detaljnog urbanističkog plana.

Zaključak Ustavnog suda
IY-129/2004 od 21.10.2004.

Ustavni sud nije nadležan da odlučuje o sukobu nadležnosti između suda opšte nadležnosti i vojnog suda.

Ustavni sud je doneo:

Obaveštavamo Vas da je Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 28. oktobra 2004. godine, povodom Vaše "molbe za preispitivanje sukoba nadležnosti" između Okružnog suda u Vranju i Vojnog suda u Nišu povodom molbe za odlaganje izvršenja kazne zatvora do odlučivanja povodom zahteva za ponavljanje krivičnog postupka, doneo ZAKLJUČAK o odbacivanju inicijative zbog nenadležnosti.

Odredbom člana 125. Ustava Republike Srbije utvrđena je nadležnost Ustavnog suda tako što je, u stavu 1. tačka 4) propisano, da Ustavni sud odlučuje o sukobu nadležnosti između sudova i drugih organa.

Sud je, iz navoda zahteva i dostavljenih priloga ocenio da se od Ustavnog suda traži da odluči o sukobu nadležnosti između suda opšte nadležnosti i vojnog suda, povodom zakonske mogućnosti iz člana 49. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija ("Službeni glasnik RS", br. 16/97 i 34/01), za šta Ustavni sud, u smislu člana 125. stav 1. tačka 4) Ustava, nije nadležan.

Imajući u vidu izloženo Ustavni sud je zahtev za odlučivanje o sukobu nadležnosti odbacio na osnovu člana 19. stav 1. tačka 1) Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93) i odredbe člana 35. stav 1. tačka 3) Poslovnika o radu Ustavnog suda ("Službeni glasnik RS", broj 9/95).

Zaključak Ustavnog suda
IIY-317/2004 od 28.11.2004.

Ustavni sud nije nadležan za odlučivanje u izbornom sporu u postupku izbora odbornika skupština jedinica lokalne samouprave i predsednika

opštine, odnosno gradonačelnika, jer je u ovim sporovima nadležna da odlučuje opštinska izborna komisija i opštinski sud.

Ustavni sud je doneo:

Demokratska nova stranka iz Beograda podnela je Ustavnom sudu inicijativu radi ocene ustavnosti i zakonitosti akata Opštinske izborne komisije Zvezdara 1-br. 013-10-57 od 4.9.2004. 1-br. 013-10-76 od 8.9.2004, 1-br. 013-10-86 od 10.9.2004. i 1-br. 013-10-95 od 17.9.2004. godine, sa predlogom da Sud navedena pismena oglasi neustavnim i nezakinitim i "da se naloži da se ponište izbori na opštini Zvezdara od 19.9.2004. godine i da se održe novi izbori".

Na sednici održanoj 1 1. novembra 2004. godine. Ustavni sud je, ocenjujući podneti zahtev u smislu odredaba člana 125. stav 1. tačka 7. Ustava Republike Srbije i člana 31. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS". br. 32/91 i 67/93), kojima je uređeno postupanje Ustavnog suda u izbornim sporovima. zaključio da odbaci inicijativu Demokratske nove stranke iz Beograda za ocenu ustavnosti i zakonitosti akata Opštinske izborne komisije Zvezdara 1-br. 013-10-57 od 4.9.2004. 1-br. 013-10-76 od 8.9.2004. 1-br. 013-10-86 od 10.9.2004. i 1-br. 013-10-95 od 17.9.2004. godine. Polazeći od odredaba Zakona o lokalnim izborima ("Službeni glasnik RS". br. 33/2002. 37/2002. 42/2002. 72/2003. 100/2003). kojima je utvrđeno da je. u postupku izbora odbornika skupština jedinica lokalne samouprave i predsednika opštine. odnosno gradonačelnika. obezbeđena pravna zaštita tako što je za odlučivanje u prvom stepenu nadležna Opštinska izborna komisija. a u drugom Opštinski sud. te da su odluke donete od strane Opštinskog suda u izbornim predmetima na lokalnom nivou pravosnažne. Ustavni sud je zaključio da. saglasno odredbi člana 125. stav 1. tačka 7. Ustava. nije nadležan za odlučivanje u ovoj vrsti izbornih sporova.

Zaključak Ustavnog suda
IY-389/2004 od 11.11.2004.

II PISMA NARODNOJ SKUPŠTINI

NARODNOJ SKUŠTINI REPUBLIKE SRBIJE

BEOGRAD

Ustavni sud Republike Srbije je u postupku razmatranja člana 61. Zakonika o krivičnom postupku ("Službeni list SRJ", br. 70/01 i 68/02 i "Službeni glasnik RS", broj 58/04) uočio da rešenja sadržana u odredbama ovog člana u primeni mogu dovesti do gubitka prava oštećenog da preduzme krivično gonjenje.

Naime, odredbama člana 61. Zakonika o krivičnom postupku propisano je kad i pod kojim uslovima oštećeni stiče svojstvo supsidijarnog tužioca, odnosno kad oštećeni stupa na mesto javnog tužioca i postaje ovlašćeni tužilac za krivična dela za koja se goni po službenoj dužnosti, tako što je prema stavu 1. ovog člana javni tužilac dužan da u roku od osam dana o tome obavesti oštećenog i da ga uputi da može sam preduzeti gonjenje; a prema stavu 2. oštećenom je dato pravo da preduzme odnosno nastavi gonjenje u roku od osam dana od kad je primio obaveštenje. Međutim, u osporenoj odredbi stava 4. člana 61. Zakonika propisano je da oštećeni koji nije obavešten da javni tužilac nije preduzeo gonjenje ili da je odustao od gonjenja može svoju izjavu da preduzima ili nastavlja postupak dati pred nadležnim sudom u roku od tri meseca od dana od kad je javni tužilac odbacio prijavu, odnosno od dana kad je doneseno rešenje o obustavi postupka.

Navedeno zakonsko rešenje i odsustvo pravnih posledica u slučaju da javni tužilac ne obavesti oštećenog da može sam preduzeti gonjenje, izaziva nedoumicu da li je javni tužilac zakonom faktički "oslobođen" dužnosti da obavesti oštećenog da je našao da nema osnova da preduzme gonjenje za krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti (stav 1.). Takođe, ustanovljavanje objektivnog roka od tri meseca za oštećenog za preduzimanje ili nastavak gonjenja od dana od kad je javni tužilac odbacio prijavu, odnosno od dana kad je doneseno rešenje o obustavi postupka (stav 4.), po oceni Suda, stavlja oštećenog u poziciju da sam vodi računa o zaštiti svog zakonskog prava, odnosno da zbog nemara ili neodgovornog odnosa javnog tužioca bude lišen svog zakonskog prava.

Stoga, Ustavni sud, shodno odredbi člana 62. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom i pravnom dejstvu njegovih odluka ("Službeni glasnik RS", br. 32/91 i 67/93), ukazuje Narodnoj skupštini Republike Srbije da postojeće zakonsko rešenje može, u primeni, dovesti do gubitka prava oštećenog da preduzme krivično gonjenje. Zato bi trebalo izvršiti odgovarajuću izmenu, odnosno dopunu ovoga zakonskog rešenja.

PREDSEDNIK
USTAVNOG SUDA

Slobodan Vučetić

III PREDMETNI REGISTAR

Odrednica	Broj predmeta	Strana
AKTI MINISTARSTAVA I DRUGIH ORGANA		
- Visina i način plaćanja naknade ispitivanja i utvrđivanja zdravstvene ispravnosti namirnica	IY-66/2004	63
- Pravilnik o načinu utvrđivanja osnovice poreza na imovinu	IY-186/2004	65
- Odluka i Uputstvo Narodne banke Srbije o načinu prinudne naplate s računa klijenta	IY-446/2003	68
- Pravilnik o visini troškova privatizacije	IY-294/2003	72
- Pravilnik o polaganju ispita za carinskog agenta	IY-144/2004	74
- Odluka o izboru poslanika u Skupštinu AP Vojvodine	IY-334/2004	76
- Pravilnik o načinu obračuna i uplate i o sadržini poreske prijave	IY-473/2003	79
- Pravilnik o prenosu neutrošenih sredstava na račun izvršenja budžeta Republike	IY-33/2004	84
VLADA		
- Uredba o privremenom finansiranju Republike Srbije za period januar-mart 2004. godine	IY-17/2004	82
GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE		
- privremeno postavljanje montažnih i drugih objekata na javnim površinama	IY-85/2004	110
- naknada za uređivanje građevinskog zemljišta	IY-283/2004	112
- stavljanje van snage odluka - promena režima svojine	IY-388/2004	115
- naknada za korišćenje - vrsta delatnosti korisnika kao kriterijum	IY-142/2003	117
ZAKONI		
- Zakon o planiranju i izgradnji	IY-23/2004	3
- Zakon o dopuni Zakona o donacijama i humanitarnoj pomoći	IY-18/2003	5
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju	IY-39/2004	6
	IY-478/2003	9
	IY-276/2004	11
- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o osnovama	IY-63/2003	13

penzijskog i invalidskog osiguranja		
- Zakon o zdravstvenom osiguranju	IY-297/2004	16
- Zakon o okupljanju građana	IY-201/2004	17
- Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja	IY-255/2004	19
- Zakon o univerzitetu	IY-37/2003	21
	IY-135/98	38
- Zakon o radu	IY-301/2004	23
- Zakon o privremenom obavljanju određenih poslova platnog prometa na teritoriji SRJ	IY-208/2003	24
- Zakon o porezima na imovinu	IY-174/2004	26
- Zakon o izmenama i dopunama Krivičnog zakona SRJ	IY-394/2004	28
- Zakonik o krivičnom postupku	IY-281/2004	29
- Zakon o radiodifuziji	IY-266/2002	31
- Zakon o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima	IY-197/2004	34
- Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti	IY-56/2004	36
- Zakon o igrama na sreću	IY-406/92	40
- Zakon o denacionalizaciji privatnih privrednih preduzeća	IY-177/2004	42
- Zakon o agrarnoj reformi i unutrašnjoj kolonizaciji	IY-176/2004	43
- Zakon o konfiskaciji imovine i izvršenju konfiskacije	IY-179/2004	43

ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

- Odluka o sadržini i obimu zdravstvene zaštite	IY-463/2003	91
- Pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja - lista čekanja	IY-16/2004	95

IZBORNI SPOR

- odlučivanje u izbornom sporu u postupku izbora odbornika skupština jedinica lokalne samouprave, predsednika opštine i gradonačelnika	IY-389/2004	189
--	-------------	-----

IZVRŠENJE ODLUKA SUDA

- naknada štete zbog prestanka odborničkog mandata - nenadležnost Suda	IY-383/2003	173
	IY-89/2004	174

KOMUNALNE DELATNOSTI

- ovlašćenje opštine da uvodi naknadu za obavljanje i razvoj komunalne delatnosti	IY-173/2001	121
- naplata toplotne energije: plaćanje fiksne, a ne stvarno utrošene energije	IY-78/2003	122

MESNE ZAJEDNICE - SAMODOPRINOS

- postupak donošenja odluke: ocena u odnosu na zakon koji je bio na snazi u vreme donošenja odluke	IY-45/2002	125
	IY-47/2002	128
- usaglašavanje u toku postupka pred Ustavnim sudom	IY-47/2004	130
	IY-83/2001	131

OBJAVLJIVANJE I STUPANJE NA SNAGU

- Zakona: narednog dana od dana objavljivanja	IY-394/2004	28
- opšteg akta objavljivanje na oglasnoj tabli	IY-112/2001	161

OBRAZOVANJE

- Statut Filološkog fakulteta: izbor i nadležnost dekana i prodekana	IY-264/2003	167
--	-------------	-----

OPŠTINA I GRAD

- Odluka o izmeni i dopuni Odluke o budžetu opštine - rok za donošenje	IY-31/2004	101
- naknada za korišćenje javnog parkirališta	IY-195/2004	103
- Odluka o budžetu grada Beograda - ovlašćenja skupštine grada	IY-275/2004	105
- Statut opštine - imunitetska prava odbornika - usklađivanje u toku postupka pred Sudom	IY-2/2002	108

PISMA NARODNOJ SKUPŠTINI

- Zakon o krivičnom postupku		195
------------------------------	--	-----

POVRATNO DEJSTVO

- Zakona	IY-39/2004	8
----------	------------	---

	IY-297/2004	16
- Opštinske odluke	IY-31/2004	101

POKRETANJE POSTUPKA

- Zakon o radiodifuziji	IY-176/2002	49
- Odluka o zastavi AP Vojvodine	IY-137/2004	51
- Odluka o upotrebi istorijskog znamenja AP Vojvodine	IY-187/2002	54

PREDUZEĆA

- Statut akcionarskog društva: vanredna sednica skupštine društva	IY-112/2001	157
	IY-9/2004	166
- Statut javnog preduzeća: proširenje delatnosti	IY-467/2003	162
- prenošenje prava korišćenja telefonskog priključka	IY-27/2003	164

PROCESNE PRETPOSTAVKE

a) Nenadležnost Ustavnog suda

- Zakon SRJ koji je prestao da važi	IY-121/2004	179
- propisi državne zajednice Srbija i Crna Gora	IY-240/2004	180
	IY-229/2002	181
- opšti akt koji nije objavljen	IY-196/2004	181
- ocena opštinske odluke u odnosu na Ustavnu povelju	IY-195/2003	183

b) Nije opšti akt

- Odluka o izdavanju i prodaji akcija i proglašenju akcija nevažećim	IY-269/2004	184
	IY-29/2004	184
	IY-241/2004	186
- poveravanje na upravljanje satelitsko-kablovskih sistema	IY-72/2003	185
- Uputstvo o načinu obračuna i isplate penzija	IY-212/2004	185
- mišljenje ministarstva	IY-81/2004	186
- Rešenja o imenovanju školskog odbora	IY-198/2001	187
- prenošenje osnivačkih prava	IY-295/2004	188

v) Ostalo

- Detaljni urbanistički plan: ocena postupka donošenja	IY-129/2004	188
--	-------------	-----

RADNI ODNOSI

- unutrašnja organizacija i sistematizacija - ovlašćenja direktora dela preduzeća	IY-92/2003	137
- Opšti kolektivni ugovor: dodatak na zaradu po osnovu minulog rada	IY-71/2004	142
- određivanje koeficijenta za obračun cene rada	IY-328/2003	144
- posebni kolektivni ugovor za javna preduzeća-finansijske obaveze osnivača	IY-387/2003	146

STAMBENI ODNOSI

- pravilnikom nisu regulisani uslovi, postupak i kriterijumi	IY-290/2004	148
- privremeno rešavanje stambenih potreba izbeglih i raseljenih lica	IY-314/2003	150
- zaštita prava na rešavanje stambenih pitanja	IY-35/2004	155

SUKOB NADLEŽNOSTI

- sukob nadležnosti između suda opšte nadležnosti i vojnog suda	IY-317/2004	189
---	-------------	-----

URBANIZAM

- Generalni plan Beograda	IY-130/2004	119
---------------------------	-------------	-----